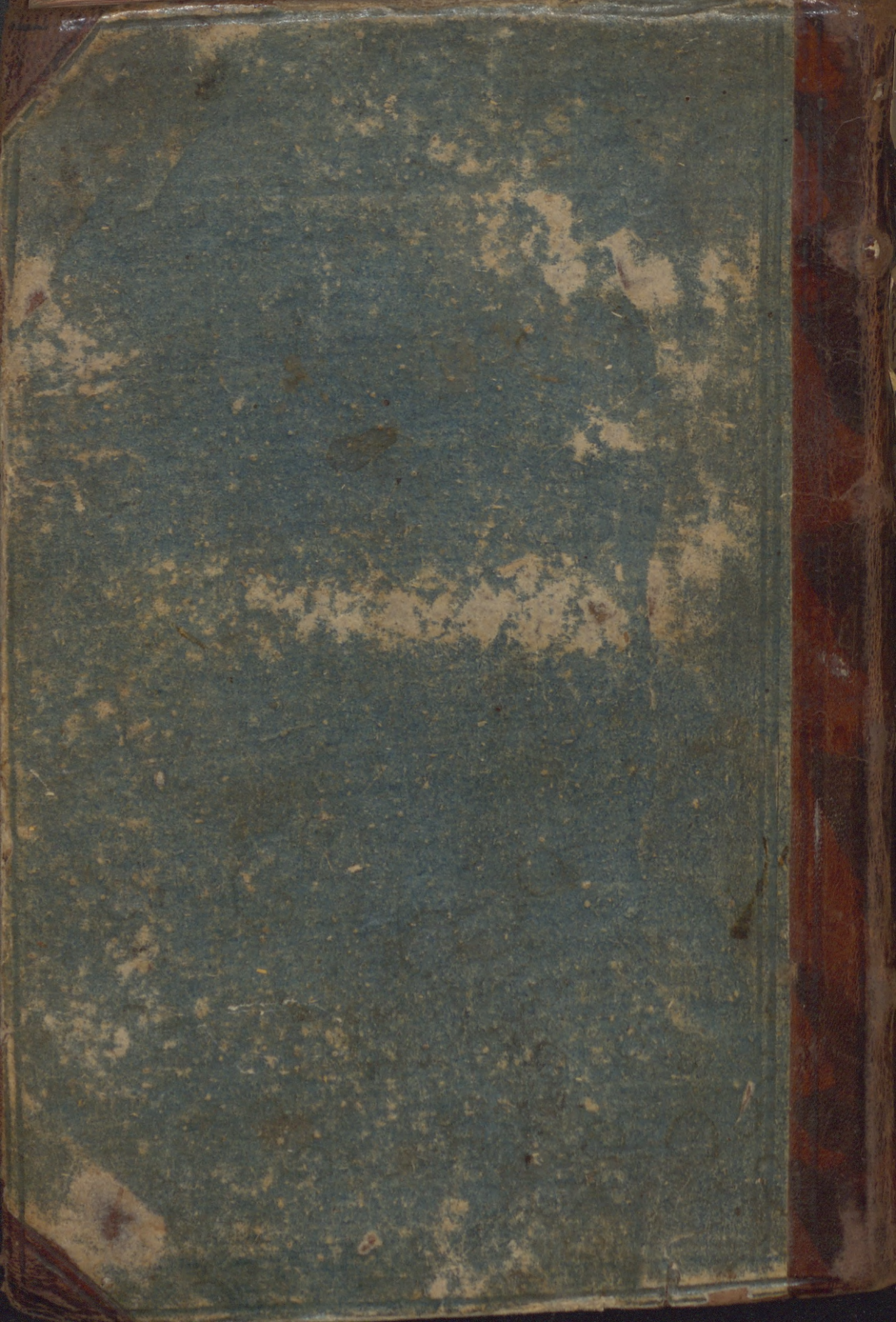






B. 840

$$\begin{array}{r} 392 \\ 141 \\ \hline 533 \end{array}$$

213

Schreibzeug

*Handwritten signature*

Chaeke







WITNESSES

WITNESSES

WITNESSES

WITNESSES

WITNESSES

WITNESSES

WITNESSES

WITNESSES

WITNESSES

WITNESSES

WITNESSES

WITNESSES



WITNESSES

WITNESSES

WITNESSES

WITNESSES

WITNESSES



*Leon Gompertz aus Neustadt*

## פתיחת המשורר

אמר

נפתלי הירץ וויזל

בן כבוד

יששכר בער זצ"ל

בראשית ומקדש בית השיר כלי חפץ לאלהים ולאנשים \* תראה  
כי כשעמך השם את יציר כפן על חטאתו אשר חטא /  
נאמרו כדברים בדמות השיר \* תוכחת השם לקין היתה בארץ  
שיר \* למן דבר לכשו בארץ שיר \* גם נח ברח את בניו מקלל  
את כנען בדרך השיר \* וכן נהגו לכבד את רישיהם בשירים ושירו  
עליהם / כמו שאמר לבן ליעקב ואשלחך בשמחה ובשירים בתוך  
גבכור (בראשית ל"א י"ז) \* גם ברכת יעקב את בניו / וברכת  
איש האלהים את ישראל לפני מותו, דברי שיר הם \* בו הודו  
לאלהים על חסדיו / כמו שירת הים ושירת הכהן \* וכן תוכחת

השם



השם העומדת לעדה בבני ישראל עד עולם / כלל זה כל אשר  
 יקרה להם עד אחרית הימים, דברי שירה הם \* זאת כבוא לפרוט  
 בשירים הכתובים בספרי הנביאים והכתובים ואריכו הדברים \*  
 ספר תהלים כל אדם חזן בו / בלו שירים וזמירות לאלהי  
 ישראל \* חכמת שלמה בספר משלי כלו בארצות השיר \* וכמוהו  
 כל ספר איוב / ורובו דברי הנביאים ישעיה' ירמיה' ויחזקאל ותרי  
 עשר דברי שיר הם / כלם השתמשו בכלי חסן זה / להודיע  
 בו לבני אדם דברי הנבואות שקבלו מיד ה' / וקדברי חכמה  
 ומוסר שלמדום וכל כיוצא בזה :

**ובן** אם נרד מן ההר הטוב הזה / נוכל אשר נמצא כתוב  
 בספרי הקדש בדרך שיר / ונביט על פני תבל ארצך /  
 נא השדה / כלבה בכפרים / כבוא בערים / נעמוד בחצרות  
 הגדולים / גם הם יחדיו ישאו קול ירונו בשירים / כל אחד  
 בפי דרכו וכפי במו / כי נמזרח שמש עד מנבואו לא כבוא אל  
 אחת הארצות אשר לא תשמענה בה אזנינו קול השיר מפי  
 יושביה \* והיותה יפלא בעינינו / כי העידו אנשים מקרי לב /  
 אשר נשאו כפסם לעבור ימים רחוקים / לתור תמונת הארץ  
 ונחזותיה / ומה העמים היושבים בהן / וכאשר באו לקצו ארץ  
 בין בני אדם השוכנים כדד באי היס הרחוקים / אין להם לא כתב  
 ולא ספר / אין בהם לא מדרשים ולא אנשי החכמה, גם מדותיהם  
 ותכונותיהם פרוצות / וכל היום יגורו ריב ונולחמה / והעידו  
 שבפרוע פרוצות בעמים ההם / טרם יצאו לקרב ישירו בשירים,  
 ושיש להם שירים ידועים להם קבלום בעלפה ממשורריהם ישירו  
 בם פה אחד למועדים ידועים להם / כמו שספרו לנו קאמ"כ  
 וחבריו מוצאי העולם החדש / וכאשר ספר לנו בדורנו רב אנית  
 מלך כרי"טאלי השר קא"קש וחבריו / מוצאי האיים הדרומיים בקצות  
 הארץ \* וכן בכל אומה ולשון שהלחיו ביניהם / נשאר מהם  
 נחכרות ממשורריהם הגדולים / כמו שירי הונג"רום ואנק"רעאן  
 ליזכים



ליונים ודבֿים כְּנוֹהֶם, שִׁירֵי הָאֵל־רֶאֶץ וְכִיר־גִּיל לְרוֹמִים וְחִירֵיהֶם /  
 וְאַחֲרֵיהֶן הַשִּׁירִים הַרְבִּים הַנִּמְצָאִים בְּכָל אֲמוּהַ וּלְשׁוֹן / וְכִי־תֵדַע  
 בַּמִּזְלָכוֹת הָאֵל־רֹפִי / הַמִּזְנוֹן שִׁירָהּ מִה רְבוּ עֲצָמוֹ מִסֶּפֶר / קִצְתָּן  
 סְמוּרֵי הַמַּלְכִּים מִלְחָמוֹתֵיהֶן וְנִזְעָשִׁינָן / וְקִצְתָּן דְּבִיר מוֹסֵר וְלִמּוּדֵי  
 יוֹדֵעוֹת מִנְּעִילוֹת \* וְקִצְתָּן מִלֵּאִים הַיּוֹנִת וְהַבִּלְטִים שֶׁשָּׂרוּ לְשִׁקּוּצֵיהֶם  
 בַּחֲרוֹ בָּם / כִּמוֹ סִפְרֵי הַיּוֹנִי־רוֹם שֶׁזָּכְרוּ / וְקִצְתָּן מִלֵּאִים דְּבִירֵי  
 עֲגֻבִּים וְכִלְיוֹת \* קִצְתָּן שִׁירֵי־שִׁמְחָה / וְקִצְתָּן שִׁירֵי אֶחָד / וְכֵן  
 בְּכָל מִזְדָּה וְיִזְדָּה דְּבִיר וְהַפּוֹכֵן שׁוֹרְרוֹ עֲלֵיהֶן אֲנָשִׁים כְּפִי חֲבִמְתָּם  
 וְכִפִּי כַּחַם \* וְנִנְעֵתָה רֵאִוִי לָנוּ לְהַתְּבֹנֵן עַל הַחֶפֶץ הַזֶּה לִשְׁדֵּי  
 בְּשִׁירִים אוֹ לְשִׁמּוֹעַ בְּשִׁיר הַנְּעוּשׁ בְּכָל הַנִּפְשׁוֹת / בְּכָל דּוֹר וּבְכָל  
 מִקּוֹם / לְדַעַת עַל מַה יִּסְוֶדְתּוּ / וְעַל מַה יִּזְכֹּר הַנִּפְשׁוֹת בִּ"ה מִטַּעַם  
 כּוֹאֵת בַּנִּפְשׁוֹת יִזְכְּרוּ / כִּי בְּלִי סֶפֶק מִטַּעַם ה' הוּא / תִּתְפָּאֵר פִּי  
 בְּפֶשַׁת הַמִּשְׁוֹרֵר וּבְפֶשַׁת הַשּׁוֹמֵעַ / וְשֶׁבִלְעֲדֵי הַשִּׁיר לֹא יִכּוֹן פִּי הַמְּדַבֵּר /  
 כִּי אִם יִתְחַשֵּׁב כִּי עָשָׂה הַשִּׁיר אִימֹן כִּי אִם תִּפְאֶרֶת מְלִיכָה וְהַדְרַת  
 לְשׁוֹן הַמְּדַבֵּר / לֹא הִיא כּוֹלֵל הָעַמִּים וְהַלְשׁוֹנוֹת כֻּלָּם / שֶׁבִּלְלָן  
 אֵלֶּה הַדּוּמִים עַד הַיּוֹם לִפְרָאִים בַּמְּדַבֵּר / לֹא תֵאָר וְלֹא הִדָּר  
 לָהֶם בַּמִּגְהִיטָה וּבַמִּנְעִשִׁיטָה \* גַּם אֲנָשֵׁי הָרוֹחַ וְאַחֲרֵיהֶן חֲכָמֵי־בָּיִת  
 אֲדָם מִכָּל הָעַמִּים, לֹא אֵת כָּל דְּבָרֵיהֶם יֵשֶׁא רּוּחַ הַשִּׁיר עַל אֲחֵרֵתּוֹ /  
 כִּי קִצְתָּם מוֹכֵרוֹ מִיִּזְלִיזוֹת פְּשׁוּטוֹת / וְאִם גַּם בֵּהֶן דְּרָכֵיהֶן דְּלִכִּי  
 לֹעֵס לְסִדֵּר הַמִּשְׁוֹרֵר בְּדֶרֶךְ מִתְקַן וְנִתְקַבֵּל עַל דַּעַת הַשּׁוֹמֵעַ /  
 לָמָּה גַּם אֵלֶּה אֵינָן בְּדֶרֶךְ הַשִּׁיר ? וְהִנֵּנוּ בָּא לְפָאֵר פִּה בְּקִצְרָהּ  
 פֶּשֶׁר דְּבִיר :

**דע** כִּי נִשְׁמַת הָאָדָם מִמְּרוֹמִים / וְהִיא עָשָׂה כְּשֶׁבַח מִדַּעַתּוֹ /  
 כִּי אֵין בָּהּ מִקְרִים מִמְּקָרֵי הַחֲמוּמִרִים הַיּוֹדֵעִים לְחֻשִׁינֵנוּ /  
 וְלַחֲוֹת רְבוֹת מְנוּעוֹת בָּהּ לֹא נִדַּע סֶפֶר אֲוֶתָם / וְאֵין לָהֶן גְּבוּלוֹת  
 בַּטִּבְעִיָּה, כִּי לַחֲוֹת הַדְּבָרִים שֶׁבֵּן תַּחַת הַשָּׁמַיִם יֵשׁ גְּבוּלוֹת, וְכֵן  
 לַנִּפְשׁוֹת הַבַּע"ח הָאֱלֹמִים לִפִּי שֶׁנִּכְרְאוּ לְתַשְׁמִישֵׁי הָאָרֶץ \* אֲבָל כָּל  
 בַּח שֶׁנִּפְשֵׁי הָאָדָם, אִם לֹא יִגְבִּילֵהוּ הָאָדָם עֲצָמוֹ בַּחֲמִיתָּתּוֹ  
 וּבְנִחִירָתּוֹ

ובחירתו , לאחר לו עד פה תבוא בפעולתיך , ועד כה תהיה  
 ממשלתך בקרבי , ייחזק ממשלתו ויפעל מפעלים בלי גבול ,  
 ובכך דברנו על זה בבית א' מספרנו גן בעול ( מדר ג' חלקו ה' ) ,  
 גם בספרנו מוסר השכל חלק א' ( פרק ב' סעיף ה' ) , ומשם תבין  
 הדבר על מכונו , כי פה אינני כי אם רוננו רמזיה קצרה .  
 זה דרך כל כח וזה שבנפשו , הן כשימשול בנו ויפעל פעולותיו  
 באהדות לדיקים כפי החכמה , והן כשימשול בנו ויפעל  
 פעולותיו באהדות עקלקלות , אין גבול לממשלתו ולמפעלותיו ,  
 וממשלתו עזה וקשה , ואי אפשר לאדם וולתו לדעת תוקף ממשלת  
 כח מן הכחות שבנפש רעהו , כי האדם יראה לעינים , ולא  
 יראה ללבב מה מושל בו , ועד כמה מושל בו . אין דרך שידע  
 העבין גם לוולתו , וולתו על ידי אומר ודברים , כשגולה לו  
 סוד לבו . ועתה הדמה כדעתך שגברה באחד ממוט כח האהבה  
 בדרך טובים , שהוא אוהב השם או אוהב חכמה באהבה עזה ,  
 או אהבה בדרך סבלות , שאוהב אשת חן אהבה עזה , ונקח  
 לדוגמא זאת השקיה , שנשא עיניו אל אשה , וכפשו לא תוכל  
 בכלל את אהבתה , ורוצה לשפוך את נפשו לפני רעהו , לנלות  
 אונן מה עזה אהבה זו בקרבו , ושמוקת לבו רבה עליו , אומר  
 בא הכול עשוהו ? גם כי ירבה מליך כל היום , הנה המליך  
 עצמן מקרי החומר להן , ואיך יצוירו הם מדת עזות הכח  
 שבנפשו הנשבת ממקרי החומר . ואינו דומה לאיש המספר  
 לרעהו עשרו ורוב נכסיו , כי לכל תכלה יש קץ , וכשיאמר לו  
 סך דברי זהבו וכספו , מספר בתיו וגביו , ומדת קרקעותיו  
 ויתר פרטיהן , השומע ידע הכל כמוהו , לא בן כשיגיד צמר  
 דוחו עזות אהבתו אל אשה מן הנשים , ושנפשו במצוקה גדולה ,  
 אם השומע מעולם לא הרגיש בנפשו אהבה עזה כזאת , אם כל  
 שיום ירבה דברים , לא יבין תכלית דבר , ואם יתן לו עצות  
 עמה יסלוש האהבה , יעבהו תמיד גם זה לא יעיל . וגם זה



לא יועיל , כי האהבה עלתה על כללה , אין דרך להבין חולתה  
מה עוה האהבה , ואין ענה ואין תבונה מועלת מזה , כי  
אם כשישמיענה בדרך שיר , כי אם מתוקף ההרגש הפנימי יבטא  
בשפתיו מליצה בשיר , יבין השומע הכל , כי זהו ענש השיר  
מליצה קצרה נושאת מושל חכמה וערך מדר דברים , והיא  
תעורר תבונת נפש השומע לעומתו , לבו ירגיש , וסכלו יבין  
הכל \* ולכן ערכתי דוגמא זו מן האהבה , לפי שכן מוצאנו  
בשיר השירים לשלמה , כשאיר עזות האהבה אמר בדרך שיר , כח  
ענה כמות אהבה ( ש"ה ח' ו' ) , השומע מושל המות יחד ,  
וברגז יבין מן המושל הכל , כי יודע שהמות עז מכל , ולו יתן  
איש כל הון בעבור חיי עבד , או יעשה מה שיעשה , לא יעמוד  
בעני המות בהיותו עז מכל , ואם כן עזה אהבתו , לא יעמוד  
דבר כנגדה \* והנה מלות ארבע אלה בדרך שיר פעלו יותר  
מהנדרות רבות כל היום בלו \* ומה יתרון רב יש עוד להגדה בשיר ,  
שהיות מליו מעטים , בנקל יחוקו בנפש ובכח הזוכר , והמרה להבחין  
קצתן תקיפות וקצתן חלשות , ובא זה ובטל את זה , גם אחרונות  
משכחות ראשונות לא יעלן עוד על לב השומע :  
**והנה** מן המעט שדברתי על כח האהבה , תקיש על כל כחות  
בפש האדם , כמו שכל , בקס , רחמים , אכזריות  
וביטא , כשתעז יד אחת מהן בנפש , וכלאה בכלל אותה בכלה ,  
ושוראת פתחי פיו לשפוך שיח , הנפש בטבעה תבחר לדבר בשור  
קין לטוב ובין לרע , אלא שאין בכח כל בפש לכלכל בשירים  
הרגשיות הפנימיות , כי תכונות רבות וככדות תאטרך הנפש  
המשוררת , לא תמצאנה בכל הנפשות , וכמו שיתבאר עוד ,  
על כן תעזר משרי הגדולים שמכרו על עיניהם שהיא נריכה  
להן , וכן הן המשוררים שכל עם ועם מערכו שירים להמון ,  
לשוררם הם הן לעתות בירה או שמחה , לגבורה , להאבת רעים  
או לשנאה , להקל עזות הכח המושל בם , ועל ודס יעוררו איש

את רעהו לעשות כמוהם באומץ לב מעשה אהבה ורועות וחסד  
 או מעשה שגאה ונקם וכיוצא \* ולפי שזה מטבע הנפש שהרגשותיה  
 העזים ופרצו חוצה על ידי שירים , על כן כל מנקם שיש קבוץ  
 בני אדם , לא יבצר מהם השיר , כי כל הנפשות שוין בענין  
 זה , שמרגשים שמחה ועלב אהבה ושגאה , רחמים ואכזריות  
 וכיוצא , וכשתעזו אחת נואלה בנפש , תבקש לה השיר להקל  
 משאה \* וזוה בא כי גם שוכני האיים בים הגדול הדרומי  
 הפרועים במדותיהם , וללחמים משפחה במשפחה , מעשות  
 האהבה והשגאה הנזכרת בנפשם , תפרוץ הנפש חוצה ותשתפק  
 בהרים קול בשיר , ובו יעיר איש באחיו תכונת השגאה שבנפשו  
 ועמה אומץ וגבורה לנקום נקם \* ועל דרך זה הרו והגה לב  
 כסילים כמה מיני שירים , שירי אומץ , שירי עגבים , שירי  
 זמרה , שירי לבון , שירי יין וכיוצא , מעשות התכונות האלו  
 שנזכרו בלב משורריהם , עליהן אמרה קהלת טוב לשמוע גערת  
 חכם מאיש שומע שיר כסילים (קהלת ז' ה') :

**ורעמת** זה כשתגבר הרוח הטוב בנפשות אנשי חיל , המלכות  
 יראת כבוד השם , אהבתו , שמחת מפעלותיו , נדקת  
 תורותיו , אהבת החכמה והלדק וכיוצא , כשתעזו דבר מהן בנפש  
 ולא תוכל כלכל , עד תשתפק במלין היוצאים מדלתות פיה , פעם  
 תקדם פני אלה , להראות לו מה רבה אהבתה יראתה או שמחתה  
 בעצם נפשה ? פעם תעורר נפש זולתה שתשוב לה גם היא  
 מאחת מאלה , כמה תשיג תכליתה הטובה הזאת ? הלא בדרך  
 השיר ומטעם שאמרנו \* ונמנין זה הם שירי קדש שבספרי תנ"ך ,  
 איך ערוך אליהן בכל שירי המשוררים אשר קימו ואשר יקומו  
 מאחריהם / כי מליצותיהן מלבד שהן מכלל יוצי מכל הפרטים  
 המפורטים את השיר , ומשוררים יראה וחפץ חכמה ומוסר  
 בנפש השומע , אלא שמשליהם ומליצותיהם נושאים נזר החכמה  
**על ראשם** , קרן אור פניהם / ונפונם מלא דעת קדושים / כמו  
 שיראה



שירא הקורא בעז"ה מודברי השיר השלשה עשר במחברת החנונית,  
 כי זו דברנו על מליצות שירת הים והנכלל בה כפי קוטר דעתנו.  
 ולכן כל המדברים בספרי הקדש / שנומנות כלם ללמוד לפני אדם  
 גבורות ה' / ולהודיעם טובו וחסדיו / ולהזכיר נוראותיו וגדולותיו /  
 בחרו בשיר / לעורר לבות השומעים בנועם המליצה / ובתוקף  
 הנושלים והדמיונים שכללו בו \* וכבר אמרנו שאין בכל הנפשות  
 ההכנות הנכונות לשורר בשיר / ושתעזרנה נושירי נושוריהם /  
 וכל שכן שאין ביד כל נפש לשורר שירי אלהים שירי קדש / על  
 כן הופיע רוח ה' בארח שיר בלב המלך דוד ע"ה / ותקן שירים  
 וזמירות באלה לכלל ישראל ישוררו בהם במקדש ה' / וגם ישורר  
 בהם כל איש כפי הצריך לו בכל העתים יעברו עליו / אין ערוך  
 אליהם / וכאמרו על עצמנו נאם דוד בן ישי ונאום הגבר הקם על  
 נשיח אלהי יעקב ונעים וזמירות ישראל \* רוח ה' דבר כי ומלתו על  
 לשוני (שמואל ב' כ"ג) \* וכן אשר למדו דעת את העם חכמה  
 ומוסר / גם הנה בחרו לעורר לבות העם בשיריהם / כמו שלמה  
 בספר נושלי / ורבות נושירי דוד הנאמרים למודי חכמה ומוסר /  
 ורבות בספרי הנביאים והכתובים :

**ועל** דרך זה היו נבחרים ברוח קדש גם אמרות להיכו בתורתו,  
 כמו שתראה מודברי אסף המשורר שהכל האזינה עמו  
 תורתו הטו אזניכם לאמרי פי (תל' ע"ח א') / כלומר אעפ"י כי  
 תורת ה' אמתם / האזינו גם תורתו ושמעו אמרי פי \* ואמר הטעם  
 אפתחה במשל פי אביעה חדות פני קדם / כלומר דברי  
 התורה קטומים / כתובים בעט אלהי / לא רבים יבינו בהם /  
 ואני בשירי אפתח בנמשל פי / כי על ידי נועם המליצה והנמשל  
 שגשגתי בו / אבינה לכס עומק הדברים שבתורה שכן כדמות  
 חדות / לא יבינו קוראיהם / ואני אביעה ואפרש החידות בהם /  
 לא כפי העולה על דעתי בדרך המחברים מבני אדם / לא ביאורים  
 אשר שמענו ונדעם ואבותינו ספרו לנו (שם שם ג') \*  
 כלומר

כלומר אשר שמענום בקבלה מאבותינו ראשי התעודה / כי  
 אבותינו שקבלו פי' הדברים איש מפי איש ספרו לנו זאת / ומופה  
 לנו ללמוד על ספר לבנינו / לא נבחר מבניהם לדור אחרון  
 מספרים תהלות ה' ועוזו ונפלאותיו אשר עשה (שם שם  
 ד') / כלומר לא נבחר מהם הדברים שמענו / למען יספרו  
 גם הם תהלות ה' וגו' / כי השם שם עדות ותורה בישראל ללמוד  
 באר היטב לבניהם / לכתבם על ספר / על ידי משל ומזל /  
 למען גם הדור האחרון הנפוצים בין העמים / ואין להם אבות  
 התעודה לשאול מהם דבר / ידעו זאת / באמרו למען ידעו  
 דור אחרון בניכם יולדו יקומו ויספרו לבניהם / וישימו  
 באלהים כולם וגו' (שם שם ה' ו') \* והמשורר הזה באר בשירו  
 שתומות התורה בענין משפטי מצרים ומצותיה / וכמו שיתבאר  
 גם כן בשירנו אלה בחוברת השלשית והרביעית והחמישית \* וכן  
 בדברי המשורר הודו לה' קראו בשמו זכר חדשות ובאר שתומות  
 אחרות במשפטי מצרים הכל / ויתבאר גם הם בשירנו בחוברת  
 הכל / ועוד באר חדשות על המתנות שהנחיל השם לעמו כלכתם  
 במדבר / שסדריהם מוקבילים עם סדרי משפטי מצרים / וגם הם  
 יתבארו בשירי החוברת החמישית \* הראייתך איך אנשי רוח  
 נהגו ללמוד דברי התורה לישראל בארח שיר / והכל מטעם  
 המבואר \* ואם הם רוח ה' נלחם עליהם / וגם מה שבארו הוא  
 האמת הכרוך כי קבלום מאנשי הקבלה הנאמנה עד למשה בסיני /  
 לא ריק ותהו אהנו / כי ה' בטע בכל אדם לב מבין להשתמש  
 בו עד מקום שידו מגעת / ואם אינו עושה כן / עליו באמר  
 בתוכחה ישראל לא ידע עמי לא התכוון (ישעי' א' ג') / ועל דרך  
 זה קמו רבים ישרי לב גם בגלותנו זה / ובארו שתומות התורה  
 כפי כחם / ובלם ישאו ברכה מאת ה' / כי על כל פנים מאהבת  
 התורה עשו זאת / וכמוהם כמוני עדי בשחק כי כל מה שכתבתי  
 עד היום הזה מאהבתי את דבר ה' עשיתיו / ולהיות להועיל  
 לבנינו



לכנינו ולכני גילנו , כאשר באמת מנאלו הדברים חן בעיני  
הישרים בלבנותם ויברכוני , ואולם הפעם עורר לני ללכת בדרך  
אבותינו הראשונים , לפרש אמרות הלהינו בארץ שיר , מטעמים  
שיתבארו לפנינו :

**האזהרה** הוא עצמו הענין שאמרנו , כי ראיתי כי לא רבים  
שימו לב להתבונן בדברי התורה בדרך האמת ,  
לעמוד על פשט הדברים , כי נעו מעגלותיה של תורה , ומליצותיה  
סתומות וקצרות , תגלה טפח ותכסה טפחים רבים , הלא  
תראה כי כל הקורות הרעות שקרו לאבותינו בגלות מצרים בימי  
השעבוד שהיו יותר מנאה שנה , כללם התורה בפרשה אחת קטנה ,  
מתחלת מן ויקם מלך חדש וגו' עד וכל הבת תחיון , והספורים  
הקצרים שנזכרו בה , גם הם קשים על דעת האדם ליישר הענין  
על מכונו , כמו ספור מאמר מלך מצרים למילדות ותשובת  
המילדות למלך , וספור השלכת הבנים לים סוף \* ומפרשי התורה  
כבר התעוררו עליהן וכתבו מה שכתבו \* גם אם נאמר כי  
שפתם ברור מללו , מעטים הם ההוגים בספריהם , וגם בלב  
ההוגים הם לא ירשמו דברי הספר בלבם רושם גמור , מזמנה  
טעמים יאריכו להזכירם הכה \* רק זאת נאמר כי המפרש או  
ירבה דברים שאינם צריכין לקורא משכיל , וילאח לב הקורא ,  
ולקורא דל התבונה דבריו קצרי יד להבינו כונתו \* אבל דרך  
השיר הישר והסקול , סלול לכל דורך עליו , יגיד במליצותיו  
ובמשליו הקצרים יותר מאשר יגיד המפרש ברוב דברים , ולא  
ילאח הקורא בו , כי נועם המליצה יתעם לכפשו , ופסהמליצה  
עמוקה מ דעתו / יתן לבו להתבונן בה , כי יודע שאם יבינה  
ישמח בה , ועל ידי כן יכנסו דברי התורה בלבו ויתחקו בו ,  
ונוחזכות השיר , יותר יקראנו יותר יחמוד לבו לקרוא אותה ,  
וכשיקראנו פעמים רבות , לבסוף יהיה שגור על לשונו :

**השני** לא בדרך המפרש דרך המאורר , כי המפרש כל חפצו

דק לפרש המלות על מכוון / ולבאר מאמר הכתוב על  
מכוון, והמשורר מלבד כי יעשה את זאת, עוד שוקל בדעתו  
מזה כל לב ולב מן האנשים הטובים והרעים הדבונים בענין  
הזה, ומצייר בלבו ציור לב איש הרשע, ואיך כפי טבעו עורך  
דבריו בענין כזה, וכן מצייר תכונת שמוע דבריו, מה ראוי  
לו לענות כפי הענין וכפי השעה, ומתן הדברים בפה, וכן  
יעשה לכל מדבר ולכל עונה, ובתוך הדברים יכלול למודים  
יקרים דברי דעת ומשל חכמה, המלמדים להועיל, כי זאת  
נותן כפי איש הרוח או בפי הנדיק המדבר, וכן נותן דבריו  
קלון ודברי גאווה וכו' כפי הרשע, ומהם יראה הקורא מה פרי  
הדקדק ומה פרי הרשע, וילמוד למאוס ברע ולבחור בטוב \*  
וכן עשינו בשירים הללו הנלמים אמרים ששמונו בפי הנזכרים  
בענין, כמו שתראה בשיר הראשון, מה ששמונו בפי פרעה  
בשדבר אל עמו, ובשדבר למיילדות, ובשגוה להשליך הכנים  
ליאור \* ובשיר השני מה ששמונו בפי עמרם, ובפי יוכבד,  
ובפי מרים, ובמאמר שיחסנו לאלהים, ומה ששמונו בפי בת  
פרעה, ועוד מאמרים למרים, ליוכבד, ולעמרם \* וכן יהיה  
מונהגנו בכל שירי המזמורות האלה בעז"ה \* כי כל בעל דעת  
יבין וידעתו, כי עם המעשים שזכר הכתוב היו אמרי פה,  
בקצתן נזכר מאמר מה בכתוב, אבל רק ריש מלין, ובמקצתן  
אין אומר ואין דברים בכתוב, ואם בלי ספק כלום עומה או  
הניין לב, או דבר שפתיים, ולא נאריך להוכיח זאת מכל  
המקומות, רק נעיר שכשחזר עמרם לקחת את יוכבד, בלי ספק  
דבר אליה דברי טעם, ובשראתה מרים הפלא הגדול כי בת  
ברעה נוצלת את אחיה, התחשוב כי למה לא הודה לאל? וכן  
בשמוע יוכבד חסד עלין זה, האם החרישה ולא דברה מאומה?  
וכן בכלם, החושב כן לסכלות תחשב לו, כי יותר ממה ששמונו  
בפיהם דבריו, אלא שהתורה קצרה בספוריה, תורת ה' היא  
ודרכיה



ודרכיה כשגבים מודעתנו \* ולכרר הענין עוד , אשאלך כשהשלימו  
 האחים את יוסף אל הכור , לא זכרה תורה שדבר אליהן דבר ,  
 התחשוב כי החרש יוסף ולא זכר להתחנן אחיו שירחמו עליו ?  
 וכן תשיב כי באמת החרש , והרי כפי' כתוב ויאמרו איש אל  
 אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו  
 אלינו ולא שמענו (בראשית מ"ב) מפורש שכן היה , ומוזה תקוה  
 על הכל \* והמשורר שהביע מדות מצי קדם , כשזכר ענין המתאוננים  
 שהיה פרשה שתמונה בתורה , כי לא זכרה מה דברו האנשים  
 האלה , שם הוא כפיהם , וידברו באלהים אמרו היכל אל  
 לערוך-שלחן במדבר , הן הכה צור ויזונו מים ונחלים  
 ישטופו הגם לחם יוכלת את אש יבין שאר לעמו (תהלים  
 ע"ח) , ומכל זה לא נזכר בתורה דבר , אבל הוא יביע המדה  
 כדרך המשורר , ואם הוא דבר כרוח קדשו דברי קבלת אבות ,  
 איחזקי קיר כמונו כלך בדרכיו , כפי דרכי הבינה אשר חנן אלהים  
 לבני אדם , וזמנו שבארנו דברי המשורר ע"ה כשפרנו רוח חן על  
 חכמת שלמה (פרשה י"ז א') , ואם יהיו דברי המשורר שקולים  
 בכלם ישר , עד שכל התה שירו יאמר בלי ספק שכן דבר זה  
 וכן ענה השני , מזכירם ספורי התורה בלב הקורא כנעימות רב ,  
 ומה שהיה מלפנים סגור בפניו , יפתח לו בשירו הדלתות ,  
 ויבין איך קרו הדברים , ויזיירוס בדעתו \* וזהו עצמו כח  
 המשורר , כי צריך להלך נגד פל רוח ורוח , ולהבין בלבבות  
 בני אדם , לדעת דרכי מחשבותיהם , מן לב המושל היושב על כסאו  
 עד לב העבד אשר אחר הרחם , מן לב החכם איש אשר רוח בו ,  
 עד לב הפושע הגדול איש האון , וכפי ציורו בהן יעריך דברי  
 השואל ודברי העונה , והכל כדמויות ביאור או פירוש , אלא  
 שהמפרש יאמר לפי דעתי כך אמר זה וכך אמר זה וכינא בזה ,  
 והמשורר ישים הדברים שהן הגיון לבו כפי המדבר או העונה ,  
 ולכן הקורא במחברת זאת אמרות רבות לא נזכרו מפורש בתורה ,

או תוספת דברים על דברי התורה, ידע כי ביאורי המשורר  
 הן, והרואה לחלוק ולהסביר הענין ההוא בדרך יותר מתקבל  
 לדעת האדם תבוא עליו ברכה, כי כוונת שנינו להמתיק ספורי  
 תורה, ולהראות כי בדרך ישר ילכו, ולהוציא מלב הטוענים  
 האומרים איך אפשר שקרה כן או כן, והלא גם בימים ההם היו  
 תמלכות מיוסדות / מונחגות ממלכים ושרים בעלי המנהגים  
 האנושיים / ובקריאים בחכמות טבעיות ולמודיות, ואיך יצאו דתות  
 כאלה כאותן שזוה פרעה למילדות, והדת שנתן לכל עמו, וכל  
 זה וכיוצא בזה יבאר המפרש והמשורר :

**השלישי** לפרש בארץ שיר המליצות הפתומות שבתורה, כמו  
 שתמצא בחוברת הזאת פי' רב ועצום ממנו, פי'  
 הבה נתחכמה לו, פי' ויעש להם בתים, פי' ויקח את בת לוי,  
 פי' ותקרא שמו משה, פי' אכן נודע הדבר, פי' גר הייתי בארץ  
 נכרים, פי' וירא אלהים את בני ישראל, פי' וידע אלהים, וכן  
 ככל השפה מחברות יתבארו בשירים אלה פרושים חדשים, שגילגל  
 שהן על אדני היושר, גם נותנים קשור הענינים במרוצת הספור,  
 פי כבר אמרנו שזם נעשה זאת בארץ שיר, יבואו הדברים בדרך  
 נעים אל לב הקורא :

**הרביעי** לדרוש בספורי התורה ולהתבונן בהם, ולהוציא מהן  
 תוכחות מוסר לכלוים ולפעלי און, כי מספורי  
 הכתוב תמצאנה כאלה, כמו שתראה בשיר הראשון, (דף ו' ע"א)  
 מתחלת מאמר מה גואלו וגו' עד ותמימים יותרו, שהיא  
 תוכחה לכת החכמים בעיניהם \* ובשיר השני (דף כ' ע"א)  
 מתחלת מאמר אל דהקורא שמוית וגו' עד מי מרה בחקו,  
 שהוא תוכחה לאנשי דמים, כי חרבת תבוא בקרבם \* ובשיר  
 השלישי (דף כ"ז ע"ב) במאמר ויכרח איש האלהים וגו', עד  
 מרשע ומבטל, היא תפארת החכם והחכמה, נגד התאוה  
 והכסל, ועוד כו' (דף כ"א ע"ב) מתחלת מאמר בארץ יאין  
 אסיקים



אפיקים וגו', עד רב טוב מצאנו, תוכחת לעוזבי ה' כי  
יבטו, ורק טוב אלהים לכרי לב, שגון ושמה ועוד אלהים  
ימצאו \* וכסיר הרביעי (דף ל"ט ע"א) מן כי לא לער וגו',  
עד לא שכחתי, תוכחה לרשעים בראותם נדק ורע לו ורשע  
וטוב לו יאמינו כי אין ה' רואה על מעשיהם \* ועוד רבות כאלה  
שכחו בין הפרקים לא חשיר עליהן הנה, וכן עשינו בכל השירים  
השמונה עשר, לא חדלנו להשמייע תוכחות מוסר היוצא מדברי  
הספור הוא, ואם נודיעם כאלה בספרי מוסר, יבטו להן, מה  
שאין כן ההודעה בשירים, כי בנשימת השיר האהוב להם, יקחו  
מוסריהם שלא מדעתם, ואולי יבטלו א קרבם, וישיבו להם:  
**החמישי** להודיע כפי כחיו דברי כינות באמונות ודעות  
שעליהן נוסדו ספורי התורה, כי זאת התורה  
מדרכה לכתוב מעשה אים, מבלי הגד לנו אם ישר מעשהו אם  
אין, או מה הניע לב העושה לעשות כזאת, וכפי הנראה פעמים  
פעלת חימה היא לא במשפט, או בחפזן ולא בדעת, או כמעשה  
סכלות בלי טעם, ונודיע בשירנו מה היה בלב העושים האלה,  
ועל מה יסדו מעשיהם, הכל כפי מעט השגתינו בתעלומות כאלה,  
ע"ד משל בשיר השני בחוברת הזאת, שרנו על לקיחת עמרם  
את יוכד, ואיך בצרת לבה שמה את הילד בסוף, ושהתנצחה  
אחיותו מרחוק, לראות מה יעשה לו, ולולי שכלוה עם העושים  
האלה ענין אלהי שבו התחזק לבבם לעשות מה שעשו, ולכטות  
שילחיו במעשיהם, היה הכל כמו מעשה סכלות, כי הילד ימות  
שם בנמא, או ימצאנו אים מצרי וכפי חק המלך ישליכונו לים  
וכמה בטחה מרים כי יעשה לו דבר יוצא מן הנהוג? גם לקיחת  
עמרם האשה בעת צרה, איכנו מדמיון כוזב \* אבל באמת עמרם  
גדול הדור היה, ונצנצה בו רוח אלהים, והיא עוררתו ואמצה  
אותו לעשות מה שעשה, כי אים חכם היה, ובראותו הסכנה לא  
היה עושה זאת, לולי כי הרגיש שמתת לב ואומץ רוח לעשותו \*

גם יוכבד טובת שכל אשה יראת ה' זכתה לשמחה עליונה כזאת /  
גם ומרים הרגישה כן / גם שמעה הגיון לב אביה ואמה / ואין  
זה כבואה המגדת לאיש ההוא עשה זאת או זאת ותגלית /  
אלה רוח טוב המלכשת יראי ה' / ומתגת בהם עוז / שהוא הכח  
האלי לחשוב מחשבות גבורה וכוזא, הרגש פנימי שאין בכח האדם  
להביאו לזולתו / ובעל ההרגש אין בכחו לשעון עליו ולעמוד כנגדו,  
לא תעמודנה כנגדו מחשבות הלב הדקים להפך / והמלוכש בו אי  
אפשר לו להסתפק כי מיד ה' זאת לו / וכמו שאמר עליו דוד  
השיבה לי ששון ישיעך ורוח דדיבה תקמכני (תהלים כ"א) / וכזאת  
היתה לו במלחמותיו / כאמרו כי כך ארוך גדוד ובאלהי אדלג שור  
(שם י"ח) / וכדמות זה קרה לעמורס וליוכבד ומרים במועשיהם  
אלו / לכל אחד מהן כפי זכותו וכח נפשו \* ועל זה יסדנו דברי  
השיר השני \* וכן קרה למשה כשראה איש מזרי מכה אחד מאחיו,  
כי לולי זאת יהיה מעשהו שלא במשפט \* כי איך בעבור  
הכותו איש עברי יהרגנו / ושפית דם הוזהרו עליהן בני האדם  
קודם מו"ת / וזה לי שופך דם עברי או דם מזרי / גם ידע כי  
העני והשעבוד יסבבו כהנה וכהנה / וזה יועיל לעמו אם יהרגו  
זה האחד בקטר / אין זה כי אם נקם וחימה בלי משפט / אבל  
יסוד המעשה הזה נשען על העזר האלהי שמוצא בנפשו לעשותו /  
גם אחרי עשוהו לא נחם על מעשהו / כי עוז לאלהים הוא /  
והשם חפץ המיתו / וכמו שאמרו ז"ל על זימן בה ובה וגו' /  
וקרוב לדבריהם חשבו גם בדרך הפשט / כאשר תבין מדברי השיר  
השלישי / והכל הולך אל מקום אחד \* גם היתה זאת מאת ה' /  
כדי שיכרת משה מארץ מזרים / ולא ישוב שם עד יום הישועה /  
וכמו שגם על זה עוררנו בשירנו \* ולבן לחזק הענין הנכבד הזה  
שהרבה מדברי תורה הקתומים תלויים בו / הוספנו בשיר להביא  
דוגמות כאלה מאברהם שרדף בשו"ת חניכיו ארבעה מלכים /  
ומיהוהתן ובערו שכלחמו לבדן עם מוחה הפלשתים / ומדוד



שהכה הארי להציל מה מפיו / וכל אלה הדברים צדורים לחי  
 הרעיון וזבי הראות \* וכן זה שהתוצב משה לעמית הרועים הרבים /  
 והסתכן בעבור דבר נקל / כי תכלית התשועה הזאת היתה  
 שיתרנו הכמות יום זה לבוא העירה / ועוד איך מלאו לבו לעמוד  
 נגד זדים רבים כאלו? לולי כי מנצח בנפשו עז לעשות כן / וכמו  
 שאמרנו בשירנו / ומאת ה' היתה לו כמבואר שם / דוגמא למת  
 שקרה ליעקב שמנצח בנפשו עז לגול את האבן מעל פי הבאר /  
 לא יכלו לעשות כן הרועים הרבים \* וכמו שלא יספיק על אדם  
 כי מבלעדי עז אלהים לא היה ביכלת יעקב להתגבר על מלאך  
 שכלחם עמו / ואעפ"י לא פירשה התורה, שהרהיב השם בנפשו  
 עז לעשותו, וכן הוא בכל דבר הדומה לו \* וככה עוררנו בשיר  
 הרביעי על תפלת ישראל בארץ מצרים, ושם קבלו עליהם  
 עול מלכות השם ולעבדו בתורותיו ומצותיו, המקבילים עם  
 האותות שיעשה למענם להצילם מיד מצרים ומיד כל אויביהם,  
 וכמו שבארנו ברחבה בביאורנו רוח חן על ספר חכמת שלמה  
 (פרשה ט"ו), וכמו שזייכנו תחת השיר \* וכן עוררנו על מליצת  
 זכירה-הקמוכה אל השם מה ענינה, שהרי אין שבה לפני כסא  
 כבודו \* וככה תמצא בכל שירי החוכרות הבאות בעז"ה, לא  
 בחדל מעשות כן כפי כחיו, ואם מעט הוא, לרב יחשב  
 בנשגבות כאלה :

**ד"ש"י** נתאמן בשירים האלה לפרש המשפטים האלהיים,  
 כמו אלה שהכה בהם את פרעה ומצרים, ואשר עשה  
 עם ישראל, כי יש בהם תעלומות חכמה, סדר ישר וערך כבוד  
 ושנאו לב הנוכח בהם, בראותו צדקת ה' ותבונה אין חקר במעשיו  
 אשר עשה, ושהכללות כלם גם הם מסודרים בתבונה רבה,  
 כמו המציאות הכללי שעינינו רואות \* ובאמת המדלתי כח לדבר  
 על הכללות האלה מה שדברתי, לולי כי בחמלת ה' עלי בימותי  
 בעצמי בספר חכמות שלמה שהעתיקתי, ומראשי דבריו וממליצותיו

הסתמכות למדתי חדשות , כי אחד שנפתח לי הדלת , הוספתי  
בבין חדשות בענינים האלה , ככל הכתוב בביאורנו ה"ל , לא  
שכבר אמרנו (א) , כי מעטים הוגים בספרי המזכרים ,  
בפרט מני שבו משפט נועזקל שאין ספר נחשב לו כי אם בהיות  
מוחברו איש מי מספר שנים לפניו , וגם ההוגים כס' ילאו ,  
ואין דברי הספר רשומים בלכס , וכמו שאמרנו (ב) , ולא נשיג  
התכלית שכווננו לו , שיהיה להועיל לרבים , אבל אם יגיע המוחבר  
דבריו בארץ שיר , או ישמח לב הקורא , ויבנסו הדברים אל  
לבו , וכמו שאמרנו \* מלבד זה חדשנו דברים רבים בפשוטי  
המקראות לא עוררו עליהן זולתינו גם לא בארנום בספרנו ה"ל  
והכל כללנו כשירגו לא , כמו שיראה הקורא במחברות הבאות  
בעו"ה :

**השביעי** כווננו עוד להועיל למקצת בנינו המגדלים ביראת  
ה' ומחמה , ואשר חנן אותם אלמים כח לחשוב  
מחשבות נחות ולדבר בשיר , ללמוד דרכי השיר וכמה יגעם  
א לל הקורא , וירגילו עצמם לעשות כמותכנתו , ואם גם שירגלו  
שירי הדיוט הם , אין להתפאר בהן , מכל מקום טובים למתחילים  
ללמוד מהן נחות הלשון , ומליצות ערכות , וקדור הענינים , ולחשוב  
מחשבות פשוטות בענינים שקרו , ואם יהיו בטבעיהם מוכנים  
לחכמות השיר , יהיו דבריהם להם להועיל בכל פרט ופרט הצריך  
לזה , כי שורש דבר השיר , אי אפשר ללמודו לא מפי סופר ולא  
מתוך הספר , כי שרשו הוא מזה שכתבנו (ב) שיערוך המושרר  
דברים נגד כל רוח ורוח , ויחדש אמרי דעת בכל דבר ודבר ,  
וימשל משלים וידמה דבר לדבר בארץ שכל , וכל כיוצא בזה ,  
שהן דברים התלויין בבחינת לב ובהרגש הדעת , שלא תוכל הנפש  
לחלק מזה דבר לנפש זולתה , וכן שמירת הקדר שלא ירבה דבר  
בדבר אחד , ולא יקצר דבר , ולפעמים מלה אחת או אות אחת  
יותר או שלא במקומו , תקח מן השיר כל הדרו , וכן לענין  
הקצור



הקצור \* לפעמים יכחול המשורר מלה אחת פעמיים ושלוש ,  
 וסוף הוא לו , ולפעמים רק כפל מלה אחת תשחית יופיו \* ועוד  
 ענינים רבים כאלה , שאנפס הזמן לא אוכל לדבר כל המורד ,  
 לבד כל דבר מהן על ידי משלים , וכל אלה ודומיהן נתליו  
 בהרגש דעת המשורר , שאם דעתו צחה ירגיש נועצמו מהו יופי  
 הסיר ומהו חסרונו \*

**דשמיני** מנמתינו גם להודיע בפלאות השם ומעשה עוזו ביד  
 העמים כלם , כי אם על העמים אשר היו בימי  
 קדם שעבדו לפסילים ולצלמים , ובחרו בשקואים ובעבודות  
 מתועבות , כל אשר שנה ה' עשו לזלזלהם , אמר דוד ע"ה  
 הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו (תהלים ק"ה א') ,  
 ואמר קפרו בגוים כבודו בכל העמים כפלותיו (שם ז') ,  
 אף כי העמים אשר בדורנו , היודעים את ה' ודבר קדשו ,  
 ושאבו דרכי השלום והמוסר מדרכי התורה , שחופה עליהם מאהבת  
 בני אדם להודיע אים לרעהו המעט שנאזה נפשו בביאורי התורה  
 ובחכמת מושפטי השם ובארחותיו , שעל ידי כן תקח נפש הקורא  
 מוסר השכל לטוב לה \* וידעתי כי כשמודיע להם דברים אלו  
 בארח שיר ובמליצות לשון הכתובים , ייקר בעיניהם , כי גדולהם  
 וחכמיהם מבעלי המלאכה הזאת הם \* גם עוד מעט יעתקו  
 השירים העבריים האלה ללשון אשכנזי בארח שיר , כמו שהבטיח  
 לי אחד מגדולי חכמיהם , כי יקח מועד להעתיקם ,  
 ומלבד כי יהנו מהן אז יושבי אשכנז , אבל גם ילמדו בו כמותו  
 אשר לא יבינו לשון עברי , גם רבים מיחידיו שאינן מורגלים  
 בלשון עברי , ויהיו השירים האלה טובה כוללת לכל , ויביאו  
 אל לבם הלמודים היקרים הכלולים בהן \*

**אלה** הם הדברים אשר הרהיבו את נפשי , לנסות ולראות אם  
 אוכל לעשות מאומה במלאכה המפוארה הזאת , לא  
 כפי ללכת בדרך זה גדולים ממני אשר קדמוני , רק ראיתי מחברת

מִתְּכֶם אֶחָד כְּפֹד שָׁנוּ הָרֹב הַכּוֹלֵל מֵהוֹרֵר אֲבֵרָהם הַכֵּן כִּרְיָ  
 בְּסֵפֶר שְׁקָרָא בְּהַנֹּחַ אֲבֵרָהם אֲשֶׁר נִשְׁאָו לָבוּ לַעֲשׂוֹת כְּדַמּוֹת מוֹעֵשֶׂה  
 הַזֶּה עַל שִׁירי דָּוִד ע"ה, שֶׁהִרְבֵּה עָלֵיהֶן דְּבָרִים בְּאֵרֶם שִׁיר בְּזִמְרָה  
 דְּבִרְיוֹ, אֵךְ דּוֹמֶה לְשִׁירָנוּ אֵלֶּה לֹא מוֹנֵאֵת \* הֵא לָכֵס בֵּית יִשְׂרָאֵל  
 נִעֲנֵט הַדְּבַשׁ הַזֶּה / אֶקוֹה כִּי יִנְתַּק אֵל חֵךְ טוֹעֵמִיו, כִּי עַל כָּל  
 פְּטִים כּוֹנְנֵתִי רְצוּיָה, וְכוֹחַן לִכְבוֹת יוֹדֵעַ זֹאת \* וְהִנֵּה נִסִּיתִי  
 הַדְּבַר, וְה' חֲפָצִי בְיָדִי הִלְלִית לַהֲשִׁלִּים הַשִּׁירִים עַל מִקְצֵת בְּפִי  
 הַתּוֹרָה שֶׁתַּחֲלֹתָן מִן גְּלוּת מִצְרַיִם הַמִּתְחִיל בְּפִסְקוֹ וַיִּמָּת יוֹסֵף וְכָל  
 אֲחָיו וְגו', כִּכְרָאָה מִחוֹבְרֵת הַזֹּאת, וְסוֹבֶבֶת עַל כָּל פְּרָשִׁיּוֹת שְׁמוֹת,  
 וְאֵרָא בּוֹא בְּשִׁלַּח יִתְרוֹ, עַד אַחֵר קִפּוֹר מִתֵּן תּוֹרָה, וְכֵן הִכָּל  
 שֶׁהָ תּוֹכְרוֹת הֵנָּה, כּוֹלְלוֹת שְׁנֵי עֶשֶׂר שִׁירִים, לֵאמֹר הַשִּׁיר הַזֶּה  
 וְגוֹבֵר מִנִּבְנִין לַעֲנוּן, מְגִיד בְּכָל מִקְוֶם חֲדָשׁוֹת, יִשְׁמַחוּ לָב הַקּוֹרֵא,  
 וְכּוֹנֵס הַשִּׁיר יַעֲבִרוּ הַדְּבָרִים מִשְׁכִּיּוֹת לָבוּ \* וְהִנֵּה נִעֲשֶׂה הַשִּׁיר  
 הַשְּׁקוֹל וְחֲדָשׁוֹ, כְּאוֹתָן שֶׁהִנָּחוּ בְּתַחֲלֹת כָּל שִׁיר, וְגַם הַשִּׁיר הַשְּׁקוֹל  
 וְאִינוּ חֲדָשׁוֹ כִּמוֹ שֶׁהֵן הַשִּׁירִים הַסְּפֹרִיִּים הָאֵלֶּה, מִנְּשׁוֹרֵרִים  
 עֲרַבִּיִּים לְמִדּוֹהוּ, לֹא בָּהֶן בְּהֵן אֲבוֹתֵינוּ הַמְּשׁוֹרְרִים הַקְּדוּשִׁים  
 בְּסִפְרֵי הַקֹּדֶשׁ \* וְאֵם אִימָנָם גַּם בְּשִׁירֵיהֶם בְּמִצָּא עֵרֶךְ וְסֹדֶר יִקָּר  
 מִזֶּה, אֵין אֵתִי הַזֶּמֶן לְדַבֵּר עָלָיו, בַּחֲרֵתִי לִכְבוֹת הַשִּׁירִים עַל  
 דֶּרֶךְ הַבְּהוֹן בֵּין מְשׁוֹרְרֵי דּוֹרָנוּ, וְכָל זֹאת תִּינוּנוֹת הַשִּׁירִים  
 הַסְּפֹרִיִּים הָאֵלֶּה כְּתוּנוֹת שִׁירֵי אֲבוֹתֵינוּ, כָּל שׁוֹרֵה עֵינִן בְּפִי  
 עֲנִיָּה, לֹא תִצְטָרֵךְ לְמַלֵּא הַכְּתוּבָה בְּשׁוֹרֵה שְׁלֹא חֲרִיָּה, וְכָל זֹאת  
 חוֹבְרוֹת הֵנָּה, וְמוֹכֵין כָּלֵם תֵּצֵא כּוֹנֵת הַמֵּאֲמָר \* וְכָל שׁוֹרֵה בֵּת שְׁטִים  
 עֶזֶר וְחֵצִי תְּבוּעוֹת, כִּי כָל תִּיבָה שֶׁבִּסּוֹף כָּל שׁוֹרֵה וְשׁוֹרֵה טַעְמָה  
 מוֹלַעִיל, וְדֶרֶךְ זֶה שֶׁקָּלוּ הַקְּדוּמוֹתִים בְּפִלְס יִשְׂרָאֵל, וְכִחְרוּבוֹ מְשׁוֹרְרֵי  
 הַדּוֹרוֹת, לֹא אֶרֶךְ וְלֹא קָצֹר, וְנִעִים לֵאזֵן הַשּׁוֹמֵעַ \* וְכָל שׁוֹרֵה  
 תַּחֲמָה הַכּוֹנֵה לְשֵׁן מֵאֲמָרִים קִטְנִים, עַל הַרֹב הָאֵחָת בְּעֻלַּת  
 שֶׁהָ תְּבוּעוֹת, וְהַשְׁכִּי שֶׁהָ וּמִחֲמָה, וּפְעָמִים הָאֵחָד חֲמוֹשׁ וְהַשְׁכִּי  
 שֶׁבַע וְחֵצִי, וְהֵן אֲרָחוֹת הַשִּׁיר גַּם בְּכַתְּבֵי הַקֹּדֶשׁ \* הַשִּׁירִים

האלה



האלה כלם פשוטים, לא תמצא בה תיבה המתחלת בנקודת  
 ש"א, וזאת מועטים שהכרחי הענין, וראיתי כי טוב להביא  
 השוא ומשחת את הנולידה \* שלשה הסופים כשכאים בראש התיבה  
 מניתיים בין התמועות, כי שאונס או בשאון התנועה, אבל  
 באמצע התיבה אינו בתוך הענין \* אלה הן ארצות חומר השיר לא  
 צורתו, כי צורת השיר שהוא עיקר הכל בארצות בקצרה למעלה,  
 ובכל זאת גליתי גם את זה לבעלי החכמה הזאת, להודיעם  
 מה דרכי בשירים האלו, והם יודעים כי גם חומר השיר, שהוא  
 שפירת המשקל, ולהפסיק במקום שראוי להפסיק, היא מלאכה  
 קשה מאוד, ולכן אם באחד המקומות ימצאו איזו שגיאה ידיוני  
 לזכות, ושגיאות מי יבין \*

**זהו** המועט שראינו להקדים פה על ענין השיר וסגולתו,  
 והדברים עתיקים, כירכ מזה יש לדבר על הענין הנכבד  
 הזה, אלא לא אהיה למושא על הקורא, גם רוב עמלי, גם  
 הזמן עצמו אינו מספיקים בידי להאריך כעת עוד, ואחשבה כי  
 אוסיף דבר על זה בעו"ה בדברים שנקדים לפני חמשה קטנות  
 הכשירות, אם אזכה שתצאנה לאור :

**וקראתי** השירים האלה בשם **שירי תפארת**, כי לכל  
 שם תפארת כולל הגדולות שנסדו עליהם השירים  
 הללו, כי כשפרנו מוגדל הלבנון בארצו ברחבה מכלל יופי השם  
 הזה, הכולל כל קרן ישראל \* ופה ארמונו רמזיה קטנה, בית  
 מקדשינו בקרא בית תפארת, באמרו ובית תפארת אפאר (ישע'  
 ס'), בית מקדשנו ותפארתנו וגו' (שם ס"ד) \* הכבואה ובכלל זה  
 האותיות והמופתיים בקראים תפארת, באמרו כן נהגת עמך לעשות  
 לך שם תפארת (שם ס"ג), התורה בקראת תפארת, כי חוקותי  
 קדש כשגבים מדעת האדם, על כן אמר ר' עקיבא (ברכות ג"ח),  
 לך ה' וגו' ותפארת זו מתן תורה \* והמקוץ זכר בשם זה יאבדן  
 שלשתן, באמרו השליך נשמים ארץ תפארת ישראל (איכה כ' א')  
 והחל

והחל מן האקדש ולא זכר הדוס רגלו ביום אפס (שם שם), ואחריו  
השתים, מלכה ושדריה בנוים אין תורה, גם נכחיה לא מלאו תוון מה'  
(שם שם ד') \* ולפי שהשירים הללו כוללים נבואות נוסה והאזיות  
זה מופתים ופיואל, ושכינת השם בתוך עמו, ומתן תורה, כלה ויאלה  
לרס שם כבוד זה, וה' יאר פניו אתנו סלה, וכו' נעשה חיל \*  
תמו דברי ההקדמה :

נחלתי עדותיך לעולם כי ששון לבי חמה  
פניך האר בעבדך ולמדני את חקיך  
תבענה שפתי תחלה כי תלמדני חקיך  
לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאוד  
\* ראויך יראוני וישמחו כי לדברך יחלרני



# שירי תפארת

מחברת ראשונה

ובה

ארבעה שירים

W. F. PENN

CHURCH STREET

1850

W. F. PENN





היליכי את הילר הזה

## השיר הראשון

אֵל יוֹשֵׁב הַכְּרוֹכִים נֹרָא הוֹדֵךְ  
 גַּם רוּם גַּם תַּחְתִּיּוֹת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ  
 גַּם חַיֹּת וּשְׁרָפִים לַהֲיֹת צִוִּיתָ  
 אֵל נֹרָא ! מַה אָדָם כִּי תִדְעֶהוּ  
 אֵת לִבּוֹ תַּחְקוֹר תִּבְיֵן אֵל מַעֲשֵׂהוּ  
 וּבְתוֹכָם לַהֲיֹת מַעֲזוֹן לָךְ אֵינִי  
 א א א

מֵרֹאשׁ שְׁמֹתָ אוֹתוֹ בֵּין נִמְעָת  
שֵׁם הוֹפְעָתָ עָלָיו חֶק לוֹ הוֹדְעָתָ  
אִמְרָתְךָ לוֹ שָׁמַר וַיְחִי לְנֶצַח  
חָטָא וּמִנְגָּה אוֹתוֹ גִּרְשָׁתָּ  
אֵךְ גַּם אוֹתוֹ גַּם זָרְעוֹ בֵּל נִמְשָׁתָּ  
עוֹד שְׁמֹךְ לַיִּשְׂרָאֵל בְּצִיץ עַל מִצַּח

אֵךְ בִּי הִשְׁחִיתוּ דְרָכָם עַל הָאָרֶץ  
וַתֹּאמֶר אֱשִׁמִּידֵם אֲפָרוּץ בָּם פָּרֶץ  
אֵת כּוֹס חֲמָתְךָ חֵן חֵן מִסְכָּתָּ  
בִּי הִשְׁאַרְתָּ צַדִּיק אוֹתוֹ חֲנוּתָּ  
וּמִמִּי חֲמָבּוֹל עָלָיו גְּמוּלָתָּ  
אֵת נֹחַ וּבְנָיו בָּרַךְ בְּרַכְתָּ

כֹּאֲשֶׁר הִרְבּוּ בָנִים הִרְבּוּ תִרְעָה  
כָּל לֵב זִנְיָה כָּל אִישׁ מוֹסֵר פֹּהֶרֶע  
וַתִּפְצִצֵם פֶּאֶף וּשְׁפָתָם כָּלִלָתָה  
אֶרֶץ כְּמַעַט אוֹפֵל כֶּסֶף פְּגִיָּה  
לִילִי אוֹר אִבְרָהָם זָרַח עָלֶיהָ  
הוּא הַגִּיד לִבְנֵי אָדָם מִה פַעֲלָתָה



בְּשָׁמַיִם הַמִּסְפָּרִים כְּבוֹדָה  
 וּבְרָקִיעַ מְגִיד מַעֲשֵׂה יָדָיָה  
 בֶּן פִּיז הַכֶּמֶה יִשְׁפֹּתוּתָיו הֵן חוֹדִיעוּ  
 מִנְּקֵי כַפִּים מִפֶּר לֵב כְּמוֹהוּ  
 נוֹדַע כִּי לֹא נִכְרָא אָדָם לַתְּהוֹ  
 עַד כְּרוֹם עַד עֲלִיֹן מַעֲשֵׂיו יִגִּיעוּ

כִּי אַחֲרֵי שָׁנִים רַבּוֹת לוֹ נִגְלִית  
 וְחִסְדָּה מִבֵּית אָבִיו לָךְ הַפְּלִית  
 וּבְרִיתָהּ הַטּוֹבָה עִמּוֹ כְּרִת  
 עוֹדוֹ עֲרִירִי זָרְעוֹ לָךְ הַקְּדוּשָׁת  
 גַּם אֶת קְרוֹתָם כִּמְנוֹ לֹא הִחְרַשְׁתָּ  
 כִּי בַמִּחְזָה אֶת כָּל כּוֹל עֵינָיו שָׁתָה

לְזִקְוָנָיו לַתֵּת לוֹ זֶרַע הַפְּלֵאת  
 מִכֵּן מֵאָה שָׁנָה יִצְחָק חוֹצֵאת  
 וּבֵת תִּשְׁעִים שָׁנָה אוֹתוֹ הִרְתָּה  
 כְּמַעַט כָּלִיל הָיָה עַל מִזְבְּחָהּ  
 לוֹלִי אֶל אָבִיו קָרָא מִלְּאֻכָּהּ  
 דָּק בְּעִבּוֹר נְסוֹת אוֹתָהּ וְאֵת הָיִתָּה

מִקְרֹשׁ זֶה יֵצֵא אִישׁ תָּם אֲהַבָּה  
וְנִרְאִיתָ לוֹ וּבִנְפֹשׁוֹ עִזּוֹ הִרְהַבָּה  
כִּי שָׂר אֶל מְלָאָךְ אִישׁ כֹּל יָדַע לָחֶם  
וּבְשִׁלְמוֹ נִדְרוֹ בֵּית אֵל אֱלֹו בָּאת  
בְּרַבְתּוֹ וּשְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל קִרְאתָ  
תַּחַת יַעֲקֹב קִרְאוּ אֲבִיו מֵרַחֵם

אֲבִישׁוֹ שֵׁם שְׁבִטִי זֶה מִתָּם יֵצֵאוּ  
עִם זֶה חֲלֻקָּה בָּנִים לָהּ נִקְרְאוּ  
שׁוֹרֵק מִגֶּפֶן טוֹבָה כֹּל נֹבֵלֶת  
בֶּן פֶּרֶת יוֹסֵף שְׁלַחְתּוֹ מִצְרַיִם  
אִם הֵם חֹנִישׁוֹ רִגְלָיו לְנִחֲשֵׁתִים  
מִבּוֹר הָעֲלִיתּוֹ לְמוֹשׁוֹל בָּם מִמְשָׁלֶת

אֲזִי בַעֲבוֹתוֹת אֲהַבָּה עִם זֶה מִשְׁכַּת  
אֶל מוֹשֵׁל חָכָם זֶה אֲשֶׁר נִסְכַּת  
בַּעֲבוֹר כָּלֵל אֲחִיו עִם בֵּית אָבִיהוּ  
וְיָבֵא יַעֲקֹב עִם בֵּיתוֹ מִצְרֵימָה  
בְּדַבָּרָה אֵל עוֹלָם נֶצֶחַ שְׁמִימָה  
כִּי מִי כְמוֹךָ מְקִים אֲמַרִי פִּיהוּ



לְקַרְאֵת יִשְׂרָאֵל מִצִּירִים שְׁמֹחוּ  
 אֶת כָּל שְׁעָרֵי עִירָם לָהֶם פֶּתְחוּ  
 וּבְמִיטַב הָאָרֶץ שְׂאֲנוּ יִשְׁכְּנוּ  
 שֵׁם הָרַבּוּ בָנִים כְּדֹגֵי יָם שָׂרְצוּ  
 גַם חִילָם וְאַסְמָם לָרֹב פָּרְצוּ  
 וּבְאַהֲלֵי חָם שָׁכְנוּ בֶּל דָּאֲבוּ

פֶּתְאוֹם נִהְפָּךְ יוֹמָם אֶל חֲשֶׁכֶת לַיִל  
 וַיִּדְיָהֶם לֹא מָצְאוּ כָּל אֲנָשֵׁי חַיִּל  
 מְבוֹכָד צָרָה וּמִדְאֲבוֹן נֶפֶשׁ  
 כִּי הִפָּךְ לֵב חָם לְשׁוֹא צֹאן יָדִיד  
 חֲרָשׁוּ רַעוּת הִתְנַכְּלוּ בַּעֲבָדֶיךָ  
 סָעֲרַת לֵב פּוֹשְׁעִים גִּרְשׁ טִים וְרַפְּשׁ

זָרַע בְּאֶרֶץ אִם נִשְׁחַת מְרֹאֲהוּ  
 יִשְׂרׁוֹשׁ יוֹצִיא גִזְעוֹ יִגְמֹל פְּרִיָּהוּ  
 כִּן פָּעֵלֶת אֵל עִם נֶפֶן נִמְעֵת  
 עַת גִּבְנָה הַטּוֹכָה נַחֲשָׁכָה לַחוּת  
 עַת נִדְמוּ בְנֶיךָ לִיבִשֵׁי כַח  
 עֲנִים רֵאִיתָ נֶאֱקָתָם שְׁמַעַתָּ

אֲנִי מִמַּעַל הוֹפֵעַת עַל עֲבָדֶיךָ  
עַל מוֹשֶׁה כִּי שָׁמַת יָדָיו הוֹדֶה  
בּוֹ שִׁפְטָת יָדַי חִבְּלוּ בְרַמָּה  
הוֹדַעַת צָרֶיךָ כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים  
כִּי יֵשׁ שׁוֹפֵט גְּבוּהָ עַל גְּבוּהָ  
וּבִיד חֲזָקָה הִצַּלְתָּ עַמֶּךָ

צוּרִי ! סִפַּר זֹאת אֵל אֲחִי חֲפָצָתִי  
נָא הִשָּׁלֵם חֲפָצִי מִלֵּא מַה יַּעֲזִיתִי  
הֶאֱצֵל עָלַי רוּחַ מִמַּעַן קְדוּשָׁה  
אִם קָמַנְתִּי וּמִחוּמָר קִרְצָתִי  
לְדָרוֹשׁ מֵעַמֶּךָ אֵת זֹאת הִתְאַמַּצְתִּי  
כִּי מֵעוֹלָם לֹא עֲזַבְתָּ דוֹרְשֶׁהָ

רוּחַ חַן תִּצּוֹק עַל שִׁפְתֵי שׁוֹחֲרֶיהָ  
טוֹב לְכָל ! מְשַׁבְּנִי אֲרוֹן אֲחֵרֶיהָ  
וּבַחֲדָרֵי תוֹרָתָה הִבִּיאֲנִי  
כִּי כִּסֵּי כָל הָעוֹן יָקָר דַּעַת מִלֵּא  
לִפִּי וּבִשְׂרֵי יְרוּיֹן כִּי צִמְאוּ  
וּבִסְתוֹם חֲכָמָה אֶתָּה תוֹדִיעַנִי



הָיָה נָא עִם פִּי לְמַדְנִי טוֹב טַעַם  
 אִזְּ שִׁיר חֲדָשׁ אֲשִׁירָה לְךָ הַפֶּעַם  
 וּפְנִינִים אֲדַלֶּת מִיָּם חֲכָמָתְךָ  
 כִּי זֶה הַיָּם גָּדוֹל וְרַחֲב יָדַיִם  
 לֹא אוֹכֵל לַעֲבוֹר בּוֹ גָּאוֹ הַיָּמִים  
 אֵל גָּאֹל תַּעֲבִירֵנִי בּוֹ צְדָקָתְךָ

אִזְּ מִקְשִׁיב שִׁירֵי יַחַד יִשְׁפַּח נְהִי  
 בִּי בְּשִׁמְךָ אֵל נֵר נִשְׁמָתוֹ יְהִי  
 נֵרוֹ אִם נִדְעָךְ בּוֹ יָשׁוּב יוֹפִיעַ  
 בִּי אֲשִׁיר עֲנוּךְ אֲנִיד פְּלִאִיָּה  
 אֲזַכֹּר חוֹד מִשָּׁה דְּגוּל מִנְּבִיאִיָּה  
 חֲדוֹת מִנִּי קָדָם שִׁירֵי יִבְיַע

מְקוֹם צִר לִלְכָּת תִּכְיֶן לִי דְרָךְ  
 וּבְפִלְאִיָּה רַעַת מִנִּי מִדָּ עֲרָךְ  
 אַתָּה תֵּאִיר נְרִי חֲשָׁכִי תִּגִּיתִי  
 יִשְׁמַע צְדִיק אִמְרֵי פִי וַיְהִלֵּלְךָ  
 גַּם עֲזוּבֵי תוֹרָה יִשׁוּבוּ אֵלֶיךָ  
 אִם שִׁירֵי לֵב עַל אוֹלָתוֹ גִּבִּיתִי

רַבִּיר אֶל עַמִּים אֶת עֲלִילוֹתֶיהָ

וַיַּהֲלֵלוּ בְּלִאֻמִּים אֶת צִדְקוֹתֶיהָ

כִּי כִמּוֹנִי נָם הֵם מַעֲשֵׂי יְדִידָהּ

גִּי' הַדּוֹר הָרִאשׁוֹן טוֹב תַּעֲבֹדוּ

גִּי' דּוֹר זֶה וּמֹשְׁלָיו טוֹב יֶאֱהָבוּ

כָּל־ם יוֹדֶהָ כִּי עַל כָּל הַדּוֹרָהּ

כְּחֶלִי כִּי יִהְיֶה עַל אֵזֶן שׁוֹמֵעַת

וּמִרְפָּא לִנְפֶשׁ מוֹסֵר פּוֹרַעַת

גְּלוֹת הַחֵיל הַזֶּה בּוֹ יִתְנַחֲמוּ

אִם תִּתְעַשֶּׂף רוּחַם מִצַּר יְהִימוּ

קִרְוֹת אֲבוֹתָם כָּל בּוֹשֵׁל יִקְיָמוּ

נָם הֵם מִכּוֹר בְּרִזָּל אֶל אֶל נֶהֱמוּ

כִּי מֵאוֹתוֹת עַל אֲדָמַת נוֹף פְּעֻלָּתָהּ

וּמִנְפְּלָאוֹת בָּם עִם זֶה נֶאֱלָתָהּ

תִּפְרַח תִּקְוָתָם נוֹאֵשׁ בֶּל יֵאֱמָרוּ

הֵן קִנֵּי אֵל מַעֲלִים לֹא נַעֲזֹבוּ

וּכְיוֹם אֲתָמוּל רֹב שָׁנִים לוֹ נֶחֱשָׁבוּ

טוֹב חֶפְזָה מִלֹּךְ יִשְׁחֹו וַיִּזְכְּרוּ



עֲתָה הַנְּפוּצִים מִקֶּדֶם עַד יָמָה  
 אֲחִי כָלֶם ! בְּאַרְצוֹת בְּאַתֶּם שָׁמָּה  
 שָׁמְעוּ מַה פָּעַל אֵל ! עַמִּים הוֹדְהוּ  
 כִּי אֶחָל סֶפֶר דִּבְרֵי אֱלֹהֵינוּ  
 הַקּוֹרוֹת אֲשֶׁר קָרוּ לְאַבוֹתֵינוּ  
 אַחֲרֵי מוֹת יוֹסֵף אַחֲרֵי מוֹת דֹּוֹרְהוּ :

\*

\*

\*

כְּאֲשֶׁר מֵת הַדּוֹר הַהוּא מַעֲשִׂיו עִמּוֹ מֵתוּ  
 כִּי קָם מֶלֶךְ חָדָשׁ אֹיֵב חֶרֶף עוֹשֶׂהוּ  
 אֶת יוֹסֵף לֹא יָדַע עַל הַדּוֹר רֹאשׁ הַיָּנִיעַ  
 מַעֲשֶׂה אֲבוֹת בְּחַשׁ הַגְּדוּלוֹת לוֹ סֶפֶרוֹ  
 עַל מוֹכִים חָרַשׁ רָע עַל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹם לֶחֶם  
 וּכְשׁוֹרוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל שׁוֹכֵן בְּדָר בְּמַטָּח  
 וּבִין שָׁנִים לֹא כְּבִיר לְרֹכַב הָרָפוּ זָרַע  
 אִישׁ יַעֲזוֹר אֶת אָחִיו מִשְׁעֵרוֹת רֹאשׁ עֲצָמוֹ

יַעֲזֹר

ב א 1 2

כְּאֲשֶׁר וְגו' , סֶפֶר זֶה מִחֲמִיל מִן יוֹסֵף וְכָל אֲחִיו (שְׁמוֹת א' ו') , עַד  
 וַיָּלֶךְ יִשָּׁהּ חֲמִית לִוִי (שֵׁם כ' א') : כִּי קָם , (שֵׁם א' ח') :  
 מִשְׁעֵרוֹת וְגו' , זֶה פִּירוֹשׁ עֲצוֹם , כֵּן מְלִיצָה כְּרֻבִּים יִדְבְּקוּ , וַיִּתְּגַלֵּךְ  
 בְּסוֹף הַכֹּל הוּא סִימָן א' :

יַעֲזֹב עֲצַת אָזְן חָרַשׁ רַע וּבִלְעֵל  
 וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ אֶל הַחֹרְשֵׁי רַע כְּמוֹהוּ  
 הִנֵּה עִם זֶה רַב הוּא בְּרָגִי יָמִים יִשְׁרֹצוּ  
 אַף בְּרָגָבִים יִדְבְּקוּ עֲצִים הוּא מִמֶּנִּי  
 אִם עוֹד כָּהֵנָּה יִרְבּוּ תַעֲצוּמוֹת יוֹסִיפוּ  
 אֶחָדֶל מִמְּשׁוֹל בָּמוֹ אֶחָדֶל מִמְּלוֹךְ עֲלֵימוֹ  
 בְּזֹרֵעַ רָמָה יִתְקַוֶּמוּ בִּי יִמְרֹדוּ  
 מַה נֶּקֶל לָהֶם זֹאת אִם מִלְחָמָה תִּקְרָאנָה  
 אִזּוֹ הִרְאוּ עִם זֶה נֹסֶף גַּם הוּא עַל שׁוֹנְאֵינוּ  
 גַּם הוּא נִלְחָם בָּנוּ עִם הַקָּמִים עֲלֵינוּ  
 וּמִמְּגֻרֵיהֶם יַעֲלוּ עַל בָּנוּ יִמְשֹׁלוּ  
 וְתִהְיֶה חֲרַפַּת עוֹלָם אֶל מַמְלַכַת מִצְרַיִם  
 כִּי לֹא מוֹשֵׁל מִמְּשָׁל רַב נָטָה יָד עֲלֵיהָ  
 אֲכֹן אֲסִיפִי רָעַב מֵאֶרֶץ אַחֶרֶת  
 מַה נַּעֲשֶׂה לָעַם הַזֶּה ? הֲבָה נִתְחַבֵּמָה  
 כִּי חֲבֵמָה תַעֲזֹז עִם וּמִלְכִים בָּהּ יִמְלֹכוּ  
 מַה

וַיֹּאמֶר וכו' (שם ט"ז) : וממגוריהם יעלו / זה פי' ועליו מן הארץ  
 (שם ט"ז) : כי חבמה וכו' / זה פי' נתחבמה לו  
 כדרך החכמים צעיהם / ולכן הוא נהפצל • ומתואר כמית פני מספרנו ג'  
 בעול (חדר י"ג חלון י"ג י"ד) :



מִה נִאֲלָה שְׂרֵי צֶעַן כִּי כָרָה הָעֵמִיקוּ  
 שׁוֹכְחֵי אֱלֹהִים אֵלֶּה חֲכָמָה בִּלְיָדָה  
 שְׁמוֹ חֲשֹׁךְ לְאוֹר לָרַע חֲכָמָה קָרְאוּ  
 וּבְהִקָּר בּוֹר מִיָּמֶיהָ מוֹעֲצוֹת הִקְרוּ  
 מִבְּאֵר צָרָה עֲמוּקָה נֹבַעַת מִשְׁחַת  
 מֵאֲכָזְרִיּוֹת חֲכָמָה וּמִרְשָׁע כָּסֶל  
 מִמְּקוֹר מִשְׁחַת זֶה יֵצְאוּ נַחֲלֵי בְלִיעַל  
 שִׁטְפוֹ תַּחְבּוּלוֹת מִדְּמָה זֶדֶן גַּם אוֹלֵת  
 כִּי פֶתֶאֱוִם אֲנָשִׁי שֵׁם מִשְׁפָּחוֹת בָּם נֶאֱחָזוּ  
 כְּבוֹזִי עִם נָהִי כִדְגֵי הַיָּם נֶחֱשָׁבוּ  
 בְּסֶדְרוֹם וּקְצִינֶיהָ כְּעִמּוּדָה וְנִסְיָנֶיהָ  
 אֲשֶׁר אָמְרוּ לַצַּדִּיק עֲמֹ הִתְחַתְּנוּ  
 הָאֶחָד בָּא לְגוֹר וַיִּשְׁפּוּט שְׁפּוּט בָּנוּ  
 כָּכָה שְׂרֵי צֶעַן עִם שׁוֹכְמֵי יְהוָה פָּעֲלוּ  
 כִּי כֵן דֶּרֶךְ פּוֹשְׁעִים לָנוּ תִּכַּל יֹאמְרוּ  
 עֹבֵר אֶרֶץ יִשְׁנָאוּ גֵרִים לֹא יִחַנּוּ  
 כִּי אֵל שְׂרֵי יִתְגַּבְּרוּ גַם בִּלְיָמֵינוּ

כ

2 2

ב ב

מִה נִאֲלָה וגו' המפורסר ידבר על הכת ה"ל / הוכחים הרשעים והכסל נכס  
 חכמה : בסדרם וגו' / המשל נכסד ומתואר כס' חכמת שלמה (פי' י"ט) :

כִּי לִי הָאָרֶץ תִּבֶּל עִם יוֹשְׁבֶיהָ

וְרָשָׁעִים יֵאָבְדוּ וְתַמִּימִים יוֹתֵרוּ :

אָז אָמַר מוֹשֶׁל רָשָׁע הוּא מֶלֶךְ מִצְרַיִם

”לֹא הָנֵם עִם יִשְׂרָאֵל אֶתְנִי יֵשְׁבוּ

חֲלָף שִׁבְתָּם בָּאָרֶץ אֶת מַלְכָּם יַעֲבֹדוּ

עָרֵי מִסְכְּנוֹת יִבְנוּ מִבְּצָרִים לַמֶּלֶךְ

אֶת פִּיתָם יַגְדִּילוּ אֶת רַעְמָסֶס יִרְחִיבוּ

יִשְׂרֵי מִסִּים אֶפְקֹד עַל מַעֲשֵׂיהֶם יִשְׁגִּיחוּ

עֲצֵל לֹא יִחַנּוּ עַל נִרְפָּה לֹא יִתְמֹלוּ”

וְלִבְעֹבֹר עֲנִיתָם וְלִהְקַאֵב אֶת לִפְמוֹ

עַל הָעוֹשִׂים בְּמִלְאָהּ אֲבֹרִים נָצְבוּ

הַעֲבִידוֹם בַּפֶּךְ עֲנוּם בְּשִׁבּוּי חֶרֶב

אָמַר אוֹיֵב אִם פָּחַדִּי יֵשִׁים לֵב לְמִיִּם

לֹא תִקּוּם בָּם רוּחַ מִפְּרוּץ לָרוּב יַחֲדִלוּ

מִהֲבֵל יִמָּעַט וּבִשְׂבָּלֹל תִּמָּס יִהְיֶה לֹכֵד

אֵךְ הוּא רָב אֶת יוֹצְרוֹ יוֹעֵץ נֶגֶד עוֹשֵׂהוּ

כִּי בְאִשֶּׁר עֲנוּ אוֹתָם בֵּן לָרוּב פָּרְצוּ

מִמַּחֲרָבּוֹ



מִמַּחֲרָבוֹ הֵצִיץ אֲלֵיהֶם אֵל מוֹשִׁיעַ  
אֵל מְקִים כּוֹשֵׁל וְלֹאִין אוֹנִים עֲצֻמָּה יָרֵב :

אִךְ שׁוֹנְאֵיהֶם חָדָה לִרְאוֹת אֶת לֹא הָאָמִינוּ  
עוֹל בְּרוּל עַל צִוָּאר מוֹעֵקָה עַל מַחְנִים  
לֹא מָנְעוּ מִבֵּית יַעֲקֹב בָּנִים עוֹשִׂים חֵיל  
עַל בֶּן מָאִסוּ בָם עוֹד הָיוּ לָמוֹ לְמַרְחֵ  
בְּקוֹץ לָהֶם יִשְׂרָאֵל מַחֲזִיק בּוֹ יִשְׁנָאוּ  
חוֹנֵן יִשְׂרָאֵל אֵל מִי דְמוּחוֹ מִצָּרִים  
אֵל אִישׁ מִכְּפָרָה לַעֲנָה אֵל אִישׁ סֶלֶון זוֹרַע  
כְּאִשֶּׁר מִלְּפָנִים בְּמִדּוֹם אֶת יָדָם שָׁלְחוּ  
לְהוֹסֵם בֵּית חוֹנֵן גָּרִים אֲשֶׁר אִסְפָּם בֵּיתָה  
כָּל הַיּוֹם הַכֹּבֵד עָלָם עַל יַעֲקֹב יִסְפוּ  
וּבְכָל עֲבוֹדָה קָשָׁה חִיֵּיהֶם כִּירוּ  
בַּחוּמָר וּבִלְבָּנִים וּבְעֲבוֹדַת עֶבֶד  
לֹא דַק בְּעִבּוֹר הַרְבוֹת הוֹן לֹא רַק בְּעִבּוֹר בָּצַע  
אִךְ מִשְׁנָאֲתָם אוֹתָם עָבְדוּ בָם בְּפֶרֶךְ :  
רַעוֹת

אִךְ שׁוֹנְאֵיהֶם וגו' / זה פ"י ויקוצו / ויפה אחריו ז"ל מנינו להם כקוים :  
כאשר מלפנים / גם זה חמשל ה"ל / ומבואר בפ"י רוח חן על חכמת  
גלויה (פרשה י"ט) : כל היום / עד סוף המחבר (שמות ח' י"ג י"ד) :

רַעוּת רַפּוּת כְּאַלֶּה נָם הֵם לֹא הִסְפִּיקוּ  
הַעֲבֹר שְׁנֵאת צָרִים וְלִשְׁכַּח חֲמִית מְלֹךְ  
כִּי בְנִמֵּר שׁוֹקֵר עַל הָרָעָה שֶׁקָּדוּ  
לְמַחֲזוֹת שֵׁם יִשְׂרָאֵל וְלְהַאֲבִידֵם בְּחָרֵב  
יְרוּיָן כְּגִבּוֹר לַעֲשׂוֹתוֹ בֵּל יִתְמַהֲמַה  
לִילִי גִאֲתוֹ מִנֶּגֶד רִשְׁעוֹ עֲמִידָה  
אָמַר נָכַל כִּי עָתָה יֹאמְרוּ מְלָכֵי אֶרֶץ  
דָּם נָקִי שֶׁשָּׁפָךְ אִישׁ פָּרִיץ הוּא אִישׁ רוֹצֵחַ  
לְחַמִּיתָם בְּמִסְתָּר הִתְאַמֵּר פּוֹעֵל אֶזֶן  
אֵל לִבּוֹ דִּבֵּר חֲרָבִי לֹא אָרִיק הַפֶּעַם  
חֲכָמָתִי תַעֲמֹד לִי עֲצָה אֵל נִפְשִׁי שְׂתִי  
עִם הַמִּלְדוֹת הָעֲבָרִיּוֹת סוּדֵי אֲמַתִּיקָה  
מְרוֹךְ לֵב תִּאֲזֹנָה בְּמַחִיר אֶזֶן תִּפְיֹנָה  
מִהֵר לִקְרֹא אוֹתָנָה וּלְפָנָיו עֲמֹדוֹ  
מִפְּיוֹ יֵצֵא נֶחַל גִּפְרִית מִחוּל בְּשִׁמּוֹן  
וַיֹּאמֶר לַמִּלְדוֹת "נָשִׁים טוֹבוֹת הָאֲזֹנָה  
צָר לִי כִּי נוֹלְדָתָן מִבּוֹיִי עִם כְּאַלֶּה  
מִגִּמְכָּרִים לְצִמִּיתוֹת חֲפָשִׁי בֵּל יֵצֵאוּ  
וּבְנוֹתֶיהֶן



וּבְנוֹתֵיהֶן מִה מוֹבוֹת אֶךְ מִשְׁבִּילֹת הַנָּהָה  
 הַטּוֹב לָכֵן הִדְבֵּק עִם עִם יוֹשְׁבֵי חֶשֶׁן  
 אוֹ הַתַּחֲתָן עִם שָׂרִים עִם נִכְבְּדֵי אֶרֶץ  
 לָכֵן שִׁפְרָה ! פּוֹעָה ! חֲכָמוֹת נָשִׁים אֲתָנָה  
 אִם כָּחֲלִי כֹן דַּת חָכָם עַל אֲוֹן שׁוֹמֵעַת  
 לְמִילָדוֹת הָעֲבָרִיּוֹת נָא בְּשָׁמִי צִוְּנָה  
 עֲזוּרָנָה אֲחִיּוֹתִיכֵן הַפּוֹרְעוֹת לָלֶדֶת  
 וּבִלְדֶּכֶן אוֹתָן תִּרְאוּ עַל הָאֲבָנִים  
 אִם כֵּן הוּא וְהִמָּתֵן אוֹתוֹ אִם בֵּת הִיא תַּחֲתִי  
 וּבְתוֹם כָּל הַזְּכָרִים הַכְּנוֹת לִי תִהְיֶינָה  
 אוֹ תֵּאֱסַף חֲרֻפְתָּכֵן בְּהִיּוֹתָכֵן כְּמוֹנִי  
 וּמִשְׁפָּט אַחֵר לָכֵן וּלְשֵׁרוֹת הָאֶרֶץ  
 כָּאֵב לָכֵן יַעֲצֵתִי כְּרִיעַ דְּבַרְתִּי  
 אִם תֵּאֱבֹו וְשִׁמְעֵתָן טוֹב הָאֶרֶץ תֵּאֱכָלָנָה  
 וּמִשְׁאֵת אֲרָבָה לָכֵן גַּם כְּבוֹד גַּם עוֹשֶׁה  
 אִם עֲצָתִי תִפְרָנָה לִי חֶרֶב נֹקְמָת  
 מִכֵּן אֲנִי וְלַעֲמֹכֵן לֹא תוֹעִילָנָה :

מִה חֲדָדוּ הַמִּלְדּוֹת וּמִה נָעוּ מִשְׁמוֹעַ  
 אִמְרֵי בֶן מִשְׁמָן כְּלוּ קֶבֶר פְּתוּחַ  
 בְּשִׁמְחוֹת בְּדַבָּרָיו מִל פָּנָיו הִתְנַבְּרוּ  
 וּכְבוֹאָנָה הַבֵּיתָה בְּכֹי הִרְפָּה בָּכָה  
 נָעָצוּ הַסֵּתֶר דָּבָר רָשָׁעוּ כֹּל יַעֲבֹר פִּימוֹ  
 לְרַעֲיוֹתֵינוּ הִרְפוּת כֹּזֶאת אִם נִגִּידָה  
 אֵף כִּי תַעֲנִינָה טוֹב הַמּוֹתָה מַעֲשׂוֹת רָצַח  
 מִרוּךְ לֵב תִּפְהַלְנָה וַיִּדְּיָהּ תִּרְפִּינָה  
 מַעֲזוֹר אֲחִיּוֹתֶיהָ עַד מִשְׁפָּר כִּי תִבְאֲנָה  
 טָרָא אֶת אֱלֹהֵינוּ לֹא נִירָא מִמֶּלֶךְ  
 מִהֶמָּס לֵב הַמִּלְדּוֹת נִשְׁמֹר פֶּתְחֵי פִינוּ  
 יִחְיֶה יִרְעֵי יִשְׂרָאֵל חַי לְעַד יוֹצֵרמוֹ  
 וּמַכֵּף רָשָׁע זֶה אֵל הַצֵּל יִצִּילנוּ :  
 מַעֲשֵׂיהָ אֱלֹה מִן הַמֶּלֶךְ לֹא נִכְחָדוּ  
 כִּי רוֹמְסֵי בֵיתוֹ יוֹדִים וּמַלְשָׁנֵי בִסְתֵר  
 בְּדוֹב אוֹרֵב אֵל יִלְדֵי יִשְׂרָאֵל יֶאֱרֹבוּ  
 אֵף מֶלֶךְ הַפִּיחוּ עַל הַמִּלְדּוֹת הַלְשִׁינוּ  
 לֵאמֹר





אִי יָדַע לִבָּךְ כִּי רַק בְּעֵבֹר כְּבֹדְךָ  
עַל בֶּן עַל הַמִּלֻּדוֹת שִׁים דָּתְךָ לֹא חָפְצָנוּ  
יִשְׁמַע אֲדוֹנֵינוּ דְּבַר מִהֵן שָׁמַעְנוּ  
בְּאֶשֶׁר הִעֲבִירִיתָ בְּדֹגֵי יָמִים יִשְׂרָאֵל  
בֶּן כַּח יִצְחָק בָּם לְמַלִּיט עַד לֹא בּוֹא חֶבֶל  
גַּם אִם צִירִים יֵאָחֲזֶה תִּשְׁאָל לָהּ אֲבָנִים  
טָרֵם בּוֹא הַמִּלֻּדָּה וְלֹד הִיא חֹבֶקֶת  
עֵתָה אִם אַרְבַּע חִדּוֹת זֶה דְּרָכָן לָמוֹ  
כִּי בָּעַד לְמֶלֶךְ בְּמַתִּי מִסֶּפֶר יָמֵינוּ  
חֲלַבְעֹבֹר חֶלֶק מִצֶּעַר תִּשְׁחִית נִקְמָתָהּ  
אֵל אֲנִי נָשִׁים רַכּוֹת נִשְׁמִיעַ סוּדָה  
דְּבַר כִּי תִשְׁמָעֶנָּה כְּרָגַע תִּבְהַלֶּנָּה  
קוֹל נָהִי תִשְׁאֹן הוּא בְּרַחוּבוֹת תִּצְעֲקֶנָּה  
לֵב הִעֲבָדִים יָמֵם בָּם וַיִּדְיָהֶם תִּרְפִּינָה  
הַמְּלָאכָה תִּשְׁבֶּת עַל חֶמֶס וְשׁוֹד יִצְעֲקוּ  
עֲצָתְךָ לֹא תִקּוּם וּלְכַבּוֹד לָךְ לֹא יִהְיֶה  
בְּאֶשֶׁר בָּלוּ דְּבַר רָפְתָה רוּחַ הַמֶּלֶךְ  
הָאֱמִיץ כִּי לְכַבּוֹד מִצּוֹת פִּיהוּ הַסְתִּירוּ  
כִּי יוֹצֵר רוּחַ מְלָכוֹתוֹ בְּפֶל מְשָׁלָה  
וּלְכַב



וְלִבְּךָ מֶלֶךְ לֹא הָיָה לְאַשֵׁר יַחְפֹּזִין יָטֹנוּ :

עֵינֶיךָ עָלֶינָם גַּם טוֹבִים גַּם רָעִים תִּצְפִּינָה

חֲמִס רָשָׁע רָאָה תִּקְנֶה מוֹשֵׁל פּוֹשֵׁעַ

וַיֵּצֵא רַב טוֹב מֵעַל עַל חַמְּלָנוּת פְּלָנָה

וַיְרוּעוּתָם חֶזֶק וּבְמִלְאכָתָן הִצְלִיחוּ

גַּם מוֹדֵשׁ לֹא קָרָה אִין מוֹת וּמִשְׁכָּלֶת

וַיִּרַב הָעַם רַבּוֹת מִלְּפָנִים עָצְמוּ

וַיִּשְׂיִי חֵן אֲשֶׁר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ דִּבְרוּ

אָמְרוּ מֶמֶס וּבִירָאֵת אֵל בְּחָרוּ

וּבְעִבּוֹר יִשְׂרָאֵל שָׁמוּ נִפְשָׁן מִנֶּגֶד

וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים כְּגִדּוּלִים בְּאַרְצָן

הַמְּרוּתָן אֵת פִּי הַפֶּה אֵל לֵהֵן לְחֶסֶד

כִּי בְּאַשֵׁר דִּבְרִיהֶן מִנוּכָת לֹא מִתְקַן

אָמַד הַמִּיבֹו לַעֲשׂוֹת אֶךְ אוֹתִי יִרְאוּ

לְכַבֹּדִי אֵת דָּתִי מִן חַמְּלָנוּת הָעֲלִימוּ

אֲנִיכֹל וְזֹאת גַּם אֲנִי אֵת בֵּיתָם אֲכַבֵּדָת

ג ב 2 3 עול

עֲנִי וְנִי (סס טס ד') : וְנִשְׂיִי חֵן וְנִי (סס טס ד"ה) : וַיַּעַשׂ וְנִי :

זֶה פִּי וְכַבֵּד עַל וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים / וַיִּשְׂמְרֵם כְּמוֹן הַמִּשְׁמָרִים בֵּיתָן ב' :

עול נתיני על יעקב לא יתן עלימו  
שלוש אצו להן קול נוגש לא תשמענה  
ביתם אשים חפשי אפטרם מעבודת עבד  
יד תהפוך צלמות לבקר זאת עשתה :

עצמת ישראל גם הרבותם לרוב זרע  
אל לב מלך בחץ ולעצמותיו פרצח  
על עצתו פי נבערה בושח פסתהו  
איבתו את יעקב יספה על אחת שבע  
נאותו עם רשעו בערו פאש לזהמת  
תאכל מסביב ותכלה ענה גם שורש  
אמר אויב לי נקם את אויבי אכריע  
אף פי תחבולותיו משאול תחתית יצאו  
במבשר צדק בקהל עם קולו השמיע  
ויצו את כל עמו דת לא נשמע מקדם  
ויאמר " אל בית יעקב מראשית בינותי  
פי צוררים הם לנו על יום רעה יוחילו  
לרשת את ארצנו לבז את חילנו

כאשר



בְּאִשְׁרָם עִם יוֹעֲצֵי אֶרֶץ לָהֶם הִתְחַבְּמִתִּי  
 עוֹל בְּרוֹל וּמוֹעֵקָה עֲלֵיהֶם נָתַתִּי  
 אֲמַרְתִּי מִשְׁרוּץ בָּנִים עוֹר הָרוֹל יִחְדְּלוּ  
 כִּי מִי יוֹלִיד בָּנִים לִתֵּת רִגְלָם בַּבָּבֶל  
 אֲךְ לָרִיק יִנְעֲתִי עֲצָתִי לֹא הוֹעִילָה  
 כִּי לָבָם לֹא בֶן יִדְמָה בֹּו רוּחַ אַחֲרֶת  
 לְמִרּוֹד חוֹשְׁבִים עַל בֶּן הַמּוֹן נָשִׁים יִשְׁאַלּוּ  
 בַּעֲבוּר הָרְבוֹת עִם רַב וּבָנִים עוֹשִׂים חֵיל  
 כִּי מִה מוֹלִידִים תוֹפְשֵׁי חֶרֶב אֲנִשִּׁי לָחֶם  
 אִם יוֹם מוֹעֵד יִקְרָאוּ מִלְחָמָה יִקְדִּישוּ  
 בְּאֲרֵיוֹת וְנִבְרוּ מִפְּנֵי כָל לֹא יִשְׁוּבוּ  
 כִּי אִישׁ אֶל אָחִיו אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ יֹאמְרוּ  
 נִפְרוֹק אֶת אֲלָנֵנוּ אוֹ נְמוּתָה כָּלֵנוּ  
 זֹאת נָתַתִּי אֶל לִבִּי שָׁמְעוּ מַה נִּעְצָתִי  
 אִם תִּקְוִים עֲצָתִי לְדַמְּמָה תִּקְוִים סַעַר  
 הִנְנִי מַעֲבִיר קוֹל בֵּין חוֹרְשֵׁי רָעָה הָאֵלּוּ  
 יִחְדְּלוּ מִהוֹלִיד עוֹר בְּנִשְׁיָכֶם אֶל תִּדְבְּקוּ  
 אִם לֹא יֵאָזְנוּ דַּת זֶה בַּמַּחֲשֶׁה יִפְרוּ  
 דָּם יִשְׁימוּ בַּכִּנְפֶּס אֶת זֶרְעֵם יִרְצֻהוּ

כִּי דָבָר יוֹצֵא מִפִּי לַעֲשׂוֹתוֹ תִּשְׁמְרוּ  
 כָּל הַבֵּן הַלֵּוִי הַיֹּאֲרֵה תִשְׁלִיכוּהוּ  
 חֲזִקוּ מַצְרִים וַעֲשׂוּ וּמַחֲמֹל תַּחֲדָלוּ  
 אִם יוֹלְדֵיהֶם אֲבוֹתֵם מוֹלִידִים לַמָּוֶת  
 לָמָּה תַחֲמֹלוּ אֹתָם יִלְדֵי יָמִים תִּשְׁכַּחוּ  
 כִּי אִם תִּנְיָחוּם וּפְלִיטֵי מָוֶת יִגְדְּלוּ  
 לְמוֹעֵד יָבוֹא כָּלְכֶם לְטֶבֶחַ תִּכְרְעוּ :

הִדַּת נִשְׁמַע בְּאַרְצָן פָּרַח שׁוֹר וְרֹצֵחַ  
 יַעֲקֹב חַת כָּל גִּבּוֹר יָדוֹ עַל חֲלָצִים  
 חָתָן לְבָשׁ אֲכָל כָּלָה פָּנִים עֲטָתָהּ  
 אִישׁ אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ חִיקוּ בְּדָוָה וְרוּחַ  
 וַעֲקַת דְּבַאי רוּחַ עַד שָׁמַיִם הִנִּיעָה :



צור

אִישׁ אִישׁ / כְּלִמְדָן זֶלָּ דִּרְשׁ אֶת עֵינֶיךָ / אַ עֲלִיפוֹת דָּרָן אֵלֶּן :



## ה ש י ר ה ש נ י

צור נורא עליה אל יועץ פלא  
 רבות עשית מי יעשה כאלה  
 ומי אל עושה פלא מלכדה  
 אם דור דור אותותיה לא ראינו  
 כימי קדם לראותם עוד קוינו  
 כי אם תחפוץ הוכל נחנו עדיה

תעלומה עצתה חתום פלאה  
 טרם תגל את סודה לנביאה  
 האותיות מלפנים מי יודיע  
 פרעה אמר אשמיד ביאור כלמו  
 ואבדון אמר כי הוא עוזר למו  
 ומיאורך זה יעלה איש מושיע

כִּי יֵלֶד שְׁעָשׂוּעִים תִּבֶּל יָגִיד  
וְלִגְוֵי הָאָרֶץ תִּזְכֹּר תִּזְכֹּר יִפְיֶעַ  
אִם בִּבְקִדָּת צָר בָּא אֶל שְׁעָרֵי מָוֶת  
חֲדָלוּ אוֹהֲבָיו הָשִׁב רִגְלוֹ מִדָּחוֹ  
אָבִיו אָמַר נוֹאֵשׁ בָּבָה רַב בָּבִי  
אִמּוֹ הִבִּיאָתָהּוּ אֶל גֵּיא צִלְמוֹת

מִשְׁרָשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ נָטַע רוֹצֵחַ  
יֵצֵא חוֹמֶר נָעִים בּוֹשֵׁם צוֹמֵחַ  
בַּת מִזְבֵּחַ שְׂכָל בַּת מִזְבֵּחַ עֵינָיִם  
כִּי הִתְּ מִחֹר מִמָּמָא חֵן מִכְעֵשׁ  
טוֹב מֵרַע מִתּוֹק מֵעַז מִי זֹאת יַעֲשׂ  
אֶתָּה אֵל יִדְּיָה עָשׂוּ שָׁמַיִם

אַחֲרִית דְּבַר חֲכָמִי לֵב אֵיךְ יִרְאוּהוּ  
אִם בֶּן רַבֵּעַ שָׁנָה בְּסוּף שְׁמוּהוּ  
לֹא קָם בְּמוֹהוּ בֵּין אֶלְפֵי חוֹזֵה  
אִם אֶתָּה תִּקְצֵף לֹא תִטּוֹר לְנִצָּחַ  
כִּי נוֹשְׂאֵי אִמְתָּה הִרִימוּ מִצָּח  
עִם עָשׂוּ בְּלִבָּנִים רְאוּ עוֹזָה

כֹּאשֶׁר



כַּאֲשֶׁר צִרְתָּ יַעֲקֹב צִפּוֹ עֵינֶיךָ  
 יִצְרָתָ מִבְּטָן גּוֹאֵל בְּנֶיךָ  
 מִיַּד זָרִים אוֹכְלִים אוֹתָם כָּלֶחֶם  
 אֵל נָא הוֹרֵנִי סֶפֶר לִכְבוֹדֶךָ  
 אֶת הַגְּדוּלוֹת עֲשִׂיתָ עִם עַבְדֶּךָ  
 מִיּוֹם לִדְתּוֹ מִיּוֹם יָצִאתָ מִרְחֶם :

\* \* \*

כַּאֲשֶׁר נָמַס לֵב יַעֲקֹב לֹא קָם בְּאִישׁ רוּחַ  
 לֹא נָגִישׁוּ אֶל אִשָּׁה גַם יַעֲלוֹת חֵן נִמְאָסוּ  
 רוּחַ לְבָשָׁה גָבֵר עֲזַרְתָּ אֶל אִתּוֹ אִישׁ הָיִל  
 הוּא עֲמָרְם הָלְוִי אִוֵּר זָרַח לוֹ בַּחֲשֶׁךְ  
 עַל לֵב אִשְׁתּוֹ דִּבֶּר וּבְחֻכְמָה לָקַח נֶפֶשׁ  
 "אֲשֶׁר חֵן הִתְחַנֵּן בֵּית לִוִּי הָאֲזִינִי  
 הָסֵב עֵינֶיךָ מִנְּגִדִי אֵל נָא תוֹסִיפִי  
 שׁוֹבִי אֵלַי וּמִמַּחֲתָה אֵל נָא תִירָאִי  
 לֹא אֶכְזָר אֲנִי כִּי אֶקַּם זֶרַע לַתְּהוֹ  
 ד א א א 4

---

כַּאֲשֶׁר וכו' • הכפור הזה מחזיק חן וילך איש נוכח לוי וכו' (שמות כ' א')  
 עד ויהי כיוצא בזה ויגדל חסד וכו' (שם כ"א) • ובחכמות וכו' כמו  
 עלוקה ופשות חכם (משלי י"א) • וזה פי' ויקח את בת לוי • ומוכן מדברי הפיר :

לראות מחמדִי עֵינִי מוֹצֵאִים לַחֲרֹג  
 רָחֵשׁ לִבִּי דָבָר טוֹב בּוֹדָה שׁוֹא אֵינֶנִּי  
 אֶל יַעֲקֹב אִם תִּהְיֶה אוֹפֵל לְאוֹר תְּשִׁימֵי “  
 גִּיל לִבְשָׁה יוֹכֶבֶד צִדְקַת אִישָׁה יוֹדַעַת  
 כִּי רַבָּה חֲכָמָתוֹ וּדְרָכָיו מִה נָּעֲמוּ  
 כִּי רוּחַ אֵל הוֹבֵר בּוֹ שׁוֹא עֵינֵנו בֶּל תַּחֲזוּ  
 וּתִקַּח אִמְרֵי בִּי שָׁבָה אֵלָיו וּתְהִיר  
 לָבָה טוֹב עָלֶיָּה כָּל הַיָּמִים הָרַתָּה  
 וּלְמוֹעֵד עַת חִיָּה בֶן טוֹב רוֹאִי יִלְדָּה  
 עוֹד עָרוֹם מִבֶּטֶן רֵאֲתָה אוֹתוֹת בִּילָד  
 כִּי מִתַּת אֱלֹהִים הוּא וּבָחִיר אֵל מִרְחֹם  
 בְּשִׁלְשֶׁת יְרַחֵי יָמִים אֶתָּה הַצְפִּינֶתָּהּ  
 כַּאֲשֶׁר תִּמּוֹן פֶּחַד אוֹיֵב נָפַל עָלֶיָּה  
 לֹא יִכְלָה הַצְפִּינֵנו עוֹד מִפָּח לוֹ טָמְנוּ  
 לֹא כִי קָצְרָה יָד אֵל מַחֲיוֹת סֹתֵר לוֹ סֵלָה  
 אֵךְ בֶּן צוּחַ עֲלִיּוֹן בֶּן יַעֲזַר יוֹעֵז פֶּלֶא  
 גִּיל אִם שָׁבַת שִׁמְחָתָהּ אֵל אֶבֶל נִהַפְכָת  
 וּתִבְדֹּק אֵל חֵיק הַיֶּלֶד וּתְקוּנוֹ וּתְאֹמֵר :  
 אִמְרָתִי



אִמְרָתִי תִחְיֶה לִישׁוּעַת יַעֲקֹב נִלְדָּה  
 אֶךְ לִשְׂוֹא קִוִּיתִי מָמוֹת לֹא נִמְלֻטָה  
 כִּי כֹחַ אֲוֵרָבִים עַל דָּמֶיהָ רָשָׁעֵי מִצְרַיִם  
 יִלְדוּ שְׁעִשׂוּעִים ! אוֹי לִי ! אִיכָּה אֶצְפִּינָה  
 רָגְשׁוּ פִּנְעָלִי אֲנִי אֵין יֵשׁ בָּם אִישׁ יִחְנֶנָּה  
 לִיאֹזֵר יִשְׁלִיכֶנָּה אֶל שְׂבִלַת הַמָּיִם :

אֶל חֲמִדְכָּר בֵּין בְּהִמּוֹת שְׂדֵי אֲבִינָךְ  
 אוֹלֵי חַיִּת הַשְּׂדֶה שָׁם תִּחְמּוֹל עָלֶיהָ  
 בַּחֲלָב שְׂדֵיהָ תִצְיֹלָה מִרְדֶּת קָבֶר  
 כִּי מִרְשָׁעִים כָּאֵלֶּה מוֹבִים חִיתוֹ יַעַר  
 אִישׁ רָשָׁע לֹא יִהְיֶה זָקֵן לֹא יִחוּן נָעַר  
 קֶץ יֵשׁ לַחַמַּת הַחַיּוֹת לֹא אֶל רָשָׁעַת נָבֶר :

אֶךְ מַה ! אֶל חִישִׁימוֹן יוֹבָא ? לֹא טוֹב יַעֲצֵתִי  
 אִם מִרַע בְּרַחֲתִי אֶל רַע מִמֶּנִּי רָצִיתִי  
 טוֹב אֲדַע כִּי מֵת מִשְׁאָל יוֹם יוֹם מַה יִּקְרַנִּי  
 מַה תִּשְׁתַּחֲוֶה נַפְשִׁי ! מִצְּאֵתִי לָךְ מָנוּחַ  
 יָמִים מִקֶּדֶם זְכַרְתִּי וְאַחֲלִיךָ בָּח  
 אֶךְ יִחְיֶה הַיֶּלֶד אֶלֶּהוּ יִסְעֶדֶנִי :

זָכַרְתִּי מִפְּלֹט תְּבֵל מִמַּבּוּל הַמַּיִם  
מִצְוֹת אֵל אֶת נֹחַ יִהְיֶה לִּי לְעֵינִים  
בּוֹא אֵתָּה וּבֵיתְךָ אֶל תִּיכַת עֲצֵי גִזְרִי  
בֶּן יֶקֶר לִי גַם אֵתָּה בּוֹא אֶל תִּיכַתְךָ  
מִלְטוֹ הֵם תְּבֵל מִלֵּט אֵתָּה עֲדֶתְךָ  
בָּךְ יִפְדֶּה אֵל עִמּוֹ יֹאמֶר מִצַּאתִי כּוֹפֵר :

חֵישׁ לְקַחָה תִּיכַת גִּזְמָא וּתְחַמְדָּה בְּזִפְתָּ  
פַּה שְׁמָה אֶת הַיָּלֵד וּבִסּוּף שְׁמִתָּהּ  
בֵּין תִּקְוָה וּבֵין פֶּחֶד לָלֶכֶת פָּנְתָה  
וּתִשָּׁב וּתִפְסַט עוֹד אֶל הַיָּאוֹר וּתֹאמֶר  
”הַיָּאוֹר הִנֵּה הֶאֱכִיד יְלֹדִים לֹא חָטְאוּ  
צָרִינוּ הַשְּׁלִיכִים בּוֹ בְּפִקֻּדַת רוּצֹת  
וְעַם אֵל עַל יִשְׂרָאֵל אֶת יַעֲקֹב הַכְרִיעַ  
גַּם אֵתָּה בֶּן יֶקֶר שָׂא וְעַם אֱלֹהֶיךָ  
יָד צַר לֹא נִגְעָה בָּךְ פַּה שְׁמִתָּה אִמָּה  
תִּקְוָה לֹא אֲבִדְתִּי חֲנוּת אֵל לֹא שָׁכַחְתִּי  
אִם יָדִי קָצְרָה לִנְאֹל יָד אֵל תִּנְאָלָה

הַבֵּן



הבן עקרו אביו על עצי מזבח  
להבה לא בערה בו אש לא אכלתהו  
אש להבה יהיה הוא לאכול אתלי רשע  
בן בן שמתיו בסוף נחל לא יבלענו  
נחל שומם יהיה הוא יבלע את צרינו:

עלמה טובה מפנינים ויקרה מכתם  
מרים אחות הילד מרחוק עמדה  
ובשורה מעשה אמה אל לבת דברה  
"אתי מחמד עיני מאדם יפית

אורה יחפיר שמש יפיה ירח  
האתה שוא נבראת ? זה בואה אינה ?  
הקזאת יפעל יוצר אור בורא שמים ?  
עודה חי : אל אל שיה אובר אדמה  
עוד תקותי כי עד תגוע לא אעזבנה  
כי מי יבין זאת אחרית דבר מי ידע  
פה על משמרת אעמוד הלום אתיצנה  
לראות מה יעשה לו מה יקרה לגער  
אורי

אֵלֵי רוּחַ יִשְׁאַנּוּ אֶל חֲנִי סֹלַע  
וּבִישׁוּמוֹן יִחְבִּיאוּ עַד יַעֲבוֹר זַעַם  
אִו יַעֲבוֹר הוֹלֵךְ דֶּרֶךְ יַחְמוֹל עַל הַיֵּלֶד  
בֵּיתוֹ יִשְׁאַנּוּ וְכָאֵב אֶת בֶּן יִרְצֵנוּ :

מַרְעִיּוֹנוֹת הָאָדָם עֲצַת אֵל נִשְׁנָבָה  
אֲמַד אֱלֹהִים לִשְׁכּוֹן אִתּוֹ כּוֹנֵנֶתִיהוּ  
לֹא בַמִּדְבָּר יִשְׁכּוֹן זֶה לֹא בֵּין סַבְכֵי יַעַר  
לֹא בַמָּלֹן אַחֲרֵי הָעָם יִגְדֵל זֶה הַנֶּעֱרַר  
מִקֹּדֶשׁ מֶלֶךְ אֲכִין לוֹ שָׂרִים יִכְתִּירוּהוּ  
שִׁלַּח לִיאֹוֹר בֵּת פֶּרֶעָה הִיא עִם נַעֲרוֹתֶיהָ  
וְתִרָא אֶת הַתִּיבָה בִּי בַסּוּף עוֹמֶדֶת  
וְתִצֹּה אֶת אֲמָתָהּ קַחְנָה וּבֹאִי  
וְתִפְתַּח וְתִרְאֶהוּ וְתִתְרַד בֵּת מֶלֶךְ  
כִּי רָאָתָה נֶעֱרַר בּוֹכָה כַּסְהֵר מִרְאֶהוּ  
כָּאֵם עַל עוֹלָה רַחֲמֶיהָ עָלָיו נִכְמְרוּ  
מִיִּלְדֵי הָעֵבְרִים זֶה ! זַעֲקָה הַמְּאוֹשֶׁרָה  
צִיץ

---

יִשְׁכּוֹן וְנִי (יִשְׁעִי כִּלְתִּי יִנִּי) : וְתִרָא וְנִי (פָּחוּת כִּי הִיא) :  
וְתִפְתַּח וְנִי (שֶׁכֶּסֶם חֶסֶד מִי) :



צִיץ מַלְכוּת מַה נֶעֱמֶתָ וְ אֵךְ מוֹתִי מוֹתֶךָ

יֵלֶד גָּעִים מִי אַתָּה ? אֲשֶׁרִי יוֹלְדֶתְךָ

אֲהַבָה מִמּוֹת עֲזָה פִתְאוֹם אֶהְבֶּתִיךָ

מַה אֶעֱשֶׂה לָּךְ ? בְּמַה אֶמְנַע קוֹלְךָ מִבְּרִי

הָהָה וְ חֲלַב שָׂדִים אֵין לִי בִי אֵינְךָ

וּמִיִּנְקָת מֶזֶן הַעֲבָרִיּוֹת כֹּל יִדְעֵתִי

אֶל מִיִּנְקָת מִצְרִית לְקִרְוֹא לָךְ אִם אֲשַׁלְּחָה

הַנֶּקֶד כֹּל תֹּאכְלָה מִחֹק אָבִי יִרְאֶה

וְאֵל תִּלְשִׁין אֶל הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר הַחַיִּיתִיךָ

וְיִמִּיתְךָ רָגַע וּמִיִּגוֹן לֵב אָמוֹת גַּם אֲנִי :

כְּשִׁמְדָה הַעֲלָמָה צִוָּה אֲמַרִי נֹעַם אֶלֶה

הַנֶּגֶד עֹז וְתִשְׁתַּחֲוֶה לִפְנֵי עוֹשֶׂה פֶלֶא

אֲשֶׁר הִגְדִּיל הַסֵּדוֹ עִם הַיֵּלֶד וְתֹאמַר

”זָכַרְתִּי אוֹת מִקֶּדֶם קָרָה אֶת אֲבִינִי

כְּאוֹיֵב יֵצֵא אֲחִיו לְקִרְאָתוֹ בְּחֶרֶב

וּבְגִשְׁתּוֹ מַה עָשָׂה ? הִבְקִין וַיִּשְׁקָחֵהוּ

גַּם אַתָּה גִּין יִשְׂרָאֵל בֶּן הַיּוֹם קָרָה

כִּי

כִּי מִי זֹאת עָלְתָה כְּשֶׁחֲרִי תֵּאָדָר נֶרְדִּי ?  
 מִי זֹאת תִּשְׁאַדֶּה ? מִי עַל פִּיהַ נִשְׁקֶתָ ?  
 בֵּת הַמְּרֻצָּח הַזֶּה בֵּת מֶלֶךְ מִצְרַיִם  
 אֵיךְ מִמֶּנִּי אִישׁ הַדְּמוּסִים רַבַּת חֵן יִצְאָה ?  
 יַד הָאֱלֹהִים עָשְׂתָה זֹאת אוֹת טוֹב עָשָׂה לָנוּ  
 כַּאֲשֶׁר חָחַל הָאֱלֹהִים כֵּן יִגְמֹר בְּעֵדְנוּ  
 אֶל אֶתְמִהֶמָּה אֶל עַל דָּם אֲחִי אֶעֱמוּדָה  
 לִשְׁפַת תִּיאֹר אֶל אִשֶּׁת חֵיל זֹאת אֲרוּצָה  
 אוֹלִי כִי תִשְׁלַחֲנִי לִקְרֹא לָהּ מִיָּנֶקֶת  
 וְכִרְגַע אֲדַדָּה אִם לִנִּיק בֵּן אֶהְבֶּהָ  
 וְתִרְצֵן אֶל הַיָּאֹר וְתִשְׁתַּחֲוֶה שֵׁם אֲרֻצָּה  
 וְתֵאמֶר "נָא בֵּת מֶלֶךְ אֶת קוֹלְךָ שְׁמַעֲתִי  
 טוֹבֶת מַעֲלָלִים צִוִּי ! בֵּת חֵיל שְׁלַחֲנִי !  
 כִּי לִקְרֹא לָךְ מִיָּנֶקֶת עֲבֹרֶיהָ אֵלֶכָה  
 אֵין כְּמוֹהָ טוֹבָה אֵין כְּמוֹהָ מִשְׁכַּלֶּת"  
 וְתַעֲנֵן מִהֲרִי לִכִּי מִהֵרָ תָּבוֹא הִנֵּה  
 כִּי רַב צִמְאוֹן הַנַּעַר חֹזֵק הוּא מִמֶּנִּי :  
 חֲלָכָה



הַלֵּכָה הַלֹּךְ גַּם נִגַּן לִקְרֹא אִם הַיֶּלֶד  
וּבִנְפֻשָּׁה תוֹדוֹת אֵלֶּךָ לְמָרוֹם שׁוֹלַחַת  
אֲשֶׁר חָנַן אוֹתָהּ לַעֲשׂוֹתָהּ הַמְּבַשֶּׁרֶת  
כִּי עוֹד חַי הַיֶּלֶד אֶל אֲזוּזִי אִם תִּשְׁמָע  
וּלְסַפֵּר לָהּ כִּלְאֵי אֵל מִי מְלִטּוֹ מִמּוֹת  
כְּבֻכּוֹת אִמָּה עַל מָה מוֹרִים מְבֹאֵר בּוֹשֶׁשֶׁת  
קוֹל רִגְלָהּ בַּסֶּף בֵּיתָהּ וּבְפִיהָ שׁוֹרֶרֶת  
"חֲכָמַת נָשִׁים הָאֲזוּזִי ! חֲדָשׁוֹת אֲגִידָה  
חַי הַיֶּלֶד ! חַי חַי הוּא ! זֹאת גַּם זֹאת קָרְהוּ"  
שְׁמָעָהּ אִם וּתְבֹן לָהּ דְּבַר כֵּל יִכְלֹה  
מִשְׁמַחַת לֵב כִּלְגֵי מִים יִרְדּוּ עֵינֶיהָ  
אִז אֲמַרָה "לִשְׁמוֹעַ זֹאת קוֹדֵשׁ לֹא קוִיֵּיתִי  
מִה עֲמָקָה שְׁצַת צוּרֵנוּ וּמִה נִפְלְאֹתֵי  
יֶלֶד ! כָּאִם הִבְאֵתִיךָ אֶל שְׁעָרֵי מוֹת  
וּכְנֻכְרִיהָ אֲשִׁיבָךְ מִגִּיֵּא צִלְמוֹת  
כָּאִם מִנְעַתִּי מִפִּיךָ בְּרַבֵּת שְׂדֵים  
וּכְנֻכְרִיהָ אֶת חֵלֶב שְׂדֵי אֲנִיקָה  
אֵךְ לֹא עַת דְּבַר עוֹד קוִיֵּי בְּתִי נִלְכָּה  
כִּי רַב צְמָאוֹן הַנַּעַר אֵלֶּכָה אֲנִיקָהוּ :

היא באה לשפת היאור ותבט ותרא  
 בן מאב רואי ילדה בנורעות פת מלך  
 את צנארו חובקת על פיהו נושקת  
 מהתבונן בו ומנשוק לו כל שבועה  
 ובדמעות על לחיה אליה דוברת  
 "מינקת המבורכת בואך שלום יהי  
 היליכי את הילד הזה היניקיהו  
 ומשכרתך באשר תשאלי לך אתנה  
 כבן לך תרצהו כפרי בטנה שארני  
 לך כבן יהיה עד גמל משדיה  
 וכהגמלו יושב אלי וכבן לי יהי"  
 רק אם פמורה התאפק מבכי יכולת  
 ומנורעות הנבירה גיל לבנה לקחה  
 ותאמר "הדרת הבנות אל נא תראני  
 באשר תחמול האם על בן עליו אחמולה  
 גם יום גמלי אותו אליך אשיבני"  
 בצרור המור מהר שמתהו בין שדיה  
 רותהו מחלב אם וישן אך שבע  
 בת מלך ראתה ותשמח רוחה שקמה  
 ומנקתו



וּמִנְקָתוֹ וּבִקְתָּהּ הִשְׁתַּחֲוֹ וְהִלַּכְנָה :

נוֹשְׁאִים אֱלֹמֹת כְּאַלֶּה הִמָּה יְרוֹנוֹ

מִנִּיל עֵינֵי אִם אוֹרוֹ כְּאוֹר יוֹם טָהָרוֹ

עֲפָעִי בַת זָהָרוֹ כְּעֲפָעִי שֶׁחַר

הַלֹּךְ הִלְכוּ בְדַמְמָה עַד פְּתַחַה אִם פִּיהָ

לֵאמֹר הִשְׁמָעִי בְּתִי אִמִּירִי פִי וְאִדְבָּרָהּ

מִבֵּין יְלֹדִים רַבִּים לְטִבַּח הַכָּרְעִי

הַפְּלִיא אֶל לַעֲשׂוֹת כָּל זֹאת לִפְנֵי זֶה יְלֹדְתִי

אוֹתוֹת בּוֹ רָאִיתִי גַם קוֹרְתִיו יַעֲיִדוּ

כִּי מִטָּה עֹזוֹ יִשְׁלַח לוֹ אֱלֹהִים מִקְדָּשׁ

רוֹמֵם קָרוֹן צָדִיק נִדְעָה כְּרָנִי רִשְׁעִי

בּוֹ יָקִים אֶת עַמּוֹ בּוֹ יָקִים מֵאֲוִיבָהּ

הַאִירָא הִשָּׁב אוֹתוֹ אֶל אֶרְמוֹן רוֹצֵחַ

בֶּן יָקָר כְּמוֹהוּ גַם בֵּיתוֹ יִשְׁכֵּן בְּמִטָּה

מִלְּאָךְ אֶל מִסְכֵּיב לוֹ מִהַ עֲשֵׂה לוֹ גִּבֹּר

אִם בַּעֲבוּר תִּקּוּם עָלָיו מִבֵּיתוֹ הַנֶּגַע

הוֹצִיא אֱלֹהִים בַּת חֵיל נֶצֶר תִּפְאֶרֶת

מִכֵּזֶה הַצִּפְעוֹנִי הָזֶה מוֹשֵׁל הָאָרֶץ

אך

הַבְּחִי אֶת הַבְּחִי  
וְהַפְּסֵם שֶׁל פֶּסֶחַ וְהַפְּסֵם  
יִסְמִינִי יִסְמִינִי וְהַפְּסֵם  
וְהַפְּסֵם וְהַפְּסֵם וְהַפְּסֵם  
וְהַפְּסֵם וְהַפְּסֵם וְהַפְּסֵם

וְהַפְּסֵם וְהַפְּסֵם וְהַפְּסֵם  
וְהַפְּסֵם וְהַפְּסֵם וְהַפְּסֵם  
וְהַפְּסֵם וְהַפְּסֵם וְהַפְּסֵם  
וְהַפְּסֵם וְהַפְּסֵם וְהַפְּסֵם  
וְהַפְּסֵם וְהַפְּסֵם וְהַפְּסֵם

אך טוב ללך אם היא תהיה לו אומנת  
היא תשים עיניה על בן יחורד קמינו  
ותגדל היא על ברכיה מרים קרננו  
איש יפעל כל אלה מאוכלי לחמה יהי  
אם אל דמים ישפוט ילכש גאון וגבה  
מטמא יתן טהור מעז מתק בנופת  
את חצי מתקוממיו ישים בדולקים למז  
גם בעבור ישראל בת קמה על אביה  
ואלהי יעקב יגמול טוב על מוכת טעם  
עון יולדיה כל עליה יפקרו  
הו אביה עמרם אישי מרחוק אראנו  
צאתי ליאור זאת הפעם לא לו הנדתי  
עד אדע אחרית דבר עד שבני שכייתי  
לפני אל כל היום שפך לבו בפנים  
התפלל בערנו לאלהיו הנחתיהו  
עינו צופה לבו חרד נפשו נבהלת  
מהרי בתי ולכי אחריו הנני

כשאל פר לב את בתו אן אמר הלכה  
מגיל



מגיל לא יכלה דבר רק שור אבי הנח :  
בדאותו את יוכבד על שכמה הילד  
שמחת לב מהול בתונה נפשו מוצאה  
עיניו ירדו מים בשופר קול השמיע  
"חי הילד" חי הוא אך עד אן חי ארצנו :  
החושב ממי היאור לנפול בידי רשע :  
מדוע רעיתי : עובת את מועצותיך :  
על מה תמתי : לא בטחת על טוב אהיך :  
"אל נא אישי קום ושמע דברי אשתך  
לא ימות הנער גבור יהיה בארץ  
מועצתי לא עובתי מלאתי בלנה  
אך מה יעץ עליו אל שמעה ואספרה  
ותגד לו הקורות דבר לא כחדה  
ותחי רוח עמרם ויאמר החייתיני  
כאם היית אל יעקב דמית אל אור פקר  
כי מרחמך יצא בן ישראל יושיע  
גם את בתי במלאך עמדת על המים  
עור על מים אדירים אל עליון תשירי :

בכלות עמדם מדבר פנה אל יזכר  
ויאמר "קח את הנער חיקך שאהו  
אל הפליא לעשות עמו יגן עליו סלה  
יגן על יולדתו רעה לא תנע במו  
ולעת גמלה אותו ישוב אל בית המלך  
שם ילמוד ארחות נגיד טעם יעצי ארץ  
את חכמת מצרים את חכמת חכמי קדם  
תחבולות החרטומים חקי בלחי און  
אל תיראי אישת חקי פן במוחס יעש  
הכלי שוא כל יסודו אף לא ירכי שקר  
נפשו על כל תתגדל אור עולם היתה  
שרם נוצר בבטן עד לא נח מרחם:

בשמוע אם אמרי פיהו כי מצוה מתקן  
לא יספה לשאל עוד יותר לא חקרה  
מחמד עינה הניקה גם עליו גוננה  
וכהנמל הנער מוצא פיה שמרה  
השב בקרון לה הוא אל יד האמנת  
ידעה כי בעצת אל זאת הוא אמר ויהי  
ותלבש



וּתְבִיאֵהוּ בֵּית פְּרָעָה לְחֹדֶר בֵּית הַמֶּלֶךְ

בַּבְּקֻדָּת מִנִּיקָתָהּ הַשְּׁתַּחֲוָה שָׁם הַנֶּעֱר

בְּנִמּוֹל בְּמֵא תוֹדוֹת עַל טוֹב לֹו גְּמֻלָּה

וְהַשְׁתַּעֲשַׂע עִמּוֹ כָּאֵם עִם בֶּן יְלָדָה

וַתֹּאמֶר יֵן אֶתָּה לִי וּבָשִׁם אֶקְרָאָהּ

מֵה שִׁמְךָ וּמִי הֵם הַזִּרְיָה בְּל יִדְעָתִי

תחתם הנני כי ממות מלכותי

שָׁמַךְ מֹשֶׁה כִּי מִן הַיָּמִים הַמֻּשִּׁיתִיךָ

לך שם יה זכרון תודה לי מן

אל הקורא שמות לפככים ממעל

הַקֹּרֶא שְׁמוֹת חֻכְמֵי לֵב וְגִדּוּלֵי

גַּם הוּא פָּתַר שֵׁם זֶה מֹשֶׁה יִקְרָאנוּ

כִּי אֶל טוֹב יי עד עוֹלָם הוּא מֵן

וְלִמֹּד מִה מִזֵּב לַגִּבֹּר אִם אֵל יִרְצֶנּוּ

כִּי פִרְצוֹת אֶל דְּרָכָו גַּם אוֹיְבוֹ

וּבְלִי מִוֶּת יִבֵּן הוּא לוֹ חֲצִים יִדְלְקוּ

... ..

ותביאנהו עד בוך המלמד (שם שם י')

[illegible][illegible][illegible]

וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל  
וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל  
וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל  
וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל

כהן ר' יצחק הירש  
 אברהם בן יצחק הירש  
 אברהם בן יצחק הירש  
 אברהם בן יצחק הירש  
 אברהם בן יצחק הירש

בְּאֶשֶׁר חֲצִים וּמוֹת מִפֶּן וּכְלִי זַעַם  
הָבִיא זֶה הָאִישׁ מִשָּׁה עַל אֲדַמַּת מִצְרַיִם  
וְגַם אֶל צָרֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁם זֶה חֲרַפְתָּ נֶצַח  
אִישׁ אֲשֶׁר בְּעֶצְתָם עַד נִפְשׁוּ בְּאוֹ מֵיִם  
נִהְרֹתָם הִפָּךְ אֶל דָּם יֵם שֵׁם לִיבִשְׁתָּ  
עַל יְדוֹ צוּר זָב מֵיִם מִי מָרָה מִתְקוֹ :

---

## ה ש י ר ה ש ל י ש י

אִם בֵּית שֵׁן יִשְׁכֹּן אִישׁ פֹּה קִיר הַבַּיִת  
מְכַיֵּב לוֹ כָּל עֵץ נִחְמָד כָּרֶם וְנֵזֶה  
בְּנוֹר וְתוֹף יִשְׁמַע אֵין שֵׁם קוֹל נְהִי  
שֵׁם אִכְלִים מַעֲדָנִים שֵׁם שׁוֹתִים יֵין  
שֵׁם שְׂרוֹת וּמַחֲוֹלוֹת מְרַהֵבֵי עֵין  
בֵּין אֵלֶּה לְזֵקֵהֵי לֵב הוּא חָכֵם יְהִי :

אם



אם דברי המושל דעות יפיקו  
 סביב לו חנפי לב רשעו יצדיקו  
 הוא פנר יעמוד כל אלה יטוהו  
 כלם תועי רוח לאליל יברעו  
 שוכחי אלות הודו כל ידעו  
 הוא ירא אל הכליהם כל ישגוהו :

בין נאים אכזרים רשים יחילו  
 על מלבושי אביון גורל יפילו  
 הוא על בלים יחמול יחבוש עצבת  
 בין אלה משה בית מלך מצרים  
 מתענות שמר לבו מרע עינים  
 ומחשבותיו רק טוב תשפילנה שבת :

נוצר תורת אמו מוסר אביהו  
 מיד אומנתו רק זאת ישאל ביהו  
 אלה אל מנקתי בית איש הדעת  
 שם ישמע צרת האסורים בכושר  
 ילמוד יראת שדי ומעגלי יושר  
 גם מתוך בליותיו חכמה נובעת :

אוהב את אחיו היושבים בכל  
 יבחר לו זיקים בין עשוקים אלה  
 מחיות נגיד בארץ המרשעת  
 עוז לו באלהיו על כן עוזו נער  
 לא חת מאויבו עז מזרוע בער  
 גבור און נחשב לו בתולעת :

מעשיו יגילו לב ויחיו רוח  
 מה בינותי בהם אכתוב על לוח  
 כי רק טובים המה אין כם מגרעת  
 האזינו רזנים ! שיר חדש אשירה  
 את שמע איש המופת בו אוקירה  
 יערב נא שירי על און שומעת :

כאשר גדל משה ויהי בחור פארו  
 נבסוף לראות את אחיו ומה עושים המה  
 ויצא



ויצא אליהם לבוש שש ומר נפש  
 וירא את סבלותם ויבן אל ענימו  
 אלה עושים בלבנים רגע לא ישובותו  
 כי ירדום נוגשיהם אם מחקם יגרעו  
 מפנה נושאי סבל מוכר רב יאנחו  
 ומפנה רומסי מים עושים חמר לחומר  
 ואחיהם על החומות בונים עיר ועופל  
 ויפול לבו ויבך ויען ויאמר  
 "נבהלתי מראות הבט באלה לא האמנתי  
 צר לי אחי ! צרתכם עד נפשי נגעת  
 אל אמר ויהי ומידו זאת לנו  
 זעה יי נשא כמזכם כמוני  
 עד בוא היום עד בוא יום נקם לאלהינו  
 אל תאמרו שוע אתה איש שאנן מפחד  
 כי לו תבינו צרת לבי מה כבדה  
 תחת כי אחמול עליכם עלי תחמולו  
 אוזבה חמלה איבה גם נקם כי יסערו  
 וכגלי ים מתנשאים עלי ראשי עברו  
 דשקיטם

הַשְׁקִיטִם כָּל אוֹכֵלָה דוֹמֶה הַחֹדֶלֶת

טוֹב לִי עֲבוֹד עִמָּכֶם מִנִּשְׂאָזָה הַפֶּסַעַר

אֲבָרְהֶם ! אֲבָרְהֶם ! חֲזוֹת קָשָׁה שְׁמַעַת

אֲשֶׁר הִרְאִיתָ בְּמִתְחָה יוֹם זֶה רִאִיתִי

מִלֵּאָה עֲצַת עֲלִיּוֹן כָּל הִרְעָה בְּאֶתְנוּ

עֲנִינוּ צָרִינוּ עָבְדוּ בָנוּ בְּכֶרֶךְ

אֲחִי ! בַּחֲשֶׁךְ הַזֶּה חֲבוּ אֶל אוֹר בְּקָר

בִּי עַד בְּשֶׁחַק נֶאֱמָן דִּבְרִי אֶל יְקוֹמוּ

מִלֵּא דֹאשִׁית עֲצָתוֹ נִם אַחֲרִיתָהּ יַעֲשׂ

לְמוֹעֵד אֲשֶׁר דִּבֵּר יְקוֹם מִצָּרִינוּ

וְכִשְׁרֵי קֹדֶשׁ אַתֶּם בְּרִבּוּשׁ רַב תִּצְאוּ :

עוֹד חֲבֵר עִמָּהֶם בְּכִי וּבְדֹאכּוֹן נִפְשׁ

וַיֵּרָא עֲבָרִי מֵאֲחִיו אִישׁ מִצָּרִי מִכְּחָה

וַיִּחַם לָבוֹ פֶּתְאוֹם חֲמָתוֹ בְּעֶרְה

וּבְהִגָּה כָּאֵשׁ יִכְעַר לָבוֹ נָתַן אוֹמֵר

נָבֵל ! מִיִּלְדֵי חָם אָבִי כָּל עוֹשֵׂי רָשָׁע

אֲמַרְתָּ אֵין אֱלֹהִים בְּזוֹרְעָה בְּטַחַת

וְתִרְיֹמָה



וְתִרְמָה עַל נָקִי עַל תָּם וְנֹכַח רוּחַ  
 הָאֲרָצָה דְּמַעַת אֶחָ וּמַעֲזֹר לוֹ אֲהַדְּלָהּ  
 חֲלִילָה לִי מוֹת תָּמוּת יְרֵי תִשְׁחִיתָךְ  
 חֲמַתִּי הַצֵּת הִיא לְשֹׂאֵל תּוֹרִידָךְ  
 עוֹד אִישׁ קִנְאָתוֹ לֹוֹהֶטֶת נָחֵם וַיֹּאמֶר  
 לִבִּי מַה זֶּה לָךְ שְׁאֵלָתָ לֹא אִישׁ חַיִּמּוֹת אֲנִי  
 לְשֹׁפֵךְ דָּם לְהַרְגוֹ נַפְשׁ הַסֶּכֶן לֹא הִסְכַּנְתִּי  
 אֲנִירֹף רִשְׁעֵי שְׁנֵאתִי יָד אֶצְבַּע שׁוֹלַחַת  
 אֵיךְ עָתָה אֲגִיל בְּרַע אֲשִׁישׁ בַּעֲשׂוֹת רָצַח  
 כְּמִשְׁוֹשׁ מַעֲלָה עוֹלָה וְכִגִּיל זֹכֶכַח וְכֵחַ  
 לִבִּי לָמָּה תִקְרָא אֵלַי קוֹם הַמִּיתָהוּ  
 מִשְׁכִּיּוֹתֶיךָ תִשְׁכַּחְנָה כִּי נַעַר אֲנִי  
 מִיְּרֹא גִבּוֹר מִצָּרִי זֶה כְּאֶלּוֹן חֲסִנָּהוּ  
 כִּמְגוֹר חֲמַת מִלְכּוֹ חֲמַת מֶלֶךְ רוֹצֵחַ  
 רוּחִי גַם אֶת לַעֲשׂוֹת נָקָם כִּים תִּזְעַפִּי  
 אִם אוֹמֵר אֶמְנַע חֲפָצְךָ כִּלְכֵּל בַּל אוֹכְלָהּ  
 אֵךְ בַּל לִבִּי בַל רוּחִי כָּל זֹאת פָּעָלוֹ  
 פּוֹעֵל אֱלֹהִים הוּא הוּא הַנּוֹתֵן כִּי רוּחַ  
 יְדוֹ כִּי מִשְׁלָה וַיִּמְיֹנוּ תִסְעֲדֵנִי

יֵשַׁע הַלְכִישִׁתָּנִי רֹחַ נָקָם עֲשֵׂתָנִי  
 כִּי אֵל חֶכֶם הִמִּיתָו הִכִּינוּ לְטַבַּח  
 כִּי עוֹד יִרְבֶּה פֶשַׁע יוֹצֵר לָבוֹ יוֹדֵעַ  
 כִּי עַד דּוֹר דּוֹר עוֹשֵׂי טוֹב מִמַּעַיִן לֹא יֵצְאוּ  
 וְכֹלֹא אָדָם נִחַשְׁבָּ לּוֹ בַּתְּהוֹ וּבְאָפָס  
 וּמִה אֵירָא אִם אֵל הוּא הִנֵּתָן לִי חֵיל  
 אִזְ מִה חֲמַת מֶלֶךְ אִם מְמַלִּיכוּ יִרְצֵנִי  
 עֲתָה כְּאֵרִי אֶתְנַשֵּׂא אֶת רֹאשׁוֹ אֶסִּירָה  
 וַיִּפֶּן כֹּה נֹכַח אִם יֵשׁ מִצָּרֵי רוּחָהוּ  
 וַיֵּרָא כִּי אֵין שָׁם אִישׁ וַיִּרָץ וַיִּהְרָגֵהוּ  
 וַיִּתֵּן אֶת נִבְלָתוֹ בַּחוּל וַיִּטְמְנֵהוּ :

זֹאת נִחַלַת עֲבָדֵי אֵל כְּבוֹד יִנְחֻלוּ  
 לָפָם יוֹדֵעַ כִּי בַעֲזוֹ יִפְעֻלוּ  
 כִּי מִכָּל יִתְמוּגָג לֵב לֹא יִמוּגוּ  
 לְגִדּוֹד לְמַעַן חַיּוֹת בְּמַח יִרוּצוּ  
 מִחוּדָם כִּי רַב אוֹיְבֵיהֶם יִפּוּצוּ  
 מֵאֵימָתָם בְּשִׁכְרִים יִחוּגוּ

רודף



רוֹדֵף עִם חֲנִיכָיו חֵיל מַלְכֵי אֶרֶץ  
 שׁוֹט הָיוּ לַעֲנָקִים לְרִפְאִים קָרָץ  
 תְּבוֹרָעוֹ בְּמַח נָאָה עַל חֶרֶב  
 יָדַע כִּי יָד אֱלֹהֵיו בּוֹ מְשָׁלָה  
 לִירוֹא מֵעַם רַב נִפְשׁוּ בַל יִכְלָה  
 לוֹ בָּחֶם בְּכַפִּירִים בְּזֹאֲבֵי עָרֶב :

בָּם זֹאת לִיהוֹנָתָן גַּם זֹאת לַנֶּעֶר  
 יוֹם רַק הַשָּׁנִים יָרְדוּ לַחֵם שַׁעַר  
 אֶל מַחֲנֶה תְּפִלְשִׁתִּים יָדָם גּוֹמְרֶת  
 כִּי לְבוֹ אָמַר לוֹ יָד אֵל אֶתְּךָ  
 לֹא תַעֲזוּ חֶרֶבְךָ אֵף לֹא קִשְׁתְּךָ  
 יָד אֵל עוֹשֶׂה פֶלֶא חֵיָא בָּךְ בּוֹחֶרֶת :

אֲרִיָּה טָרַף שֶׁה בֶּן יִשְׁי הִכְהֵנו  
 מִצִּיל מַלְכֵיָא יוֹם זֶה מִי שְׁמָהוּ  
 הִיפָּעַל בֶּן מֶחֶר עֲשֶׂה בֶן אֶמֶשׁ  
 עַל מֶה בָּזָה נִפְשׁוֹ בָּגַד בָּהּ בָּגַד  
 הִלְבַּעְבוֹר שֶׁה זֶה הַשְּׁלִיכָה מִנֶּגֶד  
 הִלְבַּעְבוֹר תִּנְשָׁמֶת יִחְדַּל אוֹר שְׁמֶשׁ :

אֲךָ דַמְעַת עֲשׂוּקִים לְפָנֵי הָרֹאֶהוּ  
שֶׁהָיָה זֶה לֹא חֶטָּא הַכֹּפֵּיר עִו מִגִּהוּ  
כֵּן יִקְרָה לָאָדָם עִו תָּם בּוֹלַע  
תַּעֲזוּ נָא יְדָה אֵל עַל כָּל מַפְעֵלָת  
יָד כִּשְׁל מִגְבֵּהַת יָד עִו מַשְׁפָּלָת  
אִי בֵין עֲשֻׁתוֹת שְׂאָנָן יָקוּם צוֹלַע :

רֹאֶה הַגִּיּוֹן לְפָנֵי עִו הַרְהִיבֵהוּ  
אֵל קוֹל הָאָרִי שָׁחַק כִּשֶׁה דִּמְהוּ  
וַיּוֹצִיָא בָלַעוּ מִפִּיּוּ וַיִּשְׁמַעֵהוּ  
גַם הוּא כּוֹבֵעַ בְּרוֹל חֶשֶׁב כְּתִכּוֹן  
אֵל מִצַּח הַפְּלִשְׁתִּי קִלַּע בְּאֶבֶן  
גַם שֶׁלֶף חֶרֶב הָעֶנְק וַיִּמִּיתֵהוּ :

כִּי כְבוֹד וְעִו מִמְרוֹם יְחוּלוּ  
עַל רָאשֵׁי צַדִּיקִים בְּעַם יִמְשׁוּלוּ  
בְּעִבּוֹר הָרֹאֵם כִּי בָאֵל יִתְהַלְלוּ  
גַם מִשָּׁה לְמִשׁוֹל נוֹצֵר לַעֲשׂוֹת פֶּלֶא  
עַל כֵּן עֲזָרוּ נֶעַר רָאֶה בְּאֵלָה  
וַיִּדַּע כִּי בָעִו רָמִים יִשְׁפְּלוּ :

אֲדָרִי



אַחֲרֵי שְׁקַט לְפָנָיו לֹא נָחַס עַל מַעֲשָׂהוּ  
 לֹא אָמַר מָה עָשִׂיתִי דָם נָקִי שִׁפְכָתִי  
 לֹא יֵצֵא עוֹד אֶל אֲחִי כִּי עוֹד בֶּן יִקְרָנִי  
 בֵּין עַם שׂוֹתִים תְּמִיד בּוֹס חֲמַת רִשְׁעֵי אֶרֶץ  
 כִּי מִמַּעֲשֵׂי עֵינָיו שָׁב עָלָיו גַּם שָׁמַח  
 כִּי עָזַר לְאֱלֹהִים הוּא כָּל מוֹצֵאוֹ יִגִּיל נֶצַח  
 עַל בֶּן בְּיוֹם הַשְּׁנִי שָׁב לֵצֵאת אֱלִינוֹ  
 כִּי מֵאִשֶּׁר אָהָב אוֹתָם נִפְשׁוּ בָם דְּבָקָה  
 אֵךְ אִם עָזָה אֲהַבְתּוּ עֵינָיו לֹא עוֹרָה  
 אֲהַבָה תִּמְנַע הַכְּסִיל מִיִּסֹּר בֶּן בִּשְׁכַּם  
 מוֹגֵעוֹר אֵת אִשֶּׁת חֵיקוֹ בַּעֲשׂוֹתָהּ אוֹלֵת  
 אֲכֹן תַּחַת יַד מֹשֶׁה מִשְׁרִים הִלְכָה  
 מִשְׁשַׁט שְׂמָה לָקוּ וַצִּדְקָה לְמִשְׁקָלָהּ  
 כִּי שֵׁם רָאָה עֹבְרִים נִצִּים אִישׁ אֵת רַעְהוֹ  
 וַיִּבֶן כִּי אִישׁ מִכָּה אֲחִיו בַּחֲמַת רוּחַ  
 וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע "לָמָּה תִּכָּה רִיעָךְ  
 צוּרֵנוֹ אוֹהֵב חֶסֶד שׁוֹנֵא מִיָּן אִפִּים  
 עֲזוֹב חֵיקָה בֶּן חֲמַת אֱלֹהִים תִּקְרָה  
 גַּם אֲנֹכִי אֶעֱזוֹר לּוֹ לְנִשְׂוֹא זֹאת נִלְאִיתִי

לא משנאתי אותך קשוח לך דברתי  
כי אחי ריעי אתם כמנהג כמנהג  
אך רב מאהבת אחים משרים אהבתי  
יושר למדתך הוכח הוכחתי :

אל תוכחת משה לא הפה רשע און  
אך פיו פער לכלי חץ קול ענות השמיע  
ולאוגי העם העומדים שם קול רם יען  
מי שמך שר עלינו שופט את מעשינו  
הלחרגני תאמר באיש מצרי הרגת  
דברי נרגז אלה היוצרים חדרי כמן  
שמע מוניה חכם ויירא ויאמר  
"אכן נודע הדבר עד כסא יגיע  
כי כזה מצרים רבים לראות מצה נאספו  
ומקהל רב לא יחדל מלשין בסתר  
אחד מנאלי דם המצרי ישמענו  
יוליה הקול היכל מלך בית יועצי מות  
מאף מלך מחמת יועציו אנה אלהה  
ואני אמרתי בעבור דם זה כל אכזשה  
עדי



עֲרִי בַשֹּׁחַק כִּי מִפְּעָלִי לֹא נִחַמְתִּי  
 כִּי אֵיךְ אָנֹכֶם הִפַּצְנוּ עָלֵינוּ עֲשִׂיתִי  
 וּמִדּוּעַ לֹא הִסְתִּירוּ יוֹשֵׁב בַּסֶּתֶר  
 לֹא שָׁמוּ חֶשֶׁךְ אֹמֵר אֵל תּוֹרַח לַחֲרֹם  
 יוֹדְעִים דַּעַת עָלֵינוּ יָכִינוּ זֹאת לֹא אֲנִי  
 גָּלָה סוּדִי אֶךְ סוּדוֹ חֲתוּם נִשְׁגַּב מִנִּי  
 הִלְבַּעְכּוֹר הִבִּישְׁנִי יֵשַׁע הִלְבִּישְׁנִי  
 חֲלִילָה לוֹ לֹא יִנְחִיל אֵל כְּבוֹד לַבּוֹשֶׁת  
 אִין זֶה כִּי אִם אָמַר אֱלֹהִים הִרְחֹק לָבֶת  
 עֹזֹב בֵּית מֶלֶךְ וּפְעֻמָּה שִׁים לְדָרֶךְ :

כֹּאֲשֶׁר פָּחַד הָיָה כֹּאֲשֶׁר הִשְׁכִּיל קִרְחֹו  
 בַּשִּׁפְתַּיִם דוֹלְקִים הִגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ  
 כִּי אִישׁ מִצָּרֵי הַמִּכָּה נֹדַע מִי הִפְחֹו  
 וְשָׁמוּ כִּי נִזְכְּרָה תֹאמַר זֹאת לֹא הָאֱמֻנָתִי  
 מֵאוֹכְלֵי לַחֲמֶה הוּא יֵד מוֹשֶׁה זֹאת עָשָׂתָה  
 אֱלֹה גּוֹאֲלֵי דָמוֹ נָקָם מִמֶּךָ יִשְׁאָלוּ  
 רִיעֵי מוֹשֶׁה נִבְהָלוּ בַּת פְּרַעֲהַ תִּרְדָּה  
 יָדְעוּ כִּי יִחַר אַף צָר הַנַּעַר אֵינָנו

הַיֵּשֶׁב חֲרָבָה מִדָּם רִיעוּי יַחֲדָיו בִּקְשׁוֹ  
גַּם הָמוּ מִיָּדָיו מִשִּׁפְּטֵי הַצְדִּיקוֹ מִעֲשֵׂהוּ  
אֵךְ פֶּרַעַה לֹא שָׁת לָבוֹ לֹא אָבָה לְשִׁמּוֹעַ  
כִּי חֲמָתוֹ בָּעָרָה בּוֹ וּבְאִפּוֹ יָפִיתָ  
«אֹכֵל לֶחֱמִי יַחְרוֹג אִישׁ מִנִּגְבְּדֵי אֶרֶץ  
עַל לֹא חֲמָס עָשָׂה עַל הַכּוֹתוֹ גּוֹ עֶבֶד  
גַּם לָבוֹ לֵב עֶבֶד וּבְמוֹחָם אִישׁ פּוֹשֵׁעַ  
רוּחוֹ לֹא נֶאֱמָנָה גַּם אֶל אִדּוֹ שָׁמַח  
וּפָנִי בָתִּי לֹיֵלָא אֶשָּׂא לֹא אוֹחִיל רָנַע  
לַעֲשׂוֹת לוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה נָפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ  
עוֹד אֶפְקוֹד עָלָיו עוֹנֵי עוֹד אֶכְרִיעֶהוּ  
וּבִיּוֹם בִּקְדֵי כִי זֶה מִיָּדִי יִצְלָמוּ  
וּבְנִגְבָּה אִפּוֹ בֶּל יָדַע כִּי אֶל מִמַּעַל  
מִצִּיל נֶאֱמָן בֵּיתוֹ מִיַּד חֲזָק מִמֶּנּוּ  
כִּי שָׁמּוֹר הוּא לוֹ וּבְיָדוֹ נִפְלְאוֹת יַעֲשֶׂה  
לְשׁוֹם מִצְרַיִם שָׁמָּה וּמוֹשְׁלֵיו בְּתַהוֹ  
כְּאֲשֶׁר צוּרִים אֶל יַד מַעְגְלֵיו פָּרְשׁוּ רֶשֶׁת  
כֵּן שָׁמַר אֶל רִגְלָיו מִרְשָׁתוֹת לוֹ טָמְנוּ  
תַּחְבּוּלוֹתֵם רִיק הָיוּ חֲרָבָם רִיקָם שָׁבָה :  
וִירָא



וַיֵּרָא אִישׁ הָאֱלֹהִים בִּי עָלֵי רֶע יַחְרוּשׁ  
וַיֹּאמֶר אֶל לְבֹי לֹא טוֹב לִי עוֹד הִתְמַהֵּמָה  
מִה יֵלֶךְ יוֹם אֶיךָ אֶרֶץ פֶּן רֶע יִדְבָּקֶנִי  
אֶכְרַח מִפְּנֵי פְרַעְהָ וּכְשֶׁה אוֹכֵר אֶלְכָה  
לָמָּה יַחַר לִי לָמָּה חָטַם אֲשׁוּעַ  
אִישׁ גְּדוֹל אֶכְרַחֵם צוֹר מָמְנו חֲצַכְתִּי  
גַּם אוֹתוֹ מִבֵּית אָבִיו הָאֱלֹהִים הִתְעוֹתוּ  
מִמִּשְׁטֶמֶת עָשׂוּ בָּרַח יַעֲקֹב חֲרַנָּה  
לֹא טוֹב אֲנֹכִי מֵהֶם אֶתְנוֹדֵד גַּם אֲנִי  
כִּי מִה לִי שָׁכַת פֹּה וְלִהְיוֹב אֵין כִּי כֹחַ  
גַּם עוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד טָרָם יַעֲכוֹר זַעַם  
טָרָם קִצּוֹ יִגִּיעַ שְׁעָרוֹתַי יִלְבִּינוּ  
בַּמִּדְבָּר אֶתְבוֹדֵד בֵּין הָרִים אֶרְכָּה כְּכִי  
עַל עַמִּי עַל בֵּית אָבִי זָרִים בָּם מִשְׁלֹו  
יָשָׁם אֶסְפּוֹר יִרְחִי עָמָל רֹב שָׁנִים יָבוֹאוּ  
אוֹלֵי יַחֲזוֹן אֶל וּבִישׁוּעָתוֹ יִרְאֵנִי  
לֹא אִישׁ אֶל וַיָּכֹז כָּל אֲמָרֵי פִיו יָקוּמוּ  
כִּי שָׁנִים אַרְבַּע מֵאוֹת אַחֲרֵי כִי יִתְמוּ  
אֶת צֶאֱן יֵדֵיו יִצִּיל גַּם נַפְלְאוֹת יִרְאֵנִי :  
וַיְבָרַח

וַיִּכְרַח אִישׁ הָאֱלֹהִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם  
אָנָּה פָנָה הָעָלִים עֲקֹבְתִיו לֹא הוֹדִיעַ  
כִּי אָיִבוֹ עָנִי כִי יִדְלֹק אַחֲרָיו יִשְׁנֶנּוּ  
לְעֹזֹב כָּל טוֹב מִצְרַיִם לֹא חוֹסִיף בּוֹ עֶצֶב  
הַיַּעֲצָב עֹזֵב טוֹב לָעֵד לֹא יִשְׁפִּיעֵהוּ  
יַעֲצָב יוֹרֵד מִגְדּוּלוֹת לֹא הֶפֶן בְּחִנְתָּהּ  
אִישׁ לֹא הִלֵּךְ בְּגִדּוּלוֹת לֹא יֵשֵׁב בְּשֹׁפֶל  
אִישׁ לֹא עָמַל לְאַסּוֹף עוֹשֶׁר לֹא יֵדַע עֹנִי  
כִּי אִשְׁרֵי אָדָם פֶּקֶשׁ הִכְמָה אָהֵב דַּעַת  
אוֹהֵבֶם אָהֵב אֵל וְאוֹהֲבָיו טוֹב לֹא יִחְסְרוּ  
הֵנָּה כָּל עֵת וּבְכָל מָקוֹם דּוֹרְשֵׁיו יִמְצְאוּהוּ  
בְּמִרְחָב בְּמִצָּר בְּעִיר וּבִלְיִל תִּהְיֶה  
לֵב מִשָּׁה גַם הוּא בְּמַעֲיָן הִכְמָה נוֹבֵעַ  
שִׂמְחַת תָּמִיד לוֹ כִּי לְבֹו עֲמֹו בְּדֶרֶךְ  
קִרְבַת אֱלֹהִים טוֹב לוֹ מִכָּל טוֹב הָאָרֶץ  
וּבִכְרָחוֹ מִפְּנֵי פְרֵעָה אֱלֹהָיו נִחָהוּ  
בְּאַרְצוֹת נִכְרִיּוֹת רִגְלָיו בְּטַח עָמְדוּ  
כִּי לַעֲשׂוֹת לוֹ מַעֲשִׂקוֹת אָדָם לֹא חֲנִיחַ  
אִם כָּכִלִי אֶעֱבֹר כָּל יוֹדְעֵיו אוֹתוֹ שָׁכְחוּ



וְכַר אוֹתוֹ יוֹצְרוֹ כִּכְלִי חֶפֶץ יִשְׁמְרוּ  
 כִּי בּוֹ יִגִּיל עַמּוֹ בּוֹ יִכְרִית פּוֹעֲלֵי אֵם  
 יָמִים רַפִּים הַתְּנוּרָה בֵּין גּוֹי הָאָרֶץ  
 וּבְכָל אֲשֶׁר רָאוּ עֵינָיו חֲרָבָה רַעַת  
 הוֹסִיף הַשִּׁכִּיל עַל כָּל אֲשֶׁר תַּחַת הַשָּׁמַיִם  
 וּבָעִינוֹ עָמַד לֹא הִפֵּךְ לִבּוֹ מִרְאֵהוּ  
 לֹא שִׁנָּה אֶת טַעְמוֹ תוֹמַת גִּבְשׁוֹ לֹא סָרָה  
 וְזֹאת חֻקַּת חֹכֶם תוֹעֵבָה לוֹ שְׁנֹת טַעַם  
 אִם נִם אוֹר יוֹמָם יִחַשֵׁךְ אַחֲרָיו יָבוֹא לִילָה  
 אוֹר חֲכָמָה לֹא יִחַשֵׁךְ מִרְשָׁע וּמַכְסֵּל  
 וּבַהֲאָרֶץ הַיָּמִים וַיֵּמֶי שִׁיבוּ קִרְבּוֹ  
 וַיֹּאמֶר יֵבֵא מוֹעֵד מִכִּירְחִים אֲשִׁיפָה  
 אֶל אֶחָת חֲמֻחוֹת הַקְּרוֹבוֹת אֶל מִצְרַיִם  
 כִּי קָרֹב יוֹם יְיָ הַרְעוֹת יִתְמֹ  
 אִם לָשׁוּב אֶל אֲסִירֵי הַתִּקְוָה בֶּל אוֹכֵלָה  
 מֶה פָּעַל אֶל מֶה הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת שֵׁם אֲשִׁמְעָה  
 לְמֶה אֶתְאוּנֶנּוּ כִּי מוֹזֵר מֵאֲחֵי אֲנִי  
 וּבָעִת רִצּוֹן אֲנוּחִם עִם סוֹעֶרָה נוֹחָמָה  
 וּבִזְכְּרוֹן עַמּוֹ מִיֵּט לְכָל לֹא יִשְׁכַּחֲנִי

הִנֵּה נָא אֶרֶץ מִדְיָן הַקְרוּבָה אֶל צִעֲנִי  
שָׁמָּה אֶמְלֹכָה שָׁם מֹשֶׁב לִי אֶכְיֶנֶה  
בַּעֲצַת אֵל הִיתָה גַם זֹאת הוּא נָתַן כּוֹ רוּחַ  
לְטוֹב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה שָׁמָּה יִמְצְאוּנִי  
כְּאִשֶּׁר עָבַר בְּאֶרֶץ עַד הַבְּאֵר הַגִּיעַ  
עַל הַבְּאֵר לִמְנֵי מִדְיָן שָׁמָּה בָּחַר לְשֹׁכֶת  
וּמִן הַבְּאֵר הָיָא יִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן מִיָּם  
גַּם שָׁם מִכְּלֹג אֱלֹהִים נִפְשׁוּ רוּתָה :

כְּאֶרֶץ אֵין אִפְיָקִים כִּה אֶרֶץ הַנֶּגֶב  
הוּצֵא הַבָּיִת מִמַּעַמְקֵיהָ יַעֲמֹלוּ  
יְרוּיֹון בָּם יוֹשְׁבֵיהָ יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ יַעַר  
רָבִים עֲמָלוֹ לְשׂוֹא חֲפָרוֹ אֵךְ לֹא מִצְאֹן  
מִצְאֵיהֶם קוֹל גִּיל יִשְׁמִיעוּ מִצְאֵנוֹ מִיָּם  
בֶּן מֹיֵב יִי וּבִרְכוּתוֹ מִמַּעַל  
לְמִיחָלִים לוֹ כְּמִקּוֹר מִיָּם חַיִּים נִחְשְׁבוּ  
שׂוֹא לָכֶם עוֹשֵׂי רָשָׁעָה לֹא תִמְצְאוּהוּ  
חֲתוּם הוּא מִכָּל עוֹזְבֵיו עוֹזְבֵי אֵל יְבוֹשׁוּ  
אֲשֶׁרִי יֵרָא יִי אֲשֶׁרִי כּוֹ בּוֹטָח

אֲשֶׁרִי



אֲשֶׁר־יִלְעָשׂוּת טוֹב יַעֲמֹלוּ יָם יַם יִדְרֹשׁוּהוּ  
 כִּי אִם רֵאשִׁיתָם מִצֶּעֶר לֹא לָרִיק פָּעֲלוּ  
 וְכֵעֵת רִצּוֹן פֶּתְאוֹם מְקוֹר זֶה יִפְתָּח  
 עוֹז נָם חֲכָמָה מִמֶּעֵי הַיְּשׁוּעָה יִשְׁאָכוּ  
 אִז קוֹל שִׁטְוֹן יִשְׁמִיעוּ אֶךְ רַב טוֹב מִצֶּאֱנוּ  
 עַל בֶּן עֲבָדֵי הָאֵל עַל הַפְּאֲרוֹת נוֹשָׁעוּ  
 הַעֲבָד וְגַמְלֵי נִצְבִּים עַל הָעֵין  
 הוֹכִיחַ יי לֹ נַעֲרָה טוֹבָת שְׂכָל  
 אִישׁ תָּם בּוֹרַח אֶל חֶרֶן שֵׁם עַל הָעֵין  
 יַעֲלֶת חֵן בַּת הַדּוֹר בָּאָה עִם צֶאֱן אֲבִיהָ  
 בֶּן עַל הַבָּאָר עִם מִדִּין מִצָּא מִשָּׁה שְׂקֵט  
 מִשֵּׁם יַעֲלוֹת חֵן בֵּית אֲבִיהֶן הַבִּיאֻהֶן  
 אֶל בֵּית אִישׁ גָּדוֹל אֶחָד מִנְּסִיבֵי הָאָרֶץ  
 הוּא אִישׁ הַשֵּׁם רַעוּל בְּהֵן מִדִּין קְרֹאוּהוּ:

רַעוּאֵל בְּהֵן מִדִּין זֶה הָיָה אִישׁ חֵיל  
 וּמִקְנֶה רַב הָיָה לוֹ נָם לוֹ בָּנוֹת שִׁבְעַ  
 רוֹעוֹת הִנֵּה אֶת צֶאֱן אֲבִיהֶן בְּנָאוֹת דָּשָׁא  
 ח א 8 וּתְבֹאֵנָה

וְתַבְאֲנָה עִם דִּיצָאן אֶל הַבָּאָר וְתִדְלִינָה  
וְתִמְלֶאנָה הִרְקָטִים בְּעֵבֹר הַשְּׁקֻתָּמוֹ  
רוּעִים אֲנָשֵׁי זָדוֹן מִזָּה וּמִזָּה בָּא  
הַכְּנוֹת גִּרְשֵׁי וּמִימֵיהֶם עֲשִׂקוּ  
כִּי יָפוֹת הָיוּ רַבִּים קִרְבָּתָם חֲפָצוֹ  
אֲדָרֵב מִסּוֹב מְרֵאִיהֶן הָיוּ מִזְכּוֹת שְׂכָל  
לְשִׁמוֹעַ עֲנָקִים מִפִּי לִצִּים מֵאֲנוּ  
מִחֲבָרָתָם דְּחָקוּ מַעֲשִׂיהֶם מֵאֲמוּ  
עַל בֶּן חֲרָה אַף הַרוּעִים אוֹתָן שְׁטָמוֹ  
מִזְחֵלוֹתָם אֲלֵיהֶן מִדּוֹן רַב עוֹרְרָה  
וּמַעֲשֹׂת לֶחֶן מַעֲשֻׁקוֹת לֹא חִדְלוּ  
הַשּׁוֹאֲבוֹת הָעִשׂוֹקוֹת בּוֹשׁוּ נִם גִּבְלָמוֹ  
כִּי עַל לֹא רַע עִשׂוּ יָר זָדוֹן בָּם שֶׁלֹּטָה  
יֵוֹשֵׁב עַל הַבָּאָר הוּא מִמָּקוֹם שִׁבְתּוֹ הַשְּׁנִיחַ  
כִּי הָעִשׂוֹקוֹת רַק טוֹב כִּי נַעֲרוֹת חֵיל הִנֵּה  
כִּי עוֹשְׂקֵיהֶן רַק רַע חָמֵס וְשׁוֹר יֶאֱהָבוּ  
וַיֹּאמֶר אֶל לְבוֹ צַר לִי כִּי בָדַד אֲנִי  
דְּמַעַת עֲשׂוֹקִים אֶרְאֶה לַעֲזוֹר אֵין כִּי בַח  
כִּי



כִּי מִה אֲעֲשֶׂה לָהֶן בְּמַה אֶתְּהֶן אֲשִׁיעַ  
 וְדַפִּיתֶן חֻקֵּי מִצַּח רַבִּים הֵם מִמֶּנִּי  
 לָמָּה תִּמְיֹד שׁוֹר אֲבִיט וַיְהוּלֵּלֵנִי עוֹשֶׁק ?  
 עוֹר לִבּוֹ מִלֹּא הָנוּת אֶל עוֹז הִרְהִיבֵהוּ  
 וַחֲמוֹן הָרוּעִים פְּעוּלָלִים לוֹ נִחַשְׁבוּ  
 כְּאַרְיֵה מִרְבָּצוֹ קָם כַּכְפִּיר מִנִּי אֶרֶב  
 קוֹל גִּתָּן וַיִּרֶץ אֲלֵיהֶן בַּחֲמַת רוּחַ  
 וַיַּחֲרֹדוּ הָרוּעִים מִפָּנָיו נִכְחָלוּ  
 עֵינָיו לָהֶם כַּלְפִּידִים קוֹלוֹ קוֹל רַעַם  
 חֲבֵר פּוֹשְׁעִים הִפִּיץ אֶת הַבָּנוֹת הוֹשִׁיעַ  
 אֶת צֹאנֵם הַגִּישׁ דָּלָה וַיִּשְׁקֵן אוֹתָם מִיָּם  
 הַנוֹשְׁעוֹת אֲשֶׁה אֶל אַחֲזֵתָה הַבִּיט  
 תִּמְחוּ וּמִתְמַהוֹן לֵב דִּבֶּר בַּל יִכּוּלוּ  
 כִּי אֶל מִכְמַח עוֹז הָיָה לוֹ גַּם זֹאת הַפֶּעַם  
 בַּעֲבוּר כִּי מַעֲשָׂיו בֵּית הַכֹּהֵן תִּשְׁמַעְנָה  
 כְּאֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים אֶת אִישׁ תָּם מִקֶּדֶם  
 גִּתָּן לִךְ עוֹז וַיִּגַּל מִפִּי הַבָּאֵר אָבֶן  
 לְגוֹל אָבֶן זֹאת רוּעִים רַבִּים בַּל יִכּוּלוּ  
 בַּעֲבוּר הַשָּׁמַיִם שָׁמְעוּ בֵּית לָבֶן דוֹדֵהוּ

וְהָיָה לִישׁוּעָה בְּרַכַּת עוֹלָם זֹאת הָיְתָה  
מִשֵּׁם רָעָה אֲבָן יִשְׁחָאֵל שֵׁם הַרְבֵּהוּ :

וְהָיָה לִישׁוּעָה בְּרַכַּת עוֹלָם זֹאת הָיְתָה

הָעֲלָמוֹת הַרְבּוֹת לְבּוֹא הָעִיר מֵהָרָי

וּכְבּוֹאָנָה הַבֵּיתָה וְשָׁלוֹם אֲב שְׁאֵלוֹ

שְׁאֵל שְׁאֵל הָאִישׁ מִה יוֹם זֶה מִיּוֹמִים

מִלְּפָנִים פַּעַמֵּי רִגְלִיכֶן מִבּוֹא אַחֲרָיו

מִדּוֹעַ מֵהָרָתֶן בּוֹא הַיּוֹם נָא הַנִּדְרָה

וְתֹאמְרוּן אַךְ זָרוֹת תִּשְׁמַעְנָה אֲזִינָה

לֹא יֵאֱמִין לָהֶן אִישׁ לֹא תֵאֱמִין לָהֶן אַתָּה

לֹאִי בִי הַנִּדְרָה לָךְ מִפִּי כָל עֲלָמוֹתֶיהָ

יִדְעָתָּ מִי חֲלִילָה לָנוּ דְּבַר שְׁקֵר

נָא הָאֲזִין אֲבִינוּ מִה הַדְּבַר קָרַע

מִדּוֹעִים וְדוֹנִים אִישׁ מִצָּרֵי הַצִּיּוֹלָע

גַּם דָּלָה דָּלָה לָנוּ וַיִּשָּׁק אֶת צִאֲנֵנוּ

שִׁבְלֵי הָאִישׁ אֶת יָדָיו בַּעֲשׂוֹתוֹ כָּל אֱלֹהִי

אֵין אִישׁ עוֹזֵר לוֹ מִחֲזוּק אֶת יָדָיו אֵין

טוֹב תֹּאֵר טוֹב רוֹאִי וּמִה נִרְאָ מִרְאֵהוּ

כִּי



כִּי בָאֲרִי הִתְנַשָּׂא וּמְדוּב שְׂכוֹל מִיֶּעֶר  
 רֹאשׁוֹ הָרֹעִים וְתֹאחֲזוּ אִמְתָּה  
 בְּמִנוּסֶת אִישׁ מִפְּנֵי חֶרֶב מִפְּנֵי נֶסֶם  
 וּבְמִמְחַתֶּת לִישׁ חֲתוּ מֵאֲמָרֵי בִידָה  
 אִישׁ אֶל אָחִיו לֹא פָנָה בִּירְפִיּוֹן יָדָם  
 אִיכָה יִרְדּוּף אִישׁ אַחֵר הֵכֹן עֵיז מִצָּח  
 דָּבָר לֹא בִקֵּשׁ רָעָה מִבְּיוֹ לֹא שָׁמַעַנּוּ  
 אֹר פָּנָיו יַעֲנֶה בּוֹ כִּי כָלוּ אוֹהֵב אֶדְק  
 רֹאִינוּ בֵּן תְּמַהֲנוּ בַּחֲלָטִים הָיִיעַ  
 אֶךְ לִפְתָּר חֲלוּמֵינוּ אֵין חֲכָם פְּמוֹד  
 גַּם מִתְמַהוֹן לִבְנוֹ הוֹדוּת לוֹ שִׁכְחֵנוּ  
 כְּאִשֶּׁר כָּלוּ דָּבָר אֶל חֲכָם יִבֵּן אֵלֶּה  
 כָּף אֶל כָּף הִפָּה וּבִקּוֹל רֶם דָּבָר אֵלֵינוּ  
 "אֵין ? אֵיפּוֹא מוֹשְׁכוּ ? אֵן עֲתִידָה תִּמְצָאֵנוּ  
 מִדּוּעַ עֲנִיבָתָן אִישׁ רַב עֲרֻבוּ מִכֶּתֶם  
 מִהֲרִנָּה לִכְנֶה נָא קִרְאֵן לוֹ לְאַכֵּל לֶחֶם  
 מִי יִתֵּן יָגוּר אֶתִּי יוֹאֵל פֹּה לְשִׁכֶּת  
 כִּי עֲתִיד יִקְרֶה לִי מִדּוּן מִסְגֵּלֶת מִלְּדִי  
 כִּשְׁמַע

כְּשִׁמְעַע קוֹל כְּנוֹר קוֹל אֲבִיהוֹ שִׁמְעוּ  
לְרוּץ אֶל אִישׁ חֵיל בְּאֵילֹת מְהֵרָה  
בְּאֲשֶׁר מִרְחוֹק רְאוּהוּ וּתְשַׁתְּחֹן  
וּתְדַבֶּרְנָה אֵלָיו דְּבַר חֵן דְּבַר טַעַם  
יְחַמְדַּת כָּל הָיָאִיו שָׂא נָא כִּי לַעֲשׂוֹת הִסְבֵּלְנוּ  
מִקְוֵצֵה רִוְחָנוּ גַּם הוֹדִית לָךְ וְשִׁכְחָנוּ  
סִיָּה נָא וּבֹא הָעִירָה עִם אֲמֵהוּתֶיךָ  
יֵשׁ לָנוּ אֵב הַכֶּם נִכְסוּף לִרְאוֹת פְּנֶיךָ  
וּמִפְּיוֹ שִׁמְעֵנוּ אִישׁ גְּדוֹל אֵין כְּמוֹךָ  
שִׁמְחָתָנוּ שִׂמַּח גַּם נִפְּשׁ אֲבִינוּ  
וְיִכְבְּדֶךָ עַל כָּל הַטּוֹב נִמְלֵת לָנוּ  
נָא לְבַדְהוּ גַּם אֶתָּה וְאֹכֹל אֶתוֹ לֶחֶם :

בְּקִשְׁתָּהּ וּבְשִׁמּוֹן הַטּוֹב הַמְשַׁמְחִים נִפְּשׁ  
בֶּן אֲמָרוּ נֹעַם אֱלֹהִים אֶת מֹשֶׁה שִׁמְחָה  
לְבֹ מִתְּנֵבָא רַק טוֹב עֲצֻמוֹתָיו תִּגְלָהּ  
וּבִתְשׁוּאוֹת חֵן חֵן לֹ מַעֲנֶה רַךְ עֲנָמוּ  
יִדְעָתִי רַעֲיוֹתִי כִּי מִשְׁכִּילֹת אֶתָּה  
עַל בֶּן חֶבֶר פּוֹשְׁעִים יוֹם יוֹם אֶתְכֹן עֲשִׁקוּ  
צִדְקוֹת



צִדְקוֹת בְּנוֹת : עַל צִדְקַת אֲבִיהֶן תִּשְׁרָנָה :  
 אִם חֲכָמַת לִבָּן עַל חֲכָמַת אֲבִיהֶן חֲשֵׁן  
 עַל בֶּן לְרֵאוֹת אֶת בְּנָיו נִכְסַפְתִּי נָם אֲנִי :  
 מִה יִקָּר מִחֲכָמָה : מִה טוֹב מִשְׁפָּתִי רַעַת :  
 עֲתָה לָכוּ בְּעֵינֹתַי אֲחִירִיכֶן הַנְּגִי :

רַבֵּעַ דֶּרֶךְ בְּכֶבֶד יַעֲקֹב בֵּית אִישׁ הִרְעִית  
 עֵינַיִם רוֹאוֹת אֲהַבַת נַפֶּשׁ בָּם עֲוִירוֹ  
 בָּאֲחִים מִבְּטָן אִישׁ אֶת רֵיעוֹ חִבְּקוֹ  
 לְרַעוּאֵל תִּפְאָרֶת מִשָּׁה נִפְלְאוֹת חֵיתָה  
 וְלִמְשָׁה הִדְרֵת רַעוּאֵל שְׁעֵשׂוּעֵי נַפֶּשׁ  
 עוֹדִם מִתְבּוֹנְנִים פֶּתַח הַבַּיִת אֶת פִּיהוּ  
 "שְׁלוֹם לָךְ אִישׁ חֲמוּדוֹת : פַּעֲלָךְ שָׁמַעְתִּי :  
 כִּבְדֵּנִי נָא אִישׁ חֵיל וְאָכַל אֶתִּי לֶחֶם  
 עַל רֶכֶּם טוֹב נִמְלֵת לִבְנוֹתַי עוֹד אִירָךְ  
 דֶּק אֵל תִּהְיֶה בְּבֵית זֶה כְּאִישׁ אוֹרֵחַ  
 בֵּיתִי תִחְשׁוֹב בֵּיתְךָ אִם כֶּסֶף כֶּסֶף :  
 לֹא תִנָּם אֲשַׁמַּח בָּךְ לֹא רִיקִם אֲהַבְתִּיךָ  
 אוֹתוֹת חֵיל נִרְאִים בָּךְ לְגִדּוּלוֹת נּוֹצֵרֶת :  
 מִחֲכָמַת

מִחֲכֶמֶת אָדָם כְּמוֹהִי תֹאִיר פְּנֵיהֶו

נִיצוּצִים כְּבָרְקִים אֵל לֵב רִיעוֹ יִלְכוּ

יָשֵׁב לִימוֹנִי וּמִצָּא מְרֻעֶה אֵל נִפְשָׁךְ :

כְּפָנַי דּוֹבֵר צֶדֶק עֵינֵי מוֹשֶׁה הִבִּיטוּ

כְּאֶרְצוֹת עֵבֶר חָכֶם כְּמוֹהוֹ לֹא שָׂרוּ

אִמְרֵי נֹעֵם בְּאֵלֶּה אֲזֻנָּיו לֹא שָׁמְעוּ

לֹא הִחְרִישׁ מַעֲנוֹת לוֹ וּשְׁפָתָיו כִּיה תִּבְעָנָה

לִמְצוֹא חוֹתָם תִּכְנִית כְּמוֹהִי לֹא הֶאֱמַנְתִּי

דוֹה מְלֹא דַעַת לֵב רַק טוֹב אֵל רִיעָהוּ

מִה יִקֵּן זֹאת מִפְּנִינִים מִה נִבְחַר מִכֶּסֶף

אֵלֶּה מֵיִם אֵלֶּה מַהֲרִים יִחַפְּרוּ

וּמִשָּׁךְ חֲכָמָה מְמֻרָּכִים חֶלֶק מִמֶּעַל

אֵל לָךְ הוֹדוֹת עַל טוֹב נִמְלָתִי לִבְנֵתֶיךָ

הִבֵּט חֶסֶם וְשׁוֹר לֹא אוֹיֵב לִי נִמְלָתִי

אִם לַעְזוֹר אִישׁ אֶת רֵעִי כִּאִישׁ אֶחָד נִתְּנוּ

אֵף כִּי הִצַּל עֲנָפֵי חַן עַל עֵץ טוֹב נִדְּלוּ

מִדֵּר לֹא אוֹתָן כִּי אִם צִדְקָתָן מֵאִסֵּם

כִּי טָרַם רוּאֵי פְּנֵיהֶ נִדְּלָה יְדַעְתִּי

מֵעֲנָפִים



מִעֲנֵפִים שְׁלַחַת נִזְעַם כִּי טוֹב רָאִיתִי  
 בְּבִנּוֹת הָאֲרָצוֹת כְּבִנּוֹתֶיךָ לֹא מִצָּאֵתִי  
 מִשְׁכִּילוֹת הֵן וְעַלִּילוֹתֶיהֶן מֶה נַעֲמֻ  
 תָּרַת אֲבִיהֶן וְאֵת נִבְרָם חֹתֶמָךְ  
 אֲשֶׁר־יִהְיֶה הַגְּבָרִים לִזְקָחֵי הַבָּנוֹת הָאֵלֶּה  
 בְּרַכַּת אֱלֹהִים אֵל תוֹךְ בְּתִיָּהֶם תִּבְאֶנָּה׃

מְרִיב שְׂמִיחָה תָּרַד הַכֹּהֵן וַיַּעֲנֶהוּ  
 ״רַב מִמִּבְעֻלֶיךָ הִגְדַּלְתָּ אֲמָרִי בִּי״  
 פֶּה דוֹבֵר נִכְבְּדוֹת פְּאֵלָה לֹא שְׁמַעְתִּי  
 בַּר לִקְחָה תָּם דְּרָכָה הִנֵּה מְכַלֵּל יוֹפִי  
 אֶךְ אֲמַת דְּבִרְתִּי כִּי לְגִדּוּלוֹת נִצָּרְתָּ  
 מִי יִתֵּן לִבְּךָ כָּל מַלְכֵי אֶרֶץ פְּלִבְכָה  
 כִּי עֲתָה חָמָס וְשׂוֹד לֹא יֵרָאוּ יוֹשְׁבֵיהָ  
 דְּמַעֲוֹת עֲשׂוּקִים מִכָּל פָּנִים תִּמְחִינָה  
 אֶחָת אֲשָׁאֵל וְרָצֹנִי וְאֱלֹהִים יִרְצָה  
 אֶת־הָעֲשׂוּקוֹת הָאֵלֶּה עַל פְּנֵי הַלֵּלָתָּ  
 אֲשֶׁר־יִהְיֶה הַגְּבָרִים עַל גּוֹרְלָם תִּבְאֶנָּה  
 וְתֹאמַר בְּרַכַּת אֱלֹהִים תִּבְאֶנָּה בֵּיתָה  
 ט א 9 וְכֹאמְרִי

וּבְאֵמֶרִי מִיָּד יִחְשׁוּב לְפָנַי הַאֲמַנְתִּי  
נִדְלָק עַד כִּי אֵין בָּךְ כֹּחַ חֵנֶף וּלְשׁוֹן שִׁקָּר  
עֲתָה הִגֵּד אִם לֹא חִפְצְךָ בְּבִרְכָּה אֶתָּה  
וּמִהוֹן תִּבְחַר כִּי יוֹדֶה וַיֹּאשְׁרוּךְ  
קַח לָךְ גַּם אֱלֹהִים בְּאִשֶּׁר אֶת נַפְשִׁי לְקַחְתָּ  
בְּקִשׁ עֶזְרִי לָךְ וּבִבְחַר לָךְ אַחַת מִהֵנָּה  
וּמֵאִשֶּׁר בְּאֶרֶץ הַיִּידִים גַּם בְּרוּךְ תִּהְיֶה  
כִּי אִם אִשָּׁה תִּקַּח לָךְ מִבְּנוֹת הַחֹשֶׁעַת  
בְּעֵבוֹם נוֹשָׂה תִּעֲבֹם לָךְ אֶת נַפְשִׁי רִיעָה  
הִיא תִּהְיֶה אִשְׁתְּךָ וְאֲנִי אֶהְיֶה אֲבִידָה׃

מִעֲזֻפְתִּי חֵן בְּאֵלֹהִים הִבִּין אִישׁ הָרוּחַ  
כִּי לֹא בְּעֵבוֹר רוּעִים וּלְחֻשְׁקוֹת הַצֹּאן מִיָּמִים  
חִלַּק לוֹ אֱלֹהִים כְּבוֹד הַדֶּר עֲטָרָתוֹ  
כִּי אִם לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם בְּעֵבוֹר הוֹשִׁיבוֹ בֵּיתָהּ  
בְּאִשֶּׁר הִפְלִיא לַעֲשׂוֹת עִם יִשְׂרָאֵל אֲבִיהוּ  
וַיַּעַן אֶת רַעוּאֵל לֵאמֹר ״שִׁמְחֵתִנִּי  
כִּשְׁלֹל עַל חֶרֶב אִמְרָתְךָ נַפְשִׁי רוּחָהּ  
מִדְּאִשִּׁית אִמְרֵי מִיָּד אֶל לְבִי דְּבַרְתִּי  
בְּאַרְצוֹת



בְּאַרְצוֹת עִבְרֹתַי כְּמוֹךָ לֹא מִצָּאתִי  
אִישׁ אוֹהֵב חֲכָמָה אוֹהֵב טוֹב וּמַעֲנֵלִי יִשְׂרָאֵל  
מִי לֹא יַחְמוֹד לְכוֹא תַּחַת צֶל קוֹרְתֶךָ  
הַקְדַּמְתִּנִּי כִּי אַתָּה זֹאת מִמֶּנִּי שְׁאַלְתָּ  
מָה טוֹב לִי כִּי רַק לְשִׁבְתָּ אֵתְךָ הוֹאֵלְתִּי  
יַעַן אִישׁ חָכֵם אֵתְךָ סוּרִי לְךָ אֲנִידָה  
אֵף כִּי מִצָּרִים נִוְלַדְתִּי מִצָּרִי אֲנִי  
עֲבָרִי אֲנִכִּי מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל אֲנִי  
בְּאַשֵּׁר בָּאֵנוּ מִצְרֵימָה וּבִתְוֹכֶם נֶאֱחָזְנוּ  
עַל לֹא רָעָה עָשִׂינוּ עִמָּנוּ הִרְעוּ  
לֹא זָכְרוּ חֲסֵדִי יוֹסֵף אִישׁ מִלֶּטֶם מִמּוֹת  
כִּי עִם כְּבֹד עֶזְרָא הָיָה שׁוֹכְחֵי אֱלֹהִים  
אִם לִי עָשׂוּ כְבוֹד עֲמִדִּי לֹא הִרְעוּ  
לְרֹאוֹת חָכֵם לְרֹאוֹת צֶרֶת אַחִי נִלְאִיתִי  
טוֹב שִׁבְתָּ מִדְּבַר מִרְאֹת בְּעִיר שׁוֹד וְעוֹשֶׁק  
עַל כֵּן עֲזַבְתִּי נַחֲלָתִי וְאַמְלָטָהּ  
בְּאַרְצוֹת נִכְרִיּוֹת יָמִים רַבִּים הִלַּכְתִּי  
אֲכֵן לִישׁוּעַת הָאֱלֹהִים עֵינִי תוֹחֵלְנָה  
ט ב 2 9 וקרובה

וקְרוֹכָה הִיא לְבֹא חֵיטְ הָאוֹתוֹת תִּבְאָנָה  
 עַל כֵּן שִׁבְתִּי מִרְחוֹק עַל כֵּן בָּאתִי הִנֵּה  
 כָּאֵב אֵלַי דְּבַרְתָּ כִּיבֹן אֶכְפֹּדָךְ  
 וּכְבֹּל כֹּחִי אֶעֱבֹדָךְ אֶרְעָה אֶת צִאֲנֶךָ  
 אִם יַעֲצֶתָ לָתֵת לִי אַחַת מִבְּנוֹתֶיךָ  
 אֶתָּה תִּבְחָר כִּי אֶתָּה אֶת לִבִּי יִדְעַת  
 וְאֲנִי יִדְעֹתִי עַל מָה אֶל עוֹז הַלְבִּישָׁנִי  
 הִטִּיל אִימֹתִי עַל הַמֶּזֶן רַב עוֹשֵׂי רָשָׁע  
 כִּי רַק בְּעִבּוֹר שֵׁים לִי שֵׁם בְּעִבּוֹר כְּפָדָנִי  
 וּכְעֵינֶיךָ לְמִצּוֹא חֵן כְּבוֹד זֶה עֲטַרְנִי  
 כְּאֲשֶׁר אֶל מַעְלָה הַנְּשִׂאִים מִקְּצֵה הָאָרֶץ  
 לָתֵת עַל תֵּבֵל מָטָר אֶרְצוֹת יִפְגְּשׁוּ  
 כֵּן קוֹרָא אִישִׁים מִמֶּרְחֶק מִים מִקֵּדָם  
 אִישׁ אֶת אֶחָיו יִפְגְּשׁוּ וְעֲצָתוֹ יִשְׁלִימוּ  
 אַף כֵּן הַיּוֹם בְּעֲצַת עֲלִיּוֹן אוֹתָךְ פְּגִשְׁתִּי  
 אִם מֵאֵל יֵצֵא דְבָר מִה דְּבַר נִסִּיפֹתָ :

כְּשִׁמוּעַ הַכֹּהֵן דִּבְרֵי מֹשֶׁה אֵלֶּה  
 עָלוּ לָפָנַי תּוֹרוֹת לְאֱלֹהִים מִלֵּא פִּיהוּ



בִּי שְׁלַח אִישׁ אֶל בֵּיתוֹ יִקְרֹא אִין בְּמֹהוּ  
 כֹּל יֵשׁ לוֹ הַפְּקִיד תַּחְתָּיו רַב בֵּיתוֹ שְׁמַח  
 אֶת צִפְרָה בָּתוֹ יַעֲלֶת חֵן וּמִשְׁכָּלֶת  
 לִהְיוֹת אִשְׁתִּי חֵיקוֹ בְּחַר מַאֲחִיוֹתֶיהָ  
 מִקַּח אוֹתָהּ וַתֵּהָרֶם גַּם בֶּן יְלָדָהּ  
 אִזּוֹ הוֹדָה מִשָּׁה לְאֵל נָתַן לוֹ מְנוּחַ  
 בִּי אָמַר "מִה דִּבֶּר אֵל בְּחֻזֹּן יָדַעְתִּי  
 כִּי דִבֶּר יוֹם כָּרַת אֶת הַכְּרִית עִם אָבִינוּ  
 בִּי בְּאַרְצָן לֹא לָהֶם גֵּר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ  
 אֲךָ אִיכּוֹא גְרוֹ הֵם בְּחֶרֶן וּבְכַנְעַן  
 גַּם בְּכַלְשֶׁת גְּרוֹ עַד בּוֹאֵם אֶל מִצְרַיִם  
 עוֹד בְּמִגְוֵרוֹת אֲבוֹתָם אַחֵי יִתְגַּוְּרוּ  
 שֵׁם עָשׂוֹ אֲבוֹתָם שֵׁם שֵׁם מֵאִז נוֹדְעִי  
 אֲךָ אֲנִי בְּאַרְצוֹת נִכְרִיּוֹת הַתְּגַוְּרִיתִי  
 שֵׁם אִין מִכִּיר אֶת נַפְשִׁי שֵׁם בְּגֵר נִחַשְׁבֶּתִי  
 עָתָה אֶל מְקוֹם זֶה אֵל בְּדֶרֶךְ נַחֲנִי  
 שֵׁם עוֹלָם עֲשֵׂה לִי רוֹב כְּבוֹד הַנְּחִילֵנִי  
 בֵּית נָרִיב הִבִּיאֵנִי בֵּיתָה הוֹשִׁיבֵנִי

פה מִצַּאתִי עוֹר פֶּה בֶּן יָקָר חֲנָנִי  
מִזְכֶּרֶת חֲסֵדֵי אֱלֹהִים יְהִי הַנֶּעַר  
וְלַהֲדוֹת אֵל שֵׁם קָדְשׁוֹ גִּרְשָׁם אֶקְרָאנוּ  
בִּי בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה גֵר שֵׁם הָיִיתִי :

---

## ה ש י ר ה ר ב י ע י

נוֹצֵר חֶסֶד לְעַד וְכִרִית לְנֶצַח  
בְּכָלוֹת צָרַת יַעֲקֹב בֵּין עַוְי מִצַּח  
בָּקַע אֲוִירָה עֲבִים לָךְ סִכּוּת  
כִּי שְׁמַעְתָּ אֶת נִאֲקַת עוֹשִׂים בְּחוּמָר  
וְלַהֲעֲלוֹתָם מַעֲנִים תַּתָּה אוֹמֵר  
וְנִמּוֹל צִרְיָה אֵל חֵיקָם מִדּוֹת :  
לְכָלִּיל

---



לְכָלִּיל סִיגִים כִּי הוֹעִיל אֵשׁ בּוֹעֶרֶת  
 לְשׂוֹא יִצְרוּף צוּרָף יִרְבֶּה עוֹכֶרֶת  
 בְּעֵשֶׂן יִכְלוּ בְּרוּחַ יִפּוּצוּ  
 כּוֹר לְזַחַב יֵעַשׂ מִצְרָף לְבִקָּף  
 כָּל עֶרֶב כָּל סִיגִים אֵשׁ תַּחְתּוֹף תַּתָּף  
 הַנִּשְׁאָר מֵהוֹר הוּא אֵךְ בּוֹ יִחְפּוּצוּ :

כֵּן לֵב עֶקוֹב מִכָּל אֵל יִדְעֵנו  
 כָּלוּ סָגְרָק רַע לֹא לְשׂוֹא יוֹרֵנו  
 לֹא לֹא יוֹעִיל מוֹסֵר לֹא לֹא תוֹכַחַת  
 אֵךְ צִדִּיק יִכְחֵן בְּאֵשׁ הַמִּצְרָפֶת  
 חֲכָמֵרֶת הַמוֹסֵר סִיגֵיו שׁוֹאֶפֶת  
 וּמִבֵּין לְהַבּוֹרֶת תּוֹמֹז זֹרֶחֶת :

גַּם יַעֲקֹב מָרַם עֲלִיּוֹן עַל כָּל יִשְׁתָּה  
 תוֹךְ כּוֹר הַבְּרָזֹל אֵת סִיגֵיו הַשְּׂפֵת  
 עַל אֲדָמַת צֵעַן מוֹזִידִים מוֹרֵט  
 מִלְּהַבֵּי צִוְיָה צִדְקָתָם זֹרַחַת  
 בִּי מִמֶּדֶה צוֹרֵנוּ בְּקִשּׁוֹ הַרְוָחָה  
 לָךְ הַתַּחֲנֵנוּ וַעֲקוּ גַם נִמְלָטוּ :

עברו

עָבְרוּ יָמִים רַבִּים עוֹשֵׂי רָשָׁעָה הִצְלִיחוּ  
צָרַת יַעֲקֹב לֹא מָשָׁה בַּחוּמָה נִצְבָּה  
רָשָׁע הִרְבָּה בְּדָוִו וְדָוִן הִשְׁגִּיֵּא פְּאָרָז  
לִפְנֵי פִתְחֵי תִקְוָה דִּלְתוֹת בְּרָזִל וְנִחְשֶׁת  
עֲזַרַת יַעֲקֹב אֵין בּוֹ וְגִבּוֹרָתוֹ נִשְׁתָּה  
יָדַע לָבָם כִּי יָדָם לֹא תוֹשִׁיעַ לָמוֹ  
אִם אֶל מַלְכֵי אֶרֶץ עַל חֲמָסָם יִצְעֲקוּ  
הַיֵּשׁ מֵהֶם עוֹנָה יִצִּיל מַמִּים לְהִרְג  
גַּם הִמָּה אֲנָשֵׁי חֲמָס לְדָמִים יִאָּרֻבוּ  
אִם אֶל מַלְכָם יִרְיֻמוּ קוֹל לֹא־מִר חֲנֻנוּ  
אֶל אֲזֻנֵי עַז פָּנִים תַּחֲנוּנִים לֹא יוֹעִילוּ  
תוֹחֲלֹת אַחַת מַחֲלֵת לֵב לָהֶם נִשְׁאָרָה  
עַל יוֹם מוֹתוֹ הוֹחִילוּ יוֹם בּוֹ יִרְדַּ שְׁחַת  
כִּי הַעֲנִיִּים הָאֵלֶּה בּוֹאֵת הַתִּנְחָמוֹ  
אוֹלֵי הַמוֹשֵׁל תַּחֲתָיו לֹא יִרַע כְּמוֹהוּ

מה



מִה קָצְרָה נַפְשָׁם לִרְאוֹת תּוֹחֲלָתָם כּוֹזֶבֶת  
 מֶלֶךְ אֲבוֹרֵי אֶבֶד רָשָׁע שָׁב לִשְׂאוֹלָה  
 וַעֲמַלְם הַגִּדִיל עוֹד וַעֲבוֹדָתָם קִשְׁתָּהּ  
 כִּי מִשְׁרֵשׁ צָפְעוֹנִי יֵצֵא נֹחַשׁ פֶּתֶן  
 הִרְעֵ לַעֲשׂוֹת מַאֲכֹתָיו הַכִּבִּיד כְּעוֹפֶרֶת  
 עַל עֵינִי יַעֲקֹב שָׁפָךְ בּוֹ עַל דּוֹרָשָׁיו לַעֲנֹ  
 נִידֵל יִשְׂרָאֵל וּלְתַחֲתִיּוֹת יִרְדּוּ  
 אִם כִּי צֹר לָהֶם אִם תִּקְוֹתָם אֶבְדָּה  
 בְּאַלְהִים לֹא דִבְרוּ עַל אֵל לֹא וַעֲפוּ  
 אֶךְ מִחֲשָׁבִים תּוֹמָתָם פֶּשַׁחַר עֲלָתָהּ  
 כִּי לֹאֱלֹהֵי אֲבוֹתָם מִמִּצֵּר קָרְאוּ  
 אֶת נַפְשָׁם מִהָרֹ וּסְגוֹר לִבָּם קָרְעוּ  
 וַיֹּאמְרוּ שׂוֹא כָּל אָדָם הִבֵּל הֵם גַּם יָחִיד  
 אֵל עַם צוּרֵנוּ נִדְרֹשׁ וְכֹו נַעֲשֶׂה חֵיל  
 וַיִּצְעֲקוּ מַעֲנִיִּם אֵל אֵל עוֹשֶׂה כֶּלָּא :

יֵאָל יוֹשֵׁב הַכְּרוֹבִים מִי בְּאֵלִים בְּמוֹךְ  
 מִצִּיל אֲבִיו וְדַל מִיד חֹזֶק מִמֶּנּוּ  
 תַעֲלֵ נָא שׁוֹעֲתֵנוּ אֵל הַיֵּבֵל קִדְשָׁהּ

שֹׁנֵעַת בָּנִים בְּחֶרֶת בְּאֵבוֹתָם מִקֶּדֶם  
בִּי יָדִים נִשְׁאוּ רֹאשׁ עַל עֲמָךְ סוּר יַעֲרִימוּ  
שָׁמוּ זָרַע אוֹחֲבָה רוֹמְסֵי מִיט וְחוֹמֶר  
שׁוּר נָא מִה רַב עֲנִינוּ תַּחֲתֵינִית יִרְדְּנוּ  
לָמָּה יֵאמְרוּ צָרִים אֱלֹה מִי אֲדוֹן לָנוּ  
הִרְפֵּם בְּזוֹרְעָה הִרְאֵם כִּי אֲנוֹשׁ הַמָּחַ  
צוּרֵי חֲלָמִישׁ מַעֲבֶרְתָּה יַעֲתִקוּ  
וּסְלָעִים הִרְרֵי שָׂדֵי כַּמִּים יִזְלוּ  
וּמִי פִרְעָה וּמִי עֲמוּ כִּי יִתְיַצְבוּ  
מַעֲצָתוֹ יְבוֹשׁ פִּרְעָה מִזִּדְּוֹנוֹ מִצָּרִים  
גַּם בּוֹנֵי עִיר וּמִגְדָּל בְּחִמְתָּה הִפִּיצוֹת  
וּסְדוֹם וְעַמּוֹרָה מוֹשֵׁב אוֹיְבֶיךָ הִפְכָּתָה  
לֹא טוֹב מִהֶם מִצָּרִים רַב מִהֶם הִרְעוּ  
הִכְטוּ אֱלֹהֵינוּ וּבְאוֹר פְּנֶיךָ שִׁמְחֵנוּ  
וְהִדּוּךְ גֵּאִים תַּחֲתֵם כַּעֲפַר אֲרֶץ שִׁיתֵמוּ  
וַעֲשֵׂה בְּאֶשֶׁר עָשִׂיתָ פַּעֲלָה כִּיִּהְיֶה  
כִּי כַּעֲבוֹר אֲבִרְהָם מֶלֶכִּי עַמִּים נִגַּעְתָּ  
לְחִשּׁוֹן יִצְחָק מִרְעַ מוֹשֵׁל אֲדִיר הִפְחִדְתָּ  
צָר דָּלַק אַחֲרֵי יַעֲקֹב בְּחִלּוֹם הַחֲתוּת



אֶת יוֹסֵף מִבּוֹר הָעֲלִיָּת לְמִשּׁוֹל בְּאֶרֶץ  
 אִם לֹא כְמוֹהֶם צִדְקָנוּ מִהֶם יֵצְאוּ  
 לְמִה נְהִיָּה לָבוֹ מִרְמָס אֶל פּוֹעֲלֵי אֵין  
 עֲבָדִים אֶל זֶרַע הֶם מִבְּטָן פִּשְׁעוֹ  
 חוֹדֵעַ בָּהֶם עֵינֶיהָ וּלְאִימִים יַחֲתוּ  
 זֶדוֹן וְשׁוֹד כְּמוֹהֶם לַעֲשׂוֹת כֹּל יוֹסִיפוּ  
 קוֹם נָא אֶל וּמִשָּׁל פָּנוּ עֲבָדֶיךָ נַחֲנוּ  
 כִּי לַחַיּוֹת לָנוּ לֵאלֹהִים מֵאֵז נִשְׁבַּעַת  
 בְּאֶשֶׁר אוֹת בְּכַשְׂרָנוּ לְבְרִית עוֹלָם שִׁמַּת  
 בֶּן צִיָּה עוֹד וּנְקַבֵּל תִּרְת פִּיךָ  
 שִׁימָה עָלֵינוּ עוֹל מְלִכּוּתֶךָ הִנֵּנוּ  
 וּלְאוֹר גּוֹיִם נְהִיָּה כְמוֹנוּ יִירָאוּךָ  
 כִּי נֹרֵם אֶת הַדֶּרֶךְ הַטּוֹב בּוֹ יֵלְכוּ  
 וּנְלַמִּידֵם כִּי אֵתָּה אֵל אֵין עוֹד מְלִבְדָּךָ  
 נוֹרָאוֹת עֲנֵנוּ וַעֲשֵׂה לָךְ שֵׁם תִּפְאָרֶת  
 וּבִשְׁמֶךָ

ב יו \*

עִיּוּבָה עָלֵינוּ • זֶה קִבֵּל עוֹל מְלִכּוּת הַשֵּׁם שֶׁקֵּלוּ עָלֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בְּחַיִּים •  
 וְעַל חֲנֹלִי זֶה הוֹיָאֵם חֲסֵם בְּחֻמּוֹת וּנְמוּפִתִים • וְעַל זֶה  
 בּוֹנֵים לְכָל הַמִּקְרָאוֹת בְּחֻמָּה • עַל זֶה אָמַר אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹאֲחִיד מֵאֲרָץ  
 חֲזָרִים • וְעַל זֶה אָמַר י"ל קִבֵּלְתֶּם עָלֵיכֶם עוֹל מְלִכּוּדֵי בְּחַיִּים • קִבְּלוּ בְּחֻמֵּי  
 יִבְרָכְךָ חֲכָמָה שְׁמָה (פִּרְשֵׁה ט"ו) בְּאֶרְמוֹהוּ :

וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא נִשְׁתַּבַּח בְּתִהְלֶךְךָ  
מֵאֲרֶץ צִלְמוֹת זֹאת הֵאָזַן אֶת קוֹלִנוּ  
מִבּוֹר הַבְּרוּל הַזֶּה אֵל נָא הוֹצֵאנוּ :

אֵל אֵל כָּל תְּכֵלִית חוֹקֶר שֵׁם עֵת אֵל כָּל חַפֵּץ  
אִם הוּא יֵשֵׁב אֲנוֹשׁ עַד דִּבָּא יֹאמַר יוֹכֵת  
אִם הוּא יִדִּין אֶת עַמּוֹ לֹא יִטּוֹר לְנֶצַח  
יָדַע כִּי בָא מוֹעֵד מִסְפֵּר שָׁנִים שְׁלָמוֹ  
רָצָה כִּי שָׁבוּ עַמּוֹ אֶת לֶבָם טָהֲרוּ  
פָּנָיו בִּקְשׁוּ וּבְכָל לֵב עוֹזוּ דְּרָשׁוּ  
וַתַּעַל שׁוֹעֲתָם מִן הַעֲבוּדָה עֲלֵתָהּ  
מִמְקוֹם מִדְּרֶךְ עֲבָדִים מִמְקוֹם טֵיט וְחוֹמֶר  
אֵל מִקוֹם כְּעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְמַהֲרָה  
עַד שׁוֹמֵעַ רִנַּת דָּל עַד יְיָ בָּאָה  
וַיַּחֲמוּל עַל עַם קָדְשׁוֹ וַיֹּאמֶר הִנְנִי  
קוֹל יְשָׁרִי מִחִיכְלוֹ נִרְאֹת הַשָּׁמַיִם  
לֵאמֹר הִסְתִּי עֹבֵר גִּשְׁמִי זַעַם חֲלָפוֹ  
גִּלְגָּל יִשְׂרָאֵל תִּנָּן שׁוֹרִיגִיו יִפְרָחוּ

גם



גַּם אֲשַׁבְּלוּתֵיהֶם פֶּתְאוֹם עֲנָבִים יִבְשִׁילוּ  
מִצְרִים שְׁמוֹ: תִּהְיֶה עַל אֲחֵלֵי חָם אֶפֶל  
טֶרֶפִי צִמָּחָם יִבֶּשׁ אֲרוּיָהֶם יִבּוֹלוּ  
כִּי לֹא לָעַד עִם קָדְשִׁי בְּעֹפֶל יֵשְׁבוּ  
וּבְנֵי נָבֶל יִעְצִי רָשָׁע מְרוֹם יִשְׁכּוּנוּ  
הִנֵּה כְמוֹס עֲמִדִי צִדְקַת עוֹשֵׁי חֶסֶד  
וּבְאוֹצְרוֹתַי חֲתוּמִים כָּל חֲטָאוֹת מִצְרִים  
גַּם טוֹב גַּם רָע כָּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּתֵּת הַשָּׁמַשׁ  
הָאֲשֻׁבַח אוֹתָם הַמִּמְנִי יִפְּלֹאוּ  
וְאֲנִי הַמְּכַלְכֵּל כָּל הַמַּחְיֶה אֶת כָּל־מֹו  
רַק עֲוֹנוֹת עִם בִּינִי וּבִינָם יִבְדִּילוּ  
וְלִשְׁוֹכֵחַ יִדְמוּנִי אִם פָּנִי אֶסְתִּירָה  
עַד בּוֹא יוֹם נָקָם יוֹם שְׁלוֹם עֲלִילוֹת גָּבֵר  
אֲזִי יֵרְאוּ חֲסֵרֵי לֵב כִּי דִבֶּר לֹא שִׁכְחֹתִי  
גַּם עֲתִידָה סֵר הָעֵנָן עַב מִבְּדִיל אֵינְנִי  
וְאוֹצֹר אֶת הַפְּרִית עִם חֲסִידֵי כְרֹתִי  
עִם אֲבֵרָהֶם יִצְחָק גַּם יַעֲקֹב מִיָּמֵי קָדֶם:  
כֹּאשֶׁר

כְּאִשֶּׁר זָכַר הַבְּרִית וַדְּבַר קִדְשׁוֹ מִקֶּדֶם  
 עָמְהָ בְּמַעִיל קִנְיָהּ בְּגִדֵי נָקִים תִּלְבּוֹשֶׁת  
 וַיִּשְׁקֶה מִמַּעַן קִדְשׁוֹ הַפִּיט מִשְׁמִים  
 וַיֵּרָא אֶת פְּנֵי יִשְׂרָאֵל שׁוֹרֵק נְטוּעַ  
 כָּל זֶרַע אֲמֶת לְחַיִּית גֶּפֶן אֲדָרֶת  
 וּמִכְבֵּד צָרָה הִלְבִּינוּ שְׂרִינְיָה  
 פְּרוּץ נִדְרָה וַיִּכְרַסְמָנָה חֲזִיר מִיַּעַר  
 וַיִּכְוֶן לְמִשְׁפַּט כְּסָאוֹ עַל מִכּוֹן צִדֵּק  
 כְּאִשֶּׁר הִכִּין כְּסָאוֹ גַּם יָדוֹ בֹּא אַחֲזָה  
 כִּי יָדוֹ תִּפְלֹא לַעֲשׂוֹת מִצְרֵיו נִקְמָת

או

יָדוֹ בֹּא אַחֲזָה • הַמְלִיכָה הַזֹּאת תִּחְלָאנָה עַד בְּחֻקוֹת מִשְׁרִים אֵלֶּי / וְכִינֹחַ  
 בְּשִׁיר ע"ז שִׁכְחוּ עַל פֶּרֶשׁ וְכֹחַ עֲמֹלָק / כִּי שֶׁם כְּחוֹב וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל  
 עַם יֵה מִלְחָמָה לֵּה' בְּעֲמֹלָק וְגו' • וְהַעֲבִין לִפִּי שֶׁהֵשֵׁם ב"ה שׁוֹפֵט אֶת עוֹלָמוֹ עַל  
 שְׁתֵּי דְרָכִים / הַדֶּרֶךְ הָאֶחָד הוּא הַנוֹהֵב יוֹם יוֹם כָּל יוֹם עוֹלָם / כִּי כָל עַם עֵינִי  
 ה' לֹסוֹת עוֹנִים וְרָעִים / וְהַשֵּׁלם לֹאִים כְּמוֹעֵשָׁהוּ / עַל יְדֵי הַכְּרוֹכֹת וְהַקְלָלוֹת  
 הַנְּטוּעוֹת חֲזַז בְּחַעֲשֵׁי בְּרָאשִׁית / שְׂרָאִשִּׁיבֵן אֶרְבֶּעָה / וְחֻלְאֹחִיהֶן בְּלִי מַסְכָּר •  
 וְרָאִשֵׁי הַרְעוֹת הֵן הַקְּחוֹכֹת בְּנִפְלֹאִת יִחְזָקָל / רַעַב חֵיה רַעַה דְּבַר וְחֹרֵב / וְהַסְכּוֹן  
 הֵן הַטּוֹבוֹת / וְנִכְאֹרִינֵי לֵט' וַיִּקְרָא כְּסוֹק אֶם בְּחֻקוֹתֵי חֲלָוִי בִּלְבוֹ בִּלְבוֹנוֹ / וַיִּזְכֹּר  
 חֵיה חֲתָלָה דְּבַר זֶה חֲזָאֵל בְּשִׁיר הַשְּׁמִינִי / כִּי יִסְדָּח עַל הַעֲבִין הַנִּכְבֵּד הַזֶּה •  
 וְהַדֶּרֶךְ הַשֵּׁנִי הוּא אִם הֵשֵׁם שׁוֹפֵט עוֹלָמוֹ לְטוֹב וְלָרַע עַל יְדֵי בְּפִלְאוֹת / וְגַם מִשְׁפַּטֵּי  
 הַבְּפִלְאוֹת / רָאִשִּׁיבֵן אֶרְבֶּעָה שִׁזְכְּרֵנוּ עִם חֲרָבִית לֹאֲחִיבֵהֶן כָּל"ה / אֵלֶּה שְׁלִין חוֹלָאן  
 מַסְכּוֹת טַעֲמִיּוֹת הַהִנּוּחֹת יוֹם יוֹם / מִלְּחִי כֹחַ עֲלִיּוֹן כַּשֵּׁם חֹכֵם כְּשֶׁנֶּע חֲזַז  
 שְׁעִיבָה בְּרָאשִׁית / כְּמוֹ לִמְלָאֵן מִלְּרִים מִכְּפִיכָה הַיֹּאֲלֵר פִּתְחוֹם לִדָּם וְכִינֹחַ בְּזֶה •

ובמיו



אִזְ אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ אֶל מִשְׁפָּטָיו עָמְדוּ  
 לַצְבֹּא צָבָא עַל מִצְרִים עַל פּוֹעֲלֵי אֹזֶן  
 וּבְנֵי אֱלֹהִים לִפְנֵי כִסְאוֹ הִתְיַצְבוּ  
 גַּם מְלֹאָכָיו עוֹשִׂים דְּבָרֵי עֲלִיֹן הוֹחִילוּ  
 אֶת מִי מַחֵם יִשְׁלַח וּכְמָה יַעֲשֶׂה לְשִׁמוֹעַ  
 לְקוֹשֵׁיוֹ אָמַר לֹא לָכֶם לֶחֶם הַפֶּעַם  
 כִּי לֹא רָגַע אֲכַלָּה צֵעַן עִם יוֹשְׁבֶיהָ  
 בְּסֶדְרוֹם אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּי לָהּ גְּבוּרֵי כַח  
 בַּעֲבוּר הַצֵּל צָדִיק וְלִהְשָׁחִית עִיר בָּרָגַע  
 כִּי מֵאֲדָם בְּמוֹתָם מְקֻדָּשׁ בְּאֶרֶץ

### חרפתם

וְכִמוֹ שִׁיחְבָּר בְּשִׁירֵים הֵלֵל • וְהִנֵּה כְּשִׁפְטֵי הַשֶּׁם בְּחִשְׁבֹּתָיו הַמְּשַׁפְּטִים הַמְּשַׁפְּטִים יוֹם יוֹם •  
 יוֹמָהוּ לְשׁוֹפֵט הַיּוֹשֵׁפֶת עַל כִּסֵּא מִשְׁפָּט וְשׁוֹפֵט כְּפִי חֲקֵי הַדָּק אֶת בְּנֵי הַמַּדִּינָה •  
 כִּמוֹ יִשְׁנֶה לְכִסֵּא שׁוֹפֵט דָּק סֵלָה (סֵלָה ע') , אֲזַל כְּשִׁפְטֵי מִשְׁפָּטֵי הַנִּפְלְאוֹת •  
 אֲנִי"י שֶׁם הֵם בְּדָק • נִמְדָה וּנְחֻשָׁקל כְּפִי הַחֲכָמָה / יִתְּאוּ אֹתָן כְּתִיב הַקִּדֵּשׁ  
 בְּשֶׁם יְיָ / כֹּלֹו יְדוֹ הַחֲזָקָה תַעֲשֶׂה זֹאת / וְלִמְעַן הַכּוֹת מִכָּה רַבָּה לְהִקָּדֶם מִלְּדוֹ  
 וּמִחֲזוֹן / חֲכַר גַּם יְדוֹ אֵל הַמִּשְׁפָּט • וְעַל זֶה אָמַר בִּי יָד עַל כֶּסֶם יֵה מִלְחָמָה לָהּ  
 וְגו' לְהוֹרוֹת כִּי אֵלֵל כִּסֵּא הַשֶּׁם תְּהִיָּה גַם יְדוֹ • וְהִיא תִלָּחֵם בַּעֲמֻלָּהּ בְּאוֹתוֹת  
 וּנְפִלְאוֹת • וְכֵן עַל נִקְמַת הַשֶּׁם מִלְּדוֹ בְּחִשְׁרֵית הַיּוֹמִים אָמַר לִי נִקֵּם וְשִׁלֵּם וְגו'  
 (דְּבָרִים ל"ב) וְכֹאֵר דְּבָרָיו אֵם שְׁנוֹי בְּרַק חֲרָבִי וְחִלָּה בְּמִשְׁפָּט יְדֵי אֲשִׁיב נִקֵּם  
 לְדָוִי וְגו' (שֶׁם שֶׁם ת"א) / לְהוֹרוֹת כִּי יִשְׁפָּט בְּדֶרֶךְ פֶּלֶא / כִּי תִחַלֵּץ בְּרִשְׁתּוֹ יְדוֹ  
 וְהִיא שְׁקִלָּה ע"ד מִשְׁלַח בְּחִלְיָה נִקֵּם / וְזֹהוּ מִלִּיָּת הַפִּיר יְדוֹ בּוֹ אֲחֻזָּה / כִּי  
 יְדוֹ תִפְלִיא לַעֲשׂוֹת וּמִצְרֵיו נִקְמָתוֹ / כִּי בְּמִשְׁפָּטֵי מִלְּדוֹ יֵה עֲשָׂה  
 הַכֵּל / וְכִמוֹ שֶׁאָמַר וְנִתְּחִי אֶת יְדֵי בְּחִלְיָה וְגו' (מִשְׁנָה ז' ז') נִשְׁתַּחֲוִית אֶת יְדֵי עַל  
 מִלְּדוֹ וְגו' (שֶׁם שֶׁם ה') וְהַמְּדִין יִבִּין :

חֲרַפְתָּם יִשְׁמְעוּ וּבְרוּחַ כִּיּוֹ יֵאבְדוּ  
 אִזּוּ בִקֵּשׁ אִישׁ כְּלָבּוֹ אֶל נוֹף יִשְׁלַחֵנּוּ  
 מִכִּיּוֹ יִסַּד עֵזוֹ לִפְנֵי רָמִים יַעֲמִידֵנּוּ  
 אֲמַרִי כִיּוֹ תַעֲשֶׂה אֶרֶץ וַיֵּצֵא עַל רִקִּיעַ  
 יִכְצֹר רוּחַ נְגִיד נֹרָא יִהְיֶה לְמֶלֶךְ  
 וַיֵּדַע הָאֱלֹהִים אַחַד מַרְכְּבוֹת אֶלֶף  
 וַיִּתֵּן רוּחַ קִדְשׁוֹ עַל אִישׁ גְּבוּר חֵיל  
 וַיִּתֵּן חֹד מַלְכוּת עַל עֲנֵיו וּשְׁפַל רוּחַ :

וַיֵּדַע \* (שם שם שם)



ויקם משה וישיען



## הערות

לחוברת הראשונה

### א

**משערו** ונו' (דף ד' א') זהו פי' עולם • שרש עצם  
בארנוהו ע"ש יתר השרשים הרבים הדומים לו  
בעצם / והדלנוהו מכלם / כי הוראתו על חוץ שיש בדבר  
על ידי דבוק חלקיו זה בזה בקשר אחיז / כמו הוצב שנבדל  
מכל המחשבים בדבוק חלקיו מאד כידוע / וכן בכל דבר • ולכן  
בין חלקי הגוף / נקראים אלה עצמות / בעבור שחלקיהם  
דבוקים יותר מחלקי יתר הדברים שבגוף • ומה שהשאל לכל  
הדברים הדבקים / כמו שערות הראש בעבור שדבקים וסמוכים  
זה לזה / גורם להם חוץ / ונוכל להרים האיש כלו בלידת  
ראשו / ואל זה המסיל המסורר עונתיו באמרו עצמו נשערו  
ראשי (תהלים מ' י"ג) • וכן מחנה עשרת אלפים כשהם כלם  
באיש אחד חברים / ואיש יעזור אחיו / וסמוכים ודבוקים זה  
עם זה / זוהי העצמה / והיא תעשה חיל יותר ממחנה שלשים  
אלף שאנשיה אינן באגודה אחת ומפוזרים זה מזה • והנה ישרא  
במזרים מעט במספר נגד אנשי הארץ / אבל זה המעט היה  
עולם / כי ברית אחים היה ביניהם / ואין כן המזרים • ועל  
זה אמר הנה עם בני ישראל רב ועולם ממנו / מלת ממנו ש  
על ועולם / כלומר עתה כבר רבים הם במספר / ואם לא  
כמונו / הנה עולם הוא ממנו / ויתרוננו ברבוי המספר עם  
הזמן יאבד גם הוא / אם נניחם להכרות ולהרבות עוד / ובאמרו  
הנה נתחכמה לו סן ירבה ונו' / ושינו גם יתרון הרבוי /  
ומה תבין מלידת השיר :

**ויעש** וגו' (דף יו"ד ע"א) / זה פי' נכבד על ויעש להם  
 בתים • והנה חו"ל אמרו בתי כהנה ולויה / ואמרו  
 ששפרה ופועה הן יוכבד ומרים / ויפה תרנומו המליצה / כי  
 עשיית בית נופל על גדלה וכבוד / וכן הוא בשאר הלשונות /  
 וכן כתוב חלל דוד כי בית יעשה לך ה' (שמואל ב' ז') / ורחוקים  
 דברי רשב"ס ז"ל שאמר שהשיב המילדות במשמר • וכן אין  
 לקבל פי' הרב המתרגם האשכנזי ז"ל / כי שב על המקרא  
 שלאחריו / שכאשר על ידי שהיו המילדות את הבנים / והרבו  
 ישראל לבתים רבים / או זוה פרעה להשליכם ליאור • כי אין  
 ויעש להם בתים מליצה על רבוי העם / גם נזכר לפניו וירב  
 העם ויעלמו מאד • ואיך אחרי מליצה כוללת הרבוי והעלמה  
 כלה / תנזר מליצה אחרת תלושה ממנה מאד • והאמת שעשה  
 להם בתים של גדולה / וכפתרון רו"ל / אלא שפרשנוהו כפשוטו  
 שהיה מחסד אלהים / שכאשר יראו המילדות את האלוקים /  
 ומרו בדבר המלך / מלבד כי לא עשה בהם נקמות / אלא ויעש  
 להם בתים / שעשה משפחותיהם חפשים / וכמנזאר בדברי  
 השיר • ומלת ויעש סתומה לא פירש מי העושה / אם האלוקים  
 הנזכר לפניו / או מלך מזרים / לפי שבאמת שב על שתיים /  
 כי פרעה עשה אותם חפשים / והעושה באמת הוא השם /  
 וכמלכות השיר יד תרחפוך צרמות לבקר זאת עשתה /  
 ויפה נאמר להם בסימן הזכר / כי שב על בעלי המילדות  
 והמשפחה :

**הנה במוס** וגו' (דף ל"ט ע"א) / לשון זכירה הנסמך א'  
 השם / כתוב תמיד על יום הנזול / שבו  
 ישלם לאיש כמעשהו אם טוב ואם רע • כי הזכירה איננו בעלם  
 על זכירת מציאת הדבר / מבלי השגחה ושימת לב אם הוא אם  
 איננו / המלועז (גלייטגליטקייט) / אבל זכירה היא בשימת לב  
 אם טוב הדבר בעיניו אם רע / ולהעיד עם הדבר או להרע  
 עמו



עמו / ואם היה בלי שימת לב / היה שם לשכחה במורה / מה  
 לי שוכח גמור כאדם השוכח לפי טעה / או זוכר בלי שימת  
 לב • והנה אין שכחה לפני השם ב"ה / אבל לפי שדרכי משפטיו  
 נשכחים מדעתנו / ודמות העושה שגורא תחת השמש / שיש  
 לדיקים שמגיע להם כמעשה הרשעים / ורשעים שמגיע להם  
 כמעשה הדיקים / בדמה לחסרי לב כאלו השם שוכח / או  
 לא ישים לב למעשה שניהן / ואינו נחשבים בעיניו / וחלילה  
 לו מזה / מלבד שאינו שוכח / אבל גם עינו ה' נופת כל  
 דבע / ועינו על יראיו לטובה / ועל בוזיו ישפוך בוז / והכל  
 מובן לעת ראון ליום נקם / וכשיגיע יום הגמול אז רואים  
 בלם כי הוא ב"ה זכר מעשי שניהן ועינו על מעשה כלם / והוא  
 יום הזכירה / ומה שאמרנו מספיק להבנת השיר •

# ד

**יודע האלהים וגו' / כן כתוב בתורה / והוא מקרא סתום**  
 כי לא זכר את מי ידע / ואם שב על בני ישראל  
 המוכר במקרא זה / היה לו לומר וידעם אלהים / וכמה  
 פרושים יש על זה בדברי המפרשים ז"ל / ומה ענין ידיעה •  
 והאמת כי לשון ידיעה אצל השם היא בתחו רוח על איש מן  
 האנשים / ומורה פי האיש אשר ידע / קרבת אלהים לו בעל  
 הרוח הטוב / הנבחר מאתו ית' להיות בלי ברבה בעולם /  
 כמו כי ידעתיו למען אשר יאזכר את בניו וגו' (בראשית י"ח י"ט)  
 והבן זה • וכן ידעתי כי דבר ידבר הוא וגו' (שמות ד' י"ד)  
 כמו שנשיר על זה בשיר הסמשי בעו"ה • וכן ידעתיד בשם  
 וגו' (שם ל"ג י"ב) / גם בטרם ארך בנען ידעתיד וגו' (ירמ'  
 א' ה') • והנה כשזכר השם את בריתו / וראה לגאל את עמו  
 על ידי שליח בן אדם שיעשה אותות ומופתים / הולך שידע  
 אחד מהם / ויתן רוחו עליו / והוא שהודיע הכתוב וידע  
 אלהים / והוא כלל ואחריו פרט / תחלה אמר סתם וידע  
 אלהים / ולא פי' את מי ידע / ואחריו בא הפרט ומשה היה  
 רועה את אבן יתרו וגו' / וירא אליו מלאך ה' וגו' / כלומר  
 את משה ידע / ובו בחר לנגיד על עמו / ובשירנו הלכנו בעקבות  
 הכתוב

הכתוב , כי בשיר הרביעי הזה סתמנו הדברים , ולא הודענו  
שם האיש אשר ידעו ה' , ובשיר החמישי בעו"ה ששרנו על פרשת  
ומשה היה רועה וכו' , שם יזכר שמו . ודי צוה להבין מליצת  
השיר . ועיקר פי' זה למדתי מספר חכמה שלמה (פרשה י') .  
ויש עוד מקוונות בשירים אלו הלריכט הרחבת דברים ,  
והנחתים לקורא משפיל , יתבונן בס' ויבין הדברים מדעתו :





# שירי תפארת

מחברת שניה

ובה

שלשה שירים



УЧЕБНИК

ПО МАТЕМАТИКЕ

12 КЛ.

С. Г. ПЕД. ПЕД.



# פתיחת המשורר

אמר

נפתלי הירץ וויזל

בן כבוד

יששכר בער זצ"ל

בפתיחתנו למחברת הראשונה דברנו על השיר, מה כח  
בכפף, ומה יתרוננו על המליצות הפשוטות,  
והוכחנו שס' כי הוא מלימד להועיל, כי יבין לזולתו יעזוק הענין  
שמאמריו הקצרים, ובמשליו ודמויות הכתובים, מה שאין ביד המחברים  
הפשוטים לעשותו, ושבעבור כן בחרנו לחבר המחברות הללו  
לפאר אמרות אלהינו הכתובים בעט אלהי בספר התורה, להכניסם  
על האדם, ביד כשימת השיר הערב על און שומעת \* ושם  
כתבנו שמה טעמים שהעירונו לאחוז במלאכה הזאת, למען דעת  
כי נאהבת המשקלים עמלנו כל העמל הזה, ולא באנו לכבוש הדברים

פה, כי אין מפנינו להטריח את הקורא לקרות דבר אחד פעמים /  
 וכבר באו דוגמות מן הטעמים האלה בחוכרת הראשונה \*  
**ואולם** החוכרת השניה הזאת, עולה היא על הראשונה, כי אמרות  
 התורה שנסדו עליהן שלשה השירים שבה, כוללים דברים  
 נשגבים, כי השיר החמישי נוסד על פרשת ונשה היה רועה את  
 צאן יתרו וגו' (שמות ג' ח' עד שמות ד' י"ז), והנדברים בה הם  
 השם ב"ה ונשה עבדו, וקשה על האדם לכלכל דבריו במשפט,  
 כפי מעלת הנדבר אשר אין ערוך אליו והוא השם ב"ה, וכפי מעלת  
 האיש אין כמוהו בכביאים, שהוא משה רבינו ע"ה, וביותר כי  
 הענין עצמו עמוק וסתום, ולא באנו להרחיב בו, רק להעיק על  
 שאלה אחת, כשאלה מחמתי לב הראשונים ונעדת המפרשים ז"ל,  
 וכוללת הספג כל שנסד עליו השיר החמישי, וזאת היא, איך  
 אדונינו משה ע"ה הפציר נלכת בדרך שלחו השם ב"ה, לשפוט את  
 פרעה, ולהוציא את ישראל ממצרים? ואיך אמר מי אנכי כי אלך  
 אל פרעה וגו' (שמות ג' י"ח), וכי הוא יעשה, אם י' נזה כאשר  
 יחפון יעשה, יכמו שעהו השם כי יהיה עמך וגו' (שם ס"ב י"ב),  
 והוא ע"ה חזר והפציר והקשה לשאול, ועל כל שאלה ענהו השם  
 כדרכי טובו, ולא שקט לב משה עד יצא מפיו מאמר קשה שאמר  
 בי אדני שלח נא ביד תשלח (שם ד' י"ג), שבעבורי חרה בו אף  
 ה', ומה כל החרדה הזאת לאיש גדול כמוהו, אשר תאז ברכו  
 אלהים, והלבישו עוז וישיע, כמובר בחוכרת הראשונה נמנעו  
 הגדולים שעשה, ומה הגיע לו עתה כי מאן ללכת, ולמה ירא אם  
 אלהיו עמו? ואין לך לומר שעמותו גרמה זאת, כי אין בדבר זה  
 מקום לעינה, על עמה כזאת הוכיח שמואל לשאול ואמר הלא אם  
 קטן אתה בשיניך ראש שכני ישראל אתה וגו' ולמה לא שמועת בקולי  
 ה' (שמואל ח' ט"ו, י"ז י"ט) ובחרונו היטב בפרושנו רוח חן על  
 ש' חכמת שלמה (פרשה י"ב דף ס"ז) \* והרב ר' יצחק אברבנאל  
 ז"ל קצן דעות המפרשים ז"ל והם כתובים על קשרו בפי' פסוק



ויאמר משה מי אנכי כי אלך וגו', ולא אעתיק דבריו, ולא אפרש  
 נגדם תשובות, אבל האמת הגדול כי לא הכינו את רוחי, ונרין  
 אני להראות דעתי בענין זה, בעבור חוק דברי השיר שיסודתו  
 עליו, כי דבר חדש הוא, לא מנחתיו בדברי מי שקדמוני,  
 והחילתי לדבר עליו בפתיחתנו הראשונה, ועתה מסיף דבר בו  
 להראות כי דברינו מתאימים הולכים על דרך אחד, ומלמדים בך  
 אמרי יושר תורתנו \* וכמו שאמרנו שם, שבענין הנבחר הזה  
 הרבה מדברי תורה הסתומים תלויין בו, זמנל לדבר עליו

בקצרה \*

**לדעתי** קובץ הדבר על מה שהלכנו לדבר עליו בפתיחתנו

הראשונה בטעם החמישי (פתיחה דף ז' ע"ב), כי  
 האנשים הגדולים בחירי ה', כלמה עליהם רוח אלהים, והיה  
 אומץ את לבם לעשות מעשים נפלאים, לא יעשו כפי הדעת  
 הנטויה בעושיהם וכלל אדם, כמו אברהם אבינו ע"ה שרדף  
 בחניכו המעוטים חיל ארבעה מלכים גדולים, ויונתן בן שאול  
 שהלך למחנה הפלשתים, ודוד שנלחם עם הענק, והניל שם מפני  
 הארי, וכן משה רבינו ע"ה שהרג גבור מצרי, והתייצב נגד הרועים  
 הרבים, וכמו ששרנו על זה בשיר השלישי בחוברת הראשונה (דף  
 ק"ג וק"ד) \* והוא העוז הנזכר בכתובים, שהוא הכח האלהי  
 שלא יעמוד דבר כנגדו כפעש, והמלוכה בו יעשה חפצו, אעפ"י  
 שקוטר משפט לבו, ידע אברהם כי ש"ח אנשים, נגד חיל מלכים  
 אדירים כאין יחסבו, ויהונתן ידע כי איש אחד ונעריו לא ירדפו  
 המחמה כלה, ודוד ידע כי לא ילחם הרועה במקלו עם הענק איש  
 מלחמה, ולא עם הארי אשר לא ישוב מפני כל, אלא שהכח  
 העליון שלבשה אותם, אורם חיל לעשות מה שעשו, וכן משה  
 בהריגת המצרי ובהחרידו את הרועים \* היא הסירה מלפני כל פחד  
 וכל רעיון רוח, ועשו מה שעשו בשמחה וכלל בטוח, בהיותם  
 נוסעים בה \* על זה שר דוד כי אתה תאיר כרי, ה' אלהי יגיה

משי, כי כך ארץ גדוד בלתי אדלג שור (תהלי' ה"ח כ"ח כ"ט) \*  
**אולם** בעתים שלא הרגישו הגדולים האלה בנפשו הכבוד וההדר  
הזה, היו ככל אדם טהורים כפי שקול דעתם, שוקלים  
מעשיהם על מאזני הדעת, וזה לעשות וזה לעזוב, מכונים  
ההכנות הטבעיות הנאותות להצליח בהן, דואגים איך יוכל דבר,  
מעתיירים לחלוקהם שיגן עליהם, מתרחקים מן הבכנות, ואינן  
עושים חיל נגד משפט מכלם האנושי, כי חלילה להם לסמוך על  
צדקתם, שיכליח ה' לעשות עמוסם, אבל יקטונו בציניהם מאד,  
כמו שתראה איך דאג יעקב לשלוח את בנימין עם אחיו למנצרים,  
ושהתפלל עליו ועל אחיו לחליו, ולא דאגו יצחק ורביקה לשלוח את  
צדק ה' יעקב יחידי לגור בארץ אחרת, גם יעקב עצמו לא פחד  
ללכת, לפי שיצחק ורביקה עשו זאת ברוח אלהים שלבשתם, ובן  
יעקב מיום לכתו מפיט אביו, עד שובו אל ארץ מולדתו, היה  
ס' עמו, והרהיב תמיד בנפשו עוז, ובכל חפציו הצליח, ואין  
יראה במוקדם שמחה ובטחון, לא כן במעשה יוסף עם אחיו, היה  
יעקב בומי אבל וצער ולא הרהיבו עוז מיד ה' \* וכן קרה לשמואל  
הרוחא, כשצוהו השם למושא את בן ישי, אמר איך אלך ושמוע  
שאלו והרגני (ש"א ט"ז ב'), לפי שלא מלא בעת ההיא בנפשו  
הכח שהיה רגיל לעשות בו מעשה חיל בלי פחד, על כן ירא בדרך  
פל אדם, ולא חשב לו השם זאת לעון, אבל אמר עגלת בקר  
תקח בידך ואמרת לזכות לה' באתי (שם שם שם), הרי שהפכים  
על ידו, ועוד כרמוז בזה דבר בסמוך \*

**ועתה** ראה, כששב יעקב על פי ה' לארץ מולדתו, והגידו  
לו כי עשו ויצא לקראתו וארכע מואות איש עמו, ירא  
יעקב מן יבוא עשו ויכנו חס על בניו, ואיך לא נקעו על כחו  
ועל גבורת האנשים אשר עמו, שיגברו על מוחה עמו, שהרי  
הבטיח לו השם שיהיה עמו (בראשית ל"א ג'), וכבר עברו עליו  
בכנות יותר עצומות, ולא נאמר שהיה ירא? איך זה אלא לפי  
שביעשה



שכמעשה עשו, לא מצא העוז כנפשו שהיה דגיל בו מיוס לכתו  
מזית אחיו עד כה, על כן ירא, כי היתה זאת אצלו אחת לרעה,  
ואין זה כשאר ירא הנזכר על יראתו, אצל יראתו סבבה לו צרת  
לב ומנוקה, וקרהו זה שיקרה לבעלי מצוקות, שעולים מתשבות  
מכחידות על לבנם, אין נכחם להתגבר עליהם, ועל זה העוד  
הכתוב ואמר ויירא יעקב ויאר לו וגו' (שם ל"ב ח'), וזה מלמדנו  
הענין כלו, שבראותו כי סר עוז ה' מנפשו, ועם כל ההבטחות  
שהבטיחו השם להיות עמו, עודנו ירא, סבבה לו יראתו צרת  
לב, ולא יכול עוד להתכחס לחשוב מתשבות חונן ונחמן. וכן  
אמר בתפלתו לאלהיו, ה' האומר לי שוב לארצך ולמולדתך ואטיבה  
עמוך קטנתי מכל החסידים ומכל האמת אשר עשית את עבדך וגו',  
הצילני כא תיד אחי מיד עשו כי ירא אכני אותו פן יבוא והבני אס  
על בניס. ואתה אמת איטב איטיב עמוך ושמותי את זרעך כחול  
הים וגו' (שם שם י"א י"ב י"ג). קורא נשכיל התבונן אס לא כדברנו  
קדמו, וכן אמר הלל אתה ה' נותני לשון לארצי ולמולדתי, והרי  
על פיך אני הולך בדרך הזה, גם הבטחתני להטיב עמדי, גם  
עשית עמדי חסד ואמת עד היום הזה, לא יראתי נודבר, כי  
עד עתה הרהבתי בנפשי עוז, לכן עתה אתפלל אליך הילולי כא  
מיד אחי מיד עשו, וכל החרדה הזאת לפי שירא אכני אותו פן יבוא  
והכני אס על בניס, ומה טעם ליראה זו, אס אתה אמת  
היטב איטב עמוך, וזרעך יפרוץ לרוב כחול הים, אך בעבור  
סר כחך מעלי, עד שאני ירא אותו, יראתי סבבה לי המנוקה הזאת  
**ודבר** זה עצמו קרה לאדונינו משה ע"ה, כשנגלה השם ב"ה  
עליו, וזוהו ללכת אל פרעה, ולהוציא את ישראל  
ממצרים, לא מצא כנפשו אותו העוז והכח שחנן לו אלהים  
בנעוריו, כשהרג את המצרי, ואחרי כן בהיותו גר בארץ  
מכרים, וכמו שאמרנו בשיר ג' בחוברת א' (דף ק"ז וק"ח),  
ובהשיעו נמת יתרו מן הרועים, וכמו ששרנו על זה (שם מדרג

ד"ט עד ל"ב) , וכל שכן שלא מנא בענו האלתי הנריך למלאכות  
 השם ולמשרה הגדולה , כאותן שאנו לעושה , כי לעשות כאלה  
 צריך שימנעו השם בענו , שלא יירא ולא יפחד מכל , כאמרו  
 ויתן עון למלכו (ש"א ב' ו') , וימנעו כבוד מלכות שיראנו מפניו  
 וישמענו אליו , וכאמרו ונתת מהודך עליו (במדבר ד"ז ד') ,  
 ובתוכו ויגדל ה' את שלמה וגו' ויתן עליו הוד מלכות אשר לא  
 היה וגו' (ד"ה א' ד"ט ד"ה) , וכלן צריכין להיות בו בהכללה  
 גדולה , כפי גודל המעשים שאנו השם לעשותם , וכשהרגיש כי  
 צפשו רקק מאלה , ונוס יירא לשאל לו בגדולות והחסדים  
 האלה מאלה ה' , ירא ללכת , ויראתו סבבה לו צרה ומצוקה לא  
 יוכל להתגבר עליהן , ויפסח אחר מי אנכי כי אלך אל פרעה  
 וגו' , בסתר דבריו אמר אם לכי יעמוד על מצבו כמו שהוא  
 עתה , כמה כחי גדול ללכת אל פרעה ולהוציא את ישראל ממצרים  
 ועל זה שרנו בחוכרת הזאת (דף י"א ע"א) ואך אני אדם  
 לא אל לבי רק לב גבר , לא הפכו אלהים לא שמו  
 לב ליש , הוד מלכות לא נתן לי עון לא הליבישני .  
 כי איך איש בורח מפחד מלכו , בעבור כי דס שכן , ילך ויחיד  
 לדבר משכטים עם מולך איז ועו פנים , ויהיה ראש לשטים  
 רבוא גברים כלם עבדים עושים בחומר , ויוציאם מתחת יד  
 מולכם , ויוציאם למדבר לעבוד את ה' , דבר לא עלה מעולם  
 על לב אדם , כי זה משה האיש היה הראשון אשר שלמה ה' לכי  
 אדם , ונתן בידו פקודים כוראים כאלה , ואיך יעמוד לב איש אשר  
 גסה מקדס לעשות חיל בענו ה' , ועתה סר כמו מעליו , הלא  
 יירא , ויראתו תסבב לו צרת לב , צנו שקרה ליעקב , גם  
 בשעברו השם כי אהיה עמו וגו' , אחר שלא נתן לו מה שלבו  
 חפץ , לא עזבו פחדו , וכמו ששרנו (שם דף י"ג ע"א) ,  
 דונמח לדברי יעקב , גם לו אחר השם שיסיה יענו , ואעפ"כ  
 צמדה יראתו בעקבות :



**ואמר** עַם דָּרָה זֶה , לָמָּה מִנַּע הָשֵׁם עִוּוֹן מִיַּעֲקֹב , כִּשְׂאִיל  
עָשׂוּ לְקִרְיָתוֹ , וּמִעֲבָדוֹ מִשֶּׁה בַּתְּחִלַּת דְּבָרוֹ אֱלֹהִים ,  
וּמִשְׁמוֹאֵל כִּשְׂעָלָמוֹ לְמִשְׁוֵי אֵת דָּוִד , אֲשֶׁר שָׁה בְּכָל דְּרָפִי ה'  
וְאִזְרוּחֵי הַגִּבּוֹרִים מִבִּיטָה בְּעֵי אֵדָם כְּמוֹנִי , וְשַׁעֲלִיָּהוּ בְּקֶשֶׁה הַנִּבְיָאִים ,  
כְּמוֹ מִשֶּׁה ( שְׁמוֹת ל"ג י"ג ) , וְדָוִד ( תְּהִלִּים ק"ג ד' ) , מִכָּל  
לְהַתְּבוֹנֵן בּוֹה , וְלִמְדָה בִּי מִדְּרַךְ הָשֵׁם לְנִפְתָּה אֵת יִחְזִיּוֹ , לְהַזְיִיא  
יִרְאֵת ה' שֶׁנִּכְשֵׁשׁ מִן הַכַּח אֵל הַפִּנְעֵל , בַּעֲצוֹר יִזְכּוּ לְרַב טוֹבִי  
שֶׁחֵץ לַעֲמִיסָה בִּי בְּמִשְׁפָּט , לִכֵּן יִצְוֶה עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים קָשִׁים  
וְדָרִים לִלְבִּי אֵדָם לַעֲשׂוֹת , וּכְשִׁיגִפְרוּ עַל־פִּתְחוֹ הַטְּבָעִי בַּעֲבוּרִי  
מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים , אֲזִי יִחַן אֶתֶּם יוֹתֵר מֵאִשֶּׁר קִוִּי לוֹ , כִּי יִדְעֶה ה'  
כִּפֶּשׁ עֲבָדָיו שְׁעוֹמָדִים בְּכִסְיוֹן , וְהִי תִרְאֶה גַם בְּיַעֲקֹב גַּם שְׁמוֹשׁ  
כִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר שִׁחָא וַיִּזְכֵּר לוֹ , לֹא בָרַח עַם מִחֲמֹתָיו לְאַרְץ  
אַחֶרֶת , גַּם לֹא שֶׁב אַחֲרָיו לְבִית לָבֵן , אֲבָל שָׁמַר אֵת כִּי ה'  
לִלְכַת אֵל אֶרֶץ מִוְלָדְתּוֹ , וְשֶׁם־כִּפְשׁוֹ בִּכְפוֹ כְּאִמְרוֹ אֵשׁ יִכְוֹא עֲשׂוֹ  
אֵל הַמִּצְוָה הָאֶחָת וְהַכֹּהֵן וְגו' ( בְּרָאשִׁית ח' ט' ) , וְהִנֵּה לִכְבוֹד  
גָּדוֹל , שֶׁלֹּא לְבַד שֶׁלְּפִיטוֹן הָשֵׁם עִוּוֹ , וְלֹא יִרְאֵה עוֹד מִעֲשֵׂה  
אֵלֹהִים שֶׁחֲכָנוּ אֱלֹהִים וַיִּשְׂרֵא־לֵי מֵלֶאכֶד וַיִּזְכֵּל , וְכִמּוֹ שְׂרָמִיזוֹ בַּתְּחִלַּת  
הָרִאשׁוֹנָה בְּטַעַם הַמִּיּוֹשִׁי , וְכֵן מִשֶּׁה כְּשִׁחָרַה אֶף ה' בִּי וַיִּזְוֶה  
לִלְכַת , גִּבּוֹר עַל פִּתְחוֹ מִיִּרְאֵת אֱלֹהִים , וְכֶקֶשׁ לִלְכַת בְּשִׁלְחוֹתָיו  
כְּמוֹ שֶׁהוּא , וְכִמּוֹ שֶׁחֲכָנוּ בַּמִּבְרַת זֹאת ( דָּק ד' ח"ב ע"ב ) , וְאֲזִי  
חֲנֵן אֶתֶּם הָשֵׁם ע"ה הוֹד מַלְכוּת , רַב מִהוֹד־כָּל מֶלֶךְ וּנְבִיא ,  
וּפְנֵי שְׂכִיתוֹ וְגַת מִהוֹדֶךְ עֲלֵיו ( בַּמִּדְבָּר ד' ז' ) , וַיִּפֶּה אֶמְרוֹ  
ז"ל מִהוֹדֶךְ וְלֹא כָל הוֹדֶךְ , כִּי לֹא קָם עוֹד כְּמוֹשֶׁה , וְהַרְהִיב בְּנַפְשׁוֹ  
עִוּוֹ לֹא זָכַר אֱלֹהִים אֵדָם מִלְּפָנָיו וּמִלְּאֲחֵרָיו , כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ מִן־עֲשֵׂה  
הָאֵשׁ הַגָּדוֹל הַזֶּה אֲשֶׁר עָשָׂה מִצְרָאִים וְעַל הַיָּם וּבְהַר סִינַי וּבַמִּדְבָּר  
כָּל אֲרֻבַּעִים שָׁנָה , הַמְּעִידִים עַל הַגּוֹד הַגָּדוֹל , וְעַל עִוּוֹ אֱלֹהִים  
שֶׁהִיטָה בְּנַפְשׁוֹ , וְכִמּוֹ שֶׁחֲכָנוּ עַל זֶה ( שֵׁם דָּק ד' ט' ע"א וּע"ב ) ,  
וְהַעֲתָת לְמַדְרָג כִּי אֱלֹהֵי הַרְגִּישׁ מִשֶּׁה הַכַּח הַגָּדוֹל הַזֶּה בְּנַפְשׁוֹ בְּדִבְרָתוֹ

אלו מתוך הסנה , לא היה מפזיר , ולא היה חונק על אדם  
 וכיוצא בזה \* וכן תבין מדברנו , כי לא השם אלהים לבנו לעקב  
 למטה ולשגור , וכיוצא מן הנביאים , כשהיו יראים ונרפים ונבטות  
 על דבר השם והבטחתו , כי ראוי להם לירוא , כדאיתם כי  
 חלל כחם , ומוי יעמוד כסוד ה' אעפ"י שנבטות על עובד ,  
 אולי לנו שבאחרית ונליתו ויטיב עמם , וככל זאת יעבדו  
 תחלה כעבדי הנרות והרעות וכיוצא בזה , ויסה חמור רבותינו  
 וכל יורדא יעקב , ירא שניא וגרום החטא , כלומר הבטחת  
 השם תעמוד לעד , והחטא וגרום להם נרות רבות ורעות , כי  
 גדולים כאל מה הם בעצמם \* ואולם מזה שחיה אף ה' במטה \*  
 אינו בעבור כי ירא מלכת , אבל בעבור שלא כל ביד תשליח \*  
 ופיו ששרבו על זה (שם דף ק"ו ע"ב) , ונעם זה בארנו הענין  
 העמוק והרחב הזה , כפי קורא דעתו \*  
**ורשיור** \* השני כולל הדבורים שדבר השם עם משה בארץ מדין \*  
 ומה שקראו בדרך כמלון , ודבור השם לאהרן \*  
 ושפשו איש את אחיו בזה האלהים , ושפער משה לאהרן מזה  
 שנהו השם במדבר הזה , ולכתם למצרים לבשר הבאולה לישראל \*  
 וזהאמינו העם לרבריהם , שהן כלם ענינים נשגבים , קצרה בהן  
 התורה מאד , לא הודיעה איך צמר משה לאהרן את יצועת ה' \*  
 ואף הודיע עמו כמנהו , כי השם שמהו בגיד על עמו , ולא יחס  
 לאהרן , גם לא זכרה תורה מה עשה אהרן , והדעת מותנת \*  
 כי בשמוע אהרן הנוראות האלה מפי אחיו , לא החריש לו \*  
 ופבר הוכחנו בפתיחתנו הראשונה , שבמקצות רבות שהיו אמרי  
 פה או בגיון לב כתם הכתוב , ולפעמים מפורש שלא במקומו \*  
 כמו שלא זכר הכתוב שדבר יוסף דבר אל אחיו כשהשליכוהו אל  
 הבור , ומירש במקום אחר שהתחנן אליהם , גם לא זכר הכתוב  
 איך צמר אהרן את הבאולה לישראל , ומה ענה אותו השם \*  
 ושירנו נתנו דבור דבור בפי משה , ונעמה בפי אהרן , ודבור בפי  
 אהרן



אהרן מוכר האולה לישראל , ומועצה כפי העם , כי זה דרך  
 המסור , להעיר לב הקורא , וללמדו מחשבות דעת דברים  
 נאמרים ומסולתים במלת נקיה הכלולים בשמן מליצותיו , ואם  
 מחזורי המסור נשגבים , ידון הקורא על חזקת כמה וכמה שגבן  
 דברות כאלה כשיצאו מפי אנשי הרוח הנודדים והעונים בענין  
 זה , ויתן כבוד למלך הכבוד אשר הפליא לעשות עמו באלה ,  
 כי לתכלית זה חברנו השירים האלה :

**ורשי"ר** השביעי כולל ביאת משה ואהרן א פרעה , ומה דברו  
 אליו בשם ה' , ומועצה פרעה המלאה בחזות , ודבור  
 שני למשה ואהרן אליו , שעליו ענה פרעה פעמים , והנביאים  
 לא ענו דבר , ופרעה הוסיף להגיד את ישראל , ותלונת ישראל  
 על משה ואהרן , והם לא השיבו דבר , ותפלת משה אל השם ,  
 ומועצה שבעה השם למשה , שכל אלה קצרה התורה אחד ,  
 והרחבנו הכל במליצות השיר מטעם שזכרנו , וליישב דעת הקורא  
 באמתת הקורות הקדמוניות האלה , שמרוב קצורי הספורים ,  
 יקשה עליו לכלכל הדברים בנושט שכלו , ויעלו על לבו מחשבות ,  
 ע"ד מושל מלך עו פנים כפרעה כאן אל וכתב בדברי משה ,  
 וכתבו ואל ישינו בדברי שקר (שמות ט' ט') , הן לא שלח יד  
 בשני זקנים , המבקשים לקשור קשר , להביא לב שנים רבוא  
 עבדים זבירים שימרדו במלכס , ואין מרד במלכות יותר נזה ?  
 ולא מצינו שדבר אתם קשות \* ואם אחרי שראה את כל מעשה  
 ה' הגדול הכלימס , וכתבו ויגרש אותם מאת פני פרעה  
 (שם י"א) , וכתום אל תוסף ראות פני כי ביום ראותך פני  
 תמות (שם שם כ"א) , כל שכן שיעשה כהנה וכהנה בתחלת  
 בואם אלו , וכל כיוצא בשאלות האלו שיחשוב לב כל מושל עליהן ,  
 יתבאר לו מולצות השירים האלה , כי ישרום לפניו כפי כתיבו  
 וכפי יסודותינו \*

**ומלכד** הכללים שאמרנו , שכוללים השירים האלו , בתבארנו

בצדן פרטי דברים במלצות התורה הסתומות, וחדשן בהן כונות  
 עמוקות הולכים על דרך הפשט, יבינום הקורא המסביל מזהלך  
 השיר ומנתיבותיו, כי המוקראות שבתורה הכתובים בפרשיות  
 שכוללים שלשה השירים האלו על הרוב סתומים, כאשר תראה  
 צפי' התורה להרבה רבי יצחק אברבנאל ז"ל, שמדרשו להעיר על  
 שאלות וספקות בכתובים, איך הקשה לשאול שאלות קשות  
 בפרשיות האלה, וזה' מענה לשון להשיב נכוחות, כי בהתרת  
 השאלות על הרוב לא הלכנו בדרכיו, ולא בדרכי המפרשים ז"ל  
 וכבר אמרנו כי מוחשבת המעורר הולך וסובב על הספורי כלומר אשור  
 עד סופו, לכך ענינו, ולחבר דבריו אחד אל אחד, עד  
 יהיו לאחדים בידו, ומסדון דבר לא יבוא ביניהם, הוא יסיס  
 לנו אל דברי המודברים והעונים, שהיו דבריהם תמיד מקבילים  
 עם ערך דבריהם, וכפי הליך שציר המעורר בדעתו מן המדבר  
 או העונה ההוא, וכפי מנהגי האומה והדור שקרו בו המעוררות  
 האלו, כאשר מודע לנו מספורי ד"ס הקדמונים, ולכן לריך  
 המעורר להתבונן בדברים שאין אורח להמפרש להתבונן בהם,  
 ולבאר כונות הכתובים בדרך המתקבל על הדעת, עד שיהיה  
 פרושו עמדת לשירו, ונותן כבוד לתורה, ונותנים עם השירים  
 שלפניו ושלאחריו, כי השירים קשורים זה בזה, ומלמדים זה  
 על זה, כמו שתראה בחוברת הזאת המתחלת בעטף רב  
 נדבאים לפני אל שפכו שיח, הקשור עם השיר שלפניו  
 שמזכרה בו תפלת ישראל ושמוע השם תפלתם, וזכר לו אלו  
 כלכבו שעל ידו יושעים מזרתם, ועתה ישיר שאעפ"י שנשמעה  
 תפלת המתפללים במזרים, לא מקרבם בחר אל נגיד ובושוע  
 וגו' \* וכן הוא בכל השירים השמועה אשר שנשעה חוברת הללו,  
 וכן מנהג פרקי כל שיר ושיר, אין ביניהם הפסק ענין, אלא  
 ענין נמשך מענין, ודבר מקטעף ודבר שלפניו / וכמו שכלי ספק  
 כבר הבין זאת המסביל השירי החוברת הראשונה, תמוז דברי  
 הפתיחה השניה \*





ויפגשוהו בהר האלים וישק לו

## ה ש י ר ה ח מ י ש

שוכן עד אם הבין כסאו שמים  
הדום רגליו ציון וירושלים  
שוכן עם עניים עם רכאי רוח  
גם רש בבית אין כל ובאין צהר  
אם טהור הוא בשמים לטהר  
עושו אור לו רוחו עליו תנוח  
א א י

תוֹעִי לֵבָב ! לָמָּה עַל זֶה תִּתְמַחֶה  
גֵּאִים ! לָמָּה עַל זֶה דְּבַר תִּגְדָּהוּ  
וְתֹאמְרוּ "יֵמָּה תִּבֵּל וּמִי יוֹשְׁבֶיהָ  
גַּם שָׁמַשׁ בֵּין רַבְבוֹת אוֹרִים יִשְׁכֶּת  
וּלְנִגְדָּה הָאָרֶץ בָּמָּה נַחֲשֶׁכֶת  
וּמָה הָאָדָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ

הָאֵל זֶה יִגִּיד עָלֵינוּ אֲמַרִי שֹׁפֵר :  
הִיתָפָאֵר אֵל עִם עֹפֵר וְאֹפֵר :  
וְיִלְמְדֶהוּ חֻכְמָה בַּעַת יוֹרְנוּ :  
גַּם בּוֹכֵי שָׁמַיִם מָנוּ אִם רָמוּ  
מִנְעֶרֶת עָלֵינוּ בְּמִסְלוֹתֵם קָמוּ  
וּמָה אֲנוֹשׁ רָמָה רָגַע אֵינְנוּ ?

אֲכֵן שׂוֹא דְבָרֵיכֶם - רִיק תִּתְאַמְרוּ  
לֹא אָדָם תִּמְאָסוּ צֶדֶק תִּפְרוּ  
בֵּית נְחוֹן תִּקְנוּ אֲמֶת תִּמְכּוּרוּ  
בַּק מְרָאָה עֵינֵיכֶם חֲשׂוֹג תִּשְׁיִגוּ  
בְּחֶלֶק נָפֶשׁ וְיָקָר רוּחָהּ תִּלְעִיגוּ  
עַל בֶּן כִּי תִגְדִּילוּ אֵל בּוֹ תִשְׁקוּרוּ



כִּי הוּא מַגְדִּיל שֵׁם אֱלֹהֵי מִמְעַל  
 וּמִקַּטִּין נִפְשׁוֹ בַּעֲבוּר לַמַּעוֹל מִעַל  
 לֵאמֹר חַנּוּם עַל זֹאת יִחְיוּ פָנֵינוּ  
 בּוֹי חֲכָמָה אַתָּם צֶדֶק תִּקְטִינוּ  
 וּבְמַחֲשָׁבוֹתֵיכֶם יִחְשׁוּב אֵל תֹּאמִינוּ  
 אֵת כָּל תַּחֲפָצוֹ אַתָּם יַחְפוּץ עוֹשֵׁמוֹ

כֹּאֲשֶׁר אַתָּם עַל חִילְכֶם תִּתְהַלְלוּ  
 רַק כֶּסֶף תַּחֲפָצוֹ הוּן רַב תִּשְׁאָלוּ  
 וְאַרְצוֹת רַחֲבֵי יָדַיִם תַּחֲמֹדוּ  
 כֵּן אִם אֵל מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים תִּבְיטוּ  
 כִּי תִגְדִּילוּם מִתַּת לוֹ כְּבוֹד תִּמְעִיטוּ  
 אִם בִּקְנָה מַעֲשֵׂה אֵל גָּדְלוֹ תִּמְוֹדוּ

אֵיךְ אֵל גּוֹדֵל הַנּוֹיֹת תִּשְׁאוּ עֵינַי  
 וּלְמִסְפָּרָם תִּרְאוּ אִם רַב אִם אֶין  
 וּלְמִרְאָה תִּכְנִיתֶם אוֹתָם תִּהְדָּדוּ  
 שׁוּרוֹ חֵית הַיָּם כָּאֵי מִרְאָה  
 מִי יָנוּד לָהּ אוֹ מִי יַחְמוֹל עָלֶיהָ  
 וְדָמִי עוֹלָל מֵאָדָם מֶה יִקְרוּ

לֹא מֵרָאָה עֵינַי לֹא יוֹסִיפוּ  
לֹא כְמוֹכֶם גַּם לוֹ טוֹבָם יַעֲדִיכּוּ  
לֹא כְמוֹכֶם עֵינָיו לָהֶם תִּצְפִּינָה  
אֶרֶץ וְשָׁמַי שָׁמַיִם הִיכִלְלוּהוּ ?  
אוֹ עוֹד אֶלֶף כְּמוֹהֶם הִיכִלְלוּהוּ ?  
גַּם הָאֵלֶף מַעֲשֵׂה יָדָיו תִּהְיֶינָה

הָאֵל כִּי יָבִיט אֶל מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם  
לְתִכּוֹנֶת אֲרָצוֹת רַחֲבֵי יָדַיִם  
יֹאמֶר הַעֲשֵׂרְתִּי ? זֹאת יְדֵי קִנְיָנָה ?  
אֵל לֹא יִפְלֵא כָּל דְּבַר מִמֶּנּוּ  
הִיתָפֹאֵר עִם אֶת עֵין תִּרְאֶנּוּ ?  
הֲלֹא אֶת כָּל אֵלֶּה יְדוֹ עֲשֵׂתָהּ

זֹאת תִּפְאֶרְתּוֹ כִּי עָשָׂם כִּי עָשָׂנוּ  
כִּי טוֹב הוּא כִּי דִבֶּר טוֹב עַל כָּלֵנוּ  
כִּי תָמִיד פָּעֵלוֹ כִּי יִשָּׂר מַעֲשָׂהוּ  
כִּי הַשָּׁמַיִם בְּתִכּוֹנָה כּוֹנֵנוּ  
וּכְרוֹב חֲכָמָה מוֹסְדוֹת אֶרֶץ הוֹכֵנוּ  
כִּי כִסֵּי יָדִין עָמִיד גּוֹי וּמִלְכָּהוּ



כִּסְאוֹ נָכוֹן מַה רָם הוּא עַל כָּל אֵלֶּה  
 יוֹצֵר כָּל הַכִּינּוֹ צוּר עוֹשֶׂה פֶּלֶא  
 וּמְכוֹנְנֵתוֹ מַה הֵם מִשְׁפָּט וְצֶדֶק  
 עַל בֶּן עוֹשֶׂה צֶדֶק יָרֵב אוֹרְהוֹ  
 אִם בֵּין צֹאֲלֵי קִנִּים יִשְׁכַּב עוֹשֶׂהוּ  
 חוֹפֵף אֵל עַל סִבּוֹ הַמְּלָאָה בְּדֶק

מִשָּׁם עַל כִּסֵּא כְבוֹד יוֹשִׁיבֵנו  
 וְנִבְיָאוֹ מִמְּכַלְאוֹת צֹאן יִקְחֵנוּ  
 וּמִלְכּוֹ יוֹצִיא לְמַלּוֹךְ מִבֵּית כְּלָא  
 כִּי רַבָּה עֲנֹת אֵל אִם כָּל הֵיחָה  
 גַּם רוּם גַּם תַּחְתִּיּוֹת מִרְאשׁ עִשְׂתָּה  
 כִּי מַה גַּם הַמָּה לִכְנִי עוֹשֶׂה פֶּלֶא

אֵל מִי יָבִיט אֵל אֵל תָּם וְיִקַּר רוּחַ  
 אֵל אִישׁ נָכוֹן אִישׁ חֲכָמָה בּוֹ תָנוּחַ  
 בּוֹ מִרְאָה עֵינַיִם יַחְזוּהָ אֱלֹהִים  
 בּוֹחֵר שָׁכֶת בְּשֹׁפֶל מַעֲזוּב יִשְׂרָאֵל  
 בּוֹחֵר רִישׁ מַעֲשֵׂת לֹא בְּמִשְׁפָּט עֶשֶׂר  
 בּוֹחֵר בּוֹ גֵּאִים מַדְבַּר גְּבוּלֹת

כִּי אִם יַחֲכֹם אֶת הָעַם יִרְחַב דַּעַת  
אִם יַעֲשֶׂה וְעָקַת דֶּל אֲזוּנוֹ שׁוֹמֵמֶת  
אִם יִמְשׁוֹל יִמָּאֵס רוּם לֵב רוּם עֵינַיִם  
בּוֹ יִבְחַר אֱלֹהִים גַּם יִדְעֵהוּ  
לַעֲשׂוֹת חֵיל בְּאַרְצָן יִקְרָאֵהוּ  
מוֹל צִדְקוֹ צִדְקָה נִשְׁקָה מִשְׁמִימִים

בּוֹ יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים מוֹפְתִים בְּאַרְצָן  
יוֹם יֵשֶׁב אֵל עַל כִּסְאוֹ לַגְדּוֹר פָּרָן  
יוֹם גַּם הָאֵתָנִים תַּחֲתִיו יִכְרְעוּ  
מִפְּיוֹ יִסַּד עִזּוֹ נִרְאֹת יַעֲנֵהוּ  
וּבְמִשְׁכְּבוֹתָ לָבֹ קוֹל יִשְׁמִיעֵהוּ  
בִּשְׂרָפִים בְּרוּחַ קוֹל אֵל יִשְׁמְעוּ

אֵת בּוֹ יוֹם פָּדָה מִצֵּר נַחֲלַת חֶבֶל  
מִדּוֹד הַעֲבִיר בָּפוֹ שָׁכְמוֹ מִסָּבֵל  
קָרָא מֹשֶׁה עֲבָדוֹ עָלָיו הוֹפִיעַ  
רָאָה אֱלֹהִים כִּי הוּא מְכַלֵּל יוֹפִי  
לָבֹ כִּי רוּחוֹ נֶאֱמָן אֵין בּוֹ דּוֹפִי  
וַיֹּאמֶר לִי אֵתָה עִם זֶה תוֹשִׁיעַ



עָנוּ מִכָּל אָדָם לְבֹהֶם  
 לֹא חָפֵץ הִשְׁתַּרְרַר בִּי לֹא נִסְחֹו  
 וַיֹּאמֶר מִי אֲנֹכִי בִי אֵלֶכָה  
 אֲךָ צוּר יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁעָה מִמֶּנּוּ  
 וַיֵּצֵאוּ וַיֵּלֶךְ בָּרְכוּ וַיְהַנְנוּ  
 עַל עֲנֹה צָרָק הוֹד מַלְכוּת צִלְחָה

עֲתָה אֲחֵל סֵפֶר אֶת מַה קָּרָהוּ  
 מַה דִּבֶּר מֹשֶׁה וּמַה אֵל עָנָהוּ  
 אֵל אֵין כְּמוֹהוּ אֵל אִישׁ אֵין כְּמוֹהוּ  
 נָא אֱלֹהֵי הָאָרֶץ אֱלֵי פְנִיךָ  
 נָא מִמִּבְקֶשְׁךָ אֵל תַּעֲלֶם עֵינֶיךָ  
 בִּי לֹא אֲמַרְתָּ בְּקִשְׁוֹנִי לַתְּהוֹ

\*

\*

\*

כַּעֲטָף לֵב נִדְבָאִים לִפְנֵי אֵל שָׁפְכוּ שִׁיחַ  
 אֵף בִּי עָלְתָה שׁוֹעֲתָם אֵל הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ  
 לֹא

כַּעֲטָף וּבִי / כְּשִׁיר הַזֶּה חֲתָמָל מִן וְחֶסֶד הָיָה רֹעֵה אֶת זֶלֶן יִתְרוֹ וּבִי / (שְׁמוֹת  
 אֵי אֵי) יַעֲר וַיֵּלֶךְ חֶסֶד וַיִּשָּׁב אֶל יִתְרֵי חֲתָמָן (שֶׁ דִּי י"ח) : כַּעֲטָף וּבִי /  
 אֲמֹנָר כְּשִׁיר דְּבִיעִי (דָּף ל"ז וּל"ח) :

לא מקרבם בחר אל נגיד ומושיע  
ממרחק הביאו במדבר ימצאנו  
בעב עולה מים וקטנה בכף גבר  
מרוח כי תנשא תהן המון מים  
על חלקה לחסד הצמים בה כל עשב  
על אחרת תמטיר ברר יך זרועית  
בן עלה מציה איש דבא ושפל רוח  
נשא מרוח אל לרעיף משפט וצדק  
להיות כטל אל יעקב באפיקים בנגב  
וכמטרת גפרית ואש על מעוני צען  
כי זה משה האיש עליו נחה הרוח  
עודו עובר את חותנו רועה את מקנהו  
ידע כי בא מועד לאמר לאסורים צאו  
על בן נחג צאנו אחר מדבר הערב  
לקרוב אל ארמת נוף לא יוכל לבוא שמה  
אולי מרועי צאן משוים עוברי ארץ  
ישמע טח פעל אל מה חדשות הצמים

קוה

בי זה וכו' עד סוף המאמר (סחוט ב' א') : ידע וכו' , חכמה שיר ב' (דף  
ל"ט"א) + מדבר הערב (ד"ס הרמב"ם והרמ"ם) כי הר ביני בין וידן למוריס :





הַמִּרְאָה חֹה נָדוּל ! נִפְלָא הוּא מִמֶּנִּי  
לִזְלִי עֵינֵי רוֹאוֹת לְשִׁמּוּעָה לֹא הָאֲמִנְתִּי  
אֲסִירָה מִזֶּה אֶקְרֹב לְמָקוֹם הַלְהֻכֶּת  
שָׁרֵשׁ דְּבַר אַחֲקוֹר מֶה חַוִּיתִי אֲכִינָה !

רְבוּ מִחֲשֻׁבוֹתַי אֶךְ בְּגִדּוּלוֹת לֹא הִלְכּוּ  
חֻכֶּם לֵב כְּמוֹהוּ הֵהוּא לֹא יָבִין דַּעַת  
כִּי אִישׁ זֹאת אִישׁ אֱלֹהִים הוּא אִישׁ מִתְלַקַּחַת  
כִּי בְּמִרְאוֹת אֱלֹהִים הוּא רוֹאֶה הַפֶּעַם  
צוּפָה לִישׁוּעָה הֵהוּא לִבּוֹ לֹא יַעֲנֶנּוּ  
”כֹּא הַיּוֹסֵקוּיִת כֹּא הַקֵּץ כָּלָה זַעַם  
כֹּא שׁוֹפֵט כָּל הָאָרֶץ הוֹלֵךְ הוּא מִצְרִימוֹת  
לְשִׁפּוֹם פּוֹעֲלֵי אֱוֹן כְּעֵץ יִשְׁבּוֹר עוֹלָתָה  
עַל כֵּן הִרְאָה זֹאת וּדְבָרוֹ יִשְׁמִיעֶךָ  
כְּאִשֶּׁר מִקֶּדֶם גָּלָה סוּדוֹ אֶל הוֹרֶה  
טָרֵם הַשְׁחִית עֲמוּרָה וְסָדוּם הַמִּרְשָׁעִית  
אִישׁ לֹא קָם כְּמוֹהוּ הֵלֵא יָדַע כָּל אֵלֶּה  
אֶךְ מֵרֹב עֲנָתוֹ מֵרוּחוֹ כִּי שִׁבְלָה

נִפְשׁוֹ



נִפְשׁוּ מִלְּתַאֲמֵן כִּי כֹאֵלֶה לֶה תִּקְרָאנָה

כִּרְאוֹת חֹקֶר לֵב כִּי מִמִּחְשְׁבוֹתָיו גַּם יָחַד  
גַּם אַחַת לֹא אָמְרָה אִישׁ וְאֵת תִּפְלֹא וּפְלֹא  
אֶךְ סֵר לְרְאוֹת כִּרְאוֹת אִישׁ אֶל אוֹתוֹת שְׁמַיִם  
נָתַן קוֹל מִתּוֹךְ הַסֶּנֶה וּבָשָׁם יִקְרָאנִי  
וַיֹּאמֶר מִשָּׁה מִשָּׁה וַיֹּאמֶר הִנְנִי

וַיֹּאמֶר אֶל תִּקְרַב חֲלוּם סִיָּרָה מִנִּשְׁת  
לְמִקּוֹם חֲרוֹם רִגְלִי וּמִקּוֹם רִגְלֶה כִּבְדָּה  
בְּנַעֲלִים לֹא תִדְרוֹךְ מִ כִּי הוּא אֲדַמַת קֹדֶשׁ  
הַתֵּיבָב וְנַעֲלֶיהָ שֶׁל מַעַל רִגְלֶיהָ

אִישׁ הָאֱלֹהִים לֹא יָדַע אֵת קוֹל מִי שׁוֹמֵעַ  
כִּי עֲלִיזָן הוֹכֵר עֲמוֹ נִפְשׁוּ לֹא הֶאֱמִינָה  
עַד בּוֹא קוֹל אֶל שְׁנִית וּכְאֵב אֵת בֶּן יַעֲנֶנּוּ  
וַיֹּאמֶר לוֹ אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אֲבִיךָ

אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם צוּר מִמְּנוֹ חֲצִבֶּת  
וְאֱלֹהֵי יִצְחָק גַּם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב אֲנִי

כֹּאשֶׁר

ב ב ב 2 2

כִּרְאוֹת (ס"ג' ז') : וַיֹּאמֶר (ס"ג' ז') : וַיֹּאמֶר (ג') :  
(ס"ג' ז') :

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר הָאֱלֹהִים הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה  
הַסְתִּיר מֹשֶׁה אֶת פָּנָיו עֵינָיו שָׁחוּ מִפָּנָיו  
מִתְבִּיט אֶל הָאֱלֹהִים מִן הַסֵּנֶה הוֹפִיעַ  
וּבְמִשְׁכְּבוֹתָ לְבֹו כָּל מַחְשְׁבוֹתָיו הִצְנִיעַ  
מִהַתְבֹּנֵן וּמִדֶּרֶשׁ בְּמוֹפְלָא מִכִּינּוּ  
כִּי יֵרָא אֱלֹהִים אָהָב הִצְנִיעַ לָקֶת  
אִם מֵאֵז הַלֵּךְ בְּגִדּוּלוֹת נִפְשׁוֹ מֵאֲנָה  
מִהַתְקַדְּשָׁה עֵתָה בְּמִרְאָה זֶה רֵאֲתָהּ  
כִּי בֹו אֱלֹהֵי עוֹלָם נִשְׁגָּבוֹת הִרְאָהּ  
רַב מֵאֲשֶׁר חֲזוּ הַנְּבִיאִים עֵינָיו חֲזוּתָהּ  
חִיּוֹת וּשְׂרָפִים וְדַמּוּת בָּסָא אֶל מַמְעַל  
וְתַמּוּנַת יְיָ יִבִּיט לֹא חֲזוּ חִמָּה  
זֶה רֵאֲשִׁית דְּבָרָו בֹו עֵינָיו כּוֹאֵת תַּחֲזִינָהּ  
אֵיךְ לֹא תִתְעַטֵּף רוּחוֹ מִירְאָה וּבִשְׁתִּי  
אִם נֶעַר מַעוֹרָו בְּמַחְבֵּא הַחֲבִיאָוּהוּ  
שֵׁם יֵשֵׁב שָׁנִים רַבּוֹת לֹא רֵאֲהָ שְׁמִים  
לֹא

---

וּבְמִשְׁכְּבוֹתָ (נב) / זֶה פִי פָנָיו / הַכּוֹלֵל פִּי הַגּוֹף / שֶׁהֵן חוּשׁ חוֹשֵׁשׁ חִיּוֹנִים  
שֶׁנִּפְטֵי הַדָּם / וְחַמֵּשׁ כַּחוֹת פְּנִימוֹת שֶׁהֵן פִּי הַנֶּפֶשׁ / וְכֵאלֶמְהוֹ כִּסְפִּירוֹ מוֹסֵר  
הַשֵּׁנִי חֵלֶק פִּי (פֶּרֶק ח' ב') :



לא תורה אור שמש לא הביט אור ירח  
 לא השקיף אל צבאות כוכבי אור כי יחלו  
 גם לא לו הגירו כי כאלה נבראו  
 אם פתע פתאים ממחבוא יציאוהו  
 ישא עיניו יביט אל עליות הארץ  
 יראה הדר אשר מעל לרקיע  
 שמש כי תורה מוצאי ערב ובקר  
 ירח יקר הולך כל חיל כוכבי נשף  
 מה יפלא זאת לו מה ישתומם הנער  
 ממראה עיניו יברח יתחבא בסתר  
 כי לבו לא יכיל הדר מראות כאלה  
 אם בן ישתאה גבר ממראה עינים  
 מה רב ממנו חלך נפש מראה רוח  
 כי תראה רוחו מה מדעת כל נשגבה  
 תפארת בית אלהים כל חצרות הקדש  
 ומחנות לרכבות לאלהיהם יקדישו  
 מה תפלא זאת לנפש רעד יאחזנה  
 רוח יראת יי בשלמה תעמנה

כֵּן לְבִשָּׁה יִרְאֵת אֱלֹהִיו לֵב מִשָּׁה עֲתָה  
 כֵּן לְבִשָּׁה מְלָכִים אֶת יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶּ  
 בְּרֹאוֹתָו עַל דְּרָכָו חֲרָנָה מְרֹאוֹת לִילָה  
 יִרְאֵתָם לֹא בַעֲתָתָם כָּחֶם לֹא הִבְשִׁילָה  
 כִּי שְׁעִשׂוּעִים יִרְאֵת אֵל לֵחַ עֹנֵג יִקְרָאוּ  
 כִּי עַל שׁוֹלֵיהֶ סָבִיב לִגִּית חֵן וְחֶסֶד  
 עֶקֶב יִרְאֵת אֵל אֶהְיֶה וּבְרָעָה גִילָה  
 וְאִשׁוּ מִחֻזָּה שְׂרִי יִחֻזָּה לֹא יֵדַע עֶצֶב  
 כִּי נִפְשׁוֹ עַל כָּל תַּתְרוֹמֵם תִּתְהַלֵּל נֶצַח  
 מְנַעֲיָמוֹת בִּימִין אֵל וּמִשְׁמָחוֹת לְשִׁבְעַ

בְּרֹאוֹת עֲתָה עָנוּ מִכָּל אָדָם בְּאֶרֶץ  
 כִּי רַבָּה עֲנוּת עֲלִיוֹן מַעֲנוּת כָּל גִּבֹּר  
 אִם בְּמִסְנֶה חוֹפֶיעַ אֵל רוֹעֶה צֹאן כְּמוֹדָה  
 שֹׂמֵחַ לִבּוֹ וּדְבַר קָדְשׁוֹ הוֹחִיל לְשִׁמוּעַ  
 אִם בְּמוֹפְלָא לֹא דְרִשׁ בְּמִכּוּסָה מוֹמֵנו  
 שֵׁם לֵב אֵל אֲמַרִי אֵל הַפִּין הַתְּבוֹנֵן כְּבוֹד  
 כִּי



כִּי כִשְׁחַר פִּירֵשׁ אֹרֹן עַל הַר גְּבוּהָ  
 פָּרְשָׁה שְׂמַחְתּוֹ עַל נִכְשׁוֹ אֶת אֲבֵרֹתֶיהָ  
 רוּחַ בִּנְיָמִן מֵעַל עֲנֻתּוֹ הִעֲלֶתָהּ  
 אֲזִי אָמַר לִבִּי לֹא חָנַם כָּל זֹאת הֲרָאֵנִי  
 הוּא אֱלֹהֵי אָבִי לֹא חָנַם הוֹדִיעֵנִי  
 אֲךָ יוֹסֵף דִּבֶּר עִמִּי וּדְבַר מִה יִרְאֵנִי  
 מִשְׁפָּטָיו יָגִיד לִי אֲשֶׁר יַעֲזֹר עַל צִעֲנִי  
 כַּאֲשֶׁר גָּלָה סוּדוֹ אֶל אֲבֵרֵהֶם מִקְדָּם  
 עַת רְצוֹן לֵאלֹהִים הוּא הֲרַעוֹת יִתְמוֹנוּ  
 וּלְיִשָּׁע עִמּוֹ יֵצֵא מִהֵרָ יִגְאָלֵמוּ  
 עֲתָה כִּי יִגַּה אֹרֹן עַל יֹשְׁבֵי צִלְמוֹת  
 יִזְכּוּר גַּם מוֹיֵשׁ מֵאֲחִיו מוֹדֵר כְּמוֹנִי  
 וּמְגִדֵּי־דָרִים שִׁבַּעְתִּי אֶל עַמִּי יִנְחֵנִי  
 וּבְצִלָם אֲחִיחַ בִּישׁוּעָתָם אֲיִשָּׁע  
 עוֹרְנוּ הוֹנֶה כְּאֵלֶּה עַל אֲדָמַת קִרְשׁ  
 בְּעֵינַיִם שְׁחֹת מִטָּה וּבִלְבָב שְׂמֵחַ  
 וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים : "הֲכֵן לָךְ

ובין

וּכְיֵן בְּדַבָּר    כִּי אֶת סוּדִי אֶשְׁמִיעֶה  
 אַחֲרָיָה צוֹעֲקִים אֵלַי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם  
 כִּי רַבַּת שִׁבְעָה נַפְשָׁם בּוֹ    צַר הָרִים קָרָן  
 כִּי פָרַעַה זֶה הִרְבָּה אֶשְׁמָה    הִרְבָּה הָרַע  
 הַכְּבִיד מֵאֲבוֹתָיו    הוּא אֶת לֵב עַמִּי הִכְנִיעַ  
 וּבְהִפְנֹעַם פָּנּוּ אֵלַי    אוֹתִי שִׁחֲרוּ  
 עֵוִי דָרְשׁוּ    וּבְכָל לֵב פָּנִי בִקְשׁוּ  
 וְאֵת תַּמְתִּי    יָפָה כְּלָכְנָה דְּמִיתִיהָ  
 בְּאִשֶּׁר חִשָּׁף מִשְׁחֹר תִּאֲרָה    וְתָהִי עֹמֶמָה  
 נָגַה אוֹרָה    תּוֹמָתָה בִּשְׁחַר עֲלָתָה  
 וְתַחֵם עֵינִי    וְאָמַר אֵךְ עַמִּי הִמָּת  
 וְאֶזְכֹּר אֶת הַבְּרִית    עִם אֲבוֹתָם כְּרַתִּי  
 וְלִמְעַן הַצִּילָם    מִמָּוֶה שִׁבְתִּי יִרְדְּתִי  
 וּמִלִּפְת אֵשׁ חַוָּאת    נִגְלִיתִי אֵלֶיהָ  
 כִּי זַעַמִּי אֵשׁ    בּוֹ אֶשְׁפּוֹט צוֹרְרֵי עַמִּי אֵלֶּה  
 הֵן עַמִּי בְּשׁוֹשְׁנָה    בֵּין חֹתִיִּים עֹמְדֹת  
 וּכְעַץ מִחֲמַד כָּל עֵץ    בֵּין עֵצֵי הַיַּעַר  
 וּבְעֵינֵי צוֹרְרֵיהֶם    פְּקוּץ מִכֹּאִיב נִחְשָׁבוּ  
 לוֹלִי



לולי עמם אנכי בצרה הייתי  
 בחרות אפם כם עוללותיהם לא חשאיח  
 יען משכני בין עם לקוצים נמשלו  
 על כן מעין רם תקומה לא לך נגלית  
 כי מן הסנה הזה אליך אדברה  
 את עמי עמי כל עשוי להם ידעת  
 אני יצר עין ענים מראש ראיתי  
 ואני נוסע און את צעקתם שמעתי  
 גם מכאובם ידעתי כי אל דעת אני  
 אם ימים רבים את פני מיהם הסתרת  
 בא ועם עד קצו וימי אבלם שלמו  
 לכו עתה צעקתם אל היכלי באת  
 מכור הפרזל הזה מחר אוציאמו  
 כי חמת צר רפה באש לזהט בוערת  
 הלחץ אשר לוחצים את עמי ראיתי  
 אם אוסיף הניחם שם עוד קום כל יוכל  
 הנה יצאתי לפקוד את עון מצרים  
 א א 1 3 כגבור

אני יוצא עין וכו' • זה פי' ראש דלית וכו' חקיר עם עמר : לכן עמר  
 און • זה פי' ועקב הנה נעץ ג"י באה חלי :

בגבור אַעיר קנָאָה על אוֹיְבֵי אֶרֶץ  
נָאֻת מִלְכּוֹ תִשָּׁפֵל מוֹעֲצוֹת יַעֲצִיּוֹ תִפְרֹנָה  
קֶרֶן עַמִּי אָרִים וְתִהְלֹתוּ אֹדֵיעַ  
מִן־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל מִרְעָה טוֹב אֶעֱלֶנּוּ  
אֶל אֶרֶץ בְּחֶרְתִּי בָּהּ לַהֲדוּמֵי שְׁמִתִּיהָ  
זִכַּת חֶלֶב וְדִבְשׁ הִיא גַם רַחֲבֵת יָדַיִם  
הִיא אֶרֶץ הַבְּנֵעִי לָתֵת לָהֶם נִשְׁבָּעֵתִי  
עָתָה קוּם אִישׁ חֵיל וְאֹזֶר אֶת חֲלָצֶיהָ  
כִּי אֶל מוֹשֵׁל זָרוֹן אֶל פִּרְעֹה אֶשְׁלַחָה  
אִם־כִּיּוֹ הָטָר נֹאדָה שִׁבְכָה יִכְנִיעֶהוּ  
דִּבֵּר אֹתוֹ מוֹשֶׁפֶטִים וּבִשְׁמִי צִוְּהוּ  
וְאֹמְרוּ לוֹ שְׁלַח חֲבֹשִׁי עִם זֶה לִי יִצְרָתִי  
וְלַעֲמִי תֹאמַר מֵאֶרֶץ שׁוֹבֵיכֶם צֵאוּ  
עוֹד צֹנִים כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אֶצְוֶה  
וְלִקְוֹלָה יִשְׁמָעוּ אִישׁ לֹא יִמְרָה אֶת פִּיהָ  
כִּי מוֹשֵׁל שְׁמִתִּיהָ נִגִּיד עַל שָׂרֵי קָדָשׁ  
אֶתָּה תִרְעָה אֶת עַמִּי בְּתַבּוּנוֹת תִּנְחַמּוּ  
אִם אֶתָּה תֵצֵא לַפְּנִיָּהם בְּטָח יֵצְאוּ

אם

כִּי מוֹשֶׁל וְכוּ' עַד סוֹף הַפָּסָקִים הַזֶּה כִּי וְהוֹלִיךְ אֶת עַמּוּל בְּכִי מוֹחֲלִים כִּי יִהְיֶה  
הַגִּיד יוֹלָא וְכֹף לַפְּנִיָּהם •



אם אתה תבוא לפניהם במה יבוא  
משה ! את כל זאת צויתי אחת דברתי  
אתה תוציא את עמי מארץ מצרים

אמרי קדש אלה מפי עליון יצאו  
אם מוסרות נפש עבדו כרגע פתחו  
אם תחת חיה ברה מעטה גיל עטוהו  
כל חררי בטנו שישון גם שמחה מלאו  
כי שמע כי פקר יי נכאי רוח  
וימין קדשו עתה רוממה לעשות חיל  
לנקום נקם מצריו לברית פועלי און  
בין מצהלות לבו יראה ורעד עבדו  
השקט לא יוכל כל מחשבותיו התקוממו  
על פי נבחר הוא להיות נגיד ומושיע  
פאיש החל לראות מה מעל לרקיע  
אחרי חרד תשוב רוחו אליו ירגיע  
ובלב שמח נושא עינו השמימה  
ובעוד יחד בכבוד אל יפיעו שמים

ובמעשה

ג ב 2 3

וּבְמַעֲשֵׂה יָדָיו אֲשֶׁר יַגִּיד הַרְקִיעַ  
 יִרְאֶה פְתָאוֹם שָׁמַיִם בְּעֵבִים יִתְקַדְּרוּ  
 מִחַת רָאָה אֹרֶךְ יִרְאֶה בְּרֶקֶת שְׁמַע רַעַם  
 מִתְרַדְּיוֹ הַחֲדָשִׁים חֲדוֹת לְבֹי יַעֲזוּרוּ  
 בֹן עֶבֶד יי אִם אֲמֵרוֹת אֵל שְׁמַחוּהוּ  
 מֵאַחֲרֵית דְּבַר שְׁמַע שְׁמַחְתוּ נַעֲצָרָה  
 אֶל לְבֹי דְבַר ״מָה זֹאת שׁוֹאֵל אֵל מִמֶּנִּי  
 אֲפֹסֵל מָה גִבּוֹרִים מַעֲזוֹלִם לֹא פָעִלוּ  
 לֵב לֹא חֲשָׁבוּ רוּעָה רוּחַ לֹא דָמָהוּ  
 מִי יִחְשׁוֹב זֹאת ? הֵעַל רַבָּאוֹת יַעֲזוּ גִבּוֹר ?  
 עַל מֶלֶךְ עַל חֵיל כִּי רַב עַל סוּם זֶרֶקֶב ?  
 גִּבּוֹר בְּאַרְצָן עֹז בְּנִמְרוֹד גִּבּוֹר צִיד  
 אִם יִשְׁמַע בְּאֵלֶּה בְּרִכְיוֹ תִּלְכְּנָה מַיִם  
 וּמָה אֲנִי אִישׁ רוּעָה צֹאן יֹשֵׁב שְׁפֵל  
 גַּם דּוּחִי שְׁפֵל קִמְזֵן בְּאָדָם שְׁמִנִי  
 הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיל מֶלֶךְ וְגֹאֲזֵן לְבֹי אֲכַנִּיעַ  
 הֲאֲנִי אֲשַׁתְּרֵר הֲאֲנִי אֲמַלּוֹךְ עַל עַם קָדֵשׁ  
 צֹר לְפִי מִהֲכִיל זֹאת אֲהָה מָה קִמְנַתִּי  
 כִּי אֵל כָּל יוֹבֵל מָה יִחְזֹץ יַעֲשֶׂה יִדְעֵתִי



אֲדָא אֲנִי אָדָם לֹא אֵל לִבִּי רַק לֵב גִּבֹּר  
 לֹא חִפְּכוּ אֱלֹהִים לֹא שָׂמוּ לֵב לִישׁ  
 הַזֶּה מִלְכוּת לֹא נָתַן לִי עֹז לֹא הִלְבִּישְׁנִי  
 מָה אֶעֱשֶׂה וּבִמָּה אוֹכֵל לֹא הוֹרִיעֵנִי  
 עֲתָה מָה אָשִׁיב אֶל שׁוֹלְחִי מָה אֲדַבֵּר  
 אֲמַר אֶל אֵל הַרְף מִמֶּנִּי לֹא אֵלְכָה  
 חֲלִילָה לִי מַעֲשׂוֹת זֹאת חֲטָאת קָסָם מוֹרִי  
 מִחֲמַת אֲמַרִי קְדוֹשׁ טוֹב לִי כִי אָמוּתָה  
 וּבַעֲד לִבִּי יְיָ אוֹתִי פִי יֹאמַר הִנֵּנִי  
 הִרְצֵנִי אֵל מִצְּפוֹנִי לֵב הוּא יוֹדֵעַ  
 תַּחֲנוּנִים אֲדַבֵּר אֶת שִׁיחִי אֲשַׁפּוּכָה  
 אֵל אֱלֹהִים אֶקְרָא לְמִשׁוֹפְטֵי אֲתִּחַנֶּנֶה  
 כִּי טוֹב יְיָ רַחֵם אֲבִיוֹנִים שׁוֹמְעַ  
 וַיַּצַּק אֵל אֵל הַנִּרְאָה אֱלֹהֵי וַיֹּאמֶר  
 אֲרוֹן כָּל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת יוֹעֵץ פֶּלֶא  
 לָמָּה מִבֶּל אֵלֶּפֶי יִשְׂרָאֵל כִּי בַחֲרָתָ  
 לְשִׁבּוֹר מִמָּה דָשַׁע לַפְדּוֹת עֲדָר אֶתְּבַת  
 מָה יִתְרוֹן רֵאִיתָ בִּי עַל כָּל יֹשְׁבֵי הָלָד  
 כִּי מֵאַחֵר עָלוֹת הָלוֹם הִבִּיאוּתִנִּי

מִי אֲנֹכִי כִי אֵלֶךְ אֶל פְּרַעַה מִצְרַיִם  
 מִחֲרַבּוֹ יֵרָאֵתִי וּמֵאֲרָצוֹ פִּרְחֹתִי  
 כִּי אִישׁ הִתְנַתִּי נֹאֲלִי דָמוֹ לִי יֵאָרֹכּוּ  
 כַּצִּפּוֹר נוֹדֶדֶת מִקְנֶה בֶן נִדְרֹתִי  
 בְּאֲרָצוֹת נִכְרִיּוֹת עַד הֵנָּה הִתְנוֹדְרֹתִי  
 לֹא יֵשֶׁם לִי בְּגִדוֹלִים בֵּין שָׂרִים לֹא יִשְׁכַּנִּי  
 אִם אָבֹא הֵיכַל מֶלֶךְ וְאַצִּיחַ בִּישְׁמִי  
 וְיִקְלָס אֶתִּי לֹא וְצִעֲרִיוּ בִּי יִשְׁחָקוּ  
 דִּבֶּר לֹא יִתְנוּגִי וְאִדְבָּרָה לִי יִלְעָגוּ  
 כִּי יִהְיֶה אָבִי חֶמֶת מֶלֶךְ מִלֵּאכִי מוֹת  
 וְתִקְטֵן לִּי עוֹד זֹאת וְתֹאמַר אֶל עֲבָדָה  
 אֶתָּה תִרְעֶה אֶת עַמִּי כִּי נָגִיד שְׁמִתִּיךָ  
 אֶתָּה תוֹצִיא אֶת עַמִּי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם  
 בְּמָה בָחִי גִדּוֹל לַעֲשׂוֹת רַבּוֹת בְּאֵלֶּה  
 כִּי אֶתָּה יְיָ אוֹת עַמִּי לֹא עֲשִׂיתָ  
 וּבְמָה אֲשִׁלֵּם עֲצָתְךָ לֹא לִי הִגַּדְתָּ  
 אֵל נָא הוֹדִיעֵנִי אֲרַחֲוִתֶיךָ לִמְדֵנִי :  
 תַּחֲנוּנִי



תַּחֲנוּנָיו שָׁמַע אֵל וּמִקְרָשׁוֹ עָנָהוּ  
 "לָמָּה זֶה חֲרָדְתָּ? לָמָּה נָפַל לִבְךָ?  
 וְתִשָּׁבַח בִּי אֱלֹהֵי הוֹמָת אֵשׁ בְּעֶדְךָ  
 לֵךְ בְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי וּבִשְׁמֵי תָרִים קָרוֹ  
 מִפְּרִיעָה אֶל תִּירָא רַע לֹא יִקְרַב אֵלֶיךָ  
 בִּי אֲחִיחָה עֲמֹךְ יְדִי אֲוִלֶיךָ לִימִינְךָ  
 גַּם חֵן גַּם כְּבוֹד לִי הֵם לִי עֲזוֹ לִי תַפְאֶרֶת  
 לִי חֲכָמָה לִי בִינָה גַם לִי הַמְּשִׁל וּפָתַח  
 כָּלִם בְּעַדִי תִלְבַּשׁ כַּפְלָה אֶת בְּלִיָּה  
 פָּרַעַה יִרְאָה וְקָם אֲדִירָיו לֵךְ וּכְרַעוּ  
 לַחֲרוֹג נָבוֹר מִצְרֵי מִדּוּעַ לֹא יִרְאֶתָּ  
 עַל כִּי אֲוִמִּין אֲזַרְתִּיהָ עֲזוֹ הִלְבַּשְׁתִּיהָ  
 יוֹם רוּעִים רַבִּים גִּרְשִׁית מִמָּה יִרְאוּ  
 יְדִי עֲשִׂיתָה זֹאת פִּתְחֶיהָ עֲלִיהֶם נָתַתִּי  
 אִם בְּעִבּוֹר עֲשׂוֹת אֵלֶת כְּבוֹד עֲשִׂרְתִּיהָ  
 בְּעִבּוֹר הַצֵּל מִיד אֹיֵב עִם זֶה אֲהַבְתִּי  
 וְלִהְיוֹת מִמְּלֶכֶת זָרוֹן עִם שְׂרִיָּה  
 מֶה אֲגִדִּיל לַעֲשׂוֹת עֲמֹךְ כְּהִנֵּה אוֹסִיפָה

תַּחֲנוּנֵי זִמְרָה עַד סוֹף הַחֲמִשִּׁי (מִנוּחַ ב' י"ח) :  
 גַּם

גַּם אוֹת אֶל תִּשְׁאֹל לָךְ לְחִמּוֹךְ בּוֹ אֵת לְבָבְךָ  
חֲסִנָּה הִנֵּה הָאִשׁ הַזֹּאת הִמְתַּלְקַחַת  
אוֹת לָךְ בִּי כִי רוֹבֵר בִּי אֲנֹכִי שׁוֹלְחָהּ  
וְנִמָּה תִירָא אִם מֵאֵתִי אָתָּה שְׁלֹחַת  
מֵאֵל אֲשֶׁר לֹא יִפְלֹא דָבָר מִמֶּנּוּ  
בִּי עֲשֵׂה תַעֲשֶׂה גַם יָכוֹל תִּוְכַל יִרְעָתִי  
גַּם לֹא חָסֵם נֶגִיד עַל עַמִּי צִוִּיתִיךָ  
לֹא כַּמִּשְׁלִים בְּלֹאנִים תִּהְיֶה מִמִּשְׁלָתְךָ  
לְלֶחֶם מִלְחָמָתָם וּלְהוֹרוֹתָם מִשְׁפָּטֶיךָ  
כִּי יִשָּׂר קִדְּשׁ תִּהְיֶה לִּי כַּמְאוֹר שְׁמִתִּיךָ  
אֵת חֲקוֹתֵי תוֹרֶם מִצֻּרֵי יֶגִיד כִּיךָ  
כִּי אֲחֲרֵי מִמְצְרִים אֵת עַמִּי הוֹצֵאת  
לִפְנֵי הָהָר הַזֶּה בֵּית יַעֲקֹב יַעֲבֹדוּנִי  
עִם אִשׁ דָּת בִּימִינִי מֵרֹאשׁ הָהָר אֹפִיעַ  
אֲזַיְגָה אוֹרְךָ כִּי תִהְיֶה מִגִּיד צֶדֶק  
אָתָּה תִשְׁמַע מִבִּי תוֹרוֹתֵי אֲצִמּוֹ

אתה

---

גַּם אוֹת וְגו' (סס סס) כִּי זֶה לֶךְ הָאִשׁ כִּי אֲנִי שְׁלֹחֶיךָ : גַּם לֹא וְגו'  
(סס סס) זֶה כִּי כְּהוֹלֵךְ אֵת הַיָּם הַמִּלִּים וְגו' וְהוּא כִּי עוֹמֵק כְּדֵלִי הַכְּחוּז  
יִשְׁמְרוּ הַמִּגִּין כְּסִידָה 2



אתה תגיד להם זאת הדברים שמעתי  
 אם את הנשמות עשיתי מה הן ידעתי  
 ואבחר בך יען עליך על כלנה  
 איש כמות לא קם גם לא יקום כמות  
 קחת תורה מפי אין עוד איש בלעדה

אם אמנם אמר אל שפתי עבדו האמימו  
 משאל עוד מי אנכי ובמה אושע  
 יען כי עוז מאלהים לבחיריו יתנו  
 בושל יעדה גאון אביונים ילביש ישע  
 עוד לבו סוער בו על פי נגיד שמחה  
 מאז רוח ממשה עליו רא עברה  
 גם עתה רוח מלכות עליו לא צלחה  
 איש כמותו משפיל רוחו ומכניעהו  
 מואס מהגדיל שם ומכבוד בורה  
 מכובד אבן עליו המשה כבדה  
 אף כי אמר לו אל אל תירא אתה אני  
 אם עוז מאלהים לא מצא לבו הפעם

גם

ד א י 4

גַם מוֹפְתִים לֹא נָתַן לוֹ אוֹתוֹת לֹא הִרְאָהוּ  
לְשִׁבִיל בָּם נִאֲוֹת מִצְרַיִם רוּם עֵינֵי מֶלֶךְ  
וְלִהְיוֹכַח בָּם עֲנִי אֶרֶץ כִּי בֹי יִבְמָחוּ  
אֵיךְ יִתְאַזֵּר חֵיל ? אֵיךְ לֹא יִירָא לְלָכֶת ?  
וְאַיֵּשׁ אָמַר לוֹ אֵל בְּאָדָם אֵין כְּמוֹךָ  
וּבַעֲבוּר אֲשֵׁלִים אֵת עֲצָתִי כִּהֵן בְּחִרְתִּי  
הִגֵּד זֹאת אֵל זִקְנֵי עַמּוֹ נִפְשׁוּ נִכְלָמָה  
כִּי הוּא לֹא הָאֱמִין כִּי חֲזָקִים לוֹ יֵאֱמִינוּ  
אִם דִּיקָם יָבֹוא אִם גַּם לָבוּ רַק לֵב גִּבֹּר  
אִם לִשְׂאֹל מוֹפֵת לִשְׂאֹל עַז בִּשׁ מִפְּצוֹת פִּיהוּ  
זֹאת נִזְעַן כִּי דֹאֲנֵת לָבוּ אֵל אֵל יִדְרִיעַ  
לִשְׂאֹל מֶה יַעֲשֶׂה אִם אָמַרִי פִּיו לֹא יִשְׁמָעוּ  
אֵילֵי יִפֹּק רִצּוֹן מִי וַיִּחַנְנוּ  
וַיַּעֲמִדֵנוּ גַם עַז גַּם מַלְכוּת לַעֲשׂוֹת חֵיל  
עַל כֵּן שָׁב וַיִּתְּכַלֵּל אֵל אֵל עוֹד וַיֹּאמֶר  
"הִנֵּה אֲנִכִּי בֹא מִצְרַיִם אֵל עֲמָה  
חֲדָשׁוֹת אֲשִׁמְעֵם וּבְצוּרוֹת לֹא יִדְעוּ  
אָמַר אֵל דְּבֹאֵי רוּחַ אֵל עוֹשִׂים בְּחוּמָה  
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם נִרְאָה לִי הוֹרֵכָה

מלכת



אָמור לַאֲסוּרִים יָאֵר לְבוֹשֵׁי־לֵב אֲמִינוּ

דָּבָר מִשְׁפָּט אֶת פֶּרַעַה וּגְאוֹנוֹ הִכְנִיעַ

עַל פִּיךָ יִשָּׁק עַמִּי יֵצְאוּ נָם יְבוֹאוּ

הִקְרִי לֵב כְּמוֹהֶם הִלְדָּבְרִי יִשְׁמְעוּ

הלא יביטו יראו כי אלי יאמרו

הַגִּם אֶתְּהָ בְּנִי אִים ? לְקַדוֹשִׁים הַמִּית ?

הַזֹּאת תַּפְעַל אִתָּהּ ? הַזֹּאת יַפְעַל זָכָר ?

אל ימים ראשונים מה היה אם נשאלת

מִי צִוָּה עַל הַנְּפִלְאוֹת נַעֲשֶׂה מִקְדָּם

כָּל־מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הָיוּ יֹאמְרוּ לָנוּ

הַבְּאֵלָה בָּאוּ מִיַּד גְּבוּרֵי כֹחַ

תִּבְאֵנָה עִתָּה בַּפְּקוּדֹת שׁוֹכֵן בֵּית הַזֶּמֶר

מִיָּאָנֹכַח עוֹלָל הָיָה יוֹנֵק שָׂדִים ?

נִזְרָאוֹת כְּאֵלֶּה מֵאֲדָם לֹא שָׁמְעָה

אִם אֶל חֶפֶץ בְּנֵי רוּצָה בִּישׁוּעֵתָנוּ

גאון וגובה יערה הור גם הדר יעט

גפרית ואש ימטיר משמים על צרינג

ד ב 2 4

אבני

[illegible][illegible]

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הוֹצִיאנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

ਮਲਿਕਾ ਪੁਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ੧੦

באלה, ב' ק"ה: אהאם מר

אמר ר' שמעון בן לקוני

מחנה יהודה

מלך ישראל וכל ישראל

*[Faint handwritten notes at the bottom of the page]*

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥  
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ २ ॥

ז' אלול ה'תקל"ח

אין ארץ ישראל (אין ארץ ישראל)

מחצית השנייה

על אהרן ואלהיו

אֲבֵנֵי בֶרֶד יִשְׁלִיךְ מֵאֲצִרֹת הָרָקִיעַ  
וּבְקוֹל יָרֵעַם עֲלֵיהֶם וּבִרְקִיּוֹ יִלְכּוּ  
כִּסֵּא פְרֹעָה יִחַפּוּךְ מִבְּצֻרֵי יְהֹרָם  
כִּי לִי הַמְּלוּכָה אִזְּ צָרִים יִבְרֹאוּ  
אִזְ יָרִים קֶרֶן עֲמוֹ וַיִּבְשְׁמוּ נְגִילָה  
אִם אֵל נִרְאָה אֵלֶיךָ צִיר שְׁלוֹת אֶתָּה  
סֵפֶר לָנוּ נִדְרָלוּ הִגֵּד מָה שֵׁם שׁוֹלְחֶךָ  
נָא אֵל ! אִם כֹּה יִשְׁאַלֵנוּ מָה אָמַר אֱלֹהֵינוּ  
נִאֲדָר בְּקִדְשׁ נָא מְלָכָה בְּלִשׁוֹנֵי שִׂימָה

דִּי אוֹהֵב צְדִיקִים מִי טוֹב כְּמוֹךָ !  
קוֹל דָּךְ תִּשְׁמַע וּמִפִּי תֵס יַעֲרֹב לָךְ שִׁית  
עַל כָּל תַּעֲנָה וּבְכָל מַעֲנָה דַּעַת תּוֹרְנוּ  
מָה יִשְׁיב נֶגְבֶּר וּמָה יִשְׁאַל עוֹד יַדְעַת  
אֵךְ תִּחְרִישׁ לוֹ עַד יִשְׁאַל עַדִּי יִפְצָה פִּיהוּ  
כִּי לָךְ יִנָּעַם קוֹל אָדָם אִם מִתּוֹם לֵב יַעַל  
רַב מֵאִשֶּׁר יִנָּעַם קוֹל בֶּן אֵל אֲזוּנֵי אֲבִיהוּ

גס

דל ילוכז וכו' / עד סוף המאמר • יבאר בו המשורר פיו ואמרו לי מה שמו וכמו  
פלמזני גפתיחם החוכמת הזאת / ועוד דבר על פיו מלת שם כפוסה פיו ג' :



גַּם צָרַת לִבּוֹ תִּרְאֶה אֵל אֶךְ תַּעֲלִים עֵינַי  
עַד יִלָּחֶם הוּא עִם צוּרְרֵי נַפְשׁוֹ מִבֵּית  
יִשְׂרָאֵל לִקְרֹאת פֶּחֶד לִקְרֹאת כָּל רַעֲיוֹן הוֹחַ  
לִקְרֹאת כָּל מַחֲשַׁבּוֹתָיו חֲקוּשֵׁרִים עָלָיו קָשָׁר  
כִּי יַעֲזוּ עָלֵיהֶם וּבְכָל טֶאֱמָצִי כַח  
יִתְחַזֵּק בְּאֱלֹהָיו וְלִמְעַנּוֹ יַעֲשֶׂה חֵיל  
אִז תִּפֹּן אֵלָיו עֲזָרוֹ תִּשְׁלַח לוֹ מִקֶּדֶשׁ  
אִז שְׁלוֹם יִהְיֶה לוֹ מִצוּרְרֵי נַפְשׁוֹ בֵּיתָהּ  
אִז שְׁלוֹם יִהְיֶה לוֹ מִפֶּחֶד אוֹיֵב הוֹצָה  
בֵּין אֵל וּבֵין מֹשֶׁה כָּל זֹאת רָאָה רָאִיעַ  
עַת עָנָהוּ יָדַע מַה עוֹד יִשְׁאַל מִמֶּנּוּ  
רָאָה צָרַת לִבּוֹ אֵל מַה עֵינָיו תִּצְפִּינָה  
לִרְעוֹת עִם בְּנֵאוֹן שֵׁם אֱלֹהָיו עוֹז יַעֲטֵנוּ  
תַּת עָלָיו הוֹד מַלְכוּת וַעֲזוֹ חֶפֶץ עוֹשֶׂהוּ  
עַל כָּל אֵלֶּה כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ הַבְטִיחָהוּ  
רַק עַד יִגְבֵּר חֵיל חֲסִדָּיו הִתְאַפְּקוּ  
וּבִמָּה בְּלִבֵּב מֹשֶׁה לִפְנֵי אֵל הַגִּיד פִּיהוּ  
אֶךְ מִירְאֵת שְׂדֵי בְּלִשׁוֹנוֹ הִבְחִירָנוּ  
כִּי אֵיךְ מַה שֵׁם אֱלֹהֶיךָ הָעַם יִשְׁאֲלוּ

הלא גם טרם באו המבשרים מצרימה  
ידעו וקני עם כי נרא שם אלהימו  
ובאל שדי מלכנים נראה לאבותימו  
מרת נפשו ידע לבו מה לה שואלת  
כי מופתים תשאל לה נפלאות לא נשמעו  
מבעליו יכירו גבר בם שם יעש  
גם אל בעלילותיו יעשה לו שם הבארת  
ושמו כי יאדיר בארץ עמים ירגו  
אז על מצרים ומלכם תפול אימתה  
גם אסירי התקוה לדבריו יאמינו  
אלה יתנים להלוק אלה אחריו ילכו  
אז ישמח לבו ציר נאמן אל שולחו יהי  
ובטוב טעם דבר כי העם ישאלוהו  
מלאך שלוח הנידה מה שם שולחך  
מה מופת יפעל לעשות לו בו שם בארץ  
כי נשמע אליה כי ישמע לה המלך  
ידע ענו כי אל חופש כל חדריו במן  
ובטרם מלה בלשונו בלה יודע  
אמר חסיד ודקר כל לב אולי יענני



אם זאת ממך ישאלו שאל אלי פסוק

וּבְטָרָם תִּקְרָא מִסֵּתֵר רַעַם אֲעֻקָּה

אֶתָּה הָחֵל צֵן וּלְקַח לָךְ אִם לֹא יִשְׁמְעוּ

אֶת הַשֵּׁמֶשׁ אַחֲשִׁיד עֲלֵיהֶם בַּצְהָרִים

אֲרָצִים תִּרְעֵשׂ מִתַּחַת חֲמוּתָם תִּבּוֹלְנָה

אִישׁ עִם אִבְנֵי אֱלֹהִים תִּרְדָּה מִמֶּעַל

או דבר אצוה עם ומלך אוֹבִידָה

כִּן חָזָה לֵב מֹשֶׁה אֶתָּה נִפְשׁוֹ לִשְׁמוֹעַ

עַל דַּעַתּוֹ      אָמַר וּפֶלֶא יִחַדְיוּ כּוֹנְנֵי

עם אֲמַרִי פִּיּוֹ אִם לֹא יִרְעֵם אֶל פְּשָׁמַיִם

מֵרֶם כָּלָה דְּבַר חֶלְקוֹ בֵּין חֲלָי חֶרֶב

אך לא פאשר השכל משה יען עושהו

כִּי דַרְכֵי אֱלֹהִים וּמַפְעָלָיו מִדְרָכֵי גִבּוֹר

רַב מִנְבֵּה שָׁמַיִם עַל אֶרֶץ גִּבְהוֹת

תָּהֵן אֵל הוֹדִיעַ עִוּוֹ עַל אֲדָמַת צִעֵן

אך זאת לא חפץ בי בתאום יצא הרטף

כִּי עַם רֵאשִׁית דְּבָרִי עֲבֹדוּ אוֹתוֹת תִּבְאֶנָּה

כִּי אֵל שׁוֹקֵל עַל־לִוְתָיו עַל מִאֲוֵי צָדֵק

וַיִּבְלַעְלֶם בְּמִשְׁפָּט דָּוִק יָשִׁים אֶל מַעֲשָׂהוּ

באישך

באותה שנה אבא אבי ואלף  
אל מנחם, אבא אבי ואלף  
עם אבא אבי ואלף  
בא אבי ואלף  
בא אבי ואלף

הוא פירוש וכל היום  
 פ' במוצאי. וכל היום  
 הוא פירוש וכל היום  
 פ' במוצאי. וכל היום

בְּאִשֶּׁר מִרְגַּע עֲלוֹת שָׁחַר עַד צֹאת שָׁמֶשׁ  
כּוֹ לָקוּ יִרְכּוּ הָאֹר עַד יִשְׁלַם הַבֶּקֶר  
וּמִבּוֹא הַשָּׁמֶשׁ עַד כִּכְבִּים יִהְיוּ  
כּוֹ לָקוּ יִמְעֹט הָאֹר עַד תַּחֲשַׁךְ הָאָרֶץ  
כֵּן יִכּוּ פַעֲמֵי נַפְלָאוֹת אֵל וּלְאֵם תִּצְעֲדָנָה  
מִצְעַד אֵל צֶעֶד יִמְעֹט אֹר פּוֹעֵל אֵין  
מִצְעַד אֵל צֶעֶד יִרְכּוּ אֹר עוֹשֵׂי צֶדֶק  
יֵד עֲלִיּוֹן תַּעֲשֶׂה זֹאת לְתַבּוּנָתוֹ אֵין חֶקֶר !  
מִה תִּרְאֶה עֵינֵי רְחוֹק רְחוֹק מִי יִרְאֶנּוּ  
מִה יִבִּין הוּא עֲמוּק עֲמוּק מִי יִמְצְאוּ  
בְּאִשֶּׁר שׁוֹרְרוּ אֲנָשִׁים מִפְּעֻלּוֹ שְׂגָאוֹ  
יָרֵם אֵל יִשְׂרָאֵל לֵב וְחֶסֶד יוֹתְבוֹנֵנוּ  
גַּם אֵל נֶאֱמָן בֵּיתוֹ דְּרָכֵי טוֹבוֹ יוֹדֵעַ  
וְיִלְמְדֵנוּ אֲרָחוֹת דִּינָיו עַל מֶה הִטְבְּעוּ  
אֶךְ עַד כִּה חֲפֵץ הָעֶלֶם עֲצָתוֹ מִמֶּנּוּ  
וּבִמְעַנָּהוּ רַק זֹאת הִגִּיד לוֹ וַיִּבְיַנְהוּ  
כִּי מִיּוֹם בּוֹאוֹ מִצְרַיִם עַד צֹאת עַם קִדְשׁ  
יִהְיוּ



יִהְיוּ יָמִים בָּם יִפְצִיר מֶלֶךְ יִרְבֶּה מְרִי  
 עַד קֵץ הַיָּמִים אִזּוּ נִבְלָאוֹת אֶל יִבְרֵי עוֹהָו  
 אֶךְ בְּמָה יִכָּל קוֹם לִפְנֵי מוֹשֵׁל פּוֹשֵׁעַ  
 טָרָם יַעֲבֹר מִיַּעַר זֶה עַד לֹא כָּלָה זַעַם  
 וּמָה יַעֲשֶׂה לִפְנֵי הָעַם בַּעֲבוּר יֶאֱמִינֵנוּ  
 כִּי נִבְיָא נֶאֱמָן הוּא לִי אֱלֹהֵינוּ  
 זֹאת הָעֲלִים מִמֶּנּוּ לֹא הִגִּיד לוֹ חֶפְזָם  
 עַד יָשׁוּב יִשְׁאֹל כִּי אִזּוּ חֲדָשׁוֹת יִרְאֶנּוּ  
 כִּי בִזְדָּרְךָ אֵל רַק עַל מִשְׁאֵל פִּיו יַעֲנֶנּוּ  
 אֵל מוֹצֵפוֹן לְבוֹ אֵל מִחַ יִגִּיד עוֹד לֹא יִפְּן  
 וּכְלִדֵּי שַׁעֲשׁוּעִים חֲכָמֵי לֵב לוֹ נִחְשְׁבוּ  
 בְּאִשְׁרֵי אֲבֹת חֲכָם עִם אִמְרֵי בֶן יִשְׁתַּעֲשַׁע  
 עַל כָּל דְּבַר יוֹצֵא מִפִּיו יָשִׁיב טוֹב טַעַם  
 בֶּן עֲנָה אֵל אֶת עַבְדּוֹ שֵׁם קָדְשׁוֹ לְמִדְרָהוּ  
 הוֹדִיעֵנו אֶת לֹא הוֹדִיעַ לְאִישׁ מִקִּדְּם  
 קוֹרוֹת תִּבְּל עַד אַחֲרִית הַיָּמִים הִרְאָהוּ  
 אִם הָאֱלֹהִים אֶת סוּדוֹ לַעֲנֹנִים יוֹדִיעַ  
 אִף כִּי לְבַחֲרוֹ זֶה גִּבֹּר לֹא קָם כְּמוֹהוּ

כל

ה א י 5

כָּל סֵתוֹם גָּלָה לוֹ תַּעֲלוּמוֹתָיו הוֹרָהוּ  
נִזְרָאוֹת הַשָּׁמַיִם וּבִצִּירֹת כָּל נִזְדָּעוּ  
הוּא שָׁאֵל מֵאֱלֹהֵיוּ מֶה שֶׁמֶךְ הוֹדִיעֵנִי :

יְיָ אֱלֹהִים מִהֵרָ קִדְשׁוֹ עָנֶהוּ  
אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה הוּא שֵׁם קִדְשׁ לְנִצָּחַת  
מִשְׁמֵי הַנִּבְכָּד הַזֶּה אֶת גִּדְלִי יְבִינֵנּוּ  
מֶה נִזְרָא הוֹרָוּ מִי יִקְרָא בּוֹ כְּמוֹנֵי  
זוֹלָתִי אוֹמֵר אֶהְיֶה אִיפֹה תִמְצָאוּהוּ  
הִשְׁטֵנוּ בְּמִרוּמִים אוֹ בְּאֶרֶץ מִתְחַת ?  
לֹא בָנוּ הוּא יֹאמְרוּ שָׁמַיִם תֹּאמַר אֶרֶץ  
אִם יֹאמַר אִישׁ הִיִּיתִי יֹאמַר הִזֶּה אֲנִי  
הֲגַם יֹאמַר אֶהְיֶה ? וּמִי זֶה יַעֲרֹכֵנוּ  
רָגַע אֲשׁוּף בּוֹ יִכָּשׁ הִיִּיתֵנוּ צוּיִתִּי  
אִם תִּחְתִּיזוֹת וּמִרוּמִים בְּדִבֶּר פִּי נִבְרָאוּ  
מִי מִצְבָּאוֹתֵינוּ אוֹ מִי מִצְבָּאֵינוּ  
יִבְטַח עַל הַיָּמִים הַבָּאִים לֹא לוֹ הַמָּה

לִי



לִי הֵם כִּי אֲנִי אֵל לִי חֲסִין יְהוָה לִי נֶצֶחַ  
 אֲנִי אֱהִיָּה גַם כָּל אֲשֶׁר אֱהִיָּה אוֹכֵלָה  
 אֱהִיָּה עַד עוֹלָם אֱהִיָּה עַד בְּלֹתִי שָׁמַיִם  
 אֵל לַקְרוֹשִׁים מִמַּעַל לְלֹאִוִּים מִתַּחַת  
 אֱהִיָּה שׁוֹפֵט אֱהִיָּה מִשְׁפִּיל וּמוֹשִׁיעַ  
 עַל בֶּן אֲנִי אֵל כָּל חַפֵּץ עֵת הַכִּינוּתִי  
 וּמוֹעֲדִים קָרָאתִי לַתּוֹשִׁיּוֹת צָפַנְתִּי  
 תַעֲלוּמוֹת חֲכָמָה בָּם וּתְבוּנוֹת עַד אֵין חֶקֶר  
 אֲשֶׁר אֱהִיָּה יְהוָה וְעַצְתִּי אֶקִּימָנָה  
 אֱהִיָּה יוֹסֵר עֲמִי לְזִקְנִיךָ אֲמַרְתִּי  
 כֹּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי כֵן הָיָה רְאוּ עֵינֶיךָ  
 אֱהִיָּה גּוֹאֲלָם מִיַּד צָר הַיּוֹם הַזֶּה עֲתִידָה  
 כֹּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי כֵן יִהְיֶה מִהֵרָ אֲרָאֶךָ  
 אֱהִיָּה לָהֶם כְּאֹיֵב אִם כְּגוֹד יִכְגֹּדוּ  
 כֹּאֲשֶׁר יַעֲצֵתִי יְהוָה וּמִנְאֲצִי יִרְאוּהוּ  
 אֱהִיָּה לָהֶם כְּפֹטֵל אִם מִרְעָה יִשׁוּבוּ  
 גַם זֹאת הָיָה יְהוָה כָּל קוֹי לֹא יִבוֹשׁוּ  
 וּכְאֵלֶּה אֱהִיָּה אֲשֶׁר אֱהִיָּה עַד אֵין חֶקֶר  
 כִּי כָל אוֹכֵל דִּבֵּר לֹא יִפְּלֵא מִמּוֹנִי

הגיד תעלומות אלה אל זקני עמך  
ולעם כלו תאמר אהיה אותי שולח :

ויוסף לאמר לו יען כי עבדי אתה  
גם את שם קדשי הנורא לך אנני  
לא בו נודעתי מלפנים אל אבותיך  
י הוא שמי לתהלה ולתפארת  
עד הוא כי החיים כלם רק בי יעמוד  
לא אני בם לי לא יתנו לי לא יסיפו  
עד הוא כי אני ראשון מעולם הייתי  
עד הוא כי כל עת ובכל מקום הוה אני  
עד כי אני אחרון לעד אהיה לנצח  
עד כי מראשית עד אחרית אני בראתי  
אין עוד מלבדי ואני הממחה כלמו  
כאשר האותיות האלה ארבעתנה  
בם זכרון הודי בם מוראי התוית

גם

---

ויוסף ז"ל עד סוף החומר (שמות נ' ט"ו) והסידור שלם סט כן ז' אותיות :  
עד כי מראשית \* אם יתקד בנקודות כנין הכנס והוא ענין נכנס : כאשר  
וב' \* ארבע אותיות אלה : שהן נחיים בסתרים / והמן חסדו פתי השמות שלמד  
השם ט"ה למשה / והוא ענין בשגב :



גם במקומות לא יראים לא ישמעו שם המה  
בלעדן לא נשמע קול בלעדן אין אומר  
בן אל מסתתר אני עין לא תראני  
ובכל מקום תשאנו את עיניכם שם אני  
בשמים לרום ובארץ לעומק  
לא יקום דבר וילתי בי אחיני  
וכדברה עם העם כל מפי שמעת  
כי תגיד להם בשמי יי תזכרני  
ונאמור להם : יי אין נורא כמוהו  
הוא אלהי אבותיכם הוא בחר במו  
אלהי אברהם אחרי זקן הרבהו  
אלהי יצחק בעולת בליל קדשהו  
ואלהי יעקב על מלאך השירהו  
אף הוא הבחר בי ואליכם ישלחני  
כי זה שמי לעלם גם בארץ אדירנו  
כל המשבחים מעשי וגבורתי יגידו  
את עלילותי בהם שם קדשי הגדלתי  
באשר

בְּאִשֶּׁר יִזְכְּרוּ אוֹ אֶת נִפְלְאוֹתַי יִשְׁחֲחוּ

יֹאמְרוּ יי פֶּעַל זֹאת לוֹ עֲזַר יִתְּנוּ

גַּם שֵׁם זֶה זִכְרִי לְדוֹר דּוֹר אֶת חֲזוֹרֵי יוֹדִיעַ

כָּל קוֹרֵא אֶל אֱלֹהִים אֶל אֵל אֵין כְּמוֹהוּ

אֶל אֵל הַמְרוֹמָם עַל כָּל מַחֲלָל לוֹ יִתְּנוּ

שֵׁם יי יִקְרֵא בּוֹ מִכָּל יְבִדִּילָנִי

אִם מִחֲזוֹרֵי כִי רַב פֶּה אֲנוּשׁ יַעֲלִימוּ

לְבוֹ יִכִּין אֵלָיו בְּצַפּוֹנָיו יַעֲרִיצֵנּוּ

מִבְּאִשֶּׁר יִקְרַת מִשָּׁה וּבְעֵינֵי נִכְבְּדֶתָּ

אֶת סוּדֵי לֶךְ גִּלִּיתִי וְשָׁמִי חוֹדַעְתִּיהָ :

עֲתָה לֶךְ אֶל מִצְרַיִם אֶל זִקְנֵי עַמְּךָ

אֶסְבֹּם שֵׁם אֱלֹהֶיךָ הִגֵּד לָהֶם סוּדְךָ

וַאֲמֹר : יי נִרְאָה אֵלַי הֵרַח חוֹרֶבָה

הוּא אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֵל עוֹשֶׂה פֶלֶא

אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם יִצְחָק גַּם יַעֲקֹב : וַיֹּאמֶר

”תָּמוּ מִסֵּפֶר הַדּוֹרוֹת מִרְאשִׁית אֲמַרְתִּי

פֶּקֶד פִּקְדָתִי אֶתְכֶם עֲתָה תוֹשְׁעוּ

כֵּל



כָּל הָרַע הָעָשׂוּי לָכֶם יוֹם יוֹם רָאִיתִי  
 וְאָמַר אֲעֲלֶה אֶתְכֶם מִצִּירִים  
 אֶל אֶרֶץ הַבְּנֵנִי אֶרֶץ רַחֲבַת יָדַי\*  
 אֲנִשִּׁי דַעַת בְּמוֹהֶם יִשְׁמְעוּ אֶל קוֹלִי  
 אִזְּ אֶל פְּרַעַח מִלֶּךְ מִצִּירִים יַחֲדִיו לָבוֹ  
 וּבְהִיבֵלוֹ מוֹרְאִי וּבְבוֹדִי סִפְרוּ  
 נִפְלְאוֹת עֲשִׂיתִי לְאֲבוֹתֵיכֶם מִקֶּדֶם  
 אִיךְ מַעֲבֵר הִנָּהר הַבְּאֲתִים לַבְּנֵנִי  
 וְאֲנִי יי לָהֶם לֵאלֹהִים הָיִיתִי  
 וּבְרִית עוֹלָם בְּבְרִית מֶלֶךְ עַמִּם בְּרִיתִי  
 וּלְזָרָעִם אַחֲרֵיהֶם הַבְּרִית לְעַד נֶאֱמַנְתָּ  
 וְאָמַר לוֹ : «אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים הָאֵלֹהִה  
 מִמֶּעוֹן קִדְשׁוֹ הוֹפִיעַ הוּא נִקְרָה עָלֵינוּ  
 לְלֶכֶת אֵלֵינוּ מוֹשֵׁל אֶרֶץ צִיּוֹן  
 וּלְהַגִּיד לָהּ בְּשִׁמּוֹ כִּי הָעָם לוֹ יַחֲוֹנוּ  
 עֲתִידָה מִלְּכֵנוּ לַעֲשׂוֹת כְּזֹאת הַנִּיחָנוּ  
 דֶּרֶךְ יָמִים יְשֻׁלֵּשׁ אֶל הַמִּדְבָּר גִּלְכָּה  
 לַעֲבֹד אֶת אֱלֹהֵינוּ לְזִבוּחַ לוֹ זִבְחִי\*  
 יִדְעֵתִי כִּי פְרַעַח יֵאָטֵם אֲזִנּוֹ מִשְׁמוֹעַ

כִּי לִבּוֹ כְּמִטֵּל בְּרִיָּל הַכְּבִיד עָלָיו אָז  
 אוֹהֵב רַע מְטוֹב בּוֹזֵה חֲכָמָה שׁוֹנֵא דָעַת  
 גַּם אִם תִּרְפֶּה דָבָר לוֹ אֵינָנו שׁוֹמְעִים  
 לֹא יִתֵּן אֶתְכֶם לְהַלֹּךְ יָבוֹז אֶל מַלְיָךְ  
 גַּם שִׁכְט גַּם נִגְעֵי פְנֵי אָדָם לֹא יוֹעִילוּ  
 אֶל הָאוִיל הַזֶּה הָסֵר אוֹלָתוֹ כִּכְנֹו  
 וּכְיָדֵי הַחֲזָקָה לוֹ אָבִיא עָלָיו דָּבָר  
 יֹאמֶר מְקַרְהָ הוּא אוֹ יֹאמֶר פֶּסֶלִי עֲשֵׂהוּ  
 בַעַר הוּא לֹא יָדַע אֵל גַּם לֹא יָדַעְנוּ  
 אֵךְ אִם הִקְשָׁה לִבּוֹ מִצּוֹר נַחוּשׁ שְׂמָחוֹ  
 אוֹצִיא מֵאוֹצְרוֹתַי פְּמִישׁ הַמְּפֹצֵץ סָלַע  
 כִּי אָבִיא עָלָיו רָעוֹת רַבּוֹת בֶּל נוֹדְעוּ  
 אֶת יָדִי אֲשַׁלַּח וּבְאוֹתוֹתַי אֲכַנֶּה  
 רָשָׁע יִרְאֶה יָכֶעַם לִבּוֹ יִמַּס מִפְּחָד  
 בִּינְתוֹ תִסְתַּתֵּר חֲכָמָתוֹ תִרְדַּ מָטָה  
 שׁוֹר פִּמְרָאָה הָאוֹתוֹת הַקְּשׁוֹת הָאֵלֶּה  
 הַבִּיאִם עַל פְּרַעָה וְהַמוֹנֵי הַבִּינוֹתַי  
 כָּלֵם



כָּלֵם יִשְׁיוּנוֹם וּרְשָׁעִים כֹּל יִכְנְעוּ  
 עַד כִּי בֶן בְּרֵעָה וּבְכוֹרֵי אֶרֶצוֹ יָמוּתוּ  
 וּבִקְרֹב הַמּוֹמְתִים נִפְלְאוּתִי אֲשִׁימָה  
 אֲזִי יִדְרֹךְ לֵב מֶלֶךְ מִצְרַיִם וּבַחֲלוֹ  
 מִחַיִּינֹת רַעוּת מִכִּי בָנִים יִשְׁמְעוּ  
 כִּי לִי אַתֶּם כִּי עַמִּי אַתֶּם אֲזִי יְבִינִי  
 יִדְרֹךְ כִּי צִיר נֶאֱמָן אַתָּה אֶל שׁוֹלְחֶךָ  
 אֲזִי יִשְׁתַּחֲוֶה לָכֶם וּבְקוֹל מִרְיָתְחַנְנִי  
 קוֹמוּ שָׂרֵי אֱלֹהִים מֵאֶרְצֵנוּ צֹאוּ  
 וּכְצֹאת עֲבָדִים רִיקֶם לֹא אַתֶּם תֵּצְאוּ  
 אֶל עֵינֵי צָרֵיהֶם אֵת חֹן הָעַם אֲתַנֶּה  
 אֵת בְּגִדֵיהֶם הַחֲמוּדוֹת אוֹתָם יִלְבִּישׁוּ  
 וּכְלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב מֵהֶם יִשְׁאֲלוּ  
 עַל בָּנִים עַל בָּנוֹת חֵיל צָרֵיהֶם יִטְעֲנוּ  
 אֵת כָּל מַחְמֹד עֵינָם יִקְחוּ אַחֲרֵי יִלְכוּ

אֲמַרְי עֲלִיזֹן אִם מִצוּף וּדְבֹשׁ לוֹ מִתָּקוֹן  
 אִם תִּנְחֹמוּתִי אֵת לִבּוֹ לְמֶאֱד הַרְגִּינוּ

עוד

ו א י 6

אמרי עליזון וגו' עד סוף המאמר (שמות ד' פסוק ח')

עוד רוחו סוער בו עוד לא התאזר חיל  
 התראות בעדי זה לפני אחיו מצרים  
 כי אמר : אם על משאל פי רב טוב ענני  
 על משאל לפי חן וחסד לא מצאתי  
 מופת לא נתן לי עוד לפי כי לב גבר  
 אם ריקם אבוא וכאחד העם יראוני  
 על מה יבטחו כי מאל שלחתי הנה  
 גם לפני אלהיו הגיון לבו הביע  
 "אל נא ! לילי ענותה תרפני מה אני  
 חנה השקייתי מנחל עדנה  
 זממנשך חכמה הטובה מכל חפץ  
 את נפשי הצמאה בגן רוח הרות  
 מה כפדתני כי לי גלית סודה  
 ואני עפר ואפר במה אכבדה  
 אם אלה עולות אעלה לך על מזבחה  
 מה הם לך בהמות שדי לך כל חיתו יער  
 האומר זאת איטיב לך על כל חסדיה  
 את רגלי אשא ארוץ אל אחי מצרימה  
 ואדברה אתם את הדברים לי דברת



כִּי הִקְשִׁיב מִזֶּבֶע מַעֲלֹת וּשְׁמוֹעַ מִזֶּבֶח  
 מִתּוֹת יִתְרוֹן לְמִרוֹץ הַזֶּה אֶל אִישׁ כְּמוֹנִי  
 הֵן לֹא יֹאמְרוּ לִי דוֹבֵר זְרוֹת יִחְשְׁבוּנִי  
 זִקְנִי עִם יֹאמְרוּ לִי אִם חֲכָמָה יִהְיֶה בִּי  
 אִם שְׂפָתַי יִדְּבַר בְּנִחָלִים דַּעַת תִּפְעֶנָּה  
 אֶל אֱהֱלֵי חֲכָמִים בָּאתָ שֵׁם זֹאת שְׁמַעַת  
 כְּאִשּׁוֹר גַּם הֵם מֵאֲבוֹתָם כְּאֵלֶּה שְׁמָעוּ  
 וּמִי יֹאמִין כִּי מִפִּי אֵל תּוֹרָה לִקְחַת  
 אוֹ מִה זֶעֶל כִּי נִגִּיד עֲלֵיהֶם שְׁמַתָּנִי  
 גַּם זֹאת לֹא יֹאמְרוּ וּלְקוֹלִי לֹא יִשְׁמָעוּ  
 כִּי אֲצִיג אֶת סִבְלוֹת מִצְרַיִם עֲזוֹבִי  
 הִכִּינוּ לָכֶם וּלְכוּ אַחֲרֵי הַמִּדְבָּרָה  
 אֶל הוֹלָם יִדְמוּנִי אוֹ אֶל אִישׁ רוֹעֵה רוֹת  
 כִּי יֹאמְרוּ לִי אִם יִדְבֵּר נִשְׁמָעַת  
 כִּי אֵין חֶקֶר לַגְּדֻלַּת אֱלֹהִים יִדְעֶנּוּ  
 אֶךְ בְּמֶה נִדַּע כִּי מִפִּי כָּל זֹאת שְׁמַעַת  
 עַל דַּעַתָּנוּ לֹא נִרְאָה יִי אֱלֹהֶיךָ  
 לוֹ דְּבַר בְּךָ הָאֱלֹהִים אֶת כָּל זֹאת הִרְאָה  
 וּלְהִירֵם קָרוֹן נִבְחַרְתָּ נִגִּיד שְׁמֹךְ

כידוע דל כח אתה אנוש פמונו  
הראה בקהל עם כי כח אלים כחך  
אז אחריה נרוצה יד נתן תחתך

רצה אלהים זאת וכדגע נתן אומר  
מה זה כידך ? העדיו התבוננת ?  
ויאמר משה ומה עוד בו אתבוננת ?  
ויאמר לו האלהים לא באשר דמית  
השליכהו פה ארצה וחדשות אראה  
וישליכהו ויהי נחש מפין פחד  
ויירא משה כי אומר לשאול הקשתי  
ויגם מפניו כל עקבו ישכנו  
ויאמר לו אלהים אל תירא ממנו  
לא בעבור כי חמאת לי אות זה צויתי  
כי אם בעבור יראה העם מה רב כחך  
בו יאמינו כי יי נראה אליך  
הוא אלהי אבותם אשר עשה פלא  
עם אברהם עם יצחק עם יעקב מקדם

קום



קום ושלח יְדָךְ כִּי בִזְנוּ תֹאחֲזֹנִי  
 וַיַּעַשׂ בֶּן יִבְכָּבֹד שָׁב לְהִיּוֹת מִטָּהוּ  
 חֲמוּצַת הַזֶּה כְּמִדְּבַר אֵל אִישׁ הַדַּעַת  
 חֲבֵן מִשָּׁה כִּי מִטָּה אֱלֹהִים מִטָּה  
 פַּעַם מִטָּה חֹבֵל הוּא פַּעַם מִטָּה נוֹעַם  
 בּוֹ תִּבְהִיל רִשְׁעֵי אֶרֶץ תֹּאחֲזֹם אֵימַת מָוֶת  
 וּבְמִנְחָשׁ עַל דֶּרֶךְ מִפְּנֵי יָנוּסוּ  
 בּוֹ תַחֲזוּן עֲנֵי אֶרֶץ וְתִחַלְצִים מִלַּחֲזָן  
 מִטָּה עֹז יִהְיֶה לָמוֹ מִסַּעַד וּמִשְׁעָנָה  
 בּוֹ הִפָּךְ הַיָּאוֹר לָרֶם בּוֹ הוֹצִיא מִצֹּר מַיִם

וַיֹּסֶף הָאֱלֹהִים אוֹת שְׁנֵי וַיֹּצִיאוּ  
 עֲתָה אֵלַי חִיקָךְ הִבֵּא אֶת יְדָךְ  
 וַיִּבְיָאָה אֶל חִיקוֹ וַיֹּצִיֵּאָה מִשְׁמָה  
 וַיַּחֲרֵד כִּי הִיְתָה מְצֹרַעַת כְּשֶׁלֶג  
 וַיֹּאמֶר הַשֵּׁב יְדָךְ שְׁנִית אֶל חִיקָךְ  
 וַיֹּצִיֵּאָה וְתִטָּהֵר כִּי כִבְשָׁרוֹ שָׁבָה  
 בְּעֵבֹר יִרְאוּ כִּי גַם בְּאָדָם מִמִּשְׁלָתָהּ

כי

כִּי תִטָּה אֶת יָדְךָ לְשִׁפּוֹל פְּעֻלִּי אֲנִי  
עַל נָדִיב תִּשְׁפֹּךְ בּוֹ רוּחִים תַּעֲשֶׂה כְּתָחוּ  
וַיִּמְנָה כִּי תִשְׁלַח לַעֲזֹר אֶת פְּעֻלִּי צֶדֶק  
רוּמָמוֹת אֵל לָהּ הִחֲלֹשׁ יֹאמַר גִּבּוֹר אֲנִי  
אִם לֹא יֵאֱמִינוּ אֵל אוֹת הָרֵאשִׁוֹן עֲשֵׂיתָ  
אֵל הָאוֹת הָאַחֲרוֹן כִּי יִכְיֶטוּ יֵאֱמִינוּ  
אִם לֹא יֵאֱמִינוּ גַם לִשְׁתֵּי אוֹתוֹת הָאֱלֹהִים  
כִּי יֹאמְרוּ לָךְ גַּם אוֹתוֹת אֱלֹהִים לֹא יִסְבִּיקוּ  
אֵל צִיר כְּמוֹךָ שְׁלַח לְהַפּוֹךְ כְּסֵא מֶלֶךְ  
וּלְהִשְׁתַּחֲוֶיֶת הָאָרֶץ מִמְּלָכָה עִם יוֹשְׁבֶיהָ  
הִתְצֹ גַם עַל רָעַב עַל חֶרֶב אוֹ עַל דָּבָר  
הָרִם קוֹל עַל עֲפָרוֹת תִּבְלֶה אוֹ עַל הַמַּיִם  
הַגָּם מוֹסְדוֹת הָאָרֶץ יֹאמְרוּ לָךְ הִנֵּנוּ ?  
גַּם זֹאת יֵדְעוּ מֵאוֹת הַשְּׁלִישִׁי לָךְ אֶתְנָה  
קֹחַ מִמִּיטֵי הַיָּאֹר וּלְעִינֵיהֶם תַּעֲשֶׂנוּ  
אֶת כָּל אֲשֶׁר תִּקַּח מִיָּם יִהְיוּ בְּכֻלִּי  
בִּישְׁפָךְ אוֹתָם אֶרְצָה דָּם יִהְיוּ בִּיבֻשֶׁת  
אֲזִי יִכְיֶנוּ כִּי גַם הָאֵיתָנִים תִּכְרִיעַ  
כִּי אִם הַמַּיִם כָּלָם אֵל דָּם יִהְפְּכוּ



אִז יִמַּח כָּל הַיָּקוּם בְּצִמְאוֹן יָמוֹתוֹ  
 יְתוֹם הַחֲצִיר לִפְהֶמָּה יְתוֹם הַלֶּחֶם  
 בְּהַפּוֹךְ הַיָּמִים לִשְׂמִמָּה תִהְיֶה הָאָרֶץ

מֵאוֹתוֹת רַבּוֹת אֵלֶּה מֵלֹא כִּם יֵרִידוּ  
 הָאָמִיִּן מִיָּשָׁה כִּי יֵרְאוּם הָעַם בּוֹ יֶאֱמִינוּ  
 כִּי יִי עוֹשֶׂה וְאֵת רֹאִיָּהֶם יִפְרִי  
 מַעֲנֶה לְשׁוֹן לְשָׁאֵל יוֹתֵר לֹא לוֹ הַשְּׁאִירוֹ  
 כִּי מִזֶּה יִשְׁאֵל ? אִם אוֹתוֹת מַעֲה אוֹ אֵלֶּה  
 מִזֶּה נִקַּל כִּי יַעֲשֶׂם אֵל עוֹשֶׂה כֹּל מֵאִין  
 אֲךָ עַד כֹּה רוּחַ מַלְכוּת עָלָיו לֹא עָבְרָה  
 עַד כֹּה עוֹז לֹא מִצָּאָה נִפְשׁוֹ לֹא אָזַר חֵיל  
 לִבּוֹ לְלָכֶת בְּדֶרֶךְ שְׁלֹחוֹ עוֹשֶׂהוּ  
 רִגְלָיו בְּאַסּוּרוֹת הִרְאוּת מִשְׁרָה חֲדַל כֹּחַ  
 קִלּוֹתוֹ נִגְדַּר עֵינָיו רוּחוֹ תִלְחָצֵנּוּ  
 כָּל הַיּוֹם תִּתְּפֹלֵא בּוֹ כָּל הַיּוֹם דּוֹכֶרֶת  
 הָאֱמִי מִקְדוּשִׁים בְּאָרֶץ אוֹמִין אוֹסִיפָה ?  
 אִם כִּי יָמִית רָשָׁע וַיְחִיָּה מְרִי נֶפֶשׁ

כסא

בָּסֵא נְבוֹר אֲשֶׁמִיד קָרַן דְּלִים אָרִימָה  
אֲשִׁים שֵׁם עוֹלָם יוֹשְׁבֵי אֲיִים בִּי יִשִּׁיחוּ  
אָמְרוּ : זֶה הָאִישׁ מִרְעִישׁ גּוֹיִם מִרְגִּזֵּן אֲרָץ  
הַכֹּל זֹאת הִמְלִיל אֱלֹהִים עַל אִישׁ כְּמוֹנִי  
עַל רוּחַ נִשְׁבְּרָה הִמְלִיל כָּל זֶה הַפֶּעַר ?  
אֵיךְ רוּחִי תֹאמַר בִּי גַם מֵאֲדָם קִטְנִית  
וַיֵּי אֹמַר אֵלַי מִכָּל גְּדֻלָּת ?  
כִּי אֹמַר עוֹד לֹאֵל כָּל מִשְׁאֲלוֹתֵי תַמּוּ  
אִזּוּ בִקֵּשׁ לוֹ חֲדָשׁוֹת שֵׁם מוֹמֹז מִחֶסְהוּ  
אֵל אֱלֹהֵיוֹ הִתְחַנֵּן וַיַּעַן וַיֹּאמֶר  
"אִם טָרַם בִּפְתָן נוֹצְרִתִי הִקְדַּשְׁתִּנִּי  
לַחַיּוֹת צִיר בְּגוֹיִם וּלְנִבִּיא לָךְ שִׁמְתִנִּי  
לְמָה מָאֵז לֹא שִׁמְתָּ אֶת פִּי חֹד בְּחֶרֶב  
וּלְשׁוֹנִי בַחֲץ וּשְׁפָתֵי חֹן חֹן תִּבְעַנָּה  
כִּי אִזּוּ יַעֲרֹב שִׁיחִי מִלִּי אֲנִי יִפְתָּחוּ  
בִּי אֲדֹנִי ! הִבַּט אֶת מִי אֶתָּה שׁוֹלַח  
צָרַל שָׁפָה וּכְבֹד פֶּה וּלְשׁוֹנִי כְבֹדָה  
הִלְשָׁפוֹט מְלָךְ עַז אִישׁ כְּמוֹנִי בַחֲרֵת  
יַעֲרוֹךְ מוֹלִין נֶגֶד דּוֹבֵר עֲזוֹת כְּמוֹהוּ ?

ולדבר



וּלְדַבֵּר בְּקֹהֶל עַם וּמִלֵּאמִים יוֹכִיחַ י  
 גַּם מִתְמַוֵּל גַּם מִשְׁלֵטִים דְּבַר כָּל יִדְעָתִי  
 מִדֹּעַ לַעֲשׂוֹת מִזְפֹּתַי כִּי מִלֵּאמִי  
 וּלְדַבֵּר צְהוֹת אוֹת עֲבָדִי לֹא עָשִׂיתִי  
 כִּי עוֹד מוֹמִי כִי לֹא אִמְרַת אֲרַפֶּאךָ  
 כְּבִדְתָּנִי גַם גִּלִּית לִי אֶת סוּדְךָ  
 וּמֵאֵז דְּבָרְךָ מֶה חֵייתִי עוֹד אֲנִי :

גַּם תַּחֲנוּנָיו אֵלֶּה נִרְצוּ לִפְנֵי רַב חֶסֶד  
 לֹא יִחְשׁוֹב אֵל עֶזְרָא אִם אֲתוֹ יִשְׁפּוֹט גֹּבֵר  
 אִם לְבוֹ נִכְמֹן עִמּוֹ רוּחוֹ לוֹ נֶאֱמַנְתָּ  
 וּבְדַבְּרוֹ מִשְׁפָּט צִדְקַת אֵל נִפְשׁוּ יוֹדְעֵת  
 אֶךְ כָּל עֲבָדָיו הַנִּבְיָאִים זֶה דִּרְכָם לָמוֹ  
 מִשְׁפָּט דּוֹבְרִים אוֹתוֹ אֶךְ לֹא אֵלָיו יִרְיֹכוּ  
 וַיַּחֲבֹּ לוֹ אִם טוֹב טַעַם יַעֲנֶם יוֹדוּהוּ  
 אִם סוּדוֹ יַעֲלִים מֶהֱם יֵד לִפְהֵי יִשְׁיִמוּ  
 גַּם אֶת עֲבָדָיו מִשָּׁה נָחַם אֵל וַיַּעֲנֶהוּ  
 מִי שֵׁם פֶּה לְאָדָם אוֹ מִי אֵלֶם שְׁמָהוּ  
 אוֹ חֵרֶשׁ אוֹ עוֹר אוֹ מִי יִשִּׁים פֶּקֶחַ

הלא

ז א ז

הלא אנכי יי עושה כל אלה  
מאחת דבר אלהים רבות שמענו  
כי כה אמר אליו מה תצק על מומך  
אם עין פה ואזן באדם בראתי  
הסר ערלת שפה מה נקל לי עשוהו  
ודברי אם אשלח כרגע ארפאך  
אך שימך ערל שפה וכבר פה חפצתי  
עם ריעך כי תשיח בבכרות תעננו  
לא כן דברות קדשי אם מפיך יצאו  
תורותי כי תגיד וכדברה עם מלך  
אשים פיה דובר צחות קולך בנבל  
ולשונך עט סופר חן חן על שפתותיה  
אמרותיה כחצים לב אכן תפלחנה  
ואת אעשה בעבור ידעו כל שומעי מליך  
כי רוחי דובר בך אלהיה יורה  
עתה עבדי אל תצק עוד לה אל דרכך  
אנכי אחיה עם פיה דבר אורך :

לב משה שכ אחור בא עת כי יכלום פיהו

מאין



מאין מלה בלשונו למשפט יענה  
לעשות את מצות אלהיו נפשו תפצה  
לולי לבו נלחם בו מחדרים אימתה  
אומר אליו «אם לנשוא מיטרה לא נוצרת  
איך אישא מיטרה זאת לא נוצר לה לב גבר  
היתן מושא כפר על שכמת הילד ?  
גם יראתי נפלאה לי על פן הציקתני  
ובצר לי אאמין כי תחתים בדרך  
כי אם יאמר לי אהיה אתה  
למה אירא ? איך לא אהיה ככפיר בוטח ?  
אין זה כי אם בדרך אלה אכשלה  
בין גלגלים אעבור בין לחבי אש אלכת  
תאצרך כי אאשים נפשי על כי יראתה ?  
לא רב כחי מבח ישראל אבינו  
גם הוא באשר שב אל חברון אל בית אביהו  
היטב איטיב עמך הקטיח לו עושהו  
ויירא פן אם על פנים עשו יבנו  
יען מה ירא ? איך לא נשען על קנהו ?  
יען עוז אל וישען ישעו מצא מקדם

בְּהִיּוֹתוֹ נִוְרָד וּבְכִית אֲוִיָּבָיו בּוֹ הִתְלֹו  
 לֹא מָצָא עֲתִיד רִחוּוֹ כְּמִזְבֵּחַ סָר מִמֶּנּוּ  
 כְּמִוְהוֹ כְּמוֹנִי מִקְרָה אַחֵר לִשְׁנִינִי  
 לָמַח עֵידִנִי נָעַר אִישׁ גִּבּוֹר הִרְגֵתִי  
 וְלִכְרִי הִמְוִן רֵב עֲזִי מִצַּח הַפְּחָדִיתִי  
 לִירוּא בַל יִדְעֵתִי כִּי אֵל עֹז הַלְבִּישָׁנִי  
 כֹּחַ יְיָ מְלֹאתִי וְכוּ בְּמַחְתִּי  
 עֲתִיד לַעֲשׂוֹת נִוְרָאוֹת מֵאַלְהֵי נִקְרָאתִי  
 סָר בְּחִי מֵעָלִי אֲוִיָּמִן לֵב לֹא מָצָאתִי  
 עַל כֵּן צָר לִי גַם יִרְא אֲנֹכִי לְלִקְחַת  
 וְלִבְקֹשׁ לִי הַנְּדֻלוֹת הָאֱלֹהִים נִבְלָמִיתִי  
 אֵל הַגִּיּוֹן לִבּוֹ לֹא כָּנָה אֵל לֹא עָנָהוּ  
 בְּעִבּוֹר נַפְּשׁוֹת אוֹתוֹ וְלִבְעִבּוֹר יִגְדִּיל כֹּחַ  
 יִדְעֵ אֱלֹהִים כִּי יִרְאֵת אֵל בּוֹ מוֹשְׁלֵת  
 וּבְאַחֲזֵרִית תִּנְבֵּר עַל כָּל גַּם עַל אֵימַת מִוֶּת  
 וּמִמּוֹרָא אֱלֹהֵיו כִּי יֹאמַר הַנִּנִּי  
 אֲנִי גַם אֵל יַעֲנֵהוּ הַנִּנִּי עֲזַרְתִּיךָ

מִחֲרִישׁ מִשְׁתַּאֲזָה עִמּוֹ מִתְבֹּוֹנֵן מִה יַעַן

וּכְנֵבֵר



וּבְגֵבֶר אֵין אֵל מִחַ לַעֲנוֹת בֶּל יִדַּע  
 אִז קָרָא מִמִּצֵּר אֵל אֱלֹהֵיו וַיֹּאמֶר  
 "בִּי אֲדֹנִי ! לָמָּה עָתִידָהּ כְּוֹאֵת יַעֲצֶה  
 לַקְרֹא אִישׁ כְּמוֹנִי לַעֲשׂוֹת מִלְּאֲכֹמְתֶיהָ  
 הַמִּפִּי עוֹלֵל וְיוֹנֵק תִּסְדֵּר עֲוֹנָהּ ?  
 יוֹסֵר גּוֹיִם ! גַּם מֵאִז נִרְאֹת עֲשִׂית  
 אַךְ אֵת מִי שֶׁלַּחַת ? מִי בָאוּ בְּדַבְרֶיהָ ?  
 אֲרָאֵלִי מָרוֹם ! מִלְּאֲכִים גְּבוּרֵי כַח !  
 מַעֲיִנוֹת תְּהוֹם רַבָּה בְּדַבֵּר מִי נִבְקְעוּ ?  
 וְאַרְבּוֹת הַשָּׁמַיִם בְּדַבֵּר מִי נִפְתְּחוּ ?  
 מִי הִפִּיץ מִבְּקַעַת שֶׁנֶּשֶׁר כָּל פּוֹעֲלֵי אֶזְנוֹ ?  
 מִי שֶׁלַּח יָד בְּסֶדְרוֹם בַּעֲמֹרָה וּבְנוֹתֶיהָ ?  
 מִי נָנַע אֵת פְּרָעָה ? מִי הִחֲלָה אֵת אֲבִימֶלֶךְ ?  
 חֲתַת לָבֵן מִי צֹוָה ? לֵב עֲשׂוֹ מִי הִכְנִיעַ ?  
 הֵאֵם לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים אֱלֹה קָרָאתָ גִבֹּר  
 יָד אָדָם לֹא עָשָׂם מִצֻּת בִּי לֹא נִשְׁמָעָה  
 אֵף כִּי נִרְאֹת מֵאֱלֹה אֲשֶׁר הִשְׁמַעְתָּנִי  
 בָּם תִּשְׁפּוֹט גּוֹי וְאֱלֹהֵיו בָּם תִּפְיֹן צָרִיד  
 בָּם עַדִּי כְּכִבִּים תָּרִים קָרֵן עֲמִידָה

עמים כי ישמעין יראו מאותותיה  
 יאמרו כמהם מימי קדם לא שמענו  
 לעשות אלה תבחר גבר וגבר כמוני?  
 נא קומה אלהים ועשה לך שם תבארת  
 וכיד שלחת מיני עד תשלח גם עתה

לרִיק בקש זאת ולרצון לא לו היתה  
 אמור אל אל מה תעשה אמור מה יעצת  
 היספון אל כל חי? מי זה יוכל עשוהו?  
 מחשיה עצת עליון בוסה כלין אין בעת  
 כי עצתו עמוקה מתהום מי ידלגה  
 גם אף ייחרה בו קשות ענהו  
 חלמען תמנע כהלוח תפר מה יעצתי?  
 לי עצה וגבורה ועצתי אקימנה  
 המלאך הנואל עמי מגיא צלמות  
 אדם יהיה וכידו אפה אויבי לחי  
 אל יאמר לקה יען אפו החריתי  
 יבחר אלהים לו איש חיל טוב ממני

כ



אֶתְּהָ תֹזֵיאֶת עַמִּי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

” אֶךְ אָמַרְתִּי וְגַם נָבִיא תִהְיֶה וְאֶבְיָדָה

יַעַן הַפְּצָרָתָּ וְאֲשֶׁר לֹא נָכוֹן דְּבַרְתָּ //

אֶחָיִךְ חֲלִי חוּא אֶת אֶחָד יִדְעֵתִי

מִהַ גִּבְעַר אֲחִיךָ יִשְׂרָאֵל לְבֹא אֲהַבְתִּי

כַּאֲשֶׁר גָּלִיתִי אֶנּוּ כִּי נָגִיד שְׁמֹתֶיךָ

וַאֲצִיָּה אוֹתוֹ כִּי לֵאלֹהִים לוֹ יִחְשָׁבָה

וְשִׁמְעֵה מִיָּי כִּי יִשְׁמַע תּוֹרַת פִּיךָ

לֹא רָעָה עֵינֵינוּ בָךְ כִּי לִבּוֹ רַק שָׁמַח

פָּצְבִי רֵיחַ עַל הַחֲרִים יוֹצֵא לְקִרְאתְךָ

לראות הודיה לשמוח בגדולתה

על כן הוא וּבְנָיו מִשְׁכְּבֵי עַמִּי יִגְדְּלוּ

בָּעֵם בַּמֶּלֶךְ מִהַ יַּעֲשֶׂה לָהֶם יְשׁוּעָה

עַל פִּי מִשְׁפַּט הָאֲזָרִים      עַל לֶבָם יִשְׁאוּ

[illegible]

כִּי שָׁפְלִי רוּחַ אֲדַבְרֵנִי כְבוֹד יִתְּמוּכֵנִי  
 כַּאֲשֶׁר יִלְוֶה אֵלַי אַחֲרָן אָחִי  
 מִה מִזֶּכֶד נָעִים יִהְיֶה שִׁבְתֵּי אֲדֹנָיִם יַחַד  
 לִשְׁנֵי הַמְּאֻרֹּת הַגְּדֹלִים אֶתְכֶם דְּמִיתִי  
 וְאֲנִי אֲדֹהֶה עִם פִּיךָ גַם אֲדֹהֶה עִם פִּיהוּ  
 וּמִה תַּעֲשֹׂון אֲוִרְכֶם כִּי מִי מוֹרֶה כְּמוֹנִי  
 עֲתָה מִטָּה שׁוֹכֵה אֶל מִדְּיָן עִם צֹאנֶךָ  
 שֵׁם הַזֹּחֵל עָלַי כִּי עוֹד אֲדַבְּרָה אִתְּךָ  
 גַם אֶת הַמִּטָּה הַזֶּה תִּקַּח אֶל יָדְךָ  
 בּו תַּעֲשֶׂה אֶת הָאוֹתוֹת אֲשֶׁר אֲצַוְךָ

כְּשִׁמוֹעַ מִטָּה כִּי קִצַּף אֶל עָלָיו קִצַּף  
 נַחֵם מֵאֲשֶׁר דִּבֶּר בִּשְׁתֵּי פָנָיו כִּסְתָהוּ  
 הַלִּילָה לוֹ תִּפְצֹר עוֹד חֹדֶל הַתְּמַחֲמָה  
 כָּל עֲצֻמוֹתָיו תֹּאמְרֶנָּה דִּבֶּר אֶל נִשְׁמָעָה  
 מֵלֹא יִרְאֶת אֱלֹהָיו לִפְנֵי נִתְּן אוֹמֵר  
 ״אִם גִּי לַמִּכִּים וּבְפָנַי אִם יִרְקוּ  
 בִּזְאת אֶתְנַחֵם כִּי אֹמְרִי כִי אֶל שְׁמִרְתִּי  
 וְאִי־חֵלָה לוֹ מֵאוֹיְבֵי כִי עֲזָרְצִילֵנִי



בִּי לֹא חָנַם דְּבַר בִּי לֹא לָרִיק יִשְׁלַחֲנִי  
 בִּי אֱהִי עִמָּךְ בַּחוּרֶם עַל לֵב אֲשִׁימָהּ  
 כַּאֲשֶׁר הִתְחַנֵּן בְּאַלְהֵינוּ לֵאמֹר הִנְנִי  
 וּמִירָאתָ אֵל הַשְׁלִיךְ אֶת נַפְשׁוֹ מִנֶּגֶד  
 מִצָּא כַח חֲדָשׁ צוּר עוֹשֶׂה כֹל בּוֹ חֲדָשָׁהוּ  
 כִּי נָתַן עָלָיו רוּחַ מַלְכוּת חוֹד עָמְהוּ  
 אֲנִי נִהְבֵּךְ לָבוֹ עַל פִּיחֹו אָמַר אֵיחֹו  
 אִם דָּאֲשׁוֹן אֵל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל בֶּן קָרְחֹו  
 כִּי אֵל הַכִּלִּים נִחְבָּא כַּאֲשֶׁר הִמְלִיכוֹהוּ  
 וּבָיוֹם אִיר רוּחַ אֱלֹהִים עָלָיו צִלְחָח  
 וַיְהִי אִמְיִן לֵב אֵין בְּנִפְרִים בְּמוֹהוּ  
 אִף כִּי אִישׁ דְּגוּל מִרְכָּבוֹת אֲנָשֵׁי קִדְשׁ  
 רָם הוֹדוּ עַל הוֹד כָּל נִבְיָא עַל הוֹד כָּל מַלְאָךְ  
 אִם הוּא בְּנֵאוֹן אֱלֹהֵינוּ יִשְׁפּוֹט עוֹשֵׂי רָשָׁע  
 יִלְעַג עַל הַמּוֹד רַב יִלְעַג עַל סוּס וְרֶכֶב  
 גַּם בְּסִמְאֹת גְּבוּרִים כִּתְחוּ לוֹ נַחֲשָׁבוּ  
 יַעַן מִנְעֻרָיו רַק הַשִּׁפְלָה רוּחוֹ מַעֲשֶׂהוּ  
 עָנּוּ מִכָּל אָדָם לֹא הִתְגַּדֵּל עַל רִיעַ  
 בְּמָה יָדַע כָּל עוֹד עֲנֻתוֹ בּוֹ מִשְׁלַח

כִּי גִּאֲוֹתוֹ הִרְצִינָהּ כְּמוֹת עֲצֻמָּה  
 אִם מִשְׁפָּל שִׁבְתָּהּ אֵל לִחְפָּשִׁי יִצְיָאָהָ  
 לַהֲיִית אֵל יוֹם נָקָם מַעֲרָה גָּאוֹן וְגִבָּה  
 לִבְצוֹר רוּחַ נָגִיד וּלְדַבֵּא רִשְׁעֵי אֶרֶץ  
 עֲתָה כִּי לְבִשׁ גִּאֲוֹת לְבִשׁ עוֹז וְחֵיל  
 רָאָה כִּי גַם גִּאֲוֹתוֹ לוֹ לִצְבֵי תַּכְפֹּאֶת  
 מוֹל אַחֲזוּתָהּ הִרְבָּה כָּלִבִּיאָה עוֹמְדָת  
 וּבְחֵד יוֹרֵק אֵשׁ מוֹל פֶּלֶג מִלֵּא מִיָּם  
 לַעֲשׂוֹת תּוֹשִׁיּוֹת וּמוֹעֲצוֹת חוֹבְרוֹת הִנֵּה  
 כַּמִּיָּם וְאֵשׁ לְמִלְאָהּ יַחֲדִיו יִכּוֹנוּ  
 זֹאת לוֹ לְחוֹן עֲנִיִּים זֹאת לַעֲמוֹד בַּפֶּרֶץ  
 זֹאת תִּשְׁכִּיחַ מִמֶּנּוּ עָרְבוּ עַל רֵעֵהוּ  
 וּלְכַבּוּ לֹא יָרוֹם גַּם מֵאֲבִיוֹן בִּשְׁעַר  
 זֹאת תִּשְׁכִּיחַ מִמֶּנּוּ עֶרְךָ בּוֹזֵי צֶדֶק  
 וְכֹלֵא אָדָם גַּם מִלְכֵי אֶרֶץ לוֹ נִחְשְׁבוּ  
 חֲבוּקוֹת הֵן בִּשְׁתֵּי רֵיעוֹת אַחַת אֶל אַחַת  
 וּבִהְיֹכְלֵי הַגִּדּוּלִים לַעֲשׂוֹת חֵיל תַעֲמֹדָנָה  
 לִבֵּן כְּאֶשֶׁר זֶה הָאִישׁ מִשָּׁה הִחְלִיף בָּהֶן  
 וְגָאוֹן אֱלֹהֵיוּ כַּעֲדֵי זֶה־בְּעֻנְקָתָהּ

אמר



אמר : נקם אל־בֶּשׂ חֲרַפַּת עַמִּי אֲמִירָה  
 וּבִצָּאת מִלֶּאךָ אֱלֹהִים לִפְנֵיהֶם אֲצַא  
 כִּי אֱלֹהֵי מַעֲוִי מַה יַּעֲשֶׂה לִּי גִבֹר  
 לְבִי שֵׁם בַּחֲלֻמִּישׁ מִי־זֶה יַעֲתִיקֵנוּ  
 דָּבָר לֹא בִקֵּשׁ עוֹד רַק שֶׁאֵל אֵל וְרִצְנִי  
 עַל חֲטָאוֹ הַתּוֹדָה נִישְׁתַּחוּ נִלְכֶּה :

## ה ש י ר ה ש י

רוֹפֵא לְשִׁבּוּרֵי לֵב וּמַחֲבֵשׁ עֵצָב  
 אֶל הָרִים וְעַמֻּקִּים נָתַתָּ קָצֵב  
 וּמִבּוֹלוֹת הָאָרֶץ אֶתָּה יִצְרָתָ  
 לָמָּה נֹאמַר נוֹאֵשׁ אוֹ מַה נּוֹחִילָה  
 וּמִבּוֹלוֹת שְׁמֹתָ הֲלֹא נִשְׁכִּילָה  
 כִּי עֲתוֹת לַצָּרָה אֶתָּה קֹצֶבֶתָ

הִנֵּה מַאֲבֹתֵינוּ כּוֹאֵת שְׁמֵעֵנוּ  
כְּאִשֶּׁר אֵל אֵל זָעֲקוּ לֵאמֹר גּוֹעֵנוּ  
אֵל חַלְלִים אֵל יוֹרְדֵי בֹר דְּמוֹנוֹ  
נִשְׁאוּ הַמְּבֹשְׂרִים קוֹל וּפְרוֹת הַשְּׁמִיעוּ  
אַחַר כְּתֻלֵיהֶם עָמְדוּ וַיִּרְעוּ  
הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה לוֹ קוֹנוֹ

עַץ יָמֹן בְּאֶרֶץ חֶדֶל צוֹמֵחַ  
עוֹד מְרִיחַ מִים גָּזְעוּ פֹּנֶרֶחַ  
יֹצֵא נֶגֶז וּפְרַח יִגְמֹל פְּרִיָּהוּ  
לֹא בֶן צִיצִי שָׂדֶה אִם הֵם יִמְלוּ  
דָּשָׂא לֹא יִהְיֶה עוֹר קָנִים קָמְלוּ  
אַחֲרֵי דָּבֶשׁ חֲצִיר יֹאמְרוּ אֵיהוּ

אֵף בֶּן רִשְׁעֵי אֶרֶץ כְּאִשֶּׁר יִפּוֹלוּ  
כְּעֹשֵׁי הַשָּׂדֶה נָכוֹל יִפּוֹלוּ  
וַיַּעֲזִיבֵם לַעֲד לֹא יִתְחַדְּשׁוּ  
כְּאֲדוֹמִים וְתַמְרִים עַל יְבֵלֵי מִים  
יָגִבוּ צִדִּיקִים בְּיָמֵי שְׁכִימִים  
לֹא יִשְׁכְּנוּ חֲרָרִים גַּם אִם יִבְשׁוּ



גַּם בָּרַם יִשְׂרָאֵל זָרִים חִבְּלוּ  
בַּבּוֹצָרִים בָּאוּ לוֹ כָּלוּ עוֹלָלוּ

גָּדְרוּ שְׁמוֹ בְּרוּץ סָבוּ נוֹכַלַת  
עַת מַעֲיָנִי הִישׁוּעָה לָהֶם נִפְתָּחוּ  
עֲנָבֵי אֲשֶׁבֶלֹתֵיהֶם פִּתְאוֹם פָּרְחוּ  
וּבִנְפֹנֶם לֹא רָאוּ עָלָה נוֹכַלַת

בְּנִבְיָאֵי הָאֱלֹהִים הָעַם הָאֱמִינִי  
דִּבְרֵי הַמְּבֹשְׂרִים טוֹב לָפָם הִרְגִּינוּ  
תַּחַת רוּחַ בָּהָה בִּשְׂרֵי רִגְנוּ  
גַּם מֵאֶרֶץ מִשְׁקָה זֹאת אֶרֶץ מַצָּרִים  
אֲתִירִיד נְרוּצָה צִיָּה אֵין מִיָּם  
וּמִקּוֹר מִיָּם חַיִּים אֲתָה צוֹרְנוּ

מִרְחוֹק אֱלֹהִים כָּל זֹאת חַיִּיתָ  
טָרַם נוֹצְרוּ מִה יִהְיוּ רֵאִיתָ  
שׁוֹרֵק זֶה נִטְעָתָ מִה הוּא יִדְעָתָ  
כָּלוּ זֶרַע אֲמָתָ מִטוֹב יֵצְאוּ  
וּפְרֵי צִדֵּק עֲנָבֵי יוֹשֵׁר יִשְׂאֹו

עַל כֵּן בָּם בָּעֲמִים עֵינֶיךָ הוֹרְעָתָ

מֶה דִּבְרוּ הַמְּבֹשְׂרִים שִׁירֵי יוֹדִיעַ  
 עַל מַעֲנֶה בֵּית יַעֲקֹב אָמַר יָבִיעַ  
 מָלְיוֹ יִגִּילוּ לֵב בּוֹשֵׁל יְקִימוּ  
 צוּר ! נָא מִמְּרוֹמָה תִּשְׁלַח עֲזָרָה  
 טוֹב טַעַם תּוֹרֵנִי הֲבֵן סִפְרָה  
 אֲזוּ בַּחוּתָם עַל לֵב שִׁירֵי יִשְׁכְּמוּ

\*

\*

\*

מִמְּדַבֵּר חוֹרֶכָה שָׁב מִשָּׂה עִם מְקַנְהוּ  
 אֶל אֶרֶץ מִדְיָן אֶל חוֹתְנִי לִרְאוֹת פְּגִיחוֹ  
 גַּם הָשִׁב הַצֵּאן אֶל יָדוֹ וּלְהוֹדִיעָהוּ  
 כִּי אֶל אֶרֶץ מוֹלְדֹתוֹ יָשׁוּב אֶל מִצְרַיִם  
 אַךְ מֶה שָׁמַע מִתּוֹךְ הַסֵּנָה הַעֲלִים מִמֶּנּוּ  
 כִּי הִתְהַלֵּל בְּגִדּוּלוֹת הַתַּפְּאָר עַל רִיעַ  
 לֹא יִסְכֹּן לְטָהָר לֵב לֹא יִחְפֹּץ שַׁח עֵינָיו  
 גַּם לֹא יִגְלֶה סוֹד הָתוֹם עַל אֶרֶץ אַחֶרֶת  
 מֶרֶם אֶל אֲסִירֵי הַתְּקוּהָ יִגִּידֵנּוּ

אל

מִמְּדַבֵּר חוֹרֶכָה : הַפִּיר הַזֶּה מִתְחִיל מִן וִילָךְ חֹמֶה אֶל יַמֵּר חוֹמֶת וְגו' : (שְ�מוֹת  
 ז' י"ח) : עַד וְאַחֵר כֹּל חֹמֶה וְאַחֵר וְגו' : (שְ�מוֹת ה' א') : מִמְּדַבֵּר וְגו' :  
 עַד סוֹף הַמַּחֲמֵר (שְ�מוֹת ז' י"ד י"ח) :



אֶל יֵתֶר חוֹתְנוֹ אָמַר אֶל אֲחִי אֲנִיכָה  
 אֲרָאָה הָעוֹדִים חַיִּים וְמָה עוֹשִׂים הַמָּתִים  
 אָף כִּי יָדַע חוֹתְנוֹ מִדּוּעַ הוֹלֵךְ שָׁמָּה  
 כִּי מָאֻזַּח הָגִיד לוֹ אֶל מָה נִפְשָׁו יִחְלָה  
 אֶל יוֹם יְיָ בּוֹ לְאוֹר יִהְיֶה אוֹפֵל  
 זֹאת לֹא עָלָה עַל לְבֹו כִּי יִפְקֹד אֶל נָבִיר  
 כִּי אֵת חֲתָנֹו מִשָּׁח שֵׁם נָגִיד וּמוֹשִׁיעַ  
 אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתוֹת בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ  
 כִּי מִי רָאָה כְּזֹאת אוֹ מִי שָׁמַע כְּאֵלֶּה  
 וּמִתּוֹם לֵב כָּרִיעַ כְּאֵחַ לוֹ עָנְהוּ  
 אָף כִּי כִּמְלֶאכֶת אֱלֹהִים לָנוּ נַחֲשָׁבֶת  
 אִם לְרֹאשׁוֹת בְּשָׁלוֹם אֲחִיךָ נִכְסֹף נִכְסַּפְתָּ  
 הַפָּצֵר בָּךְ עוֹן יִחַשֵׁב מִלֵּא הַפָּצֵךְ  
 וּלְשָׁלוֹם לָהּ וּמִצָּא כָּל מוֹשָׁאוֹת לָבֶךְ

עוֹדוֹ עִיר כִּדְּוֹן אֲסִיר חֲתָקָה לְשִׁמּוֹעַ  
 מִה יִפְקֹד אֶל עָלְיוֹ וּמִתִּי יִשְׁלַחֲהוּ  
 בְּשׁוֹר מִזֵּב לְעֵנָוִים וְדָרֹדֹר אֶל יוֹשְׁבֵי חֶשֶׁךְ

נראה

נִרְאָה אֵלָיו יי גַם נִחְמוּ וַיֹּאמֶר  
 שְׁלוֹם לָךְ אֵיט גִּבּוֹר חֵל לָךְ שֵׁיב מִצְרִימָה  
 מֵאֵיב אֶל תִּירָא צוּרֵי מִכְשׁוֹל פְּנִיתִי  
 כִּי מִתּוֹ הָאֲנָשִׁים הַמִּכְבָּקִשִׁים אֶת נַפְשְׁךָ  
 כְּגִבּוֹר יְרוּיִן אֶרֶח שֵׁשׁ מִשָּׁה לִלְכֹת  
 כִּי לֹא עוֹד עַל אֲדָמַת הָם יִקְרְנוּ עֲצֻבָת  
 כִּי לֹא עוֹד יִרְאָה רַע נִכּוֹן לָבוֹ כְּמוֹת  
 עַל כֵּן כָּל מוֹחֲמָדָיו לָקַח אֹתוֹ מִצְרִימָה  
 אֶת אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו נִהְגוּ עִמּוֹ בַּדֶּרֶךְ  
 עַל הַחֲמוֹר הִרְפִּיבָם גַּם כִּלְיוֹ וּמַעֲשֵׂהוּ  
 זִילְתִּי מִמָּה אֱלֹהִים מִקַּל תַּפְאֶרֶת  
 לֹא שֵׁם בֵּין הַגִּלִּים כִּי אֶל יְדוֹ קָחָהוּ  
 יָקָר הוּא לוֹ מְכַל לֹא יִשְׁוֶה בּוֹ כָּל חֲפִיץ  
 כִּי מִמָּה עוֹז הוּא בּוֹ יֹאדִיר שֵׁם אֶל בְּאֶרֶץ

כְּאִשָּׁר הֵבִין מַעֲשֵׂיו לְשׁוֹם רִגְלוֹ לַדֶּרֶךְ  
 עוֹד אָמַרְתָּ אֱלֹהִים בְּאֶתְהוּ וַיִּצְוֶהוּ  
 "מִשָּׁה עֲתָה הוֹלֵךְ אִתָּה לְשׁוֹב מִצְרִימָה

האותות



הַאֲוֹתוֹת אֲשֶׁר הִרְאִיתִיךָ חַר הַחֲרִיבָה  
אַתָּה תַעֲשֶׂם לִפְנֵי פְרַעֲהַ כִּי כֵן יַעֲזִתִּי  
עַל כֵּן שִׁימָם עַל לִבְךָ וּבִלְבָבְךָ מִצָּרִים  
הַתְּבוֹנֵן בָּם וְרֹאֵה צִדְקוֹתַי מִה גִּבְהוֹ  
כִּי אֲנִי תַהֲיֶיהָ נִכּוֹן לַעֲשׂוֹת מִלְּאֲכֹוֹתַי  
וַיִּמְיֵנִי תַהֲיֶיהָ לִי מִיָּנֶה עַל צָר רוּמָמָה  
כִּי לֹא רַק בַּעֲבוּר דְּבַר אֱלֹוֵי אֲשִׁלַּחְךָ  
לֵאמֹר לוֹ שְׁלַח אֶת עַמִּי כִּי לִי יִחוּגוּ  
וּכְבֹּלוֹתֶיךָ דְּבַר תִּפְּן שְׂבָמָה לְלֶפֶת  
וּמִרְחוֹק תַעֲמוּד עַת חֲצִי בּוֹ יִפְגְּעוּ  
אַךְ אַתָּה תִּגְדֵּל לוֹ פִּשְׁעוֹ יִשְׂרָאֵל תִּזְרְנוּ  
אִיךָ עַל כִּי מִדְתּוֹ מִשְׁפָּטִי לוֹ אֲמִידָה  
אִם לֹא יֵאבֶה לִשְׁמוֹעַ לָךְ אֲנִי הַזֹּהִירָהוּ  
וְאֵמֹר לוֹ עַל מִרְיָךְ מִכָּה רַבָּה אֶכָּה  
אִם יִקְשֶׁה עָרְפוֹ עוֹד עֲשֵׂה כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ  
הַטָּה יָדְךָ עַל אֶרְצוֹ הָרֶם אֶת מִטָּה  
וּכְרַנֵּעַ כָּל הַמִּכּוֹת יַעֲדֶת תִּבְאֲנָה  
לוֹ אֶחָפֶץ גַּם מֵאַחַת הַמִּכּוֹת הָאֵלֶּה  
אִם לִפְנֵי חֶזֶק כִּבְרִיּוֹל רוּחוֹ כְּנִחוּשָׁה

הִנֵּה בְּרוּנִי נָמִים מִפְּנֵי אֵשׁ יִפְסוּ  
מִפֶּחַד לֵב יֶאֱזִין וַיִּצְוּ מִהָרֹו וּלְכוּ  
אֶךְ הָאִזֹן מִפֶּחַד הִקְשֵׁב מֵאִמַּת מָוֶת  
מֵאִין הִכָּר צֶדֶק מֵאִין הִכָּר מִי אֲנִי  
בִּכְה־יִחְשְׁבוּ בְּאֵלֶּה לֹא חִפְצָתִי  
עַל בֶּן אֲחֻזָּק אֶת לְבוֹ לִסְבּוֹל עֲבָרְתָּהּ  
וּלְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמַע אֶת עַמִּי לֹא יִשְׁלַח  
בְּעֲבוּר הַרְבוֹת אוֹתוֹתִי עַל אֶרֶץ כְּצָרִים  
אִי יִרְאֶה מִי אֲדוֹן לוֹ חֲטָאוֹ יוֹדֶה בִּיהוּ  
וּפּוֹשְׁעִים יִבְיִנוּ דַּעַת בֵּין תּוֹעֵי רוּחַ  
לִכֵּן מֹשֶׁה אֶת פָּדְעָה עַל פְּנֵי תוֹכִיחַ  
וְאָמַר אֶל רָשָׁע זֶה כִּי יוֹצֵר אָדָם אֲנִי  
כְּאִישׁ יִחְמוֹל עַל פְּנֵי עֲלִיָּהֶם אֲחֻמּוֹלָהּ  
וּלְכָל עַמִּים הַמִּיִּשְׁרִים אוֹרְחוֹתֶם אֵב אֲנִי  
אֶךְ יִשְׂרָאֵל בֶּן יִקְרִי לִי בּוֹ אֲשַׁתְּעֶשֶׂע  
וּבְכוּרֵי הוּא כִּי עֲלִיּוֹן עַל גּוֹיִם אֲתַנְהוּ  
וּמִה הִרְעוֹת לַעֲשׂוֹת עִם בֶּן אֲהַבְתִּי ?  
הַהוּא יִהְיֶה עֶבֶד ? עֲלִי תִשִּׁים עֲלָהּ ?  
שְׁלַח אֶת הַבֶּן חֲנָה בְּעֲבוּר יַעֲבֹדֵנִי



אם מאן אתה שלחו דע כה אחריהך  
בעונה כי רב צרות רבות ישיגוך  
לכלות כלם. אחרונ את פנה בכורך  
כי משרים דברתי לך או יגיד פיה :

כבשר יפרוש בנה לראות אל שמים  
כהר איש האלהים לבוא ארץ מצרים  
ובלכתו לבו מלא השכל גם ידוע  
יחשוב כל היום הגדל שם האל בארץ  
באותות פמופתים יעשה על אדמת צען  
עד יביר לא ידע אל מה נורא מעשהו  
עד שים קו לוחכי עפר בין בוכבי שמימית  
רוזנים עם יועצי ארץ פטיט מרמס רגל  
מרוכ חנות לב אלה שבת מעשיות צדק  
לא זכר כי ערל בשר עמו נוסע  
כי חבן הנולד לו ושמו אליעזר  
לא חתם אות בבשרו שם אל לכרית קדש  
הם באים בדרך במלון ללון שמה

י

ט ב 2 9

וַיִּשְׁלַח אֶת מִלְאָכָיו וַיִּפְגְּשׁוּהוּ  
וַיִּתְּנֵם בְּצַר וַיִּבְקֹשׁ הַמִּיתָהוּ  
צִפְרָה טוֹבַת שָׂקָל עַל מָה וְאֵת הַשְּׂבִילָה  
מִתְהַרָה וְתִקַּח צֹר וְתִמָּל אֶת הַנָּעַר  
אֶל רִגְלֵי הַשָּׂרֵף בְּמִנְחָה כִּפּוּר נִפְשׁ  
עוֹר עֲדָלָתוֹ הַגִּיעָה וְתִזְעַק וְתֹאמַר  
"כִּי חָתַן דָּמִים אָתָּה לִי מִלְאָךְ מִמַּעַל !  
"אֵל דָּם הַכְרִית חַיָּה נָא הַבֵּט אֶל וְרַצְנִי  
"וְלִמְלָאךְ בְּאַרְצִי אֵל נָא תִשְׁלַח יָדְךָ  
וַיִּשְׁמַע אֵל וַיִּצְוָה וַיִּרְךָ מִמֶּנּוּ  
אִזְ אָמְרָה "לֹא לִשְׂפָה דָם אֱלֹהִים צִוְּךָ  
"לְהַיּוֹת חָתַן דָּמִים לְמוֹלֹת הִנֵּה בָאָתָּה :

וַיִּלָּךְ אֶל מַסְעֵיו עָלוּ וּבִטּוּחַ  
אַחֲרֵי נִחַתָם בָּבְנוּ אוֹת חֲתוּם בּוֹ אֲשֶׁרֵהוּ  
מִבּוֹר אֵין מִים בּוֹ דָּם זֶה אֲסִיר שׁוֹלֵחַ  
נָס בָּא מוֹעֵד אֶת שְׂאֵהֲכָה נִפְשׁוֹ וַיִּפְגְּשׁוּהוּ  
כִּי בָא אִמְרַת אֱלֹהִים אֶל אֶחָד אֶחֱיָהוּ

קום



קום לך לקראת משה אחיך המדבר  
 על אחיו גדלתיו חודי עליו נתתי  
 שש אחרן על אמרי אל ערב לו לשמוע  
 כי עוד משה חי כי אהוב הוא אל עושהו  
 כי נתן עליו הודו כי כבוד עטרהו  
 בלטה גפשו לראות פניו הקשב מפיהו  
 מה דבר צור ישראל על עם אהב סלה  
 אם בא חיוס יציל בו שסוי מיר שוסתו  
 חזון שמע הגיד אל בית יעקב ויאמר  
 "אחי! נראה לי יי רב טוב שמעתי  
 "כי ללכת לקראת משה אחי צוני  
 "לי אומר לבי תנחומות אל ישמיעני  
 "כי קרוב יום יי ושנת ישע באה  
 "עתה אחי בדרך שלחתי אלקה  
 "אם אל שולחי במח אלה שאנו אשובה  
 "ומה יגיד לי אחי אליכם אביאה  
 שומעי אמרו שישו כי נדבאים אלה  
 מימים רבים לדבר יי צמאו  
 ונענו יחדיו "יי עמך איש חיל

\* הִדְרִית עִם לֶךְ ! מִלֵּאךְ אֶל בְּדֶרֶךְ יִתְחַד  
 מִיָּהָר יִשְׁנֶם אֶת מִתְנִיּוֹ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ  
 נֹזֵר קָדִישׁ לִקְרֹאת עֲטָרָה מִה גַּעֲמוֹ  
 וּלְעֵת הָאֵיר מִשָּׁה מִקְדָּם בְּאוֹר שָׁמֶשׁ  
 נָגַה אַחֲרָן מִיָּם פִּנְגָּה הַיָּרֵחַ  
 עַל הַר הָאֱלֹהִים אִישׁ אֶת אֶחֱיוֹ פָּגְשׁוּ  
 שָׁמַח לֵב אַחֲרָן אֶל אֶחָיו וַיִּשְׁקְתוּ  
 זֹאת חֲקֵת גְּדוֹל מִן אֲרֻחַת קָדוֹשׁ כְּמוֹתוֹ  
 גָּבַר אֲהָב אֱלֹהִים גַּם הוּא יֵאָהֲבֵנִי  
 כִּי אוֹהֵב אֶל אֶחָיו לוֹ אוֹהֲבִים נִחְשְׁבוּ  
 גַם מִשָּׁה שָׁמַח בּוֹ בְּכֵן אֶת אֵב כִּפְדָּהוּ  
 אַחֲרֵי דִבְרוֹ שְׁלוֹם פָּתַח מִשָּׁה אֶת פִּיהוּ  
 "אָחִי ! בָּא יוֹם הַיְּשׁוּעָה בָּא יוֹם לֹו קִיְּנוּ  
 "כִּי בְּאֲשֶׁר עִם עֲדְרִי חִוֵּתִנִּי בָּאתִי הִהְרֵת  
 "מִתּוֹךְ חֲסִנָּה הִנֵּה הָעוֹמֵד פֹּה בְּשֶׁפֶל  
 "מִרְאוֹת אֱלֹהִים רָאִיתִי אִשׁ מִתְלַקַּחַת  
 "מִלִּבַּת אִשׁ הַזֹּאת דִּבֶּר כִּי וַיֹּאמֶר  
 "מִשָּׁה מִשָּׁה ! אֲנֹכִי אֱלֹהִי אֲבִיךָ  
 "אֶת עֵינֵי עַמִּי אֶת כָּל צְרוּתָיו רָאִיתִי

אֵעֲלֶם



"אֲעֵלֶם מִכּוּר בְּרוּל זֶה מִנְעִי מִצָּרִים  
 "אֶל אֶרֶץ הַבְּנֵנִי לָתֵת לָהֶם נִשְׁפָּעֵתִי  
 "נִרְאוֹת נִבְלָאתִי שְׂכִיחַת עוֹלָם חֲשַׁנְתִּי  
 "לֹאִי כִי מֵאַחֲרִית אֲמַרִי קְרוֹשׁ שְׁמַעְתִּי  
 "נַע לְבִי מִמְּקוֹמוֹ נִפְשִׁי אַחֲזֹר נְסוּגָה  
 "כִּי אֵלִי קָרָא לֵאמֹר עָתָה לֶךְ מִצָּרֶיכָה  
 "וְיִשְׁפּוֹט אֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְיִשְׁפּוֹט אֶת יוֹשְׁבֵיהָ  
 "בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים בְּמִרְאָה הָרָאִנִי  
 "גַם נָגִיד שְׁמִנִי דָבָר יֵצֵא מִפִּיהוּ  
 "אֶתָּה תוֹצִיא אֶת עַמִּי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם  
 "כֹּחַ נִבְחַלְתִּי מִשְׁמוֹעַ זֹאת בּוֹשֶׁת בִּסְתָנִי  
 "אֲנִי אֲשֶׁר אֲמִירְתִּי מוֹאֲדִם קִטְנִיתִי  
 "עָתָה אֲשִׁפּוֹט מֶלֶךְ אֲמִלּוֹךְ עַל שָׂרֵי קָדְשִׁי  
 "הִתְחַנַּנְתִּי אֵלָיו לֵאמֹר חֲדַל מִמֶּנִּי  
 "מִשְׁפָּטִים דִּבַּרְתִּי אֵתוֹ לִשְׁאוֹל הַקִּשְׁיִיתִי  
 "אֵךְ עַל כָּל מוֹצֵא כִּי רַךְ מִשְׁמָן עֲנִנִי  
 "עַד הִרְפִּיתִי הַפִּצַּר עַד עָצַתוֹ הִחֲשַׁכְתִּי  
 "אֵז דִּבַּר אֵתִי קִשּׁוֹת אֶת אִפּוֹ הִחֲרִיתִי  
 "וּבְכָל זֹאת לֹא נָחַם אֱלֹהִים מִשְׁלַחֲנִי

וַיֹּאמֶר

"וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵךְ וְאֲנִי אֶהְיֶה אִתְּךָ  
 "וְאַחֲדָל מִדְּבַר אֶת אֱלֹהֵי יִרְאָתִי  
 "אֲזַנְנִי אֱלֹהִים וַיֹּאזְנֵנִי חַיִּל  
 "גַּם אוֹתוֹת גִּתָּן לִי לַעֲשׂוֹתָם מִה נִרְאוּ  
 "מִטָּה זֶה אִם אֶחָפֶז אֶל נְחֹשׁ אֶחָפֶזְכֶּנּוּ  
 "וּבִזְנוֹ כִּי אֶאֱחֹז אֶל מִטָּה אֲשִׁיכְנֶנּוּ  
 "חֵיד הַזֹּאת אִם אֶחָפֶז תִּצְטָרַע בְּשִׁלְג  
 "אִם אֶל חִיקִי אֲבִיאָנָה כְּבִשְׂרֵי תְהִי  
 "וּמִי־אוֹר מִצְרִים אֶקַּח כּוֹס בְּכָלִי  
 "כִּי אֲשַׁבְּכֶם אֶרְצָה לָדֶם יִהְיוּ בִיכַשְׂת  
 "הָעָם כִּי יִרְאוּ אֶלֶּה מִי שׁוֹלְחֵי יִבִּירוּ  
 "עֲתָה אֲחִי לִשְׁמוֹר פִּי אֱלֹהֵי הַגִּנִּי  
 "אֶעֱדֶה גֵּאוֹן וְגֹבֵה אֶהְדוֹף פּוֹעֵלִי אֶזֶן  
 "לִנְקוֹם נִקְמַת אֱלֹהִים בְּמִלְאָךְ אִצְאָה  
 "אֶל תֹּאמַר מִי שָׁמַע מִפִּי אֲנוּשׁ כְּאֵלֶּה  
 "אֶף כִּי מִפִּי אִישׁ לֹא נָסָה דְבַר גְּבוּה  
 "יָדַע כִּי כְּאֲשֶׁר אֶמְרֹתִי אֲשַׁמַּע אֶל אֶלְכָת  
 "גִּתָּן עָלַי הוֹד מַלְכוּת יֵשַׁע הַלְבִּישָׁנִי  
 "לְבִי שֵׁם בַּחֲלָמִישׁ רָגְלִי לֹא יִמְעָדוּ



"מִפְּרֵעָה לֹא אָחַז מַחִילוֹ לֹא אֶפְחָדָה  
 "פִּי יִהְיֶה לְמוֹ כַּפְּטִישׁ הַמְּבוּצִין סָלַע  
 "מִפְּנֵי יְבוּשׁוֹ הַמָּה בֶּל אֲבוֹשׁ אֲנִי  
 "גַם אֶתָּה אָחִי שׁוֹם בָּאלֹהִים מִבְּטָחָךְ  
 "כִּי אִם בִּי בָּחַר אֵל לֵאלֹהִים לָךְ שָׁמְנִי  
 "גַם בָּךְ בָּחַר לְמִלִּין וּלְפָה לִי שָׁמְנִי  
 "כִּי אֶהְבֶּךָ אֱלֹהִים דְּבַר טוֹב עָלֶיךָ  
 "לָךְ עָמִי דְּבַר אֵל הָעַם דְּבַר אֵל הַמֶּלֶךְ  
 "מִחַ תֹּאמַר וּמָה תַעֲשֶׂה אֲנִי אֲצִינָה  
 "אֵל תִּירָא סָר צֵל מְצָרִים מִהֵר יְבוֹלוּ  
 "אֶת צִדְקָתְךָ יִדְעָתִי כְמוֹךָ כְּמוֹנִי  
 "אֶת נִחְלֹתַי אֶת צֶאֱן יְדִי אֶחָבְנִי  
 "רַק בְּעֵבוֹת הָקָם אֲמִירִי אֵל בָּהֶם נִמְשָׁוֹלָה  
 "לֹא בְּעֵבוֹר הַשְׁתַּרְרָה לֹא בְּעֵבוֹר הַזֶּן וְעוֹשֶׁר  
 "חֲלִילָה לָנוּ כִּי יִשְׂרִי אֱלֹהִים נַחֲנוּ"

מִדְּבַרֵּי אִישׁ הָאֱלֹהִים עֵינֵי אֶהְלֵן אִוֵּר  
 שָׁמַע מִפִּי אֶחָ אֶחָב מָה נִפְשׁוּ קוֹתָה  
 גַּם מִיֹּשֶׁר אֲמִידִי כְלִיֹּתָיו עָלוּ

מִהִתְבֹּנֵן אֶל אָחִיו עֵינָיו לֹא יִשְׁכָּח  
 אֹר פָּנָיו הוֹדִיעוּ כִּי יִשְׂרָאֵל יוֹשִׁיעַ  
 וַיִּתֵּן תּוֹדָה לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר  
 "כְּרוּךְ אֵל עֲלִיּוֹן וּזְכֹר אֶת הַבְּרִית מִקֶּדֶם  
 "וּבְרוּךְ אַתָּה לֵ"י אֲשֶׁר רוֹמֵמָה  
 "וַיִּשְׁלַחְךָ לְרַפּוֹא אֶת מַחֲץ אָחִיךָ  
 "כִּי אָמַרְתָּ בְּיָד דּוֹחַ בָּהֶם מִחֲלָל תַּעֲט  
 "וּסְגוּר לָבָם מֵאוֹר פְּמִיךָ יִפְתָּח  
 "בְּחִבְצֵלֶת תִּפְתָּח עֲלֵיהֶם מֵאוֹר שְׁמֶשׁ  
 "כִּי תִגַּל נַפְשָׁם כֹּאֲשֶׁר תִּרְאֶם אוֹתוֹתֶיךָ  
 "וְנִבְאֵי רוּחַ תַּחַת יָד נִוְשִׁיחֵם יֶאֱנָקוּ  
 "כִּי יִרְאוּ יָד יְיָ דֹּדֵר אֱלֹהֵינוּ  
 "יִדְעוּ כִּי תַעֲזֹז עַל אֱמוּנָה עַל יָד מַצְרִים  
 "תַּחַת כִּי אָהַב אֱלֹהִים אֶת אֲבוֹתֵינוּ  
 "אָהַב אֶת זֶרַעַם נָגִיד לָהֶם הִקְדִּמָה  
 "גִּדּוֹל מִכָּל אָחִיו לָמָּה זֹאת לָךְ נִפְלְאַתָּה  
 "הִלְבַּעְבוֹר אֲמַרְתָּ מִכָּל אָדָם קִטְנֹתִי  
 "עַן דְּבִמֵּת בֶּן עַל אָחִיךָ גִּדְלָה  
 "וּבִקְדּוֹ עַל כֵּן אַתָּה עֲטַרְתָּ תִפְאָרֶת



”כִּי עַם מִי יִשְׁכֹּן אֵל ? עַם דָּבָא וּשְׁפֹל רוּחַ

”הִנֵּה פֶּאֶר אוֹתְךָ הוֹדוּ נָתַן עֲלֶיךָ

”אִם לְאוֹמֵץ הִנֵּךְ אִם לְהוֹן הִנֵּךְ

”עַתָּה קוּם וּמִשׁוּל בָּנוּ כִּי רַק לָךְ יֵאָתֶה

”יִשְׂרָאֵל יִשְׁמַח בָּךְ בֵּית יַעֲקֹב יַעֲבֹדְךָ

”וְאֲנִי עֲבָדְךָ אִם לְאֱלֹהִים לִי אֵל שְׁמֹךְ

”אֵל כָּל מְקוֹם תִּשְׁלַחֲנִי כַּצְבִּי אֲרוּצָה

”דִּבֶּר תִּשִּׁים אֵל כִּי בִקְחָל עִם אֲנִידֶנּוּ

”וּתְצִוֶּה לַעֲשׂוֹת גַּם הִיכְלִי מֶלֶךְ אֶעֱשֶׂנוּ

”אִיךָ לֹא אֶבְטַח בָּךְ אִם בִּי מִבְּטַחְךָ

”אִם אַתָּה לִי מִיָּנִי וְאֱלֹהִים לִי מִיָּנֶךָ

”לָמָּה זֶה אִירָא עֲמָנוּ אֵל מַה יַּעֲשֶׂה גִבֹּר

”וּבָצַלְנוּ יַחֲיֶה יַעֲקֹב יִפְרַח בְּגִבֹּר

”כִּי חֲלִילָה לָנוּ חֲשָׁתְרָר חֲבוּזֹת רִיעַ

”הֵן אֲבִיוֹנִים מֵאֲשָׁפוֹת תָּרִים עֲנוּתְךָ

”וְאֲנִי עֲבָדְךָ כִּי אִישׁ שְׁלוֹם אָנִי יִדְעָתְךָ

”וּמַה אֲזַרִּיךְ לָשׁוֹן מַה דִּבֶּר עוֹד אוֹסִיפָה

”הִנֵּה מְרוּעִים מִשְׁחִיתִים הִצֵּאנוּ נְפוּצוֹ

”עַל שׁוּבֵי אֱלֵיהֶם כָּעַל מָטָר יוֹחֵלוּ

„מִשְׁמִיעִים טוֹב נָחֲנוּ וּבִשְׂוֹרָה יֵשׁ עִם פִּינוּ  
 „אִם רָגַע נִוְהִילָה אֲלֵי עוֹן יִקְרָנוּ  
 „נָא צִוָּה אֲחֵי נִקְיֻמָּה נִסְעָה גִלְכָּה  
 „וּבִדְרֹךְ גִּלְךָ חֲכָמַת לִבְךָ תִּזְרָנִי  
 „יִשְׂרוּ דְבָרֵי אַחֲרָן אֶל מֹשֶׁה וַיִּסְעוּ  
 הָלְכוּ הַלּוֹךְ גַּם דְּבַר עַד בּוֹאִם מִצְרֵימָה

מֶה נָּאוּ רִגְלֵי הַמִּכְשָׁרִים מִשְׁמִיעִים יֵשׁ  
 מֶה נִפְלְאוּ בְּקֶחֶל עִם רַב מִמְּאֻרֹת יְהִלּוּ  
 נִזְרָא אֶל עֲלֵיהֶם וּבְאֹזֶר פָּנָיו הָלְכוּ  
 הָעַם כָּלוּ וַיִּזְקְנוּ יְחֻדָּיו הִתְאַסְּפוּ  
 לְשִׁמּוֹעַ מֶה דְּבַר אֶל מֶה צִוָּה עֲלֵימוֹ  
 תִּוְעָה בִּישִׁימוֹן לִילָה יִשְׁמַח לְרֹאוֹת שִׁחַר  
 אֶף כִּי קֶחֶל לֹא רָאוּ אֹזֶר אֵין נִנָּה לְמוֹ  
 נִפְשָׁם לֵאלֹהִים תָּמִיד מִשְׁוֹמְרִים לִבְקָר  
 בְּזֹרוּחַ לָהֶם שָׁמֵשׁ מִלְּאֲבֵי אֶל מֶה שִׁשּׁוּ  
 עוֹדִימֵת בּוֹגְנִים בָּם וְלִהְיוֹדֵם תִּבְיֵט עֵינֵימוֹ  
 נִפְשָׁם יִצְאָה מִדְּבָרֵי אַחֲרָן כִּי נִעְמּוּ  
 קוֹרָא



קוֹרָא לָהֶם הַנַּחֲמוּ אֶחָיו הַנַּחֲמוּ  
 ׀ דִּלְתוֹת בְּרוֹז לִפְנֵי פֶתַח תַּקְוָה נִפְתָּחוּ  
 ׀ פָּקֵד אֱלֹהִים אֶתְכֶם צַעֲקֵתְכֶם נִשְׁמָעָה  
 ׀ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם בְּמִרְאָה הוֹפִיעַ  
 ׀ בְּמוֹתוֹךְ הָאֵשׁ דִּבֶּר אֶל עַבְדּוֹ אֶל אֶחָיו  
 ׀ כִּי אֶל זֶה הָאִישׁ מֹשֶׁה מִקֶּדְשׁוֹ הוֹרִיעַ  
 ׀ שְׁלֹם חַוּוֹן בָּא מוֹעֵד לְאַבְיָכֶם דִּבַּרְתִּי  
 ׀ אֶת עֲנִי עָמִי אֶת צָרַת נַפְשׁוֹ רָאִיתִי  
 ׀ קוֹם לֶךְ מִצְרֵימָה וְגֹאֵל נַחֲלָתִי בְּאַרְצָן  
 ׀ מִצְרֵי הַנָּקֶם וְגִמּוּל לָהֶם הִשִּׁיבָה  
 ׀ עֲתָה נִגַּד עֵינֵיכֶם נִגִּיד וּמְשִׁיחַ  
 ׀ בִּלְאֵ כַח אֱלֹהִים נִפְלְאוֹת יִרְאַנוּ  
 ׀ בְּמִלְאָךְ יֵצֵא לִפְנֵיכֶם בּוֹ תוֹשְׁעוֹ  
 ׀ אֶחָיו אֶל תִּמְרוּ אֶת פִּיו וּבִקְלוֹ תִשְׁמָעוּ  
 ׀ גַּם אֲנִי אֶעֱשֶׂה בֶן בִּלְעָדוֹ אִין בִּי כַח  
 ׀ חֲלִילָה לִי לְמִרוֹת בּוֹ אֲמַרִי אֶל עַל פִּיהוּ  
 ׀ אֵךְ בְּאֶשֶׁר הִפְצִיר בָּאֵל לֵאמֹר חֲדַל מִנִּי  
 ׀ בְּכֹד לְשׁוֹן אֲנֹכִי דִבֶּר בַּל יִדְעֵתִי  
 ׀ עֲנֶה אֱלֹהִים אֲהַרֵן לֶךְ לִפְנֵי אֶתְנָה

"עַל כֵּן אֲנִי הַמְדַּבֵּר מִה מִפִּי אֲשַׁמְעָה  
 "גַּם אוֹתוֹת וּשְׁמֵי אֵל עִמּוֹ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם הִנֵּה  
 "בַּעֲבוּר יְאֻמִּין לְבָבְכֶם וּבַעֲבוּר בּוֹ תֵּאֱמִינוּ  
 "עַתָּה אִישׁ הָאֱלֹהִים הִרְאָה בְּקִהְל עַמּוֹ  
 "הַגְדוּלוֹת חֲנֻנָּה אֵל וַעֲשֵׂה אוֹתוֹתֶיךָ  
 "בַּעֲבוּר יִרְאוּ מִמִּי שְׁלַחַת וּמִי אֲתָה  
 "אֲחִי גוֹשׁוֹ הִנֵּה וּלְנַפְלָאוֹת אֵל הַבִּיטוּ"  
 כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה אֶת הָאוֹתוֹת בְּלִנְיָה  
 עִמְדוּ הָעָם מִרְעִידִים דָּבָר לֹא דִבְרוּ  
 בְּהִמּוֹן יָמִים הָמָּה לָבָם מִגִּיל וּפְחַד  
 כִּי בָאֵלָה מִלְּפָנִים עֵין לֹא רָאָתָה  
 אַחֲרֵי כֵלָה אִישׁ הָאֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת מַעֲשָׂהוּ  
 וַיִּפֹּן אַהֲרֹן שֵׁנִית אֶל הָעָם וַיֹּאמֶר  
 "אֲחִי! הִרְאִיתֶם מַעֲשֵׂה קֹדֶשׁ מִה נִשְׁגְּבוּ  
 "עוֹד נִרְאוֹת מִהֶם וּמוֹפְתִים לֹא נֹדְעוּ  
 "שֵׁם אֱלֹהִים אֵל יִדּוֹ הַחֲרַד בָּם צָרִינוּ  
 "בָּם יִכָּה אֶת פְּרַעְיָה בָּם יִכָּה אֶת מִצְרַיִם  
 "שְׁלוֹמֶת פּוֹשְׁעִים תִּרְאוּ בָכֶם אֵל יִגְעוּ  
 "כִּי אֵל עֵינֵי צָרִיכֶם וְלִעֵנֵי הַשָּׁמַיִם



”מכור הברזל הזה ברכוש רב תצא  
 ”אם תאמינו באל גם אתם תאמינו  
 ”אם תאמינו בנביאיו תעשו גם תצליחו :

כקול מהיכל אל כקול משמי שמים  
 בן קול אחרן אל אונני עם וזקניו יחד  
 כי נאמן ישראל עם אל אמון יאהבו  
 על בן נטוי אחריו וכדבריו האמינו  
 כי זכרו מה פעל אל לאבותם מקדם  
 הברית כרת עמם ושבועתו למו  
 כי אל לא ימור לעד לא יקצוף לקצח  
 מספר שנים חרין לשנות עמל וכעס  
 עתה כי תמו חק נתן אל לא יעבורו  
 פקדו יי עדה סוערה לא נוחמה  
 וירא את עניים כי רב ויאמר די למו  
 פתאום רנו העדה יחדיו קול נשאו  
 ”אמת דוברים הללים צירי עליזון חמה  
 ”אותותם ראינו מה רמו מה נפלאו

ומי

”וְאִי לֹא יָבִין כִּי יֵר שׁוֹלָחַם וְאֵת עֵשֶׂתָהּ

אִז הָעַם כָּלָו שָׁשׁוּ וַחֲסִידָיו עָלוּ

אִז יֵרְאִי יִי דִבְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ

”הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה הָאֵל לוֹ קוֹיֵנוּ

”כִּי יֵצִיל עַמּוֹ יִדְעֵנוּ כִּי יִפְּלִיא פֶלֶא

”יוֹסֵר גּוֹיִם מֵאִז יִשְׁפּוּט גַּם אֶת צָרֵינוּ

”אֲךָ וְאֵת לֹא יִדְעֵנוּ כִּי חֲדָשׁוֹת יִצְמִיחַ

”אֲמִרְנוּ יִלָּחֶם עִמָּהֶם מִשְׁמַיִם

”כִּבְּאֲשֶׁר נִלָּחֶם מִלִּפְנֵים עִם כָּל רָשָׁעֵי אֶרֶץ

”וְאִי אָמַר לוֹ לָבוּ כִּי יִקְרָא אֵל גִּבּוֹר

”בּוֹ יִפְקֹד רַע עַל מִצְרִים בּוֹ יִרְגִּז מֶלֶךְ

”דִּבֶּר אֶתֹּ מִשְׁפָּטִים אֶת מֶלְכוֹ יוֹכִיחַ

”כִּיָּה טוֹב וְאֵת הַגִּדִּיל יִי לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ

”צָרֵינוּ יִבּוֹשׁוּ מִלִּפְנֵי יִרְאָה וְכַעַס

”מִכִּי אָדָם בְּמוֹחֶם חֲרָפְתָם יִשְׁמְעוּ

”לֹא כִסְדּוֹם לֹא כְעִמּוֹרָה הִכָּכֶם כָּרְגַע

”מִחֲטָאִים לֹא בּוֹשׁוּ מַעֲשֵׂיכֶם לֹא נִכְלָמוּ

”לֹא כֵן צָרֵינוּ טָרָם יִאֲבִדוּ יִבּוֹשׁוּ

”כִּי יִסְפּוּ רַעַה חֲטָאתָם מִסְדּוֹם הַגִּדִּילֹ



„דומם נשכ נוחיל לתשיעת אלהינו  
 „כי לו עז וגבורה עמו המישל ופחד  
 „עמו חכמה ומוי כמוהו יועץ פלא  
 „מעצתו לא ישוב פאשר דבר בן יעש  
 „וירוע תפארתו לימין משה וליכנה  
 „עתה אחינו שירו לאלהינו שירו  
 „ובהדרת קדש השתחוו להרום מלכנו  
 „ושירו לאל ויקרו וישתחוו :

## ה ש י ר ה ש ב י ע י

רב כח יי ארך אפים  
 גם אל בוזי חקיו יתן ידים  
 גם על עצת רשע אורו יופיע  
 ולרוח איש אין חומה ודלתים  
 אפו פורץ פתאים כפרץ מים  
 כסופה ירדוף צר עליו יריע

מה טובו דרכי אל משפט יפעלו  
גם אפוזחמתו עד עת יחדלו  
ויצוה המועד מתי יחולו  
כי מועד כל חפץ רק הוא יודע  
עד אז פכחריש הוא וכלא שומע  
וכהתוך חמתו פושעים יפולו

אל תאמרו למה אל יעלים עיניהו  
ויחיה איש רשע חרף עושהו  
מדוע לא ירד בין שוכבי קבר ?  
הנה יודעי דעת לא זאת ישאלו  
אם משפט יי לתחום נכשלו  
בועמקים נכבי ים לא יבוא גבר

כינו זאת ! היקצוף גבור צולח  
אם פתח אדוניו כלב נובח  
אם יונק שדים לא לו שומע  
אף כי מושל בכל עושה שמים  
נגדו כל הגוים שחק מאוננים  
כהנא ישים לבו אל דל צולע ?

ולמי



וְלִמִּי יַפְעַל רָשָׁע בִּי יִרְבֶּה בַעַם  
 הַלֵּאָל הוּא מִכְעִים אִם מְרוֹם יַעֲשֶׂה  
 אֶת נַפְשׁוֹ הוּא חֹבֵל בִּי יִשְׁחִיתֶנָּה  
 שַׁחַת וַיִּשְׁאֹל תִּנְחַל מוֹסֵר פּוֹרַעַת  
 אֲבִדוֹן וְקִמָּת מוֹאֶסֶת דַּעַת  
 וּבִלְהוֹת צִלְמִית עֲדִי אֵינְנָה

הַבוֹטְחִים עַל חַיִּל לָמָּה יִהְיֶה  
 בְּרֹאֲתָם צָדִיק מָטָ וְרָשָׁעִים שָׁלוֹ  
 לֵאמֹר שׁוּא עֲבוֹד אֵל נָעִים חֲלָקֵנוּ  
 גַּם מוֹסְדוֹת הָאָרֶץ לֹא עַד יִשְׁקוּמוּ  
 וּבְלֵב יָמִים פֶּתְאוֹם הָרִים יִמוּטוּ  
 וּלְאֲבָל יִהְיֶה תֵּאוֹת עֵינֵינוּ

רָעֵשׁוּ גִבְעוֹת עוֹלָם וַיִּתְפּוֹצְצוּ  
 הָרִים מִלְּאוֹ דָּשָׁא לְבוֹת עֲלָצוּ  
 יוֹצֵרִם יִפְתַּח לוֹעִם אִזּוֹ אִשׁ יִרְוֶקוּ  
 וּמָה אֲנוֹשׁ גִּבּוֹהַ עַל מַה בּוֹטְחַ  
 גִּבּוֹר זֶה בִּבְקָר חֲצִים שׁוֹלַח  
 וְלַעֲרֵב הַכְּלָבִים דָּמוֹ יִלּוֹקוּ

לְתַבְּנֵת אֱלֹהִים אֵין בָּן אֵין חֶמֶד  
לֹא לִשְׂאֹא יֵאָרֶיךָ אֵף יִטִּיב לִשְׁמֶר  
גַּם צְרִי עֲבָדֶיךָ הֵם יִפְרְצוּ בָרֶץ  
כִּי אֵל יוֹם תִּזְכָּח וְדִים נִשְׁמְרוּ  
יִמְלִיכֶם עַל גּוֹיִם תִּזְרֹחַת עֲבָדֶיךָ  
תַּחַת נָבֶל כִּי יִמְלֹךְ תִּרְגֵּז אֶרֶץ

וְלִי־סֵר חֲסִידֶיךָ פּוֹשְׁעִים יִגְבְּרוּ  
בְּכֶסֶף בְּמִצְרָף תַּחֲתֶם יִסְתָּרוּ  
כִּי בְנִשְׂאָא עוֹלָם בַּל חֲסֶדֶם יַעֲזֹבוּ  
גַּם מֵאַחֲרִית פּוֹשְׁעִים יִלְמְדוּ עִם צֶדֶק  
כִּי יֵרְאוּ אַחֲרֵית רַע בְּמִשְׁוֹכַת הַדָּק  
וּפִשְׁעֵי כְּאֲרִיֹת עָלִיו יֵאָרְזוּ

כִּי כֹן דִּרְכָּךְ אֵל מֵאֵז הָרֵאִיתָ  
אֲמַרְתָּ לְחֲסִידֶךָ יוֹם לֹא נִגְלִיתָ  
גֵּר יִהְיֶה זֶרַעַךְ וְכֵם יַעֲבֹדוּ  
נִתְּצוּ מִלֶּךְ הַדָּשׁ חֲרָף עוֹשֶׂהוּ  
סָבִיב לֹא חֲנָפִי לֵב אֲנָשִׁי מַעֲשֶׂהוּ  
עַל נִפְשׁוֹת צְדִיקִים הֲנֵם יִגְדֹּר





אִז אֶלְמָדָה פּוֹשְׁעִים חֲחֹלָכִים קָרִי  
 כִּי אִם אֶצְרִיךְ אִפִּי לֹא אֶשְׁבַּח מְרִי  
 אִם רֹאשִׁיתָם יִשְׁנָא קֶצֶם נִכְרְתָה  
 שְׁתֵּנוּ בְּשָׂמִים כִּיהֶם יֶאֱלָמוּ  
 מִמָּרְאֵה עֵינֵיהֶם יֵרָאוּ יִרְדְּמוּ  
 יִרְדּוּ פּוֹשְׁעִים מִטָּה תִצְלֹל עוֹלָתָה

אֵלֵי זֹאת אֲשִׁירָה אָנָּה חֲנֻנִי  
 קָתוּם תּוֹרָתְךָ נָא הִבִּינִנִי  
 בַּעֲבוּר אֲדַע בְּאֵר קִשְׁטִי אֲמִרִי דַעַת  
 כִּי אִם יִהְיֶה שִׁירִי שִׁיר מִכָּלֵל יוֹפִי  
 וּשְׁפָתִי מוֹשְׁרִים אִין בְּהֵן דּוֹפִי  
 צִדְקָתְךָ בְּאֶרֶץ תִּהְיֶה מוֹדַעַת

\*

\*

\*

עַת דְּבָרֵי הַמְּבֹשְׂרִים לֵב אֲסוּרִים שְׂמֵחוּ  
 כִּי אֲמִרִי אֵל הֵם דּוֹבְרִים כָּל הָעָם הָאֲמִינוּ  
 אִז

זֶה דְּבָרֵי גוֹי' / הַשִּׁיר הַזֶּה נִחְמַל מִן 'וְלֹא' בְּאוֹ אֵשֶׁת וְאֶחָד גוֹי' (שְׁמוֹת ה'  
 א') / יַעֲרִי וְאֶחָד הֵם אֵל מֵאֵשׁ דְּלֹא נִחְמַל גוֹי' (שְׁמוֹת ז' א') :



או שִׁמַּחַת לִבְגִּיל נָפֶשׁ נִרְאוּ עַל פְּנֵימוֹ  
 מְלִי מְרוֹץ הָיוּ אוֹמְרִים יָדִים יִסְבּוּ  
 וּבְמַלְאֲכֵתָם עוֹשִׂים שִׁמְחוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ  
 נִדְבָרִים אִישׁ אֶת-אָחִיו כָּל עַת יִתְלַחֲשׁוּ  
 נוֹגְשֵׁיהֶם הִתְבּוֹנְנוּ עֲדֵיהֶם וַיִּהְיֶה  
 שִׁמַּחַת עוֹשִׂים בְּלִבָּנִים לְשֹׂאת כָּל יוֹכְלוֹ  
 לְדַעַת יַעַן מֶה זֹאת מֵאוֹתָם דָּרְשׁוּ  
 אֱלֹה כִּגִּיל הַבְּשׂוּרָה כָּל רוּחַס מְלֹאָה  
 רוּחַ שִׁמְחָה עָבַר עֲלֵיהֶם וַיִּסְפְּרוּ  
 מְלֹאָכִים שָׁלַח אֱלֹהֵינוּ וַיְבַשְּׂרוּ  
 „בִּי חֲפָשִׁים מִן הָעֲבֹדָה יַעֲשֵׂנוּ הַמֶּלֶךְ  
 „לְלִבֵּת הַמִּדְבָּרָה לַעֲבֹד לֵאלֹהֵינוּ  
 שְׂמִיעִי וַיִּשְׁתָּאוּ כַּמְצַחֲקִים נִדְמוּ לָמוֹ  
 דִּבְרֵי נֶאֱמָה וְכוּ הַיּוֹרְדִים חֲדָרֵי כְּמֶן  
 עָנוּ נוֹגְשֵׁי הַמֶּלֶךְ לַעֲנִים הָאֵלֶּה  
 מִשְׁחָק לְכָל הָיוּ אֶל אֲנָשֵׁי לְצֹון שִׁית  
 וּבִנְיָנוֹת שׁוֹתֵי שִׁבְרָ כֶּסֶם יִתְקַלְסוּ  
 „הָעֲבָדִים הָעֲבָרִים צֹאת חֲפָשִׁי יִתְהַלְלוּ  
 וּתְשׁוּאָת הַקִּרְיָה עַד הַמֶּלֶךְ הַגִּיעָה

שָׁמַע פֶּרַעַה רָגַז שָׁחַק מֵאֵוִיל אֵין נַחַת  
מִיִּזְעָזְיוֹ נִפְלְאָת הָיְתָה כִּזְאֵת לֹא נִשְׁמָעָה  
אֱלֹה הָרָח אָפֶם בָּם אֱלֹה הִתְלוֹצְצוּ  
לֹא יָדְעוּ מִמָּה זָרוֹת כָּאֱלֹה צִמְחוּ  
אִם תַּחבֹּלֶת עִם הָיָא אֶל יוֹם מוֹעֵד יִקְרָאוּ  
אוֹ רַעֲיוֹן רוּחַ הָיָא מֵרֹב צָרָה יִתְבָּלֶן  
רַב הַחוּבֵל כִּי יִבִּיט בְּפָנַי הִרְקִיעַ  
אוֹת בָּעָנָן יִגִּיד לֹו כִּי קָרוֹב הַסַּעַר  
כֵּן אוֹתוֹת הַבֵּיט מִשָּׁה בְּפָנַי שָׂרִי צִעַן  
שֵׁם יוֹצְרוֹ כִּי יִקְרָא לֹא לֹו גֹדֵל יִתְנוּ  
וּבְדַבְּרוֹ עִם הַמֶּלֶךְ בְּסַעְרָה יַעֲנֶנּוּ  
יָדַע כִּי פֶרַעַה זֶה עַז פָּנִים וּבִלְיָעַל  
גְּבוּרִים סָבִיב לֹו בָּלֶם מִלְּאֲכֵי מוֹת  
יִזְעָזְיוֹ אֲנָשֵׁי אֶזְרָא לַעֲשׂוֹת רָעָה יִגִּיד  
וּמִשְׁרָתוֹ וַעֲבָדָיו כִּמְיֻשָּׁל בָּם יִרְשִׁיעוּ  
גַּם מִלֵּב אַחֲרָן מוֹקְשִׁים אֱלֹה לֹא נִעְלָמוּ  
וּמִהֲמוֹנָם לֹא חָתוּ בַּצּוּרִים נִצְבּוּ  
גַּם מִכּוּזָא אֶל חֲצֵרוֹת אֲבֹרֵי לֹא פָּחַדוּ

כִּי



כִּי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל תִּפְאֶרֶת עֲזֹמֹו  
 מִמּוֹרָאוֹ גַּם אֶבְיִרֵי לֵב יִשְׁתַּלְּלוּ  
 אִם לָהֶם עִם רַב פְּרָשִׁים סוּסִים וְרֶכֶב  
 כָּלֶם אֲדוֹמֵי הָרֶב חֵץ פּוֹנְגִים עַל יָתֵר  
 רַבִּים אַתֶּם כִּמְאִשֶׁר לָהֶם אִם אֵל יוֹשִׁיעַ  
 כִּי רֶכֶב אִישׁ גַּם סוּסֵי אִישׁ בְּעֶדֶם יִלְחָמוּ  
 הִמָּה בָּאוּ אֶל פְּרֻעָה אֶל סוּד פּוֹעֲלֵי אוֹן  
 בְּעִבּוֹר הַגֵּד לוֹ אֲשֶׁר צִוּם אֱלֹהֵימוֹ  
 רֵאשִׁית אֲמָרֵי פִיהֶם שֵׁם הַמּוֹרָא הַזִּכִּירוּ  
 „כֹּת אָמַר יי אֵין אֵל נּוֹרָא כְּמוֹחֵנוּ  
 „הוּא יוֹצֵר הַכֹּל הוּא יוֹצֵרֶךָ הוּא יוֹצֵרֵנוּ  
 „הוּא מוֹשֵׁל עוֹלָם וּפְלֹאֵיו יוֹדוּ שְׁמִי  
 „נּוֹרָא זֶה הוּא אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶבְיֵנוּ  
 „אֶבִּי הָעַם מִדּוֹר דּוֹר עֲבָדוּ בָּם בְּפִרְךָ  
 „כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה לִסְגֻלָּה שְׁמִי  
 „וּלְזִרְעוֹ אַחֲרָיו כָּרַת הַבְּרִית כְּבָרִית מֶלֶח  
 „לְהַיּוֹת לוֹ לֵאלֹהִים וּלְמַעַנֵּי יִפְלִיא פֶלֶא  
 „גַּם רוּחוֹ יִתֵּן עֲלֵיהֶם עַל אֲנָשֵׁי קָדֶשׁ  
 „אֵף הוּא נִרְאָה אֵלֵינוּ וּדְבָרָיו שְׁמַעְתִּי

"בְּיָשָׁח לֵךְ מִצְרֵימָה אֶל הַמּוֹשֵׁל בְּאֶרֶץ  
 "דִּבֶּר אֵתוֹ בְּשִׁפְטִים וּבְשִׁמֵּי צִוְהוּ  
 "שִׁלַּח אֶת עַמִּי כִּי בַמִּדְבָּר לִי יִחוּגוּ  
 "עֲתָה נָא תֵן כְּבוֹד לִי וַיִּנְהֹךְ :

כְּשֶׁמֶן יִיטִיב לֵב אִישׁ מִרְפָּא לְבִשְׂרֵי גִבֹּר  
 אִם יִצָּק עַל גִּחְלִים לְכַבּוֹת אֵשׁ לִוְהָטָה  
 תַּחַת תִּשְׁקַע הָאֵשׁ תִּלְהַב עַד לֵב שָׁמַיִם  
 בּוֹ שָׁמֶן תִּזְרַק שֵׁם אֵל מִרְפָּא הוּא לְנִפְשׁ  
 וּלְגִבְהוֹת לֵב רַע לְחִמָּת תִּנְיֵן בּוֹ בּוֹעֶרֶת  
 לוֹ זָכוֹן כָּל קֹדֶשׁ בְּשֶׁמֶן עַל גִּחְלָת  
 לְהַבִּי חֲמוֹתוֹ יַעֲלוּ עַל שִׂיאֵי גִבִּיָּה  
 כִּי לֵב נִשְׁחַת פָּנָיו מִתְרוֹמֵם לְצַדִּיק רִשְׁע  
 אוֹהֵב רַע מְטוֹב בּוֹ יוֹשֵׁר שׁוֹנֵא תוֹכַחַת  
 לֹא יָשׁוּב לִרְאוֹת עוֹד אֲרָחוֹת חַיִּים עַד גִּנְזָה  
 וְלֹאִין מִרְפָּא מִכָּתוּ בִּי מִה יִרְפָּאנוּ  
 כָּל סִמֵּי מְזוֹר בּוֹ לְמוֹת יִהְיֶכּוּ  
 כִּי כַחוֹ עֲקִישׁ הַיִּשְׁרָה וּלְסִלַף צָדֵק

על



ער טוב יאמר רע על מתוק מר על אור חשך  
 בעור הממשיש באכלת עת צהרים  
 כן אור חקמה בגבורתו לא לו יגיע  
 על כל יתלוצין תועבת רשע אמרי וישך  
 כי רחבי לבו תהו צדק לא יבילו  
 מה יבין בבקר לא יעמוד בו עד ערב  
 מופת לא יועיל אם יודה ישוב עד רגע  
 מננעי לבו אם בענן לו יחשיכו  
 תרעם דעתו רעם וברק בו שולחת  
 אזי יראה כי נואל כי מחשבותיו הכל  
 אם יעבור הענן אורו נדעך כרגע  
 אז ישוב לרדוף ריק ישוב לחפוק אולת  
 איש זה חשכו יתל אור אורו יופע אופל  
 גם כן משפט המלה משפט שרי צען  
 שלח אל להם עבדיו אנשי הרוח  
 חשך משהור לב פרעה חרש מחשבות און  
 כי על דברי הנביאים קצף לבו קצף  
 הוד משה נהדר אהרן ויקר אמרי פימו  
 לא חמו לב רשע הבוטח על תהו

אומר בלבו מי אדון לי ויצוני  
 הלא פרעה אני מלך מצרים אני  
 העו איש רשע את מצחו חזק פנח'שה  
 ויאמר : "מי יי אל נורא זכרת  
 "אשר אירא ממנו ובקולו אקשיבה  
 "אל זה ממעל את יי לא ידעתי  
 "גם את העם את ישראל לא אשלח  
 נא'ן רשע אלהים דבר דברי און  
 לא יזכרו על ספר לא יכתבו :

אם מפי נבל דברי נאצות יצאו  
 אל שדי התגבר בשמים שם פיהו  
 רוח הנביאים קם בם מאריות גברו  
 ובמצות האלהים על אולתו ענוהו  
 "יזכור אדונינו נפלאות מני קדם  
 "אשר עשה אל אלים לאבות עבדיך  
 "אשר באו מעבר הנגר לפנעו  
 "אל אלהים זה יי שמו עושה פלא

מופתיו



"בִּזְכָּתוֹ עִם אֲבֹרֹתָם עִם יִצְחָק מֶה נִכְלָאוּ

"וּמַעֲשֵׂיו עִם יַעֲקֹב עִם יוֹסֵף לֶךְ נִדְעוּ

"הָאוֹתוֹ לֹא תִירָא נִגְדוּ תַעֲזִי פְנֶיךָ ?

"אֶרֶץ מַמְשַׁלְתָּהּ כְּמַעַט הָיְתָה שׁוֹמֵמָה

"לִילִי כִי חֲכָמַת יוֹסֵף שְׂמָה בְּנֵי עֶרֶן

"וּבְנֵיהֶם מֶה עָשׂוּ לֶךְ כִּי עָלָם הִכְבִּדְתָּ

"כִּי גֹי יַעֲבֹד בְּנֵי וַיַּעֲנוּנוּ צָרֵינוּ

"הַדֹּרִיעַ אֱלֹהִים בְּחַיִּין אֶל אֲבִינוּ

"אֵךְ כִּי אָתָּה תַעֲבֹד בְּנֵי וְאֵת לֹא חֲשַׁבְנוּ

"כִּי תִאָּרֹכְ אֶל דְּמֵינוּ תַחַת לֶךְ הַטָּכְנוּ

"הַתַּחַת טוֹב תִּגְמֹל רַע תַּחַת חַיִּים מוֹת ?

"אִם אֶל קֶצֶף עָלִינוּ לֹא קֶצֶף לְנֶצַח

"תִּכְלִית שֵׁם לַצָּרָה חֶרֶץ מִסְפַּר יְמֵיהָ

"עֲתָה בָּא קֶצֶף בָּא עַת לַחֲוִין נִדְכָּא רֹחַ

"עַל בֶּן אֱלֹהֵי הָעֶבְרִים נִקְרָא עָלִינוּ

"וּבְפִינוּ שֵׁם הַדְּבָרִים אֱלִיָּה דִּבְרָנוּ

"אִם חַיִּים חִפְצָתָּ כְּבוֹד לִי הִכָּה

"דֶּרֶךְ שְׁלוֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבָּר גִּלְכָּה

"לַחֲוֹג אֶת חֹג יִי לְזִבּוּחַ לֹו זִבְחָה

"אם הוא יֵעָץ מִי זָכָר דְּבָרֵי אֵל יִקְוִמוּ  
 "אם הַפֶּצֶר בְּחֶרֶת כִּי־אֵן אֶתָּה שְׁלַחְנוּ  
 "אוֹ בֵּית יַעֲקֹב יִמְרוּ בּוֹ לֹא יֵאָבֹוּ לְלֶכֶת  
 "שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶל מִשְׁפָּטָיו יַעֲמֹדוּ  
 "כְּמַעַט יִפְנֹעֵנוּ בְּדָבָר אוֹ בְּחֶרֶב :

מֶה הוֹעִיל זֹאת יוֹסֵר לִין קִלְזֵן לוֹ לִזְכָּח  
 זַעַף לֵב עֲקָלְקֵל עֲצָמוֹת רָשָׁע רָעוּ  
 חֲפִין לְשִׁלּוּחַ בָּס יָד חֲפִין הַשְׁחִיתָמוּ  
 לוֹלֵי חֶמֶת עֲלִיוֹן סָךְ אָפּוֹ בְּדִלְתִים  
 כִּי לִימִין עֲבָדָיו אֵל יֵשֶׁת סִתְרוֹ חֶשֶׁךְ  
 מִהוֹדֵם פָּחַד רָשָׁע חֶת מֵאֹר פָּנִימוֹ  
 וּמִנֶּעַם דְּבָרֵיהֶם מִחֵן שְׁפֹתוֹתֵימוֹ  
 יָדַע כִּי אֲנָשִׁי כְּבוֹד הֵם וּמִלְאִים דָּעַת  
 אֶךְ רוּחוֹ לֹא נִכּוֹן חֲקָשָׁב לַחֲבָמָה אֵין  
 וּלְכָבוֹ בָּיִם סוּעַר גּוֹרֵשׁ מִיט וְרָפֶשׁ  
 אִם רָגַע יֹאמַר אֲמָרִי פִיהֶם מֶה נַעֲמֹו  
 רוּחַ יַעֲבוֹר בּוֹ וּמִהָבֵל לוֹ נִחָשְׁבוּ  
 בְּבוֹרוֹת גִּשְׁפָּרִים לֹא יִכִּילוּ חַמּוֹם



בן לב איש תהפוכות אמוץ לא יביל רגע  
 בין זעה ובין פחד לא ידע מה יעש  
 מרמה יעץ כי יבהילמו ויכבדמו  
 יאבילים חלת מות המשוחה בשמן  
 וחרבות דבר פיהו מחמאות חלקו  
 לאמר : "זקני עם את חכמתכם ידעתי  
 "למה שפתי חכמי לב זרות תבענה ?  
 "כי אם אחקור מליכם מאין נבעו  
 "האחשוב כי תחבולות הם למרוד תחשובו  
 "ולחטות לב העם תאמרו צירי אל נחנו  
 "בעבור יאמץ להם אם מלחמה יבואו  
 "חלילה לי לשום חכמי לב בוגרי בגד  
 "אבל נראה אל אליכם אתם תאמינו  
 "אך מחזה קוב חזיתם רעיונות רוח  
 "חזוי שוא פמוכם גם מלפנים נשמעו  
 "אלה ילדי יודעים הם אם לחקור יעמיקו  
 "מרוב מחקר יתבילו ותמונות יביטו  
 "אך חכמי לב אתם זאת אשאלכם הנידו  
 "למה בואת את העם ממשעשיו תפריעו

"אם דברי זרות כאלה העם ישמעו  
 "לכם שובב יהיה ומוזר אל מעשהו  
 "כי יעשו ישגו ובשגגתו ינהגו  
 "מח הרעות משה ! אהרן רב חטאך !  
 "ולחאבילכם מפרי חטאתכם לא חפצתי  
 "כי את חכמתכם את שיבתכם אבדה  
 "אחת אצו עליכם דבר כל תוסיפו  
 "הבליכם עזבו ולסבלותיכם לכו  
 "אם רומם ישראל ושכם הגדל תחבוצו  
 "אם אמת כי אלהים יושיעם תאמינו  
 "מה טוב כי תחילו עד ממרומי יופיע  
 "ויחדש את נפלאותיו מפניכם שמענו  
 "לא מחכמה עשיתם הגד למתי סכל  
 "נוראות לא נשמעו טרם כי תבאנה  
 "תחת היטב עמהם תוסיפו הרע  
 "כי מה אחזית אלה אלי עוד לא ישמעו  
 "זה אל זה יאמר קומה נפרוק את עלנו  
 "כי פרעה ומי מצרים כי נעבדמו  
 "הנה אלהינו זה יבוא יושיענו  
 ובהבליהם



"וַתִּבְהַבְּלֵיהֶם אִם אֵת אִשׁ חֲמַתִּי יַצִּיתוּ  
 "מִה אֶעֱשֶׂה אֲנִי ? הֲלֹא נָקַם מִר מִמּוֹת  
 "עַל כֵּן מִשָּׁה הַקְּשִׁיכָה גַם אַחֲרָיו הַאֲזִינָה  
 "רַבִּים עִם הָאָרֶץ אֵל כָּל דָּבָר יֹאמִינוּ  
 "מִה נִקַּל הִתְעוֹת אוֹתָם וּלְהוֹלִיכֵם תִּהְיוּ  
 "וּמִמָּלְאכֶתָם אֲשֶׁר עוֹשִׂים אוֹתָם תִּשְׁבִּיתוּ  
 "מֵאַחֲרֵיהֶם תִּרְגְּזוּ בְטָנִי כִּי מָרָה תִּהְיֶה  
 "אֲנִי אֲחִמּוֹל עֲלֵיהֶם עַל עֵינִים אֲשֶׁקִּיפָה  
 "וַיֵּאצּוּ כִּיּוֹם דָּבָר אֶעֱמִידֵנוּ בְּכָרֶץ  
 "יִזְרַה מִזֶּבֶל לִסְכָּלִים בָּל יֹאמִינוּ בְּשִׁקָּר

בָּם מִמַּעֲנֶה עֲזָה זֹאת אַחֲזֹר לֹא נִסְוֹגוּ  
 זָכְרוּ מִה דָּבָר אֵל מִה אֵל מִשָּׁה הוֹדִיעַ  
 כִּי לֹא יִשְׁמַע פֶּרֶעָה כְּבֹד לֵב פּוֹעֵל אֶן  
 וּכְתוּם רָשָׁע אֲמַרְיוּ דָּבָר לֹא עֲנוּהוּ  
 כִּי בֶק אֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים לוֹ דָּבָרוּ  
 דְּבָרֵי רִיב וּמִצָּה מִלֶּכֶם לֹא הוֹסִיפוּ  
 וּמִה יוֹעִיל בְּדָבָרִים לֹא יוֹסֵר עָבֵד  
 יָד אֵל תִּטָּנוּ אֲצַבֵּע אֱלֹהִים תוֹרְנוּ

מה יאמר שופט צדיק הוהילו לישמוע  
 פי אמרו אולי אף אלהים ישוענו  
 אה עזרם לפני פדעה חזון לא מצאו  
 כי לא חפץ אל הוכיחו עתה בשפט  
 עד יוציא עוד חלאתו יוסף עוד הרשיע  
 ואתראו עתה אויל רגז מרבה קצף  
 ולהרע עמקם לבו לא ימלאנו  
 יד אל עשתה זאת כי אחיה עבד הבטיח  
 מאשר יפקוד רשע על אחיהם חדרו  
 נפש רשע אותה רע איך על טוב יחילו

טָרִים בֹּא הַחֲרֹסָה שֹׁפֵךְ עֲבָרָה פְּמִים  
 אֶל נוֹגֵשׁ הָעַם וְלִשְׁטָרִיו קָרָא גַם יָחִיד  
 וּבָעֵקֶת מוֹשֵׁל בְּכַסִּילִים דִּבֶּר אֱלִימוֹ  
 «בְּאַיֶּה הַסְּבִנָּתָם עִשָּׂה לַתֵּת לָהֶם תִּבְנִין  
 לְלִבָּן בּוֹ הַלְּבָנִים כֹּל לַעֲשׂוֹת תּוֹסִיפוּ  
 הֵם יִלְכּוּ בְּאַרְצָן וַיִּקְוִשְׁשׁוּ קֶשֶׁל לַתִּבְנִין  
 וּמִתְּבִנַּת הַלְּבָנִים הַשְּׁלִימִם עַד עָרֵב

גם



גם מתמול גם משלשום שמחתם חק אל גבר  
גם מאין להם תבן עליהם תשימו  
בל תפקד גם אחת דבר לא יגרעו  
אם עליהם תחמולו מידכם אדרשנו  
כי נרפים הם נרפים ומעצלה יצעקו  
לאמר : באו צירי אל ובשמו צונו  
עזבו עבודת פרעה כי לאל תעבדו  
עתה נלכה מדברה לזכות לו זבח  
קול נוגש לא שמעו על בן ראשם ירימו  
אם אחריש אחריתם רע כי הרבי תאכלמו  
אם תכבד העבודה על האנשים האלה  
מבקר עד ערב יעשו כה כל ישובות  
על ידים רפות שבת מוסר יניפו  
אז מפהד נוגשיהם הבליהם יעזבו  
ובנופת דברי שקר כל עוד יתענגו  
כאריות למרוף מרף נוגשיהם יצאו  
וכמו שיות לטבח שומריהם הלכו  
למיתחלים אל אל חי דת המלך הגידו

כֹּה אָמַר פֶּרַעַח "אֵינִי נוֹתֵן לָכֶם תְּכֵן  
קוֹשֵׁשׁוּ אַתֶּם לָכֶם וּקְחוּ מֵאֲשֶׁר תִּמְצְאוּ  
לֹא יוֹם תִּמְיוֹם לְאִסּוּף קֶשׁ מִבֶּקֶר עַד עֶרֶב  
וּלְמַחֲרַת הַיּוֹם הַהוּא אֶת חֲקֻכֵּי תִשְׁלִימוּ  
כִּי יוֹם תִּבְיֹאוּ קֶשׁ בּוֹ הַלְבֵּנִים תִּתֵּנוּ  
כְּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם יוֹם יוֹם דְּבַר אֵל הַגִּרְעוּ  
אֵל תֹּאמְרוּ חֲמֹס אֵל עַל הַמֶּלֶךְ תִּזְעַקוּ  
מִיָּדְכֶם זֹאת לָכֶם אֶת עֲוֹנֵכֶם תִּשְׂאוּ  
מַדּוּעַ הִטִּיתֶם אָזְנוֹ אֵל דְּבַר רֹחַ  
תִּבְטְחוּ עַל שֶׁקֶר וּבִקְהַל עַם תִּתְּפְּאוּ  
כָּא מוֹעֵד כָּא חֲזוֹן כָּא קֶץ עֲבוֹדַתְנוּ  
הַקּוֹל נִשְׁמַע בְּאַרְצָן עַד פֶּרַעַח הַגִּיעַ  
וַיֵּצֵא מִזּוֹר מִרְפָּא שֵׁם אֵל חֲלִי אֲנִלֵּת"

כָּאוֹר בֶּקֶר לֹא עֲבוֹת מִרְצֵן לֵב כָּל זָכָר  
אִם פֶּתְאוֹס יִסְעַר סַעַר עֲבִים יִקְדִּירוּהוּ  
כֵּן אִם דְּבַר צִירִי אֵל לֵב יִעֲקֹב הִרְגִּינוּ  
מִקּוֹל נִזְשִׁיחֵם פֶּתְאוֹס לְפֹתֵם קִדְרוּ  
וּלְקוֹשֵׁשׁ קֶשׁ לְתֵכֶן בְּאַרְצָן נִפְּצוּ  
דּוֹלְכִים



הוֹלֵכִים חֲלוּךְ וְכִכָּה עִם לָבָם דִּבְרוּ  
 יִהְיוּאֵת פֹּעֵל אֱלֹהִים לְצִמִּית נִכְאֵי רוּחַ  
 הַשְּׁמִיעֵנוּ טוֹב לַתֵּת אוֹתָנוּ לְבוֹשֶׁת  
 תַּחַת טוֹב קוֹיֵנוּ בְּאֵרַע תַּחַת אוֹר אוֹפֵל  
 קוֹשֵׁשׁ קֶשׁ מַעֲלוֹת הַשֹּׁחַר עַד צִהָרִים  
 אֵיךְ מִסְפֵּר הַלְבָנִים עֲדֵי עָרֵב נִשְׁלִימָה ?  
 אִם כֹּחַ אָכֵן כִּחֵינוּ נַחוּשׁ גִּוִּינוּ ?  
 הַלְבָּעִבּוֹר הַתֵּל בָּנוּ כָּל זֹאת הַשְּׁמִיעֵנוּ  
 שִׁימָנוּ בְּצֶאֱן מִבְּחָה תַּחַת יַד נוֹגְשֵׁינוּ  
 חֲלִילָה לֹאֵל מַעֲשׂוֹת זֹאת כִּי הוּא יוֹצֵרֵנוּ  
 חֲלִילָה לָנוּ מִחֲשׁוֹב זֹאת כִּי עֶפֶר נָחֵנוּ  
 עֲמוּק מִתְּהוֹם לְדַעַת קִצְרָה רוּחָנוּ

פֶּתַח פֶּתְחוֹ הַשִּׁיגוֹם וּמִגִּוְרָתָם בָּאָה  
 שָׁבוּ מִשֵּׁט בְּאֶרֶץ עִם הַקֶּשׁ קוֹשֵׁשׁוֹ  
 לֹא נִשְׁאַר מִן הַיּוֹם הַשֵּׁלֶם חֶקֶם עַד עָרֵב  
 אֵף כִּי מַעֲמַל יָדָם גַּם רָגַע לֹא יִחְדְּלוּ  
 גַם רְאוּ נוֹגְשֵׁיהֶם צִרְתָּם מִזֶּה כִּכָּה  
 הִמָּה אֲצִים לֵאמֹר בְּלוּ מַעֲשֵׂיכֶם בְּלוּ

כאשר

כְּאִשֶּׁר בְּחַיֵּית הַתְּכֵן דְּבָר אֶל הַגִּרְעוֹ  
 הָעִשְׂקִים הָאֵלֶּה לַעֲשׂוֹת בֶּן לֹא יָכוֹלוֹ  
 וּמִתְכַּנֵּת הַלְבָנִים יוֹם לֹא הִשְׁלִימוֹ  
 אֲזַי שׁוֹמְרֵי יִשְׂרָאֵל שְׂמוֹם נוֹגְשֵׁי הַמִּלָּה  
 עַל הָעוֹשִׂים בְּמִלְאָכָה לַרְדּוֹת בָּם בְּפָרָךְ  
 הַכּוֹ מִכָּה רַבָּה וּבִאֵף דִּבְרוּ אֵלֵינוּ  
 מִדּוּעַ מַעֲשֵׂי הַלְבָנִים הָעֲלֵמָתָם עֵין  
 גַּם תִּמְוֹל גַּם הַיּוֹם אֵת חֶקֶם לֹא מָלְאוּ  
 גַם מַעֲנָה רַךְ גַּם בְּכִיָּה הוֹעֵל לֹא הוֹעִילוֹ  
 בַּעֲנִים בְּמִדְבָּר עֲמָהֶם הִתְאָכְרוּ

אִישׁ שֶׁכּוֹר מְרֻב צָרָה אִישׁ שֵׁשׁ לְמִצּוֹא קָבָר  
 יָבוֹז נִפְשׁוֹ יִשְׁחַק לְאִיר יִלְעַג לַפָּרִץ  
 גַּם אֵלֶּה הַשּׁוֹמְרִים לְמוֹת נִפְשָׁם חִרְפוּ  
 לְבוֹא לִפְנֵי מֶלֶךְ עוֹ פָּנִים לֹא יֵרָאוּ  
 עַל פָּנָיו הוֹבִיחוּהוּ קִשּׁוֹת לוֹ דִּבְרוּ  
 לְכֹמֶה תַּעֲשֶׂה לַעֲבָדֶיךָ רַעוֹת כְּאֵלֶּה  
 תִּשְׁאֹל חֹזֶק מִיָּדֵינוּ לֹא נוֹכַל עֲשׂוּהוּ  
 אִם תֵּכֵן לֹא תִתֵּן אוֹךְ הַלְבָנִים נִתְנָה



נָחֲנוּ שׁוֹטְרֵי עַם הַגֵּר פָּמִיחַ לֶךְ חֲטָאֵנוּ  
 הַלְבַּעְבוֹר בִּי הַכּוֹת אֶת אֲחֵינוּ חֲדָלֵנוּ  
 "פָּגְעוּ בָנוּ אֲכֻזִּים הַכּוֹנוּ נוֹגְשִׁיהָ ?  
 "טוֹב בִּי נִמּוּתָהּ מִהַכּוֹת חֲנֹם אֲחֵינוּ  
 "שׁוֹר אֱלֹה הַפְּצָעִים בְּבִשָּׁר בְּרִי כַפִּים  
 "מִיד עֲזִי פָנִים מִיד לֹא אָדָם הִמָּה  
 "וְרָאָה בִּי הִבֵּאתָ חֲטָאָה עַל עַמֶּךָ

שְׂמִמּוֹת הַשׁוֹטְרִים הִיתָח לוֹ לִמְשִׁיבַת נֶפֶשׁ  
 וּבָדָם חִיּוֹצֵק מִבִּשָּׁרָם עֵינֵי שְׂכַעָה  
 אָמַר אוֹיֵב "אֵךְ טוֹב אֵל יִשְׂרָאֵל הַתְּנַבְּרָתִי  
 אִם יָבוֹאוּ הַחַוּזִים וּלְפָנַי יַעֲמֻדוּ  
 רֹאשִׁית דְּבָר אֲשָׁאֵלֶם אִיהָ אֱלֹהֵימוֹ  
 כִּדּוּעַ אֶת עַמּוֹ מִידִי לֹא הוֹשִׁיעַ  
 מִה יַעֲנוּ הַזְּבִי חֲזוֹן ? מִפְּצוֹת פֶּה יָבוֹשׁוּ  
 וּבִקְרָבָם יֹאמַר לָפָם בִּי מִהֶם הִשְׁבַּלְתִּי  
 יֵשׁ אֲכֹזֵר עַל רִשְׁעוֹ הִתְאַמֵּר פּוֹעֵל אֶזֶן  
 לְבוֹ סָגֵר מִחֲמוּל אֶזְנוֹ אֲטֵם מִשְׁמוּעַ  
 צַעֲקַת הַשׁוֹטְרִים הַצּוֹעֲקִים מִשְׁבַּר רוּחַ  
 וּכְאֹרֶה

וּבְאַרְיֵה נָתַן קוֹל הַסֹּפֶר אֲוִילִים הָסוּ  
 "מִיָּדְכֶם זֹאת לָכֶם וּמִדּוֹעַ תִּזְעָקוּ  
 "נִרְפִּים אַתֶּם נִרְפִּים וּמִרְפִּיּוֹן יָדִים  
 "מֵאַנְתֶּם עֲבַדְנִי עַל בֶּן לְאֹמֶר תִּהְיֶה  
 "נִלְכָּה הַמִּדְבָּר לְזִבּוֹחַ לֵאלֹהֵינוּ  
 "דָּם זֶה פָּעִיעִיכֶם אֱלֹהִי מִרְפָּא לָכֶם יְהִי  
 "מִרְפָּא לְאֹלֶת מְזוֹר מִלְכָּנוֹד בְּגֵד  
 "חֲדָלוּ מִזְעָק אֵלַי דְּבַר עוֹד אֶל תּוֹסִיפוּ  
 "אֶל אַחֵיכֶם לָכוּ וְעִבַדְתֶּם עֲבוֹדוֹ  
 "אֲמָרוּ לָהֶם כִּי כָל אֲמָרִי כִי יִקְוִמוּ  
 "תִּכְּזֹב לֹא יִתֵּן לָכֶם וּלְבָנִים תִּתֵּנוּ  
 "כַּמְסַפֵּר הָרֹאשׁוֹן לֹא תִשְׁיִמוּ מִגְרַעַת

אֲמַלְלִים רַבִּים לִפְנֵי אֲרֻמוֹן הַמֶּלֶךְ  
 בְּעִבּוֹר הַקֶּשֶׁב מָה הָיָה בְּרַעְדָּה נֶאֱסָפוּ  
 בְּרֹאוֹתֶם שׁוֹמְרֵיהֶם לָכֶם הָיָה לְבָמִים  
 כִּי רוּעַ פָּנִימוֹ וּמִר רוּחָם הָעִידוּ  
 אֵיךְ נָפַל דְּבַר מָה הֵיכַל מֶלֶךְ קָרְמוֹ  
 וּבִדְמָעוֹת עַל לְחֵים אֶת קוֹלָם נִשְׁאוּ

אחים



"אחים! ידון מה עו משה רשע פורת  
 "אוי לנו אחינו דתו קים המלך  
 "מלכבירים יום יום גם אחת אל תגרעו  
 "בין תנינים ויענים אכזר אין במוהו  
 "דם אדם משחק לו גיל נפשו צרת גבר  
 "לו דקשבתם דברי צורר שאגת עו נפש  
 "משבר רוח ומפחד לב תאמרו  
 "הררי טרף נעלה רק לא אל היכלי רשע

הַמָּה יֵצְאוּ מֵאֵת פְּרֻעָה אֶת מִי פָּגְעוּ 4  
 אֶת מֹשֶׁה עִם אֶהְרֹן נִצְבִּים לִקְרֹאתֵמוֹ  
 מִצֵּרֶת לֵב "מֶה זֹאת עֲשִׂיתֶם! קְרָאוּ לָמוֹ  
 "עַל חֲמִס וְשׁוֹד קְרוֹנוֹ אַתֶּם תִּאָּשְׁמוּ  
 "הֵאֵם אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט יַעֲשֶׂה עֹלָתָה  
 "הַבְטִיחַ טוֹב וְלֹהֲבִיאֲרֵע רֹשׁ תַּחַת נֹפֶת 2  
 "חֲלִילָה לֹא הִתַּל חֲלִילָה לֹא כָּל עֹל  
 "גַּם חֲלִילָה לָכֶם מִדְּבַר בְּשִׁמוֹ שֶׁקָּר  
 "נִרְאָה אֵלֵיכֶם אֵל אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ  
 "אֶךְ סִרְתֶּם מֵאַחֲרָיו שְׁנִיתֶם דְּבָרֵי טַעַם

את לא צוה אתכם דברתם אל המלך כדבר  
חצים היו אמרו תיכם מדיקרות חרב  
אף פרעה התריתם הבא שמתם את ריחינו  
נאמנים לו נחשכנו עמה בוגדי בגד  
ירא יי עליכם אל כל יודע  
ששפט בין מלאכיו ובין דלים כמונו  
דמינו שפוך ארצה מירכם ידרשנו  
עבי חרב מלאה דם שמתם אל יד צרינו  
אל יד פרעה ועבדיו הרוג יהרגנו

מאבקת אביונים נמס לב אנשי חסד  
לא חברה אפס על ריב חנם כס יריבם  
הלא ממיצה דוכרים בזאת יפעל עושק  
העושק נקח לב ויהולל אנשי מעם  
אפל צרת אחיהם עד נפשם נגעה  
בחרו עוף לישיון מראית שבר על שבר  
תחת שקם חיימה מתהוללת בסער  
גם חברה לצרה הזאת צרה אחרת  
כי התחמק לךס בינתם הסתתרה  
זוהתכונן



מחַתְנוּן עַל כִּה עֲשִׂיתִי כְכֹה  
אִךְ עַת שְׁלוֹם עַת מִרְפָּא עַת בִּימֵינוּ יִשַׁע  
צָרָה וּכְעָתָה כְּפָרִיז מִים פָּרְצוּ  
חֲשָׁבוּ לָדַעַת זֹאת אִךְ הָבֵן בֶּל יִכְלוּ  
וּשְׁלִשִׁי־רָעָה כִּי צָעֲקַת עַם יִשְׁמְעוּ  
אַתֶּם חֲסִפּוֹתֶם הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ  
הַיִּתְקוּ עֲבוֹתוֹת צָרָה הַמְשׁוּלָּשֶׁת  
לֵב אֲסוּר בָּהֶן מִי לַחֲפָשִׁי יוֹצִיאֵנוּ  
מִי יִשְׁקִימֵנוּ מִי עַל הָרָרָה יַעֲמִידֵנוּ  
וְיִמָּה יַעֲנֶה אִישׁ הָאֱלֹהִים לַעֲשׂוּקִים אֵלֶּה  
אִם נַחֲמֵם בֶּל יָדַע וְיִנַּחֲמֵם בֶּל יִשְׁמְעוּ  
עַל כֵּן אֵל צָעֲקַת הַמְרִיבִים עֲמִיד אִישׁ חַיִּל  
כָּאֵלִם לֹא יִפְתַּח פִּיו כָּאִישׁ לֹא יִשְׁמַע  
כָּאֱלֹהִיו בְּטַח כִּי יִקְרָא אֵלָיו יַעֲנֶהוּ

אֲזַי שָׁב אֵל יי וּלְפָנָיו שִׁפְךָ שִׁיחַ  
עַפְעָפִיו הַנִּשְׁאֹת כְּעַפְעָפִי שָׁחַר  
גַּם דִּמְעַת בֵּת עֵינֵי עַל תּוֹם לִפּוֹ הָעִירִי  
יֵד ב 2 14 וַיֹּאמֶר

נִאמָר, חֲנִנִי נָא יְיָ עֲנֵנִי

וּבִעַת צָרָה כְּנֹאת אֵל נָא תִסְתַּר פְּנֶיךָ

יֵאָנָא ! אִם כָּלָה זַעַם וּשְׁנוֹת רָעָה תִּמּוּ

וּבַעֲבוּר הַצִּילֵנוּ מִמְּרוֹמָה יִרְדֶּת

כִּי הָטָא לָךְ הָעָם מֵאֵן בְּדַבָּרְךָ בְּאִתִּי

כִּי הִגְדַּלְתָּ אֶת מַכְאוֹכֵי עַל אַחַת שְׁבַע ?

כִּי לֹא כִבְאוֹת אֲנוֹשׁ תִּרְאֶה עֲבָדֶיךָ יִדְעֶה

חֲשֵׁךְ יִחְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ לֹא יִחְשִׁיךְ מִמֶּךָ

אֲךְ אֲנִי עֵינֵי בֶשֶׁר לִי עַל כֵּן נִבְחַלְתִּי

כִּי רַק תּוֹמֹת עֲמָךְ רָאוּ זֶר לֹא רָאוּ

זֶה אֶת אֲמֵרוֹת קִדְשֶׁךָ בִּקְהָלָם בִּשְׂרָתִי

בְּדַבְּרֵי הָאֱמוּנָה בִּישׁוּעָתְךָ יִשְׁאוּ

עֵינֵי שִׂחְוֵי לָךְ וּבְקוֹל תּוֹדָה לָךְ זָמְרוּ

וּבִמְהֵרָה חֲמַתְךָ הַצִּיתוּ אֵיךְ אֲדַעַת

אֵיךְ הִרַע לָעָם הַזֶּה לֵב אֲנוּב אֲמִצָּת

לֵב אֲנוּב מִלֹּא כְחָשׁ לֹא אָמַח בְּבִדְךָ

כְּאִתִּי אֱלֹוִי גַם אֶת שְׁמוֹ יְיָ זָכַרְתִּי

אֲךְ מִה עֲנֵנִי ? אֶת נֶאֱצוּתִי שְׁמַעַת

לְמִי כְּאֵרִי בַּמַּאֲרָב יִטְרוּחַ עֲנִיָּה

לְמִי





"לָמָּה בָּצָרָה הָיִאתָ מִרְחוֹק עֲמִידָתִי ?  
 "יֹשֵׁב מְרוֹם לָמָּה רַחֲמֶיךָ הִתְאַפְּקוּ  
 "וְיִזְרְעֵ עוֹזֶךָ לֹא עָלִינוּ נִגְלָתָה  
 "כִּי מִיר צַר הִצֵּל לֹא הִצֵּלְתָ עִמָּךְ  
 "קוֹל קָמִיךָ עוֹלָה תָמִיד בְּרַבֶּם צִלְחָה  
 "חֲלִילָה לִי אֱלֹהֵי מִתְרַיֵּב אֱלִיךָ  
 "אֵךְ הוֹבֵר מִשְׁפָּטִים מַעֲוֹלָם לֹא מֵאֲסֶת  
 "אִם הוֹסֵף צָרָה עַל צָרַת עִמָּךְ צוּיָת  
 "יִדְעֵתִי גַם אֲנִי כִי צָדֵק מִשְׁפָּטֶיךָ  
 "בֵּרַק אַחַת אֲשָׁאֵל וּבְטוֹבָה רַעַת לְמִדָּתִי  
 "לְרָאוֹת שׁוֹר לְרָאוֹת עוֹשֶׁק לָמָּה זֶה שְׁלַחְתָּנִי  
 "כִּי לֹא שָׁעִית כּוֹנֵן עַד יַעֲבֹר וְעִמָּךְ  
 "לָמָּה אֲשִׁמְעַ רַב טוֹב בְּשֶׁרֶת רַע הַבֹּאֵת  
 "אִם בָּךְ לֹא דִבְרוּ לֹא זָעַף לִבִּם עָלֶיךָ  
 "עָלִי הוֹבְרִים רַע כָּל הַיּוֹם אוֹתִי יֹאשְׁמוּ  
 "נִפְשִׁי לֹא אֲשִׁמָּה אֵיךְ עָמַל זֶה תִּשְׁאֲנוּ  
 "הַצְתַּדֵּק לִפְנֵיהֶם כִּי אֲלֻמֵּדֶם טוֹב טַעַם  
 "הָאוֹכֵל ? הֲלֹא עִמָּךְ בְּבִהְמוֹת הָיִיתִי  
 "בְּעַר לֹא אָדַע כִּי מִי יִתְבּוֹנֵן בְּאֵלֶּה

מִיּוֹם צָרָה הִבְאֵתָ נַפְשִׁי מִיַּד נִבְהֵלָה  
שָׁכַר דָּלִים רוּאָה וְעֵקֶת פּוֹאֲבִים שׁוֹמְעֵת  
עַל כֵּן נִשְׁפָּר לִּי עֵינִי כְּהוּ מִכִּי  
אֵל נָא רַחֵם עָלַי אֵל נָא עֲנֵי הַבִּיטָה

רַבַּת אִישׁ הָאֱלֹהִים לִפְנֵי אֵל חֵן מִצָּאָה  
כִּי עַל הוֹכֵר מִתּוֹם לֵב לֹא יִקְצוֹף אֶלְהֶצֶף  
יִצָּר לֵב הוּא יִבִּין מִי טוֹב מִי אוֹהֵב צֶדֶק  
הוּא יִבִּין כִּי מְדִינָה אִישׁ יֹשִׁים אוֹרֹו חֲשֹׁךְ  
וּכְעַב תַּחֲשִׁיךְ רָקִיעַ מַעַל לָהּ אוֹר יוֹפֵעַ  
כֵּן מִכְּאוֹב יִחֲשִׁיךְ לֵבָב נִגַּה לוֹ מִבֵּית  
וּפִי תָם יִפְצֹחַ הַכֵּל נִכּוֹן רוּחוֹ סֵלָה  
עַל כֵּן תִּנְחֹמֶנּוּ אֵל נֶפֶשׁ עֲבָדוֹ שְׁעֲשֵׁנוּ  
כִּי רַחֵם עָלָיו וּמִשְׁמִי קִדְּשׁוּ עֲנָהוּ  
תוֹמַת לִפְךָ יִדְעֵתִי גַם אֶת מִכְּאוֹכִיךָ  
מִעֲנָה פִּרְעָה הַמִּלְאָה נֶאֱצוֹת שְׁמֹעֵתִי  
וַיִּזְרְעוּ אֲשֶׁר הִנִּיף עַל עַמִּי רֵאִיתִי  
אֵל יִפּוֹל לִפְךָ מֵאֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ  
הַדְּבָר מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה אֵלֶיךָ דִּבַּרְתִּי  
מִהַחֲל



"בַּחֹחַל עַד כֵּלָה עַל צֹרְרֵי אֲבִיָּאנוּ  
 "אֲדָךְ טָרַם אֶרְאָה בְּעָלִי בִשְׁתִּים חֲפִצָּתִי  
 עִם זֶו אֶחָבְתִּי תַכְלִית צָרְתָם יִשְׁיֹגוּ  
 "וְרִשְׁעִים שִׁנְאֹתִי תַכְלִית רִשְׁעִים יִקְיֹאוּ  
 "עַל כֵּן לִפְנֵי פִרְעָה מִכִּשּׁוֹל עֵזָן נָתַתִּי  
 "כִּי בְּאֲשֶׁר בָּאת אֵלָיו וּבִשְׁמִי קָרָאת  
 "יֵשֶׁם קָדְשִׁי חֲרָף וְלַעֲמֵי הוֹסִיף הָרַע  
 "אִם תוֹעֲבוֹת כְּאֵלֶּה שׁוֹמְעִיהֶן יַחֲרִידוּ  
 "כִּי יִרְאוּ שׂוֹאָה וּמִשׂוֹאָה עָלָיו תִּרְדָּנָה  
 "לְשִׁכְתִּי יִתְּנוּ כְבוֹד וּמִטְפָּטִי יִצְדִּיקוּ  
 "הַזֹּעִי לֵב יִלְמְדוּ בִּינָה רוֹגְנִים יִלְמְדוּ לָקַח  
 "וַיִּשְׁרִים מִיֶּשֶׁל וּמִלִּיצָה עָלָיו יִשְׁאוּ  
 "זֶה חֶלֶק לֵץ מֵאֵל נִחַלַת עֲרִיץ מֵאֵלֹהִים  
 "וּבִרְשָׁעַת רִשָּׁע זֶה לַעֲשׂוֹתוֹ הַנִּחַתִּיהוּ  
 "צִדְקַת עָמִי הוֹצֵאתִי לְאוֹר בְּצִדְקָהִים  
 "אִם עַת יַחֲלוּ טֹב וְאַחֲפִים מִשְׁפָּרֵי מוֹת  
 "אֲמִינִן בָּם אוֹתָהּ לֹא בֹשׁוּ כִּי לֹא דִבְרוּ  
 "כִּי אֶתֵּן עִם זֶו עֲלִיּוֹן עַל כָּל גּוֹי אֶרֶץ  
 "עַל מֶה עָשִׂיתִי כִּכָּה עַמִּים יִתְּבוֹנְנוּ  
 תַכְלִית

„תכלית כל היתה זאת אין עוד צרה אחריה  
 „עמה תראה אשר אעשה עם פועלי אין  
 „בי רום לב פרעה אשפיל גאותו אכניע  
 „הנה על הנה יבוא לו שבר על שבר  
 „שם בשמים פיו אישים דובר מארץ  
 „לא אבה שומע לי יתחנן אליה  
 „מרעות רבות במראה הראיתיה  
 „אחרית שברו יגדל ולעמי חדר יהי  
 „בזרועי אחתנו נפלאותי אראנו  
 „יום וירש בסאו ובבורי ארצו ימותו  
 „ירבה כבוד אל עמי יבין כי לי המה  
 „וישלחם מארצו בשרים בבני מלך  
 „ויגרשם מארצו מר יצעק יצאו יצאו  
 „אימת מות תמנענו החזק בם רגע :





# הערות

לחוברת השנית

אעיר לב כל קורא בחוברת הזאת / שיחננון תחלה היטב  
 במקראות הסתומות שבקורה / ומה שדברו עליהן  
 מפרשי המקרא ו"ל / ואח"כ ישים עינו על השירים האלה /  
 ויבין דרכנו ומה חדשנו בבאורם / ואני רומז עליהן בקצרה /  
 א ראה ראיתי את עמי וגו' ואת נעקתם שמעתי וגו'  
 (שמות ג' ז') / ואחריו כתוב עוד / ועתה הנה לעקת ב'  
 בזה אלי וגם ראיתי את הלחץ וגו' (שם שם ה') / וזה כפול ?  
 ושרנו עליו (דף ט' ע"א) \* ב וזה לך האות כי אנכי  
 שלחתיך / בנביאך את העם וגו' (שם שם י"א) / והוא מקרא  
 קשה / ושרנו עליו (דף י"ב ע"ב ודף י"ב ע"א) \* ג ואמר  
 לי מֶסֶם שמו' וגו' (שם שם י"ב) / כנר תמהו על זה כל המחברים  
 ו"ל / ויותר יקשה ד וכן לא יאמינו לי וגו' (שם ד' י"א)  
 ואם לא יאמינו לו / למה מתחלה שאל חנם שיגיד לו שמו ?  
 ושרנו על שתי אלה (מדף י"ב ע"א עד דף כ"ב ע"ב) \*  
 דה פי' שם אהי' אשה אהי' / ואם בן ד' אותיות / שרנו עליהן  
 (מדף י"ז ע"ב עד דף י"ט ע"ב) \* ו מי שם פס לאדם וגו'  
 (שם ד' י"א) / ועל זה תגדל ענינה משה יותר למה לא  
 שמהו איש דברים ? ושרנו על זה (דף כ"ה ע"א וע"ב) \*  
 ז ויאמר בי אדני שלח נא ביד תשלח (שם שם י"ג) / מה הנה  
 צוה / ולמה בעבורו חרה בן אף ה' ? ושרנו עליו (מדף כ"ו  
 עד ל') \* ח ידעתי כי דבה ידבר הוא וגו' (שם שם י"ד) /  
 שלח ידעתי פרשנו בהערות החוברת הראשונה / ושרנו עליו  
 (דף כ"ח ע"א וע"ב) \* ט פרשת בלחך לשון מזרימה  
 וכן

ונו' (שס שס כ"א) סחומה צענינה / ושרנו עליה (דף ל"ג  
 ע"א זע"ב) • יו"ד פרשת ויהי בדרך צמלון ונו' (שס שס ד"ד) /  
 גם היא סחומה / ושרנו עליה (דף ל"ו ע"א זע"ב) • יא אהי  
 הענדים נקרא עלינו ונו' פן יפגענו בדבר או בחרב (שס ה'  
 ג') / מקרא קשה הוא / ושרנו עליו (דף מ"ו ע"ב ודף מ"ו  
 ע"א זע"ב) • יב שתי מענות פרעה / למה משה ואהרן  
 ונו' / הן רבים עתה ונו' (שס שס ד"ה) נראות חלושות נגד  
 מענהו הראשונה / תחת שעתה תעלה חמת רשע באפו /  
 ושרנו עליהן (מדף מ"ו ע"ב ער מ"ט ע"א) • יג תפלת משה /  
 למה הרעות ונו' למה זה שלחתי (שס שס כ"ג) / צריכה  
 להתפרש / ושרנו עליה (דף נ"ד ע"ב ונ"ה ע"א זע"ב) •  
 יד מועד השס ב"ה עתה תראה אשר אעשה לפרעה ונו' (שס  
 ו"א) • גם היא צריכה ביאור / ושרנו עליה (דף נ"ה ע"ב ודף  
 נ"ו ע"א זע"ב) • ועתה נבאר עוד המקומות המעטים /  
 שזיינו עליהן בחוברת הזאת תחת הדפים / ואלו הן •

## א

לא! איננו בוער ונו' (דף ה' ע"א) / יפרש הכחוש וירא  
 והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אכל (שמות ב' ב') /  
 ואחרי כן אמר מדוע לא יבער הסנה (שס שס ג') ? כי שרש  
 בער על הסרת דבר מה / כמו בערתי הקדש ונו' (דברים  
 י"ו י"ג) / נבער כל אדם מדעת (ירמ' י' י"ד) ורבים  
 במוסר / ולכן האש הנאחזת באחד הדברים נקראת בוערת /  
 פי' היא אפשר שתתקיים בו האש / אש לא תסור מאומה מן  
 הדבר / והדבר שהולך לו באש נקרא אכל / וכמו שנאמר  
 צמאתה שקראנו חקור רין / והנה תחלה ראה ונדמה לו כי  
 הסנה בוער באש / והוא שהאש אחזה בו / אבל כשראה שהסנה  
 איננו אכל / שהן דברים סותרים זה את זה / ואי אפשר  
 דן בדעתו שהסנה אינו בוער / כי האש לא אחזה בו / ועל  
 זה תמה מדוע לא יבער הסנה / מה היא הסנה שלא תבער  
 באש / ועם זה מתנארים דברי הסיל •



ה' אהב לדיקים (דף י"ד ע"ג) • דע כי מלת שם בלתי  
 נופל על פעולה נראית / המעידה כי יש כח ידוע באות  
 הדבר / שממנו תוצאות פעולה זאת / כמו פעולות חכמה /  
 המעידים על עושיהן שיש בו חכמה ונוכח בחכמה / ונעבור זה  
 יקראוהו בשם / ויאמרו פלוגי איש חכם / וכן נבדור / לדק /  
 רחמים וכלומיהן / פעולותיהן הנראות יסבנו שמות לפועליהם /  
 נבדור / לדיק / מרחם וכיוצא / והן הן שמות התאר • ועל זה  
 אמר ואמרו לי מה שמו / כלומר כמה יעשה שם ע"י פעולות  
 שיפעל בקרבנו / שעל ידיהן נדע כי שלוח אהב מאלהים נורא  
 מאד / שבכחו לנאלנו מיד מזרים / שאם נראה פעולות כאלו  
 נשמע לך גם אנחנו גם המלך / וכמו ששרנו על זה (מקף  
 הכ"ל עד דף ק"ג) / ועוד יתבאר בסמוך :

כי זה שמו לעולם וגו' (דף י"ט ע"א) • מן המצוה למעלה  
 תבין מהו השם / ועתה נאמר ההבדל שבין שם ובין זכר /  
 השם אמרנו שהוא על זכרון מצבה איש ופעולותיו / שעל ידיהן  
 יעש שם / ואין שם תאר כזה מבדיל בינו ובין וולתו בעצם / ולא  
 יתיחד בו הוא לבדו / כי רבים כמוהו בעלי התאר הזה / אבל  
 זכר הוא אם נזכירנו בשם העצם / שבו נבדל מכל וולתו /  
 ואין כמוהו בעצמות הזה / וכולל האיש שהוא על דרך כלל /  
 ולפי שאין לאחד מבני אדם יתרון ענמי על וולתו / כי אם רוב  
 או במעט / שהרי כלם נבראו בללם / וכחות נפשותיהן שוות  
 בעצם / וכמ"ס בס' נן נעול / על כן יבדלו רק בשמות  
 הסבמיים / לזה יקראו ראובן ולזה בקי / ולזה יגלי וכיוצא /  
 והוא שם העצם שלהם • לא כן שמות השם נ"י / גם אצלו  
 שמותיו מורים על פעולותיו / אלהים / רחום וחנן וכיוצא /  
 וישתמשו בזה על כל הדמיון גם בראויו / לא כן שם העצם  
 שהוא זכרו / הוא מבדיל בעצם בינו ית' ובין כל וולתו בתיארו  
 עצמיים

עלמייס עד אין חקר / כי שם העלם שהודיע השם ב"ה למשה  
מורה באותיותיו / שהוא לבדו הנמצא האמת שכן מציאותו  
מעלתו / וכל ההיגיון וזולתו / מציאותם נחלת ממנו / שאם  
לבדו היוצר המהות הכל / וכל זולתו מעשה ידיו / ועוד שאר  
יתרונות אין ספורות למו שמתעלה בהם הנורא על כל  
וגדיותו מוכתר בשם העלם הנורא הזה / ידענו כי לא יכלא  
ממנו דבר לעשותו / ויפה אמר זה שמי לעולם וזה זכרי לדור  
דור / והנן הענין הנשגב הזה \* ומן ההבדל בין שם לזכר  
שרמזנו פה / תבין מליצות סתומות בתנ"ך / ובמ"ש מקצת  
בפרשנו רוח חן על ס' חכמת שלמה (פרשה ח' י"ג / דף ל"ח) :

**כלו** גם דברי החוברת הזאת / ושפתי לא אכלא מתח תורה  
לאיש בריתי וידידי / גביר מנכנדי עדתינו / דורש  
חכמה ותומך ידי סופרים / האלוף והקצין כהר"ר שמואל לוי  
נר"ו / בן המנוח כהר"ר שלמה לוי חלפן ז"ל / כי בראותו  
שהחוקמים מעוטים / ומאין כסף שנתה המלאכה זה שנה  
קאמיה / ההעורר לתת מכספו די הוצאה להדפסת החוברת  
קוזת ביד הסופרים המשכילים כהר"ר אהרן האללי וכהר"ר  
יואל ברי"ל נר"ו / המתעסקים בעבודי בלתי הדפוס ובשילוח  
הספרים למקומותיהן \* ואקוה כי עתה בעז"ה ילאו גם  
ארבע חוברות הנשארות מהרה לאור \* נפשי חנך לידיד אהוב  
הקצין כהר"ר שמואל הנ"ל / כי לדקה עשה בישראל / ומה' ישא  
ברכה / כי הוא בכלל המזכה את הרבים / ששגרו כפול ומכופל \*

**גם** מאז כשהוצאתי לאור הכרך הראשון מספר המדות / הוא  
ושני גיסיו האלופים והקצינים / ה"ה המנהיג הקורני  
איש יודע דעת כמהר"ר איצק בר"ד יפה נר"ו / ואיש מבין  
וסופר כמהר"ר דוד פרידלצנדר נר"ו / עשו עמדי חסד /  
וחשנתי להודות על חסדם בסוף הכרך השני / ולפי שעדיין לא  
יאל לאור / אמרתי מדי דברי במעשה הדקה / לא אשכח גם  
אהבת הנבירים הנכבדים הנ"ל / ובשאיפה להדפיס גם הכרך  
השני מספר הנ"ל / וזכר אזהרש עוד / ולפני ה' יהיה לזכרון  
קמיה \* אמן \*



ל. גומפרס (L. Gompers) !

# שירי תפארת

מחברת שלישיית

ובה

שלשה שירים

Handwritten signature or mark at the top of the page.

THE PRESS

OF THE CITY

AND

OF THE COUNTY



# פתיחת המשורר

---

אמר

נפתלי הירץ וויזל

בן כבוד

יששכר בער זצ"ל

צריך אני להקדים גם לחוברת השלישית הזאת פתיחה  
חדשה, להעיר לב הקורא בה, ולהעמידו על חוכן  
שלשה השירים שהיא כוללת, על נוס יסודות. כי מעתה  
נשיר על המשפטים שבהן שפט השם ב"ה את פרעה ומצרים,  
ולפי שיש לנו בהן דרך חדשה, כתיב לא ידעו המפרשים ז"ל,  
ולא שזפתו עין הדורש במליצות התורה, אם לא חקדים  
דברים מעשים אלו, יהיו דברי החוברת הזאת ואשר תבאנה  
אחריה כדברי הספר החתום. דע כי דברי המחברים ז"ל  
כלם הולכים על דרך אחד, שהיה הקב"ה על המצריים עשר

חכות

מכות, וכן שמו באבות (פ"ה) ( עשר מכות הביא הקב"ה  
על המצריים במצרים ועשרה על הים, וכשראו כי ר' יהודה  
נתן בהם סימנים דכ"ך עד"ש באח"כ, דמו כי אלה הן סדרי  
המכות למחלקותיהן, ואותן שהן בסדר אחד דומות בכונותיהן  
זו לזו, ויצרכו על זה דברים ודרושים כל אחד לפי דרכו,  
ואני לא אעתיק דבריהם פה, ולא אשיב עליהם דברים,  
כי האמנתי אם אדבר מה שמדענו בענין זה, הדברים עצמם  
יעידו על אמתתם. והנה כשיתי מדבריהם ז"ל הן במספר  
המכות והן במחלקותיהן, ותחת שהם מונים עשר אני מונה  
שתים עשרה, ותחת שהם מחלקים אותן על פי סימנו של  
ר' יהודה לשלשה סדרים, אני מחלק אותן לארבעה סדרים  
שונים, שכל אחת מהן שלשה מונפים ואבות, וכך אני מונה,  
הסדר הראשון, מטה שנהפך לתנין וכלב מטות המרטומים,  
ואחריו שתי מכות דם וצפרדע. הסדר השני, עפר הארץ  
נהפך לבנים, ואחריו שתי מכות ערוב ודבר. הסדר השלישי,  
מלא כף פית כבשן נהפך לאבק פורח שחין, ואחריו שתי  
מכות ברד וארבה. הסדר הרביעי אור יומם נהפך לחשך,  
ואחריו שתי מכות מכות בכורות וטביעת ים סוף. זהו  
הדרך החדשה שדרכנו עליה, כי על כל סדר מסדרים אלו  
יסדנו שירנו, כי השיר התשיעי יסודתו על תנין דם וצפרדע.  
השיר העשירי על בנים ערב ודבר. שיר אחר עשר  
במכות הרביעית, על שחין ברד וארבה, שיר שנים  
עשר במכות הד', על השך מכות בכורות, ולא חכרתי  
עמוהם טביעת ים סוף. לפי שהמכה הזאת היתה אחרי זאת  
מוצרים, וכמו שהבדיל אותה גם התנא במעשה משאר המכות,  
ובכל זאת היא אחת מן השלשה שבסדר הרביעי. גם עשית  
כן שלא להאריך בשיר אחד יותר מדאי, על כן יסדתי לה שיר  
בפני עצמו, והוא שיר שלשה עשר, השיר הראשון שבמכות  
החמשות



החושית . ואין המספר הזה ולא הסדר הזה מולקיס על  
משמתינו שנה עשר מכות וכו' , ולא על סימן ד"ך עד"ש  
באח"כ , כי התנא שנה מכות , ואין הפיכת מטה לתנין  
מכה , רק חרדה למלך ולשריו , גם לא הרגשו מזה המצויים ,  
כי כעשה בהיכל מלך . ולא מנה טביעת י"ם , לפי שלא כעשה  
בארץ מצרים , ועליה שנה ועשרה על הים , כי התנא הולך  
ומונה עשרה עשרה , וכמו שדברנו על זה בפרושנו יין לבנון ,  
ומוצא עשר מכות במצרים , ועשרה על הים , ולכן דקדק  
בלשנו שאמר עשר מכות וכו' על המצריים במצרים , כי  
על המצריים , מוציא מכללן מופת התנין שלא היתה מכה ,  
ולא היתה ער' המצריים , כי אם למלך ולשריו , ומלת  
במצרים , מוציא מכללן טביעת י"ם שלא היתה במצרים .  
וכן סימן ד"ך וכו' , אינו להשוות המדה בין בעלי סימן אחד  
כמו שחשבו מפרשי התורה ז"ל , אלא סימן בעלמא הוא ,  
כמו כל הסימנים שבתלמוד כמו יע"ל קג"ס וכיוצא , וזה  
דרכם לקבוע הדברים בנפש האדם על ידי סימנים , כמו  
שאמרו ושמתם עשו סימנים לתורה , לא כן אנחנו , שמומתינו  
לומר לאלהי ישראל , ולהוכיח כל כפלותיו אשר עשה לפרעה  
ולמצרים על אודות ישראל , ובכלל הפפלאות והמופתים  
הגדולים , בלי ספק גם הפיכות מטה לתנין , וטביעת פרעה  
וחילו בים סוף , ואלו השנים ראשית ואחרית הדברים ,  
וצריכין להיות בחוברת עם עשר המכות שביניהן , ובין כלם  
הם מכלל יופי , ומראים לנו הדר מעשה החכמה העליונה ,  
כפי המספר והסדרים שכללנו אותן בהן , וכמו שיתבאר  
לכל קורא את ששת השירים הבאים בע"זה , שתחלתן השיר  
השמיני , וסופן שיר שלשה עשר , גם מנה שרמון  
עוד בפתיחה זו ובשתי הפתיחות שנפתח בהן בע"זה החוברת  
הרביעית והחמשית . ואחר הדעתך ההצעה הקצרה הזאת ,

לכך תשית לדעתי, ואזנך הט לשמוע מנה שאמר לך :  
**דע** כי עיקר דבר זה, שחלקנו עובדי מזריס לארבעה  
 מחלקות, לא כלו מלכי הוצאתיו, אבל ראשית דבר  
 למדתי מזכרי ספר חבמות שלמה, שהעתיקתי בילדותי  
 לשון עברי, ושכחתי דבריו בפירוש שקראתי רוח חן.  
 כי בחמלת ה' עלי, למדתי ממלכותיו הקצרות והסתומות  
 הסדר הנפלא הזה שיש בזכות מזריס, ועל ידו עמדתי על  
 פשוטי עומק המקראות שבתורה, כי המלך שלמה ע"ה כשדבר  
 בספר הנ"ל על זכות הערוב, והודיע כי בא גמול תועבות  
 המזריס, שעבדו לחיות ולבהמות ולכל זוחלי עפר, כה דבר  
 בסוף דבריו: ויפחו כמו נערים קטנים אין תבונה בהם, ותעש  
 גם אהיה עמם כמשפטיך, כעם נערים חסרי לב :  
 ובאשר לא שעו לדברי תעלולים אשר התעללת בהם  
 להזהיר ארמם, גודע להם משפט אלהים. בהודם  
 ביד אלה אשר אמרו אלהים המה, על אפם ועל חמתם  
 דהודו בלבם וכו' (חכמת שלמה פרשה י"ב פסוק ד"ד ו"ה  
 ק"ו וק"ז). וכאשר התבוננתי מזה זה אשר קרא דברי תעלולים  
 שקדמו למכת הערוב, להתעלל בהם ולהזהיר אותם, ואח  
 כי על מופת הכנים ידבר, וכמו שאמרנו שם בפרושנו, ואז  
 נפתח לי השער לעמוד על הענין כלו, והוא שחלקנו זכות  
 מזריס לארבעה מחלקות הנ"ל, לכל אחת קדמה מופת להפעל  
 בזמרים ולחרם, ואלה המופתים היו קלים מן המכות שבהם  
 אחריהן, לא מכות מות כמותם, רק להתעלל בהם ולהכלינם  
 על גאותם, כי היו זכות החכמים בעיניהם, ויושב בשמים  
 ילעג למו במופתיו, ויהי להם המופת לתוכחה ולהזהרה ב  
 ישמעו, ואם לא ישמעו יביא עליהם משפטים גדולים, כי  
 אחרי כל מופת באו שתי מכות קשות, וכמו שזכרנו למעלה,  
 מטה הנהפך לתגין, מופת לסדר הראשון, ואחריו שתי

מכות



מכות קשות דם וצפרוע . כנים מופת לסדר השני /  
ואחריו שתי מכות קשות ערוב ודבר . שחין מופת לסדר  
השלישי , ואחריו שתי מכות קשות ברד וארבה . חשך  
מופת לסדר הרביעי , ואחריו שתי מכות קשות מכת בבורות  
וזביעת ים סוף :

**ועתה** התבונן , איך ארבעה המופתים שקדמו לשמירה המכות ,  
היו כלם התעללות וחרפה למזרים , וביותר באלו  
להכלים גאות החרטומים , שהיו מכת המכמים בעיניהם , ועל  
המופתים אמר ור'מען תספר באזני בנך וגו' את אשר  
התעללתי במצרים , ואת אותותי אשר שמתי בם  
(שמות י' פסוק י"ב) אחרית הכתוב על המכות , וראשיתו על  
המופתים שהיו גנאי וחרפה , כי הוכחמו שעל זה יורה לשון  
עלל בהתפעל , וכן ויהעללו בה כל הליה (שופטים י"ט ד"ה) ,  
גם מנע העפולים לפלשתים שבהם להכלימם ולחרפם , כאמרו  
זיך צדיו אחר חרפת עולם נתן למו (תהלים ע"ח ס"ה) , אמרו  
כהני הפלשתים ולמה תכבדו את לבבכם , כאשר כבדו פרעם  
וזמרים את לבם , הלא כאשר התעלל בהם וישלחם וילכי  
(שמואל א' י' ו') , וכל זה היה בארבעה המופתים , כי מטה שנהפך  
לתנין לא הוצק לאדם , רק הפחיד אותם , מה כדרך שמפחידים  
את הנערים , וספרה תורה שכאשר התגאו החרטומים לעשות  
כמעשה אהרן , ויבלע מטה אהרן את מוטותם (שמות ז' פסוק  
י"ב) , והיתה זאת לחרטומים חרפה גדולה , וכמו ששרכו על  
זה בשיר התשיעי (דק ד"ו ע"ה) \* כנים , מופת של חרפה  
והתעללות , וביותר לחרטומים , כאמרו ויעשו כן החרטומים  
וגו' ולא יכלו (שמות ט' פסוק י"ד) , ולכלמה גדולה היתה  
זאת להם , זכמו ששרכו על זה בשיר העשירי (דק כ' ע"א וע"ב) \*  
שחין , מופת של חרפה והתעללות , וביותר לחרטומים , וכאמרו  
ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה . מפני השחין

(שמות ט' פסוק י"א) , וכמו ששרנו על זה בשיר אחד אשר  
בחזקת הרכיעות \* השך , מופת של חרפה גדולה , וביותר  
נכלמו המרטומים , כמפורש בדברי שלמה בספר הכל (פרשה  
י"ז) , והמפורר רמז עליה וכמו שגאון עוד בפתחה זו , אלא  
שמדרך התורה להעלים נפלאות כאלה , וגם על זה שרנו בשיר  
שנים אשר בחזקת הרכיעות \*

**ובהיות** ארבעה המופתים כלם הודעות ואזהרות לרשעים  
שישעו , ואם לא ישעו יבואו אחריהן כל פעם שני  
שפטים גדולים , תבין להשיב מדעתך על השאלה הקשה ששאלו  
כל המפרשים ז"ל למה במקצת המכות קדמה אזהרה לפניהן  
ומקצתן באו בלי אזהרה קודמת , ואיך לא ענה על זה דבר  
מתישב על הדעת , ועתה יתברר לך האמת , שהיתה התראה  
לפני כל מכה ומכה , כמפורש בתורה אצל כלם , בום  
וצפרדע , בערוב וברבר , בברד ובארבה , גם במכת  
בבורות (לכל לפני טביעת ים סוף , שלא היה משה וישראל  
עוד במצרים , ואותן שלא התרה לפניהן , והן תנין בנים  
שחין וחשך , אינן מכות אלא מופתים , שהן ענין אזהרות  
להזהיר אתהם שישעו טרם תבאנה שתי המכות שבאו אחרי  
כל מופת ומופת , ודבר זה ברור כאור החמה , ואשר יכל  
עוד בענין זה , הם דברי המפורר האלהי , שאמר בתחלת  
שירו אפתחה במשל פי אביערה חרות מני קדם (תהלים  
ע"ח פסוק כ') , כלומר אפרש סתומות התורה , כמו שכתבנו  
בפתיחתנו לחזקת הראשונה (דף ד' ע"א) \* וכשרנו בו על  
מכות מצרים , הזכיר קצתן והשמיט קצתן , ותמוה על זה  
המפרשים ז"ל , גם הראב"ע ז"ל כפרושן לס' תהלים , ואמרו  
מה שאמרו , והאמת הוא , כי על ידי שהשמיט קצתן הביע חדות  
מני קדם , כי זכר לכל כל מכות שהרבעה הסדרים ,  
שמשכרן שמונה , והשמיט ארבעה המופתים , שהן תנין כניס  
שחין



שחין וחושך, ללמדנו שגדלים מן המכות, ושל כן לא  
 נאמרה בהן התראה בתורה, ועל המופתים הארבעה אמר  
 בתחלת דבריו, אשר שם במצרים אותותיו ומופתיו  
 בשדה צען (שם שם פסוק מ"ב), האותות הם המכות,  
 והמופתים הן אותן שקדמו לכן. ועתה שים לבך וראה,  
 כי ארבעה המופתים קדמו כלם למכת בכורות, שהרי חשך  
 הוא המופת האחרון, ולכן קודם שזכר המושר האלבי מכת  
 בכורות, הקדים לרמוז על ארבעה המופתים שלא זכר בשירו,  
 באמרו ישלח בם חרון אפי, עברה, וועם, וצרה  
 משלחת מלאכי רעים (שם שם פסוק מ"ח), הנה אף,  
 עברה, ועם, צרה הם ארבעה המופתים, ובאחרון שהוא חשך  
 שכנה בשם צרה, הוסיף משלחת מלאכי רעים, להביע  
 מדה מני קדש, והוא מאמר התורה לא ראו איש את אחיו  
 וראו קמו איש ממתותיו שלשת ימים (שמות י' פסוק כ"ב),  
 ולא פירש לנו אדם למה לא קמו איש מתחתיו? וגלה המושר  
 בקבלה כי הובר עם חשך נזכרים משלחת מלאכי רעים,  
 ונאמרות המשלחת הזאת לא יכלו קום מתחתם, וכמו שגלה לנו  
 שלמה בחכמתו בס' הכל' שהעתיקו (פרשה י"ז), ודבר על זה  
 דברים רחבים וכמו שפרשנו הכל בפרושנו דוח חן, וכמו  
 ששרנו על זה בשיר השנים עשר והוא בקובצת הרביעית.  
 הנה הודענו דברים חדשים, אבל רק חדשים לנו, כי היו  
 ידועים לאבותינו ע"ה בימי המושרים המשכילים שכל טוב  
 לה', הם התבלו בכל דבר תורה ברחבה, ונחנו מיה, וסוף  
 סוף גם על המעט הזה שדלינו מודברי חכמת שלמה,  
 אשם תודה לאלהי ישראל, אשר השאיר הספר הזה בעולמו,  
 וסמכנו להסין מתוכו אמרינו מועם אלו, שעל ידיהן עמדנו על  
 פשוטו היוקראות והספורים הסתומים שבתורה ובשירי דוד ע"ה.

ואלויעך

**ואודיעך** עוד כי ראשי המדרים ארבעה ה"ל הם העיקר  
 וכן דם, ערוב, ברד, מכת בכורות, ונס  
 זה בימותי מדברי שלמה בספר ה"ל, כי דבר רק על דם,  
 ערוב, וברד, ולא דבר על מכות השניות, שהן צפרוע,  
 דבר, וארבה, וכן לא זכר שלש המופתים שקדמו להן,  
 שהן חנין, בנים, ושחין, ואולם הסדר הרביעי זכר כלו,  
 דבר על החשך, מכת בכורות, וטביעת ים סוף, בעבור  
 שכל הפלא ופלא, וכמו שזכרנו כל זה בפרשנו רוח חן, וטעם  
 היות ראשי המדרים העיקר, לפי שהן ארבעה המופתים הרעים  
 הבאים לעולם, הכוללי כל מיני רעות ורעות שאפשר להמציא, והן  
 רעב, חיה רעה, חרב, ודבר, שהן ראשי המורעניות,  
 וזאנאיהן ותולדותיהן רבו נוספר, וכמו שזכרנו על זה בשיר  
 השמיני (דף י"ג וי"ד ע"א וע"ב). והדבר מפורש בנבואת יחזקאל,  
 שאמר ארץ כי תחטא לי וגו' ושברתי לך מטה לחם ושלחתי  
 בה רעב וגו'. לו חיה רעה אעבור בארץ וגו' \* או חרב  
 אחיז על הארץ ההיא וגו', או דבר אשלח אל הארץ כהיא וגו',  
 (יחזקאל י"ז מפקוק י' עד י'). וכן הם מפורשים בסירת  
 האזינו שאמר חספה עלינו רעות חזי אכלה כס (דברים  
 ל"ב י"ג), כלומר כל מורעניות שבעולם אחיז עליהם, ומונה  
 אותן בכתוב הסמוך (שם שם י"ד) מזי רעב, ולחזמי רשף  
 וקטב מירי, ושן בהמורת אשלח בה עם חמת זוחלי  
 עפר, מחוץ תשכל חרב וגו', הרי כאן ארבעה המופתים  
 על המדר, הכוללים חזי הקללות כלם, וכן הם קדומים  
 בתוכחה שבתורת כהנים, ויפה בארמיהו בביאורנו לס' ויקרא  
 (פרשה ק"ו ט"ז), וכן שמוין במשנת אבות ששנה שבעה מימי  
 מורעניות באין לעולם, ומונה שלשה מימי רעב, והכל בכלל  
 רעב, חיה רעה חרב דבר, ובאחרונה שנה גלות בא לעולם,  
 וזו רק לישאל, אבל הנוהגים בעולם הן ארבעה, וגם זה  
 בארמיהו



בארמונו כפי' יין לבנון, וכן הם ראשי הסדרים שבמכות מוצרים  
דם משפט רעב, ששפך הילוך לדם כבאש לא יכלה לכל,  
אין לחם ואין מים, כי אין הארץ שותה מומטר שמים,  
ערוב היה רעה, ברר חרב, כי מה לי הורג בחרב או באש  
או בחץ או בחרב, מכת בכורות דבר, **ועל**  
ענין זה סובבים דברי הפרשה שקדמה בתורה לסדרי  
המופתיים כלם, שאמר השם למוטה ראה נתתיך לאהים  
לפרעה ונני' (שמות ז' פסוק א'), ואחר כן אמר והרחתי  
את אותתי ואת מופתי בארץ מצרים (שם שם פסוק ג'),  
שכן ארבעה המופתיים שקדמו לארבעה סדרי המכות, שהיו  
כלם אלוותים ומופתיים, וכמוכאור בתורה במופת הראשון (שם  
פסוק ט'). ולפי שארבעה המופתיים לא פעלו מוסר  
כלל פרעה, וכמוכאור בתורה בכל אחד מהם, סמוך לו ולא  
ישמע אליכם פרעה (שם ז' פסוק ג'), כלומר גם אם  
ארבע מופתיים לא ישמע אליכם, עד אביא סדרי מכות  
גדולות, ואז יכנע לבו הערל, והכל סדר יתן כבוד לשמי,  
לא מדעת שמים, כי אם מוסר ומנוח לב, כמו שקרה בסדר  
הראשון במכת הצמד, ובסדר שני במכות הערוב, ובסדר  
שלישי בהרד ובארבעה, לא תמיד בסדר המכה הכבד לבד, עד  
בסדר הד' במכות בכורות, כי מלבד שנתן כבוד גם שלח את  
השם, ועל זה סמוך ואמנה ונתתי את ידי במצרים, והרצאתי  
ונני' מארץ מצרים בשפטים גדולים (שם שם שם), שכן  
ארבעה סדרי המכות שבאו אחרי המופתיים, שכן כן ארבעה  
השפטים הרעים הכל' שכן בהם גם את מוצרים, ולפי שהיו על  
דרך שלח למעלה מן הטבע, קראם שפטים גדולים, כמו  
וירא ישראל את הים הגדולה (שם י"ד ל"א), הנה רמזנו על  
דברים רחבים כרים מלין, וכפרונו רוח חן כל' (פרשה י"ב)  
הרחבנו יותר, אבל דברים רבים חדשנו בשירים הללו, שאין

בתוכם שם ללמד חדשות בספורי התורה הסתומות לזולת מה  
שהבטחנו בשמנה הכונות שזכרנו בפתיחתנו לחוברת הראשונה,  
ועל הקורא המשיך לשום לב עליהן, בעבור יעלו בידו נועם  
דברי חפץ אלו:

**מן** הסדר שחדשנו בענין זה, נראה נועם בתעלומות חכמה  
אין משפטי ה' עדוכים ושקולים, ושומרים חקים בדרך  
הקדש, כמו ששומרים ארץ ושמים חקות עולם, כי תבין פי  
הסדר הראשון במים אשר מתחת לארץ, כי מופת התנין,  
הוא התנין אשר ביאור מזרים כמזכר בס' יחזקאל, ואחריו  
מכת דם ומות הדגה, הכל ביאור, ואחריו מכת צפרדע  
אשר שרץ היאור. הסדר השני בארץ, כי מופת הבנים בעפר  
הארץ, ואחריו מכת הצרוב, הם חית הארץ, ואחריו מכת  
דבר נמקנה הארץ. הסדר השלישי מן הרקיע שהוא האוויר  
מועל לארץ, כי מופת השחין היה על ידי פיה ככסף שזרק  
משה השמימה, ומשם נפל עליהם והיה לשחין, ואחריו מכת  
ברד גשם וקולות וסער ואש כלם מן הרקיע, ואחריו מכת  
ארבה, עוף המעופף על פני הרקיע, ורוח קדים נשא אותו  
והניחו על אדנות מזרים. הסדר הרביעי ממרוזים מועל  
השמים, כי מופת החשך איום נואד, שעליו אמר שלח חשך  
ויחשיך ואינו בטבע המושכים הידועים לנו, וחוכר לו משלחת  
מלאכי רעים כנ"ל, ואחריו מכות בכורות ממרוזים, על ידי  
מחזות כוראות, כמו שגלה לנו שלמה בחכמתו, ושדנו עליו כשיר  
השנים עשר בחוברת הרביעית כנ"ל. ואחריו מכות דמים,  
שהיו בעמוד אש וענן וכיוצא מן הנפלאות הגדולות ששרנו עליהן  
כשיר השלשה עשר בחוברת החמישית, סוף דבר הסדר הרביעי  
נורא נואד אין כדוגיות בחקות שמים וארץ הכהונים.

**ובין** בדבר צוד שכל סדר ה' משלחת, בסדר הראשון במכה  
השניה שהיא צפרדע. בסדר השני במכה הראשונה



שהיה הערוב \* סדר השלישי דומה לסדר ראשון שהיה  
המשלחת בנוכה השניה שהיה הארבה \* סדר הרביעי דומה  
לסדר השני שהיה המשלחת במופת החשך ובנוכה הראשונה  
שהיה מכת כמורות שהיא משלחת מלאכי רעים \*

**והתבונן** עוד כי הדברים שהשחיתו המכות מקימי המצרים  
הכל בהדרגה מקל לחמור ממו, הסדר הראשון  
השחית דגת יאורס, רע ממו הסדר השני שהשחית כל  
מקנה מצרים, רע יותר הסדר השלישי שהשחית כל צב  
כל עשב, רע מכל הסדר הרביעי שהשחית כל מנחר  
משפחותיהם, ואחרי כן נאבדו מלך וערים וכל חילו בים סוף \*

**ועתה** נדבר בקצרה על שלשה השירים הנאים בחוברת הזאת,  
מה שרש דבר נמלא בהן :

**השיר השמיני**, אשר בו על תוכחת השם למשה, כי אחר  
שחתמו השיר השביעי שהיה בסוף החוברת השניה  
כתפלת משה למור הרעותה לעם הזה וגו', וענין תשובת  
השם עתה תראה את אשר אעשה לפרעה וגו', וככל  
המפורש שם, שם השם להוכיחו על תלונתו, וזאת היא הפרשה  
וידבר אלהים אל משה ויאמר ליך אני יי, וארא אל אברהם  
וגו' באל שרי (שמות י' פסוק ג'), שהיא פרשה סתומה,  
גם המזוים הכפולים שילך אל פרעה, וכל הענין הנאמר בפרשת  
ראה נתתיך אלהים לפרעה וגו', שרמזנו עליה למעלה,  
ודברי הכתוב ואני אקשה את לב פרעה והרבתי אותו וי  
וגו' ולא ישמע אליכם פרעה וגו', שעל זה דברו  
הקדמונים ז"ל, ומדברי השיר יתלכנו הדברים, ויתפרשו  
בדרך נעים המתקבל על הדעת :

**השיר התשיעי** יסודתו על הסדר הראשון ממכות מצרים,  
שהוא מופת והתנין לתוכחה, ושתי המכות שבהן

אחריו

אחריו, וכן דם וצפרוע, ואשר יבאר טעם המופת, וטעם כל אחת משתי המכות הכלל, ועל איזו דרך ראוי כי שלשה לה יבאו סדר אחד, ואיך כוונתו שלשון לדבר אחד, ויפרש מליצות בתורה שהן קצרות אבל כוללות ענין רחב: **הדבירה השנייה** העשירי, וסודתו על הסדר דושיני מומות מצרים, שהוא מופת דרבנים לתוכחה, ושתי המכות שבאו אחריו, שהן ערוב ודבר המקנה, וגם כזה יבאר הסדר טעם כל אחד ושלשון, ושראוים להיות יחדיו בסדר אחד, ושכונן שלשון לדבר אחד, ויבאר גם כהן המליצות הקצרות שבתורה. ויש עוד לדבר בענין המופתים והשפטים דברים רבים, ועל קצתן ארמוז בעז"ה בפתחתנו לחוברת הרביעית והחמישית, כי שם מקומם. גם אדבר שם על ארבעה סדרי הכרכות שהן לעומת ארבעה המשפטים הכלל, ועל ארבעה נתיבות טובות שנתן השם כ"ה לישראל כלבתם במדבר, לעומת ארבעה סדרי מכות שבאו על הנצורים, אבל פה נחתום דברינו. כלן



עוד נרמז פה בקצרה / על עשרה השירים השקולים  
זהמרוזים שהננו בשלש החוגרות הללו לפני השירים  
הספוריים / על מה יסדעם :

**השיר הראשון** / כולל בקצרה קורות הדורות מיום  
ברוא אלהים אדם על הארץ / עד  
בואם אל מצרים / כי בעת מות הדור ההוא / התחיל  
עני ישראל שעליו נוסדו השירים הספוריים / ואחרים  
השיר היא חפלת המסורר לאלהים לבקש עזרו / ושימכו  
דעה והשכל להשלים חפלו :

**השיר השני** / נוסד על תעלומות מפעלות ה' / כי  
לא יעלו על לב אדם טרם תבאנה /  
ושנעלם גם מחכמי לב לראות מראשית מעשה אל מה יהיה  
אחרית דבר / כנראה מספור לדת משה / ושנמלט ממות  
על ידי צח מלך מצרים :

**השיר השלישי** / נוסד על נפש האדם הגדול / אם  
טרם נוצר בנפן ידעו אלהים והקדישו  
לבדולות / גם אם מלאקו מרחם גודל בין אנשי חכם וסועלי  
און / יעמוד בנחו / ועל כל יתנדל / ויעשה מעשה  
לדקה וכבוד / כנראה מספור המעשים שעשה משה בגודל  
בנית איש און :

**השיר הרביעי** / נוסד על הנסיונות שמנסה השם ב"ה  
את בני האדם / כי ה' לדיק יבחן /  
בבחון הוהב בכור / ולא ינסה רשעים / כי דומים לסינים /  
ואם יבואו בכור בעשן יכלו :

**השיר החמישי** / נוסד על הנבואה / כי יתן ה' רוחו  
על האדם / ולנניא לבוים יקדישהו /  
ולאומרים מה אדם כי ידבר עמו האל אשר לו השמים ושמי  
השמים / ישיג אמרים אם כל המעשה הוה ידו עשקה / כמה  
יחשב בענינו / אך רוממותו הוה כי אוהב לדקות / עושה  
חסד / עושה גם משפט יתוס ואלמנה / והוה מלמד לאדם  
דעת

דעת / וגם הוא ישים בו רוח קדשו אם יזכה נעימו :

**השיר הישי** / נוסד על התקוה / ושנעת זרה לא  
יאמר האדם הוא / ולפעמים יזעק  
אבדתי / ומושיעו עומד אחר כותליו :

**השיר השביעי** / נוסד על מדת ארך אפים / ושאל  
יתמה האדם בראותו רשעים עושים  
חיל / וידבר על זה דברי עזם :

**השיר השמיני** / נוסד על משפטי ה' / ושאל הכין  
שמים וארץ בעלי תמורות וחליפות /  
בעבור לשפוט ככל ויושביה / ושראשי משפטיו ארבעה /  
ולעומתם ראשי הברכות ארבעה / ושכן היו ארבעה סדרי  
משפטים במזרים / אבל כלם מלך הנפלאות :

**השיר התשיעי** / נוסד על מלכות השם / כי מלכותו  
בכל משלה / ומלכי האדמה סקידיו  
בארץ / אם ייראוהו יחלו עוב / ואם יעזובו ברוב חילם לא  
ימלטו ממשפטיו / והנה הראה השם לפרעה ולמזרים / על  
ידי משפטיו הסדר הראשון שהביא עליהם :

**השיר העשירי** / נוסד על נפש האדם / כי ה' אלהי  
אוחה / ויקום מאיש המשחית נפשו  
במעשה רשע כסל • ולפעמים מגיע לטכלים ההשחת •  
והשתחווה גם למעשה ידי אדם עץ ואבן / וידבר על עונדי  
אליהם / ובעבור החמם וכלוליהם שמלכה ארץ מזרים •  
הביא השם עליהם משפטיו הסדר השני :

**עיררד** / השרים האו נאו בדפוס / ואם יחנני אהים להוציא  
לואר גם שלם המחברות הנשחרות / ארמון עזה  
על שמה השרים השקולטם והחרוים העומדים על דלתות  
הספורים ההם :





## ה ש י ר ה ש מ י נ י

שופט כל הצרץ וטהור עינים  
 מי כמוה שוקל כל במאונים  
 פי לה מאוני צדק לה אבני צדק  
 עמך חסד עמך חמול ופחד  
 פי תפקוד לרגלים על כל חי יחד  
 תגן על עשנים ותבער חדק

מִתְחַלֵּת מַעֲשֵׂיהָ בְּכָל בְּיֻמָּה  
בַּעֲבוּר לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט כָּל הַבְּיֻמֹּת  
כָּלם עֲבָדֶיהָ עוֹשֵׂי דָתָהּ  
גַּם אֶחָד לֹא יִרְבֶּה מֵאִשֵּׁר צִוִּית  
גַּם אֶחָד לֹא יִמְעִיט מֵאִשֵּׁר הַתּוֹיֹת  
כּוֹ הַתּוֹיֹת לָהֶם כּוֹ צִדְקָתָהּ

אֲתָה מְדוּת בַּשָּׁעַל הַמִּים  
בַּיָּמִים בְּנִהְרִים רַחֲבֵי יָדַיִם  
וּתְעֵלָה לִשְׁמָה אֲתָה פִלְגָת  
אֶת אֲתָה נָתַת מִשְׁקָל לְרוּחַ  
סוֹכֵב סוֹכֵב הוֹלֵךְ בְּכָל שְׁלֹחַ  
יָמִים וְאַרְצוֹת כָּלם לוֹ חֶלְקָהּ

אֶת הָאָרֶץ עַל הַמִּים רַקְעָת  
וּבְתוֹכָהּ מַעֲיִן וְנֶחֱל בְּקַעָת  
מִבְּטָנָהּ הוֹצֵאת אֶת צֶאֱצָאֶיהָ  
צִוִּית וּתּוֹצִיא כָּל עֵץ כָּל עֵשֶׂב  
וּתּוֹצִיא כָּל יֶרֶק לִשְׂדֵה לִכְשֵׁב  
בְּפִרְחִים גִּזְאִים הַיִּטְבַּת מְרָאָה



כָּל דָּגָה בַּמַּיִם כָּל עוֹף שָׁמַיִם  
 כָּל הַחַיָּה עַד כָּל מְרִקָּה הַגְּלִילִים  
 כִּי יֵצְאוּ וְלִמְיָנֵיהֶם יֵצְאוּ  
 מִעַל הַכִּינּוֹת אוֹצְרוֹת רָקִיעַ  
 בָּם בָּרַק לֹהֶט רַעַם קוֹל מִשְׁמִיעַ  
 כָּל מִטְרוֹת עוֹד בָּהֶם נִבְרָאוּ

צוּרִי ! רַבּוֹת עָשִׂיתָ לֹא יִמְנוּ  
 לַחֲלִיפּוֹת וּתְמוֹרוֹת כָּלֶם חִיבְנוּ  
 הֵיטָּ יוֹדֵעַ סוֹדֶם וּלְתָהּ ?  
 כִּי רַק אַתָּה אִם תִּבְטֵם מִכֶּסֶּאֲךָ  
 עַל מַעֲשֶׂיךָ תִּרְאֶה כִּי בָצָאָה  
 אִישׁ לֹא נִעְדָּר מִחוֹתֶם חֲכָמָתְךָ

כִּי בָם תִּדְרִין עַמִּים בָּם תִּשְׁפּוֹט גִּבּוֹר  
 טוֹב וְרַע יִפְּיֶקוּ מִרְּפֹא וְשֹׁכֵר  
 וּבִתְחַבּוּלוֹתֶם מִתְּהַפְּכִים כָּל רָגַע  
 אַתָּה מוֹשִׁיל בָּמוֹ מִמַּעוֹן קִדְשֶׁךָ  
 עַל פִּיךָ יִתְּנִי רַב טוֹב אֶל הַדֹּרְשֶׁיךָ  
 וְלִרְאֵשׁ עוֹזֶיךָ כָּל מַחֲלָה כָּל נִגַּע

שׁוֹבַע חַיִּים שְׁלוֹם מֵאַחֲוֵי הָרֶבֶךְ

שְׁלוֹם מִחַיּוֹת רָעוֹת שׁוֹכְנֵי עָרֶב

מְכַלֵּל כָּל טוֹב הֵם רְאִישֵׁי בְּרֻכּוֹתֶיךָ

חֵיל צְאֲצְאֵיהֶן רַב טוֹבָה יִקְרְאוּ

אַיִה עִיר אֹי מִחֻז לֹא שֵׁם נִמְצָא

וּבְאֵיפֶת צֶדֶק תִּמְוֹד טוֹבוֹתֶיךָ

וּלְעֶמְתָּם אַרְבַּע מִזְרֵי קֶבֶר

חֲמַת חַיּוֹת רָעָב חֲרָב גַּם דָּבָר

אַבּוֹת כָּל רַע הֵם רְאִישֵׁי מִשְׁפָּטֶיךָ

רַבּוֹ צְאֲצְאֵיהֶן לֹא יִסְפְּרוּ

מִנְּשָׁרִים קָלוּ מֵאַרְיֹת גָּבְרוּ

אַךְ אִפּוֹא יִלְכוּ תִרְאֵם שְׁבִמָּה

צוּר ! מִחֲרִי אֵל גָּבְהוֹ צְדָקוֹתֶיךָ

עַל בֶּן נֹאשָׁנוּ מִמִּצּוֹא חֲכָמְתֶּךָ

מִמִּצּוֹא רֹאשׁ מִמִּצּוֹא סוֹף מִבּוֹא אַחֲרֶךָ

אִם צְדִיקִים מָטוּ וְרָשָׁעִים שָׁלוּ

מִה תַעֲשֶׂה אֵל בְּרִי לֵב לֹא יִשְׁאַלֻּ

רַק בּוֹעֲרִים מַעֲפִילִים לַעֲלוֹת הָרִיד



יַעַן אִין פִּתְנָם הִרְעָה בָּא רִנֵּעַ  
לֵב אָדָם מֵלֹא רַע יִשְׁחַק לִפְנֵעַ  
לֹא יֵאֱמָר כִּי יִחְשֹׁב עִמּוֹ קוֹנֵהוּ  
כִּי יִרְאֶה עוֹשֵׂי רַע כְּעֵין יִפְרָחוּ  
וַיִּשְׂרִים וַיּוֹלוּ טוֹבִים יֵאֱנָחוּ  
יֹאמַר : שְׂוֹא תִקְנֹת תָּם הִקְבֵּל מַעֲשֵׂהוּ

עַל כֵּן סָרוּ מִטוֹב צִדִּיק עֲנֹב  
אֶת דְּרָכָם הִשְׁחִיתוּ חֲמָם אָהֲבוּ  
גִבְרוּ אֲנָשֵׁי זָדוֹן גִּּאִים שְׁלֹמוֹ  
מִמְלָכוֹת חֲטָאוֹת קָמוּ בָּאָרֶץ  
מֵאִין גּוֹדְרֵי גֵדֵר עוֹמְדִים בְּפִרְץ  
כִּי בִמְיוֹשֶׁל בָּעָם אַחֲרֵי שְׂוֹא נָטוּ

אֵל ! כְּאֲשֶׁר מִמְרוֹם שִׁבְתָּךְ רָאִיתָ  
כִּי יָדִים הוֹרְסִים אֶת אֲשֶׁר בְּנִיתָ  
הִשְׁמַעְתָּ דִּין פֶּסַע מִשְׁפַּט יִשְׁבֶּת  
אֶז לִמְדַת פּוֹשְׁעִים אֲשֶׁר הִרְעוּ  
כִּי טוֹב וָרַע מִלִּפְנֵיךְ יֵצְאוּ  
כִּי אֶת מַעֲשֵׂיהֶם עַל סִפְרְךָ כְּתִבְתָּ

וּתְקַרְא יוֹם מוֹעֵד פֶּחַד וּפֶתַח מִלִּי וְיָצֵא

אֶנְשֵׁי דָמִים הוֹרְדֹת לִבְאֵר שַׁחַת יְהוָה אֵלֶיךָ מִלִּי

וַיֵּרְאוּ מִי אֶתְּהָ וּמִתְּכֶהָ אֶתְּהָ

יוֹם עַל אֲדָמַת צֹעַן יִדְּהָ קִשְׁתָּהּ יִשְׁשֵׁי וְהִנֵּה יָצֵא

הַמִּוֹנֵאִים וּגְבוֹרֹתֵם נִשְׁתַּחֲוּ לְיְהוָה אֵלֵינוּ מִיִּצְחָק

אִם אָמְרוּ אֲנִי נִלְחָה מִרוֹחֶהָ אֲנִי

וַיֵּרְאוּ יָדַיִם כִּי מִפֶּה עֹז מִטָּף אֲנִי וְיָצֵא יְהוָה

לִי הִבֵּאת אֶרְבַּעַת מִשְׁפָּטֶיךָ וְהִנֵּה יָצֵא יְהוָה

עַל אֲדָמַת חֶם בְּאִשֶּׁר מֵאֵז נִדְּעוּ

יֹאמְרוּ מִקְרִים הֵמָּה לֹא צוּר צִוְּמוּ וְהִנֵּה יָצֵא יְהוָה

אֶךְ אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים הָיוּ בְּלִמּוֹ וְהִנֵּה יָצֵא יְהוָה

תִּימָן לֹא נִרְאוּ צָפוֹן לֹא נִשְׁמְעוּ

מִיָּה אִיּוֹם שׁוֹבְטָם מִמַּעֲשֵׂיוּ הִבִּינוּ וְהִנֵּה יָצֵא יְהוָה

כִּי מַכְעִלוֹת אֱלֹהִים זֹאת הָאֱמִינוּ וְהִנֵּה יָצֵא יְהוָה

וּבִקֵּל זֹאת אֶת יְיָ לֹא יֵדְעוּ וְהִנֵּה יָצֵא יְהוָה

כִּי אֵיךְ רֹמְמוֹת אֵל וּקְבוּרוֹ יִגִּילוּ וְהִנֵּה יָצֵא יְהוָה

לִבְ אֲנָשִׁים בְּאֲמוֹתָו לֹא הִשְׁבִּילוּ וְהִנֵּה יָצֵא יְהוָה

אֲשֶׁר חֲכָמָה בָּזוּ מוֹסֵר פָּרְעוֹ וְהִנֵּה יָצֵא יְהוָה



צורִי ! מִחֲשׁוֹתֶיךָ לְמֵאד עָמְקוּ  
 וּבְכֶסֶף צָרוּךְ הֵם יִשְׁבַּע וְקָקוּ  
 לְרֹאוֹת עַד תִּבְלִיתָם יִבְהוּ עֵינַיִם  
 אֲשֶׁרִי אִישׁ מִתְּבוּנָה בָּם לִמְצוֹא דַעַת  
 גַּם מִמַּעַט בִּי יִמָּצָא נִפְשׁוֹ יִדְרֶעַת  
 בִּי תוֹשִׁיאוֹתֶיךָ יֵשׁ בָּם כְּפָלִים

אָבֵא אֱלֹהִי גַם אֲנִי עֲבָדְךָ  
 חֲפֵץ הִתְּבוּנָה בָּם חֲפֵץ כְּבֹדְךָ  
 וּלְהַתְּחַנֵּן אֵלֶיךָ הַיּוֹם בְּאֵתִי  
 לְמַדְנִי אִמְרוֹתֶיךָ וְיִכְבְּדוּ  
 וּמַעַט מִפְּנִינֶיךָ בִּי אֶמְצָאמוּ  
 יִגִּיד שִׁירִי אֶל אַחִי מֶה מְצָאתִי

\*

\*

\*

אִם אַחֲרֵי כוֹעָה וְסַעַר בְּרַק־וְרֶעַם  
 יִטְהַר רָקִיעַ תָּשׁוּב תִּזְרַח הַשָּׁמַשׁ

### תוציא

אם וכי • הספור הזה מחמיל חן וידבר מלכים אל משה ונז' וארץ אל  
 חנניה ונז' (שמות י' פסוק ג') עד ויאמר ה' ונז' • כי וידבר עליכם פרעה  
 (שם י' פסוק ט' ט')

תוֹנִיָּא הַחוּצָה אֲשֶׁר בַּפִּתִּים נִבְלָא

בֶּן נָפֶשׁ מֹשֶׁה מִמִּסְגְּרוֹתֶיהָ יֵצֵא

בְּאֲשֶׁר שָׁמַשׁ צִדְקָתָא אֵל עֲלֶיהָ זְרָחָה

וַתֵּרָא כִּי עֲלִיּוֹן לְרַמְמָה יָקִים סַעַר

כִּי בֵּית יַעֲקֹב אֶת תְּכֵלֶית צִדְקָתָם הִשְׁיגוּ :

שָׁמַח לֵב מֹשֶׁה אֹמְרִי עֲלִיּוֹן לוֹ מִתְקִין

עַל שְׁוַעוֹ נָחַם עַל מַחֲשָׁבוֹת עֶפֶר וְאֶפֶר

לֹא עָרַךְ עוֹד מֶלֶךְ יְדוּ שָׁם אֱלִי בִּיחוּ :

אֵךְ כִּפִּי עוֹשֵׁי עוֹד אֹמְרִי יוֹשֶׁר יֵצֵא

כִּי אִם זָכוֹר לִפְנֵי אֵל כִּי עֶפֶר אֲנִיחֵנו

נִעֲזֵן דּוֹכֵר מִצִּדְתָּ נִפְשׁוֹ הוּא סוֹלֵחַ

לֹא יַחְרִישׁ לוֹ כִּי אֲשֶׁרִי אִישׁ יְהִי יוֹכִיחֵנו

וְיִלְמְדֵנוּ כִּי מַחֲשָׁבוֹת אָדָם הִכָּל הַפִּיהָ :

עַל כֵּן דִּפֹּר אֱלֹהִים אֱלִינוּ עוֹד נִיאֲמֹר

אֲנִי יי עֲלִיּוֹן עַל כָּל דּוֹכֵר אֵלֶיךָ

אִם בְּשִׁמְיָא הִנֵּירָא הִנֵּה בִּקְלָךְ נִירְעֵתִי

לֹא נִירְעֵתִי כֹּו מִקְדָּם אֵל אֲבוֹתֶיךָ

גם

על כן, (שמואל ו' פסוק ב')



גם להם בשמי אל שדי חזון הרבתי  
 בו ברכתים בו רב טוב להם הבטחתי  
 האם לשמי הנכבד הזה לא בינות  
 פי כליל בחדרי הוא אשרי בו בומת  
 אם אל שדי אני מה יבצר ממני  
 גם ברכת עולם גם שור משדי יבואו  
 משפעתו כצדיק ברשע ינקו  
 אם בשמי זה את הברית לחסדי ברת  
 למה זה יראתי ? איך בו לא התנחמתי ?  
 כי אמרת הצל לא הצלת עמה  
 האל לא יקים דבר : שדי יראה נחם ?  
 היאמר לפה אולי רגע טוב דברת  
 ומחמאת העם על אמרתך נחמתי  
 הלא בעבור הקם הברית עם אבותיה  
 כיראש הנגור עשן גם לפיד אש העברתי

בין

ב א 1 2

גם להם וכו' כפי הכבוד / וציאור חס על הולאת שם שדי / ואחרת  
 עליו כבוד הכבוד כפי כפי א : הואמר וכו' (שם פסוק ד') והשם יפרשנו  
 והלא וכו' נתיח השליש חס' גן נעול בחיבת יד הוכחנו שם פסוק חקוק  
 חסן להודיע טעם הנבואה על חס' / ופסוקו על כל פנים / יש עמה חוסת  
 כחו נבואת בין הנצח / לו לבון שמועה / לו לבון ענה / ועם זה חוסת  
 דברי הפירוש : ידעו שם הנבואה וכו' וכו' :

בין הגוֹרִים לְהִיּוֹת אֹתָּ בִּי לֹא אֶנְחָמָה  
וּבָאֵל שְׂדֵי עַל זֹאת בַּיּוֹם הַהוּא גִּשְׁפַּעְתִּי  
הֵחֵל אֶת שֵׁם קָרְעִי וַיִּמְיֵי אִשִּׁיבָה ?  
הֵכִי תֹאמַר עָתָה תִּטּוֹשׁ אֶת צִאֲנֶךָ אֵלֶּת  
וְשִׁמְנֶעֱתָךְ תִּקֵּם עוֹד בְּדוֹרוֹת יָבוֹאוּ  
הֲלֹא מִלִּפְתֵּי אִשׁ מִתּוֹךְ הַסֶּנֶה אָמַרְתִּי  
בִּי אֶת נֶאֱקֵת יִשְׂרָאֵל מִעֲנִים שְׁמַעְתִּי  
וְעִבֹדְתָם לֹא יָכִלוּ לְשֹׂאת עוֹד רְאִיתִי  
וְאֶזְכֹּר אֶת הַבְּרִית לַעֲשׂוֹת בְּאִשֶּׁר דִּבַּרְתִּי  
וּבַיּוֹם זֶה קִרְוִן בָּסְאִי לְמִשְׁפַּט בּוֹנֵנָה  
בּוֹ אֲחֻזָּה יְדִי בָּהּ מִצְרֵי אֶנְחָמָה  
פַּעַל אִישׁ אֲשִׁלֵּם אֲגַמּוֹל עֲלִילוֹת רָשָׁע :  
עָתָה מִיָּשָׁה עֲבָדִי מִה לְמִשְׁפַּט חֲשִׁבָתָהּ  
אִם יוֹם הַגְּמּוֹל אֶת יְדִי אֲחֹזֵר אִשִּׁיבָנָה ?  
לִבִּי לַעֲנִיִּים אוֹמְלָלִים לְשִׁבְעֵי רוּגִי

אל

---

הֵכִי וכו' (שם פסוק ה') / והשיר יפרש חזונו : ואזכור וכו' על  
השיבה / כונן על סוכת לשון זכרון חלל השם / שהוא חמיר על יום הנחום  
כמו שכתבו בעשרה ג' בכוף החברות הראשונה / וזוהם הביטוי : יד וכו' /  
בס זע. חזן משה שכתב חזק העמוד בחברות הראשונה (דף ל"א ע"ב ודף  
ח' ע"א) : לבן וכו' / עד דכתיב ואקימנה (שם פסוק ו' ח') ופרושים



אֶל עֶדֶר תוֹעֵה זֶה אֶל צֹאן מִרְעִיתִי אֵלֶּה  
 תֹּאמַר אֲנִי יְיָ נְטִיתִי שָׁמַיִם  
 יִסְדֹּתֵי אֶרֶץ וּמִבְלִימָה כָּל עֲשִׂיתִי  
 מִיָּה נָקַל לִי לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים וּלְהַפְלִיא כָּל־א  
 פְּרַעַה עִם חֲמוֹנִי בִּקְשׁ יָבֵשׁ אֲחִישׁוּבָה  
 וּמַלְכֵי אֶרֶץ יַחֲדָיו כִּשְׁחַק מֵאוֹנִים  
 עָתָה עָמִי קוֹי לִי אֱלִי הוֹחִילִי  
 כִּי אֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם  
 יַד צְרִיכְכֶם אֲרַפֶּה לֹא יוֹסִיפוּ הָרַע  
 כִּי אִימָתִי אֲשַׁלַּח בָּם רֶעֶד תִּאָּחֲזוּ  
 בְּזוֹרְעֵי הַנְּטִיָּה עַד לִכְלוֹת כָּל שׂוֹקֶדֶת  
 אֲצִיל אֶתְכֶם מִעֲבוֹדָתָם חֲפָשִׁי תִצָּא  
 בְּשַׁפְטִים תַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא גִשְׁמִעוּ  
 וְלַעַם לִי תִהְיוּ אֲנִי מִלִּפְנֵי לִי תַעֲבֹדוּ  
 גַם אֲבִיאֲכֶם אֶל הָר קִדְשִׁי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי  
 לָתֵת אוֹתָהּ לְאַבוֹתֵיכֶם אֶרֶץ אֲחֻבָּתִי  
 וְאָמַר אֲלֵיהֶם מוֹרְשָׁה לָכֶם אֶתְּנֶנָּה  
 וּלְזֶרְעְכֶם אֲחֻזַּת עוֹלָם יִתְחַלֹּה  
 עָתָה תַעֲשׂוּקִים הָאֵלֶּה הֵם יִרְשׁוּהָ

כִּי אָמַרְתִּי דְבַרְתִּי וְאַתָּה מְנַחֵם :

כַּאֲשֶׁר תִּנְחַמְנוּת אֶל נַפְשׁ מִשָּׁה שֶׁעָשְׂנוּ

בֶּן מִשְׁרִים שְׂמִיחָהוּ לְשִׁמּוֹעַ הַזְכָּחַת

מִפִּי אֶל אֲשֶׁר עָנִיו גַּם תּוֹמָיו יוֹדַע :

מִיָּהר אֶל יוֹשְׁבֵי חֶשֶׁךְ עִם אִמְרוֹת צוּרְמוֹ

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֲחִי רִיעֵי הָאֲזִינוּ :

בְּאֵל מִרְאשִׁית דְּבַר עַל אַחֲרִיתוֹ תִּשְׁכַּחְמוּ

אִם רִאשִׁית דְּבָרִי אֶל פְּרָעָה עֲזוּת עָנְנִי

נֶאֱמַר עֲוִישָׁהוּ הַתְּלוּצִץ עַל אִמְרֵי קֹדֶשׁ

וְאֲדוֹם כִּי חֲזוֹן מִי לֹא מִצָּאֲתִי

וּבִיעֵן מַעֲמֹת עַל אוֹלָתוֹ כִּי שְׁמִרְתִּי

עֲנִקְתָּהוּ גִּאֲוָתוֹ וַיִּסְקֶה הָרַע

תֹּאמְרוּ לֹא יוֹסִיף יִי הִבֵּט אֱלֹהֵינוּ

לֹא בֶן אֲחִי אֱלֹהֵינוּ אֶרֶךְ אַפִּים

כִּי הִרְאוֹת אֵלֵי שְׁנִית שָׁב אֱלֹהֵינוּ

מִצִּוָּה מִכָּל נֹעַם אִמְרֵיו לִי נִעְמֻ

כִּי דִרְכּוֹ הוֹרֵנִי אֲרַחֲוֹת מוֹכּוֹ לְמִדְנִי

לְמַת

כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה עַד בְּרִבְרִיו לֹא תִשְׁכַּח ( עַם סִפּוּת ח' ) :



לָמָּה הִרַע עוֹד עִמָּכֶם עֲתָה יִדְעָתִי :  
 לֹא מִשְׁנֵאתוֹ אֶתְכֶם הִפֵּךְ אוֹר לַחֲשֹׁךְ  
 כִּי אִם מֵאַחֲבָתוֹ אֶתְכֶם כָּל זֹאת הִיָּתָה  
 תִּכְלִית צָרָה הִשְׁתַּגֵּתֶם אֵין עוֹד רַע אַחֲרֶיהָ :  
 יִדְעָתִי לָמָּה עַל עֲצַת רָשָׁע הוֹפִיעַ  
 פֶּח יִקוּשׁ הִיָּתָה וְאֵת לוֹ בּוֹ רָגְלוֹ נִלְכְּדָה :  
 אֶרֶץ לוֹ מִתְקוֹמָמָה וִירִיביוֹ שָׁמַיִם  
 יִרְעֵם עָלָיו עֲלִיוֹן וְגִמּוּלוֹ יִכְצִיאֵנּוּ  
 כַּמְלֵאת סִפְקוֹ יֵצֵר לוֹ וְכִי יֵצִילֵנוּ  
 אוֹי לְרָשָׁע רַע עוֹדוֹ בּוֹטַח אֵינָנו :  
 כִּי יִדְבֹּר רַע עַל מֶלֶךְ מִצְרַיִם  
 דְּבַר רַע עַל אֶרֶצוֹ דְּבַר רַע עַל יִשְׂרָאֵל  
 וְזָרְעוֹ הִנְטִיחָה עָלָיו מִי יִשְׁכַּבְנָה :  
 אַחֵי ! מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם תֵּצֵאוּ  
 וּמַהֲיוֹת עוֹד לָהֶם עֲבָדִים תִּנָּצְלוּ  
 כְּשִׁפְטִים וּבְמוֹפְתִים נִוְרָאִים תִּגְאָלוּ  
 לַהֲיוֹת עִם יְיָ נִחְלַת אֵל תִּלְקַחוּ  
 אֶרֶץ חֲבֵרִית תִּירְשׁוּ אֶת אֲדָמַת הַקֹּדֶשׁ  
 עַל בֶּן בְּחֵרוֹ דּוֹמִיָּה תַחַת סַעַר שָׁקֶט

כִּי בִשְׁמוֹ תִּקְרָא יְיָ וְאֵת דִּבְרֵי  
אֵל נִרְאָה הוּא דָּבָר לֹא יִפְלֹא מִמֶּנּוּ

תִּנְחֹמִים אֱלֹהִי לֵב נִכְשָׁלִים לֹא הִרְגִּינוּ  
אִם אֲנִי לֹא פָעַלְוּ בְּאֱלֹהִים לֹא דִּבְרוּ  
גַּם בְּנִבְיָאוֹ אִישׁ הָרוּחַ תִּהְלֶלָה לֹא שְׁמוֹ  
מִהַשְׁכִּיל עַל אֲמָרֵי פִיהוּ רוּחַם קָצְרָה :  
אִישׁ אֶרֶץ רוּחַ צָרְתוֹ בֶּל תִּהְוֶלְלֶנּוּ  
וְקָצַר רוּחַ אִם יֵצֵר לוֹ יַעֲשֶׂה אוֹלֶת :  
פְּעִינִים בְּהוֹת לֹא תִבְמָנָה אוֹר שְׁמִשׁ  
בֵּן מִהַשְׁכִּיל עַל אֱלֹהִי מִחֲקוֹר אֲמָרֵי יוֹשֶׁר  
כִּבְדֹּר צָרְתָם חִיתָם לְאֶרֶץ דִּבְאָה  
עַל תֵּכֵן וּלְבָנִים תִּחְשׁוֹב לֹא עַל בֵּין דַּעַת  
גַּם נָתַן לְמִבִּים לְחֻמִּם אֲנִרוֹף רֶשַׁע  
וּבִשְׁרָם יוֹבֵד דָּם פָּצַע לִקְרֹאת פָּצַע  
כְּחִמּוֹר הָרוּבֵן תַּחַת מִשְׁאוֹ בֵּן הַמָּה  
לְמִצּוֹא דִּי קִשׁ דִּי מוֹעֵד לְלִבָּנִים יִתְּנוּ :  
וּבְמִצּוֹת

---

רוּחַם קִרְיָה • זֶה שֵׁי תִקְרָא רוּחַ וְיִצְעוֹרָה קִשָּׁה / וּבְאֲרֵנוֹהוּ כְּפִירוֹשְׁנוּ יֵין לִבְנוֹן  
כְּחִשְׁתִּי לְבִי לְיוֹשֶׁב אֵישׁ יִכְנֶה אֲחֵר מֵאֵל מֵאֵל הוּא עַל רוּחַ / וּמִשָּׁם קִבִּיכּוֹ 1



וּבְמִצּוֹת כְּאֵלֶּה הִשְׁקַט בֶּל יוּכְלוּ  
 אִיךְ חִתָּם בְּאֹר תִּרְאֶה תַּחֲוֶה אֱלֹת  
 מִקְצֵר רוּחַם וּבַעֲבֹדָה כִּי קִשְׁתָּה  
 לֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה בְּדַבְּרֵי לֹא הִשְׁפִּילּוּ :

הֵיטֵב יַחֲרָה זֹאת אֶל צִיר אֱמוּנִים כְּמוֹהוּ  
 אִם יָרַע אָמֶת נִחַפֵּךְ אֶל סוּרֵי הַגֶּפֶן  
 לִשְׁמוֹחַ בְּאֱלֹהִים וּבְדַבְּרֵי מֵאֲנִי  
 לֹלֵי יָדַע לֹא יִחְשׁוֹב אֵל וְאֵת עֵוֹן לָמַד  
 כִּי יִצָּר לָבָם הוּא אֶת מַכְאוֹבָם יוֹדַע  
 עַל כֵּן הִחְרִישׁ לָהֶם חֶדֶל דְּבַר אֱלִימוֹ :  
 בְּאֱלֹהֵי בְטַח כִּי יִחַל לַתֵּת אֵימָתָה  
 עַל צָרָיו וּבֹזֵיוֹ עַל פְּרַעַח וּמִצָּרִים  
 וַיַּחֲיֶה מֶרֶי נֶפֶשׁ עִם נוֹאֵשׁ אָמְרוּ :  
 עוֹד תִּתְעַמָּק עָלָיו רוּחוֹ אֶל אֵל יִחַלָּה  
 וְדַבֵּר יְיָ אֱלֹהֵי יִצְחָק חֲלָצִיךָ  
 "כִּי שָׁנִית אֶל מֶלֶךְ מִצָּרִים אֲשֶׁלְּחָךְ  
 "בּוֹא דַבֵּר אֱלֹהֵי קִשּׁוֹת וּבִשְׁמִי צִוְּהוּ

וישלח

וַיִּשְׁלַח אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ יְלָכָה׃

מִהַ נִּפְלְאָת הָיְתָה זֹאת אֶל חֲכָם לֵב כְּמוֹתָיו׃

יָדַע לָבוֹ בְּדַבָּרִים לֹא יוֹסֵר עֲבָד׃

זָכַר רֵאשִׁית דְּבָרוֹ אֵלָיו מִחַ עֲנָהוּ׃

הָעִז אִישׁ רָשָׁע סָרָה דְּבַר עַל אֵל מִמַּעַל׃

אֶל שְׂדֵי הַחֲגָבָר כִּי תַחַת הַכְּנָע׃

הַכְּבִיד עִוְלוֹ עַל יִשְׂרָאֵל עַל אַחַת שִׁבְעַת׃

וּבִתְתוֹ דֵּת מִחֲרָדָת עֵשָׂה גַם הִזְלִיחַ׃

אִיכָּה יַעֲרוֹף לִקְחִי עַל חֲלָמִישׁ צוּר עַל סַלַע׃

לֵב אֶבֶן כְּלָבָבוֹ אִמְרֵי כִי הִפְלָחוּ׃

סָרָם יַמְטִיר אֵל גְּבִרִית וְאִשׁ עַל נְהוּי׃

עַל כֵּן הִתְחַנֵּן מִשָּׂה עוֹד אֵל אֵל וַיֹּאמֶר׃

״נֹרָא עַל כָּל כִּי כָל תּוֹכַל הֲלֹא יִדְעָתִי׃

״אֶבֶן אִם אֵל נָבֵל זֶה רִיקָם תִּשְׁלַחֲנִי׃

״כִּי אֶבֶן אִשִּׁי אִמְרֵי כִי מִחַ יִתִּיפִי׃

״אִמְרֵי מִאִין שִׁבְט כְּרוֹל מִחַ לִי יוֹעִילוּ׃

״הֵן יִשְׂרָאֵל זִמְעָ אֲמִית אִמְרֵי אֲדָבָה׃

״רֵאשִׁית דְּבָרִי אֲתָם בְּדַבְּרֵי הָאֲמִינוּ׃

כִּי

וְהָאִשִּׁי



"קָצַרְתָּ חַיִּים אֲמוֹנָתָם כַּדְרָבָם סָרוּ  
 "כִּי מִנְאֹת רָשָׁע מִמְצוּקוֹת הוֹסִיר לְמוֹ  
 "נִדְבָךְ לֶכֶם בָּם וּלְאִמְרֵי פִי לֹא שָׁמְעוּ  
 "אִישׁ יוֹצֵר עֲמָל פָּרַעַת שׁוֹכֵחַ אֱלֹהִים  
 "מֵאֵז לֹא יָדַע אֱמוּנָה בָּזֶב מְלֹא בִיחָו  
 "כִּי אֶדְבָּרָה אֵלָיו עֲתָה אֵיךְ יִשְׁמָעֵנִי  
 "לֹא הַמְדַּבֵּר אֵלָיו יִטִּיב דְּבַר יִבְחֹנוּ  
 "אֶהְיֶה כִּי אִישׁ בְּמוֹנֵי אִישׁ עַרְל שִׁפְתֵּימָם

יָדַע אֱלֹהִים כִּי דַבְּרֵי עַבְדּוֹ צָדִיק  
 אֹמֵר וּדְבָרִים לֹא יוֹעִילוּ לְקִשֵׁי מִצַּח  
 שָׁבַט וּמַחְלוּמוֹת אֹר מְרִשָּׁעִים יִסְגְּעוּ  
 אֹמֵר אֱלֹהִים כִּי עַמִּי הַמְשִׁיל וּפָחַד  
 יָדְעוּ צָרִי וּבִיד עַבְדִּי וְאֵת אֹדִיעֵמוֹ  
 אֶךְ מִשָּׁה לֹא יָדַע כִּי מִן יַעֲזֵן עוֹשֶׂה  
 עַד בּוֹא מִצֵּאת אֱלֹהֵיו אֵלָיו עוֹד : וַיֹּאמֶר  
 "אֵל תִּירָא עַבְדִּי עֲשֵׂה כְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי

קצרה וכו' - כס זה חסדלר המופנה ד' לויטש כלי' : ידע וכו' ידע  
 עושה כאלה : ( שם פסוק י"ג ) והחשורר יסרה הענין :

"לך אל פרעה זה כי לא יבין עוד מליך : וְהָיָה  
 "כִּי לֹא עִם פִּיךָ וּבְכֵד רִיבָה וְהוֹבֵל כַּתָּה  
 "בְּאִשֶּׁר בָּאת אֵלָיו כִּי אֵין תִּבְּוֹא הַפֶּעַם : וְהָיָה  
 "בְּאֵי הַיּוֹם לִשְׂבוֹר אֶת צִרִי הָעֵת הַגִּיעַ  
 "בּוֹ בְּלִחֵי רוֹבֵר נֶאֱצוֹת תִּשִּׁים דָּסֵן וְהָיָה  
 "כִּי מִמָּה עַן אֲשַׁלַּח אֵלֶיךָ מִקֶּדֶשׁ אֱלֹהִים  
 "וּבְמִשְׁפָּטִים דָּעִים אֲמַלֵּא אֶת יָדֶיךָ : וְהָיָה  
 "אֲנִי יִחַרְד לֵב אֲבֹן יִכְרֹךְ מֵאוֹתוֹתֶיךָ : וְהָיָה  
 "בְּמִקְשָׁה עֲרָפוֹ בְּבִקֵּר יִתְחַנֵּן לְעֵרֵב  
 "מִתְרוֹמֵם עַל עִשָּׂו מִשְׁחָק לְעַבְדֵי יְהוָה : וְהָיָה  
 "הַשִּׁקָּט מִשָּׁה אֵל יִכְהִילֶךָ לִבְךָ וְהָיָה  
 "הוֹחִילָה לִי כִּי עוֹד אֵלֶיךָ אֲדַבֵּר : וְהָיָה  
 "עֲצֹתִי אֲשִׁמִּיעַךָ מִה תַּעֲשֶׂה אוֹרֶךְ : וְהָיָה  
 "אֵךְ טָרֵם אֲדַבֵּר לָךְ שְׁמִית אֵל אֲחִיךָ : וְהָיָה  
 "הוֹדִיעֵם כִּי יֵרָאוּ נַקֵּם מִהֵר יַעֲלוּוּ הַשָּׁמַיִם  
 "מִרְגַּע אֲחֵל הַפֶּל עַל צִרִי אֵימָתָה : וְהָיָה  
 "עַד תּוֹם דְּבָר לֹא אֵשִׁיב יָדִי מִפִּלַּע : וְהָיָה  
 "כָּל טוֹב דְּבָרְתִי עֲלֵיהֶם אֶתְּהֵם יִשְׁיוּ  
 "וְלִעֲנֵי הָעַמִּים מֵאֲדַמַּת הָאָרֶץ : וְהָיָה  
 "לֵב



**ל**ב נאמן רוח נשען על אמרת עושה  
שב דבר תנחומות א אל מר נפש  
וידעם אמרו המתוקים מנופת  
: ואתי ללכת שעת אל מלך מצרים  
"נכון אנכי כי אלהים כן צוני  
"לא ריקם אבוא אליו כאשר מאז באתי  
"עתה בשליל ובבלפות אהלמנו :  
"כן יסיה עוד הרע עמכם אל תיראו  
"מרוח צרה ופול לבו ישפח הרע :  
"בטחו בני כאשר בומח בו אני  
"בו נכון פמיו היכל שוהר אלקת  
"מרכבותיו לא אירא אלהים עמנו :  
שמעו זאת נדבאי רוח ויחליפו כת  
אמון כם שב למקומו תקותם פרהח :  
או חלו פניו ובתבונים לו דברו  
"איש אלהים אל נא בנו יחר אפך  
"אם מרוח צרה קשות אליך דברנו  
"כי מה אדם ידעת ומה יפעל עשק :  
"אך גם כך גם באלהים סרה לא דברנו  
1 ב 2 3 ידענו

יִדְעֶנּוּ כִּי אֱלֹהֵי אֲמֶת הוּא שׁוֹלֵחַךְ

”עֲתָה לָךְ עֲשֵׂה וְצִלַח כִּי עֲלִיז לִימִינְךָ

וְשִׁמְחָה לַעֲשׂוֹת עֲלִילוֹת אֵל לֹא עֲשֵׂם גָּבֵר

”אֲשֶׁרֶיךָ יֵשׁ וְנִגִּיד קֹדֶשׁ עוֹשֶׂה כְּאֵלָה :

יְהוָה יִשְׂרָאֵל

”אַחֲרֵי הַגִּיד לָעַם דְּבָרֵי תַנְחוּמִים אֵלָה

”כִּנָּה אֱלֹוֹ צוּר יִשְׂרָאֵל אֵל עוֹשֶׂה פֶלֶא

”בְּעֶמּוּד לְמִדּוֹ דַּעַת וּדְרָכָיו יוֹדִיעֵנו

”כָּל אֲרָחוֹת דִּינָיו כָּל סִדְרֵי מוֹפְתָיו וַיֹּאמֶר

”הֵן לֹא כָל הַיּוֹם יַחְרוֹשׁ תַּחֲרוֹשׁ לְזִרְעֵךְ

”כִּי יִרְאֶה אֲדָמְתוֹ רָעָה כֹּל תּוֹצִיא לָחֶם

”יַעֲזוֹב מִתְרַשְׁתּוֹ יִפֹּן עֶרְפוֹ לַתְלָמִיד :

”אֵף כֵּן אִישׁ יוֹסֵר לֵץ אוֹמֵם אֲוֵנו מִשְׁמוֹעַ

”מִקִּשָּׁה לִבּוֹ כְּחִלְמוֹשׁ בֶּרֶךְ יִתֵּן פְּרִי

”גַּם הוּא יִחְדַּל מִיֹּסֵר יִמְנַע מִהוֹכֶכֶת :

”וַאֲנִי יוֹסֵר גּוֹיִם תּוֹצֵר לָפָם יְחִיד

”לֵב עֶקֶב מִכָּל מִי בִלְעָרֵי יִדְעֵנו

לְרֹאוֹת

אחרי וכו' עד לא אשיב יד מבלע (שמות י' פסוק ט' כ')

מספרים נחלקי ספיר :



לראות אם יש תקוה כי יעזוב דרכי רשע:

ואני הווצה כל את לב פרעה ראיתי

וילנגד עיני יום יום מוסיף לראות שחת

הרחיב בשאול נפשו ודרכיו דרכי מות:

אל פער פמוהו לא יועיל עוד חוכת

בכלי זעם אוציא מאוצרותי אראנו

על מי דבר סרה את מי מאן לדעת:

עתה לשמוע אמרי הכן לבך

כי אני לך עצתי מה עליו יעצתי

סתום חכמה אדיעה ואלמדך דעת:

יען עבדי אתה על פרעה הפקדתיך

שמתיה לו כאלהים כנפורי בם

אשר איתני ארץ נגדם לא יעמודו

יום טהור חמה יעלו עב יורידו נשם

וביום ענן חמה השמים יעצורו

על ארץ שוקטת חמה יטילו סער

סועה וסער חמה לדממה יקימו:

כי את מצותי יעשו את חפצי ישרימו

על פן מוראי עליהם ובעז יחגורו

כנ

כִּן עָוֹ אֶתְךָ וְזָרְעִי לִי מִיְּמֶיךָ וְלֹא בָּרָא מִיְּמֶיךָ

תִּרְגִּיזוּ מִיְּסָדֵי אֶרֶץ וְתַצִּיחַ אֶל שָׁמַיִם

תִּרְעִישׁ כְּסֵא מְלָךְ בַּחֲלָל תִּשְׁמִים רַחֲבִים

כִּי כָל אֲשֶׁר אַחֲפֹזִן אֲשִׁים עִמָּךְ בְּרוּחַ

עַל פִּיהָ אֶמְחִיז צֶרַע עַל פִּיהָ אֶרְפָּאֶהוּ

אֵךְ אֶת אַחֲרֹן אַחֶיךָ שְׁמִיתִי לְנִבְיָאֶךָ

הוּא עִיד לְמֶלֶךְ רַעוּת עָלָיו חֲרָצֶת

אִם מֵאֲרִצּוֹ אֶת עַמִּי לֹא יֵאֱבֹה שְׁלֹחַ

כִּי כָל חַיִּים יָבוֹאוּ וְרַבָּה בָּם מִרְיָן

בָּם נִגַּע גַּם קָלוּן מִבִּיתוֹ לֹא יִמּוּשׁוּ

הַחֹהֵה עַל הַחַיִּים יָבוֹא לוֹ שֶׁבֶר עַל שֶׁבֶר

עַד שִׁלְחוֹ אֶתְכֶם לֹא אֲשִׁיב יָד מִכַּלְעִי

אֵךְ פָּרַעַה אָדָם לֹא אֵל יַחֲדָל מִסִּבּוֹל אֱלֹהִים

מִצָּרִים בָּשָׂר לֹא רוּחַ מִנְשׂוֹא וְאֶת קָלוֹ

נִגַּר דֹּחֲזִי מִשִּׁפְטֵי שְׁנֵיתַי הַחַיִּים עֲמֹדֵי

דָּק

אֵךְ פִּיטֵס וְנִי אֶת שִׁבְטֵי אֶפְרַיִם יִסְמִיכֵנּוּ (סֵם פִּיטֵס ג' ד') וְהִשִּׁיב יִסְרָאֵל  
עַל קִשְׁיוֹת לֹא פִיטֵס וְהִלָּחֵף חֲלִילָה הַחֲזִירָה שֶׁזֶּכֶרָה בְּפִיטֵס ז' אֲחִיזוֹת וְחִפְזִים  
וְהַחֲזִירָה שֶׁזֶּכֶרָה בְּפִיטֵס ז' אֲחִיזוֹת וְחִפְזִים



יֵדֶק חֵץ רֹאשׁוֹן כִּי יַעֲבֹר בָּם יֹאמְרוּ הֲנֵנוּ  
 הַיָּרֵךְ אֵל כִּי נִשְׁמָעָה אֵלֵינוּ יְהוָה  
 אֶךְ רַק מִפֶּתַח כִּי עַל שׁוֹפְטֵם רַע יִחְשֹׁבוּ :  
 הִלָּחֵם אֶקְרָא מִזִּבְיִים אֶקְרָא שְׂבִי כִשְׁעֵי  
 הַדְּעוּשִׁים חֲפָצֵינוּ וְהִלָּבֵם עָלֵינוּ עָפוּ :  
 זֶה דֶּרֶךְ לֹא יָדַע אֵל וְזֹאת אֲרָחוֹת פּוֹשֵׁעַ :  
 אִם יוֹם אֵרֶץ יַעֲזוּב דְּרָכָה נִפְשׁוּ בִּי חֲפָצָה  
 וְנֹאֲנִי לֵב רַע שְׁנֵאתִי חֲנָה לֹא חֲפָצָתִי :  
 כִּי אִם אֲשִׁיב אֲנוּשׁ עַד דִּכָּא אִמְרָ שׁוּבוּ :  
 שׁוּבוּ שׁוֹבְבִים לְמַדּוּ מִזִּבְיִים חֲדָלוּ חֲרָע :  
 כִּי רוֹצֵחַ תּוֹפֵשׁ חֶרֶב לְחֶרֶץ רָעָהוּ  
 אִם אֵת כַּפּוֹ קִצֹּת אוֹ חֶרֶב גִּזְלָת  
 מִמָּה חֲחִדְלָתוֹ מִחֶרֶץ לֹא מִחִיּוֹת רוֹצֵחַ  
 חֹתֵר בֵּית אִם סָגְרָת בְּעֶרְוֵי חֲדָלָת  
 מִמָּה חֲחִדְלָתוֹ מִגִּנּוּב לֹא מִחֲתֵר מִחֲתֵרָת :  
 בֶּן אִישׁ הוֹלֵךְ בְּאוֹפֵל בִּקְדָה לֹא צִלְמוֹת  
 עַל אֶרֶץ יִשְׁחִית בְּשָׁמַיִם יִשְׁחִית פִּידֵהוּ  
 אוֹהֵב רַע שׁוֹנֵא מִזִּבְיִים חֲפָצֵי רָשָׁע בֶּן אֶרֶץ  
 מִמָּה בָּעַע כִּי יַעֲזוּב אֵת דְּרָכָה מֵאֵין כֶּחַ  
 אִם

„אם יחזק ישוב אליו כי לבו יחפצנו : וְיָשׁוּב  
 „ואני פוֹחַן לֵב יִצְרַח מַחֲשָׁבוֹת אֲבִינָה  
 „אֶת לֵב הַצּוֹרֵר חָזָה אֶת פְּרַעְיָה יָדַעְתִּי  
 „גַּם לֵב יוֹעֲצִיו וְחֲכָמָיו כְּמוֹתָם כְּמוֹתוֹ :  
 „אֵף כִּי אֲרַבֶּה אוֹתוֹתִי וּמוֹפְתֵי אֲבִלְיָה  
 „אִם הֶעֱמַק מִטָּה אֲפִלִּיא אוֹ הַגִּבָּה עַד מַעֲלָה  
 „אֵלֵי עוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת כְּבוֹד לֹא יִתְּנוּ :  
 „אִם נֹס לֹא יִבְאֵב לִבָּם כִּם כֹּל יִנְעוּ :  
 „כִּי אֲשִׁימָם כְּשׂוֹמֵם לְפָנָיו מִה יַּעֲלֶה כְּמוֹ  
 „לִבָּם יִנְעוּ אֵף הַשֶּׁבֶל לֹא יִשְׁכַּלְוּהוּ  
 „אִם אֶת הַצִּי אֲבִלְיָה כִּם כֹּל יִדְעוּ :  
 „עַל כֵּן פָּעַלְסָם אֶל חִיקָם אֲמֹר אֲנִי עֹמֵם  
 „יֵד כִּם אֲשַׁלַּח רָעוֹת אֲסַפֶּה עֲלֵימוֹ :  
 „אִם מֵאֵין כֹּחַ לִנְשׂוֹא אִימַתוֹ יִחַדְלוּ  
 „אֲחֻזֵּק אֶת לִבָּם אֲצִוּ יִחַלְפוּ כֹחַ  
 „וּמִדְּרָכָם יִגְדּוּ כִּי וְלִקְוֵי לֹא יִשְׁמְעוּ :  
 „עַד מֵלֹא אֲתִי מִשְׁבֵּט עַד לָהֶם יִשְׁלַמְתִּי  
 „אֶת כָּל דְּרָכָם אֲשֶׁר עִם עֵגֶר הַחַיִּים  
 „אֶת לֵב פְּרַעְיָה יִדְעֶרֶל חָזָה אֲקַשֶּׁה אֲבִי



„בי יפול לא יוטל ישפט אפי' יסמיכנו :

„אורהב משפט אני ומכון בסאי שמתיחז  
 לשפוט תבל עם יושביה שוטרים צויתי  
 „בי שמים וארץ למשפט יעמוד  
 „את משטרים שמתי על גוי על אדם יחד  
 „לא יחטאו לא יסבו ישר ילכו  
 „בי על קו צדק את השמים נטיתי  
 „על משקולות ישר מוסדות ארץ יכרתי  
 „כל טובי יריקו כל ברכותי יפיקו  
 „גם פחד מלאו חצי כזות בם שמתי  
 „בי פעל איש אם טוב אם רע בם אשלמות  
 „אם רבות דעות רבו תוצאות למות  
 „כלם תחת ארבעה ראשים יחלקו  
 „המחלקות האחת כל מחסור אל מינהו  
 „מפני נפש הם ויבשר אדם לא יגעו

לרש

ד א י 4

אורהב משפט אני : עד יקר מוזלל וצואא מוסר על חכמה שמעתי  
 מהן הם דן את עולמו כחכמה נפרדת חזן כי מחטא גי' (מחטא י"ג)  
 ונכחות ידענו על זה נבדלנו למסד ויקרא (פרשה ד"ו י"ג) ונסי' אין לכוון פחשית  
 פחשית חיינו כדעניות נחום לעולם : נפ' נסי' רוח חן על ס' חכמת שלמה (פרשה י"ב) :

"לָרֹשׁ מִחֲסוֹר פָּסַף שֵׁנִיָּא הוּא אֶל רֵעֵהוּ  
 "גַּם יֵלֵין בְּרַחוּבוֹת קִרְיָה מֵאֵין לוֹ בֵּית  
 "עֲרוֹם יֵלֵךְ מֵאֵין שְׂמֵלָה וּכְסוּת בִּקְרָה  
 "וּלְמִלֵּט נַפְשׁוֹ מִמָּוֶת יְדוּד לְלֶחֶם  
 "עַד כִּי יִחַסֵּר גַּם לַחֲמוֹ הוּא יָמוּת לַשַּׁחַת  
 "עַל כֵּן מִשְׁפָּט רָעַב רֹאשׁ כָּל מִחֲסוֹרֵי נֶכֶד  
 "הַמְּחַלְקוֹת הַשְּׁנִיָּה חֲמַת כָּל חֵי בְּאֶרֶץ  
 "חֲמַת אָדָם מִה קִשְׁתָּהּ רוּעַ תְּרוּעַ  
 "אֲנִירוֹף רִשְׁעִי וְפֶעַל רַע חֲכוֹת וּפְצוּעַ  
 "וּלְשׁוֹנוֹ חֲמַת עֶבְשׁוֹב תִּלְשִׁין בִּסְתָר  
 "תִּבְכְּלִים עֲנִוִים בְּצַדִּיקִים תִּתֵּן דּוֹפִי  
 "וְחֲמַת הַחַיּוֹת וְחֲמַת הַבְּהֵמָה וְרִמָּשׁ  
 "כִּי כָּלֵב שֵׁן יִשׁוּעַל אוֹ קֶרֶן יִשׁוּר נִוְגֵם  
 "יֵרַע מִהֶם דּוֹב שְׂכוּל אוֹ אֲרִי מִזֶּרֶף טָרֵף  
 "אוֹ זֹחֲלֵי עֶפֶר כִּי מִבֶּתֶם מִפֶּת מִנּוֹת  
 "לְזֹאת מִשְׁפָּט חִיה רָעָה רֹאשׁ אֶל כָּלֵמוֹ  
 "הַמְּחַלְקוֹת הַשְּׁלִישִׁית מִגְּלָמִים אֵין כֶּסֶם רוּחַ  
 "אִישׁ יִבְשָׁל בְּעֵץ יִגּוֹף רָגְלוֹ בְּאֶבֶן  
 "יִכְוֶה בָּאֵשׁ יִכָּאֵב מִקֶּרַח מִחֶרֶב



"ממים מִבְּרֵד מִבְּרֵד אוֹ מִרְעִיט  
 "אם אַחַת מִכָּל אֱלֹהִים עַד נִפְשׁוֹ יִנָּע  
 "הָרֵב תִּהְיֶה לִּי כִּמְנוּחַ תִּקַּח נֶפֶשׁ  
 "עַל פֶּן כָּלְמוֹ מִשְׁפָּט הָרֵב יִקְרְאוּ :  
 "הַמְחַלְקוֹת הָרַב־יָעִית כָּל מַחְלֹח כָּל נָעַ  
 "חֲלִי רֹאשׁ מִדֹּחַ לֵב פְּבוֹת תִּדְרִי בָּמֶן  
 "קִדְחַת אוֹ דִלְקַת עָרֵב אוֹ יִלְפַת  
 "אם תִּחְזֹק מִסְּחֵלְתוֹ אֶל קֶבֶר תִּזְרִידֶנּוּ  
 "כִּדְבַר הַמִּשְׁחִית קָטַב יִשְׁוֹר צִחְרִים  
 "אֶף עַל כָּלְמוֹ וְקִרְא יֵשׁ מִשְׁפָּט דְּבָר :  
 "אֲרַבֶּעַה רֹאשִׁים הָאֱלֹהִים עִם צִאֲצָאִימוֹ  
 "חֲלִי הַגְּדוֹל הֵם וְלִמְשַׁפְּטֵי יַעֲבוֹר  
 "אֶרֶץ כִּי תִחַסֵּא אֲשַׁלַּח בָּהּ אַחַת מִהֲנָה  
 "אם לֹא תוֹסֵר לִי עוֹד אַחֲרֵית אוֹסִיפָה  
 "כִּי תָשׁוּב אֵלַי מִמִּבְּתֵּה אֶרְפָּאנָה :  
 "כִּי לֹא לִנְקוּם נָקָם רַע עַל תִּבֵּל צוֹיֵתִי  
 "יִרַק בְּעֵבוֹר לִמַּד רַעַת וְלִהְיוֹב מֵאֵן :  
 "כִּי כַּאֲשֶׁר סִפַּת עֲבִים אֶקְרִיר בָּהּ אוֹר שְׁמִישׁ  
 "לֹא בְּעֵבוֹר עֲנוֹת אִישׁ אִשִּׁית סוֹת לְרַקִּיעַ

"כִּי אִם בַּעֲבוּר הַצִּמּוּת כָּל יָרֵק כָּל עֵשֶׂב

וְלִמְעַן עֵץ יִתֵּן פִּרְיוֹ יִהְיֶה הַגִּשְׁם

"בֶּן מִשְׁפָּטִי אֱלֹהִי יִקָּר כִּיזֹלֶל יוֹצִיאוּ :

"גַּם אֲרַבְּעָה אֱלֹהִי צוּיִתִּי עַל מִצְרַיִם

"לֹא עַל פִּי הַקָּיִם צוּיִתִּי מֵאֵן הַצֹּאֲנָה

"בְּנִתִּיבוֹת עוֹלָם כְּאִשֶּׁר יוֹם יוֹם תִּבְאֲנָה

"כִּי לֹא תִרְעַב מִצְרַיִם מִמְּדֵהוּמָה מֵעוֹצָר

"חַיִּית הַשָּׂדֶה לֹא תִרְוֹצָנָה בָּהּ מֵאֵין דַּעַת

"חֶרֶב צָר לֹא תַעֲבוֹר בָּהּ לֹא לֶחֶם בִּשְׁעָר

"וּבְמִגְפּוֹת יוֹם יוֹם לֹא בָּהּ יִחְלֹךְ דְּבָר

"בְּנִתִּיבוֹת אֱלֹהִי אִם אֲשַׁפּוֹךְ אֶפִּי עָלֵימוֹ

"מִיָּה יֹאמְרוּ שָׂרֵי צֵעַן מִקֶּרֶךְ הָיָה לָנוּ

"יִלְדֵי יוֹם יוֹם הֵם לֹא יִפְעַל כָּל אֱלֹהִי :

עתה

גם ארבעה וכו' עד לי קדשתי • מוסר על ארבעה סדרי מכות חזרים •  
וראשי הסדרים הן ארבעה המספטים הנ"ל • דם • רעב של כלים • ערוב היה רעה •  
ברד חרב • מכות כסודות דבר • אלא שהיו ביד עליון הנקמת חלציו על יד  
כפלות פעולתו נופל בכל המקרה לפחות של גדולה • כמו ויהא ישראל אחת היר  
הגדולה וגו' ועל זה אמר בענין ונחתי אחת ירדו במזרים (מחות ז') וסמוך לו  
והנחתי אחת נחתי וגו' בשפטים גדולים • כלומר כספטים היוונים  
הכוללים כל מיני פורעניות • אלא שיטאו בדרך גדלה • כי כפלות גדולה  
יהיו • ובסוף •



"עַתָּה בִּקְדֹשׁ דְּרָכִי אֶת עַיִן אֲדִירֶע  
 "בִּי אֶפְלִיא אֶת הָעַם חֹדֶה חֶפְלֵא וְכָלֵא  
 "זְרוֹת לֹא רִאֲתָה עֵין עֲנִיָּהֶם וְיִרְאִיָּה  
 "חֲכָמַת חֲכָמֵיהֶם תֵּאֱבֹר מִה אֱלֹה יִשְׂרָאֵל  
 "יִנְבוּנֵיהֶם אִם לִרְעַת מִה זֹאת יִחְקֹרוּ  
 "בִּינְתָם תִּסְתַּתֵּר בְּמוֹת הַתָּפֶס בְּבוֹשֶׁת :  
 "אֲזִידַעוּ בִּי עַל חֲתָקִים יֵשׁ אֵל מִמַּעַל  
 "אֲשֶׁר שָׁמַיִם וָאָרֶץ תִּחְתְּנוּ וְכָרְעוּ :  
 "אִם שָׂרִים וּמַלְאָךְ דֶּרֶךְ רַע כֹּל יַעֲזֹבוּ  
 "יֵשׁ טוֹבִים בִּינֵיהֶם חֲמָה דַּעַת יִלְמוּדוֹ  
 "וְכִין לִחְבִּי אֶפֶן קָרַנִּי טוֹבִי וְחֵלּוֹ  
 "בְּעֵבֹר חֲמָלִיט תִּם בְּעֵבֹר הַצֵּל יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ  
 "בִּי יוֹצֵרִם אֲנִי אֶת מַעֲשֵׂה יְדֵי אֲחַבְתִּי :  
 "גַּם רִשְׁעֵי אֶרֶץ אִם הִשְׁכֵּל הֵיטֵב חָדְלוּ  
 "בִּי יִרְאוּ אֶת מִשְׁפָּטִי מִכָּל לֵב נִשְׁגָּבוּ  
 "בוֹשׁ יְבוֹשׁוּ בִּירְאוֹתֶם בִּי שֶׁקֶר נִחְלוּ  
 "וּבְחַיּוֹתֶם כִּזְאָבִים יֹאמְרוּ אַחַה חֲטָאֲנוּ :  
 "בִּי מִשְׁנֶה שִׁבְרוֹן אֲבִיא צָרוֹת כַּפְלִים  
 "בִּי צָרָה אֵל אַחֻזָּתָה בְּמַחְלָקוֹת הָאֶחָת  
 בן

"בן תהיה אל כל המחלקות ארבעתה  
 "על כן צדק על משקולת הכמה תלכנה  
 "בי המחלקות אחל בה מן המים תעל  
 "תודיעם את הודי בי מלך גדול אני  
 "אלהי כל ומלכותי בכל משלה :  
 "המחלקות השניה היא תהנה מן הארץ  
 "ותלמדם בי אליהם אפס ותהו :  
 "המחלקות השלישית תרד מן הדקיע  
 "הורם בי ארחותי משפט ודרכי צדק :  
 "המחלקות הרביעית מפרומים אביאנה  
 "אז יבינו בי את ישראל לי קדשתי :  
 "בבור בארץ יעלים סודו מאוכהו  
 "בעבור הכותו פתאום טרם יחזור חרב  
 "לא בן אעשה אני את הפצי תגיד למי  
 טרם

גבור וכו' / עז ערוהם יגיע / מוכד על ארבעה מופתים שקדמו  
 לארבעה הסודים / תנין / כנים / שהין / חשך / שהם בכלל נח  
 וחריב / ויחזק לחטותם / וכלם לא הוסיף לכתוב / כי הן מופתים קודמים  
 לחכות / יעירו אותם לחטות / וכפלות ידו לעשות שמים גדולים אז הוסיף  
 לבד כל חכם וזכה .



"טָרַם אֶשְׁלַח יָד תוֹחִיד אֹתָהֶם לֵאמֹר שׁוּבוּ  
 כִּי זֹאת יַעֲזֹב אֶעֱזֹב אִם לֹא תִשְׁמָעוּ :  
 "כִּי מִיָּד אֵין מִצִּיל בְּכִיחַ וּמִלְטוֹ :  
 "אֵיךְ אֲעֲלִים סוּרִי וְאֲנִי אֹהֵב שָׂבִי פִשְׁעִי  
 "יִשְׁמַע אַחֵר מִבְּרָאָה וְשָׁנִים מֵאֶלֶף  
 "אֲשֶׁר־יִשְׁוֹמַע שְׁאֵנָן וְשָׁבָן מִפֶּחֶד :  
 "עַל כֵּן עוֹד זֹאת אֲעֲשֶׂה לָּהֶם בְּעִבּוֹר מִלְטָמוֹן  
 "טָרַם כִּי תִבְאֲנֶה הַמַּחֲלָקוֹת אַרְבַּעַתָּה  
 "לִבְנֵי כָל אַחַת מֵהֵנָּה מוֹפֶת אֲתֵּנָה :  
 "אֵתֵּן לַפְתָּאִים עֶרְמָה אַחֲרִיד פֹּעֲלִי אֵין :  
 "אֵלֶּה הַיּוֹעֲצִים רַע אֲשֶׁר עָלִי יִגְדִּילוּ  
 "מוֹפְתֵי בּוֹ יִשְׁפִּיעִים וּבְחֶרֶף יָבוֹם לָחוּ :  
 "אִם חֶרְבוֹנִי חֶרְפָּתָם אֶל חֵקֶם אֲשִׁיבָה  
 "אֲתַעֲלֵל בָּהֶם אוֹדִיעֶם כִּי אֲנִי שֶׁחֶם  
 "נִבְּזִים מִכָּל אָדָם כִּי מֵאִפֶּס נִחְשָׁבוּ  
 "אֵן תִּסְרַח חֲכָמָתָם מִגִּבּוֹתָם יִבּוֹשׁוּ :  
 "הַמוֹפְתִים בְּדַמּוֹת צָרוֹת הַבָּאוֹת תִּהְיֶינָה :  
 "וְלֹאִי לֶפֶס שׁוֹכֵב אֲמוֹן לֹא יָבִיל רֶגַע  
 "מִמוֹפְתֵי הַנּוֹרָאִים הָאֵלֶּה יִבִּינוּ

"כִּי קָרַב יוֹם אֲדִים וְשָׁמַיִם חִישׁ תִּבְאֶנָּה :  
 וּמִרְעַי יִשׁוּבוּ וּסְגוֹר לָפָם יִקְרְעוּ :  
 "טָרֶם יִבְעַר אָפִי טָרֶם יֵד אֲשַׁלַּח :  
 "אֲךָ עִם תְּהַפּוּכוֹת חֲמָה אֶמֶת מִשְׁחָק לָמוֹ :  
 "יֵשֶׁן אֶמֶת מְאֹסוֹ אוֹתִי בִל יִדְעוּ :  
 "תִּבְעַר חֲמָתִי בָם תִּכְבֵּד יָדִי עָלֵימוֹ :  
 "אֲךָ חֲמָה יִמְרוּ בִי וְלִקְוֹלִי לֹא יִשְׁמְעוּ :  
 "עַד אֲרַבֵּעַ מוֹפְתִים דָּעִים עֲלֵיהֶם יַעֲבֹרוּ  
 וְיִשְׁמוּנָה אוֹתוֹת קְשׁוֹת עֲדֵיהֶם יִגְעֹעַ :  
 אֲמַרְתָּ אֱלֹהִים לֵב מִשָּׁה אֶמֶן מִלֵּאָה :  
 רֵב מְאֹמֶן גְּבוּרָה תוֹפֵשׁ מִן וְקִשְׁתָּ :  
 כִּי אִם עַל אֵיתָנִי אֶרֶץ אֱלֹהִים יִשְׁתַּחֲוֶה :  
 זֶאֱצֹאֵיהֶם מִה חֲמָה לֵלִי יִתְאַפְּפוּ יַחַד :  
 וְכִי פִרְעָה וְכִי חֲמוּנִי כִּי יַעֲמֹדוּ :  
 עַל מִשְׁטֵם פִּקְחַ עֵינָיו הִשְׁפִּיל עַל אֲחִיהוּ :  
 כִּי לֹא כִמִּי עֲלֹמִים נִקְרְאוּ לַעֲשׂוֹת חֵיל :  
 אִיךָ הוּא לְשִׁמְנִים שָׁנָה יִחְרִיד מִצֵּרִים :  
 וְכִי יִשְׁתַּחֲוֶה וְכִי יִשְׁתַּחֲוֶה



וּנְבִיאָו בֶּן שְׁלֹשׁ וּשְׁמֹנִים יָרְנִיו מֶלֶךְ :  
 קָלִי מְרוֹץ נִלְחָמִים עֲצוּמֵי יָדִים  
 תִּפְאֶרֶת בַּחֲזָרִים כָּחֵם עוֹד רָהֶבֶם בָּמוֹ  
 וַיִּשְׁיִשׁ מִהֶם חֲדָלִי כֹחַ תוֹמָבִי פֶלֶךְ :  
 אִין זֶה כִּי אִם אֱלֹהִים אֵת עוֹז יוֹדִיעַ  
 לָכֵן כֹּאשֶׁר מַעֲשֵׂיו עִם צְרוּי אֵךְ נִפְלְאוּ  
 וְכָלִי מִלְחָמָתוֹ כִּי רָם יִי גִידוֹ  
 בֶּן שָׂרֵי צְבָאוֹתָיו עַל רֹמְמוֹת אֱלֹהֵי עִירוֹ :



וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' בְּקוֹלֵךְ וְיִשְׁמַע  
 וְיִשְׁמַע בְּקוֹלֵךְ וְיִשְׁמַע בְּקוֹלֵךְ  
 וְיִשְׁמַע בְּקוֹלֵךְ וְיִשְׁמַע בְּקוֹלֵךְ  
 וְיִשְׁמַע בְּקוֹלֵךְ וְיִשְׁמַע בְּקוֹלֵךְ  
 וְיִשְׁמַע בְּקוֹלֵךְ וְיִשְׁמַע בְּקוֹלֵךְ  
 וְיִשְׁמַע בְּקוֹלֵךְ וְיִשְׁמַע בְּקוֹלֵךְ  
 וְיִשְׁמַע בְּקוֹלֵךְ וְיִשְׁמַע בְּקוֹלֵךְ  
 וְיִשְׁמַע בְּקוֹלֵךְ וְיִשְׁמַע בְּקוֹלֵךְ

ה ש י ר ה ה ת ש י ע י

מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ מְרוֹם שְׁבֵתָהּ  
וּמַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים מְמִשְׁלָתָהּ  
מַלְכֵת מְנִי עַד תִּמְלֹךְ לְנֶצַח  
וּפְקִידִים הַפְקִדָתְךָ תַּחַת יָדְךָ  
כִּפְסֵא כְבוֹד הַנִּחַלְתָּם לְכַבֹּדְךָ  
כִּךְ יַעֲשׂוּ חַיִּל כִּךְ יָרִימוּ מִצַּח

הוֹשְׁבֵתָם לְכִפְסֵא מְלֹךְ יִמְלֹכוּ  
בְּעִבּוֹר יַעֲשׂוּ צֶדֶק מִשְׁפָּט יִתְמַזְכְּבוּ  
מִחֶסֶד צוּרִים יִהְיוּ אֵל דְּלִי כֹחַ  
יוֹם צָרָה יִקְרְאוּךָ יִמְצְאוּךָ  
וְגִדּוּלְתָם תִּרְבֵּךְ כִּי יִרְאוּךָ  
אִם יִמְרוּ תַּחַת חֲמָה יֵצֵא חוֹם



כִּי אִם מִמְּלִיכָם יַעֲזֹבוּ מִזֶּה הַמָּדָה  
 אִם תִּפְקֹד עַל אֲרָצָם לִהְיוֹת שׂוֹמְמִים  
 הַבְּרוּכֵי הָיִלָם מִרְעָה יִמְלִטוּ  
 אִם מִרְעוֹת רַבּוֹת תָּבִיא רַק אֶחָת  
 רָעַב הָרֶב אוֹ דָּבָר אוֹ מִשְׁלַחַת  
 הַבְּשׂוֹט נִקְמָתָהּ מוֹשְׁלִים שְׁלֹטוֹ :

הִיָּצְאוּ עַל אֲרֶץ עֲשֹׂבֶךְ הַצִּמִּיתִי  
 עַל הָרֶב עַל חֵיהַ מִפֶּה הַרְחִיקִי  
 עַל הַקָּטָב לֹא תִשׁוֹד צִהָרִים

צִירִי נִקְמָתָהּ מִמֶּנִּי יִגְוֶרוּ :  
 הָאֵל כֹּשֶׁמַּעַת הָאָדָם יִסּוּרוּ :  
 לֹא לִזְנוֹת בְּרִית לְהֵם אֲנִים

בָּם חֶמֶת אִישׁ אִם כָּבֵל תִּשְׁתַּרַע  
 וּכְרוֹעַ לְבֹ תִיּוֹבֵל הָרַע :  
 וּמִי הֵם הַעֲשִׂיקִים תַּחֲתֵי יְפֹלֵה :  
 אֲבִיוִנִים יִרְדּוּפוּ בּוֹשְׁלִים יִמִּיתוּ  
 קִנְיָנִים יִחְרוּסוּ בָתִּים יִשְׁחִיתוּ  
 זֶדֶן שׁוֹד נַעֲוִשֶׁק לַעֲשׂוֹת יְבֹלֵה :

אֶךְ הִצִּיחַ אֱנוֹשׁ עַל חֵיתוֹ יַעַר  
הֶאֱסָפוּ אֵלָיו וַיִּרְדּוּ לֶחֶם שָׁעַר  
אֶל עוֹף הַשָּׁמַיִם עַל צֵד הָרִיעָה  
עַל תְּנִינֵי יָמִים לִקְרֹב עֲרוֹבוֹ  
אוֹ עַל זֹחֲלֵי עֶפֶר אוֹיְבֵי הַדּוֹכָה  
עַל הַרְמֵשׁ אֶת אִמְתֵּי הוֹדִיעָה

הִצִּיחַ עַל אֶרֶץ כְּהֵן הַחֲלִיפִי  
עַל הָאֲדָמָה תַּת לֶחֶם לֹא תוֹסִיפִי  
עַל הַנְּהָרוֹת מִיְמֵיכֶם לֹא יוֹעִילוּ  
עַל אוֹצְרוֹת רָקִיעַ כֹּל בְּכֶם תָּנוּ  
בְּבָרְקִים וּרְעָמִים הוֹמוּ שׁוֹנְאֵינוּ  
אֲבָנֵי אֲלֻנְבִישׁ עֲלֵיהֶם הִפִּילוּ

וַיִּירַ מַלְכוּתוֹ בְּכֹל מִשְׁלָה  
כִּי יִקְרָא אֶל צְבָאוֹת מִטָּה אוֹ מִעֵלָה  
לִצְבֹּא עַל יָדִים אֲמָרִי כִּי יִשְׁמְרוּ  
אֲזַ בְּרָכִי הָרָשָׁעִים תִּלְכְּנָה מֵיָם  
וַעֲקַת כּוֹאֲבִים תִּגְדֹּל תַּעַל שָׁמַיִם  
וַיִּמְרְאוּ מִי יוֹסֶרֶם לִבָּם יִסְנוּרוּ



כִּי הוּי גֹי תְּכַלִּי שְׂוֹא רִיחַם קִפְצָה  
 וּבְרֹב שְׁקִיזֵיהֶם נִפְשָׁם חִפְצָה  
 אֵל נִשְׁגָּב שׁוֹכֵן מְרוֹם אֵיךְ יִרְעוּ  
 הַבְּרִית בֵּין צִדְקָם וּבִצִּיָּק הַפְּרוֹ  
 הַבֵּל פֶּאֶשֶׁר לִפְלִי מִקְרָה יֹאמְרוּ  
 לַעֲדַת גֵּאִים אֵל חֲכָמֵיהֶם יִשְׁמְעוּ

כִּי אֶשֶׁר שָׂרִי צִעֲן מֵאֵז פְּעֻלָּה  
 תּוֹעֲבוֹת בָּחֲרוּ לָמוֹ וַיִּהְיֶה  
 שְׂכָחֻי אֵל מוֹשִׁיעֵם עַל צוֹר הַתְּנָאוֹ  
 בְּנִחַשׁ בּוֹ אֵיבַת אָדָם נִטְשֶׁת  
 שְׂרָשָׁה בָּם אֵיבָתָם עַל אֲנָשֵׁי דַעַת  
 לִבָּן מִנְשׂוֹא עוֹר אֶת בֵּית יַעֲקֹב לֹא

כִּי שֹׁנֵא אֵל שֹׁנֵא טוֹב שֹׁנֵא רִיעַ  
 רַע בְּמוֹהוּ יֵאָהֵב גִּבּוֹר פּוֹשֵׁעַ  
 בֵּית יַעֲקֹב אוֹהֵבִי עֲלִיּוֹן אֵיךְ יֵאָהֵבוּ  
 גַּם מִלִּפְנֵי אִישׁ נִקְלָה וַיְהִי עֲרֻמוֹ  
 עִם שָׂרֵיו חֲתֻחָם אֵיךְ יִשְׁחִיתֻם  
 וּכְלֹא אָדָם אֲנָשֵׁי שֵׁם לֹא נִחְשְׁבוּ  
 כְּרִנִּי

כִּדְבַר הַיּוֹם לֹא מוֹשֵׁל בָּם שְׂמֵחָה יִזְכָּר  
וּכְמִיט חוֹצוֹת אֶל כָּל עַמּוֹ עֲשֶׂה  
וַיֵּצֵא : לְרַפּוֹת זָרַע אֶל תְּנִיחוֹת  
הַיָּאֹר הַזֶּה הַמִּשְׁקָה אֶל כָּל עֵבֶר וְכֵן חֲזָרָה  
יִשְׁמְתִי אֶל יְלָדֵי שׁוֹנְאֵי לְמִקּוֹם קֶבֶר  
כָּל בֶּן נוֹלֵד מֵחֵם בּוֹ תִשְׁלִיכוּהוּ :

אֲזַי צוֹר כּוֹנֵנָה לְמִשְׁפַּט בְּסֵאף  
אֲזַי לַחֲכָם לֵב קִרְאָה לְנִבְיָאָה  
וּבִיר עֲבָדָה נָתַתְּ אֶת מִטָּה  
וְתֹאמַר : אֶל נָכַל זֶה אִשְׁלַח  
וּמִטָּה זֶה יִגִּיד לּוֹ מִי שׁוֹלַחַה  
יִגִּיד לּוֹ הַכֹּנֵעַ כִּי בָא עֲתִיד :

אָמַר לּוֹ : לִי הַיָּאֹר חֵישׁ אֲשֶׁתִּימָנֵנִי  
אֶל צָרִי לְמִקּוֹם קֶבֶר אֲשִׁיתֵּנִי  
מִחֵר יַחֲדָה וּמִיּוֹמָיו לֹא יִבְשֶׁה  
נִאֲחֲזִים בְּאֶרֶץ שְׂמֵת שׁוֹבִיָּה  
וַאֲנִי אֲשָׁרוֹק לַיָּאֹר וְיִשְׁבִּיָּה  
הַמָּה גַם חֲתָרֵי מְלִכֵיהֶם יִרְשׁוּ



"פָּרַעַה רוֹגֵר סָרַה יִצְעַק אֵלֶיהָ  
 "הִעֲתִיר בְּעָדַי וְקִרָא אֶל אֱלֹהֶיהָ  
 "וּכְעָבַד אֶל אֲדֹנָי יֵשׁוּא לֶךְ עִינִי  
 אֲנִי יָדַע כִּי גֵאוּת אִישׁ תִּשְׁפִּילֵנִי  
 יָדַע כִּי יֵשׁ מֶלֶךְ עָלָיו מִמֶּנִּי  
 אֲשֶׁר כָּל הַמְּלָכִים נִגְדוּ בְּאֵין

מֶה גָּדְלוֹ אוֹתוֹתֶיהָ מֶה נִפְלְאוֹ  
 עַל בֵּינַת אָדָם עַל מַחְקֵר לֵב גֵּאוֹ  
 עֲדִים הֵם כִּי לִגְדוּלָתָהּ אֵין חֶקֶר  
 חֲכָמָתָהּ יִפְּעוּ שִׁמְךָ יִקְרָאוּ  
 טוֹב טַעַם אֲרָחוֹת יוֹשֵׁר בָּם יִמְצְאוּ  
 אֲנָשֵׁי אֱמֶת הַשּׁוֹנְאִים אֲרָחוֹת שֶׁקֶר

וְאֲנִי עֲבָדָה בְּדַבָּרָה הָאֲמֵנָתִי  
 שֶׁקֶר שִׁנְאַתִּי תוֹרַתָּה אֶהְבֵּתִי  
 נֶאֱגַל עֵינִי וְצַפּוֹנוֹת לִפְנֵי  
 לֹא אוּכַל הִיטִיב שִׁיר נִפְשִׁי יוֹדַעַת  
 אִם לֵב חֶכֶם אֵין בִּי אִךְ אֲחוֹ דַּעַת  
 אֲכַל כֶּךָ אֲכַטֵּחַ כִּי אַתָּה תוֹרֵנִי  
 אַחֲרֵי

אֲחֵרֵי דְחֻקֹת מִשְׁפָּטִים מִי אֵל יֵצֵאוּ

וְכָלֵב חֲכָם לֵב דָּבָר עֲצָתוֹ הָעִירִי

אִז עַל רֵאשִׁית דְּבָר הַתְּבוּנָה אִישׁ חֶרֶם

מִתִּי יִהְיֶה חֲמוּסָת בֶּן יִחֵל אֶת מַעֲשָׁיו

כִּי פִלְאֵי חֲכָמַת אֵל חֲפָה לִבּוֹ לִשְׁמוּעַ :

מִשְׁאֲדָלָבּוֹ רָאָה אֱלֹהִים וַיַּעֲנֵהוּ

”אִיךָ אֲשַׁפּוּט אֶת מִצְרַיִם הִנֵּה הוֹדַעְתִּיךָ

”כִּי אַתָּה תִשְׁפּוּט אוֹתָם הֲלֹא הִבְקַדְתִּיךָ

”עֲתָה לָךְ אֵל פִּרְעֹה עִם אֲהֶרֶן אָחִיךָ

”וְלִשְׁלַח אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ צִוָּהוּ :

”כִּי יִתְפַּלֵּא עָלֶיךָ מִה אֲמִיץ רוּחֲךָ

”כִּי שִׁכְתָּ בּוֹא אֵל הִיכְלוֹ וְלִהְיוֹתִירָהוּ

”וְכִלְכְּבוּ הַתְּפִלָּה צֹר כִּי הִכְרִיעֶךָ

”הֲגֵד לוֹ כִּי מִנְאוֹנוֹ לֹא יפֹל לִפְךָ

”כִּי עָבְדִי אַתָּה מֵאֲתִי אַתָּה שְׁלוֹחַ

”וּמִשְׁפָּטִים רַעִים אֲשֶׁר עָלִיו צִוִּיתִי

מִרוּחַ

אֲחֵרֵי חֻקֹת דָּבָר : מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ :  
מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ :  
מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ :  
מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ : מִי אֵל יֵצֵאוּ :



מִרוּחַ בִּידִי יִחַדְיוּ עַל רֹאשׁוֹ יִחַלְלוּ

„אִם יֵאָמְרוּ אֲנִינוּ מִשְׁמוֹעַ דְּבָרֵי שׁוֹלְחָה :

יִכְעַס רִשָּׁע אֶךְ יִחַת מִהֲרַע אֶתָּה

”כִּי הִוִּי אֲשֶׁר עָלֶיךָ חֹמֶה בַּעֲדָה :

”זֹאת יִפְלֹא מִמֶּנּוּ בְּטָה רַב כֹּחָה

”כִּי תִתְּצֵב לִפְנֵי מֶלֶךְ לִשְׂאוֹל בְּאֵלֶה

”כִּי בְמֶה יִבֶּן לֵין עַל מֶה אֶתָּה בּוֹטָח

”וְיִמַּח יִתְרוֹנְךָ אֲשֶׁר בּוֹ תִכְרִיעֶהוּ

”כִּי אוֹתִי לֹא יָדַע וְדַרְכֵי מֶה נִשְׁגְּבוּ :

אֶת רוּחוֹ יוֹצִיא וּמִזְמוֹתָיו כִּי תַעֲבֹרְנָה

”לֵאמֹר : מִשְׁמִיעֵי דִוָּן אֶת בְּחֻבֶּם הִרְאוּנִי

”וְהִנֵּנוּ לָכֶם מוֹפֶת בַּעֲבוּר כִּי תֵאָמְנוּ

”אִם כֹּה יֵאמֶר חֵישׁ תִּפֶּן אֶל אֲחֵרֵן אֲחִיהִי

”וְאֵמֹר לוֹ הִשְׁלַךְ אֶת מִטָּה וּלְתַנִּין יָחִי :

מִשְׁפָּטִי אֶל מֶה נִשְׁגְּבוּ יִחַדְיוּ צָדִיק

כִּי צִוָּה מוֹפֶת זֶה לִפְנֵי מַבּוֹת תִּכְבֹּאְנָה

בַּעֲבוּר הַשִּׁפְל תִּפְאֶרֶת רוּם עֵינָיו עַד אֶרֶץ

וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט

וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט

וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט

וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט

וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט

וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט

וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט וְיִשְׁפָּט

כִּי זָכַר עוֹד עֵינַי אֲבוֹתָיו מִה גָּדְלוֹ  
 אֲשֶׁר אָמְרוּ לָמָּה יֵשֵׁב יַעֲקֹב אֶתֵּנוּ  
 כִּי הִעֲמִיקוּ מְרָה לֵאמֹר לָנוּ הָאָרֶץ  
 מִי יֹאמֶר לָנוּ מִה תַּעֲשֶׂנוּ וּמִי אֶדְוֶן לָנוּ  
 וּלְמֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹד לֹא נָתַנוּ  
 כִּי לֵי אֶרֶץ וּמְלוּאָה לֹא הֵאֱמִינוּ  
 וּפְרַעְהָ זֶה הִרְבָּה אֲשָׁמָה הִרְבָּה הִרְעָה  
 הוּא חֲרָף עוֹשָׁהוּ נֶאֱצוֹת מִלֵּא פִיהוּ  
 וּתְאֵהוּ יְהוֹ שִׁבְטֵי אֶף וּמִמֶּה רָשָׁע  
 בַּעֲבוּר עֲנוֹת צָדִיק וּלְמוֹתֵת נִכְאֵי רוּחַ  
 עָתָה בָּא מוֹפֶת כִּי קָנָה רָצוֹן מִמֶּהוּ  
 לֹא לוֹ לָתֵת חֲקִים לֹא לוֹ לְשַׁפּוֹט עַל גִּבּוֹר  
 לֵי הַמְּלוּכָה מוֹשֵׁל וּלְתוֹ אֵין  
 וּבִיד עֲבָדוֹ שֵׁם מִמֶּה עֵזוֹ לַעֲשׂוֹת פֶּלֶא  
 יִחְרִיד פּוֹעֵלִי אֵין מִי שׁוֹפֵטִם יוֹדִיעֵמוֹ  
 נִהַפֵּךְ אֶל תַּנִּין פִּתְנִין בִּיאֹר מוֹצְרִים  
 נֶפֶשׁ חַיָּה רָעָה בּוֹ גַם אָדָם בּוֹלֵעַ  
 מִמֶּרְאֵהוּ יִחַת יִירָא פֶּן יִבְלָעֵנוּ  
 אֹת יִחַת מוֹפֶת זֶה לִשְׁתֵּי מַכּוֹת מוֹת  
 אֲשֶׁר



אשר במוהו גם הם מן היאור תבאנה  
כי תמחלקות תראשונה גם וצפרדע :

על לב נבון לב משה המבקש דעת  
רצה תעלומות חכמה הבין משפטי צדק  
וירא כי בא היום על צורו ימים קרובים  
לנמול עין הפצור ולשלם חטאת מרי  
מהגיד זאת אל אהרן לא אחר איש תל  
"אחי כה דבר לי אלהים כה צוני  
"עתה קומה אל הימל עז פנים נלכת  
"פצעו בגיד לו חונת קשה גשמי עתה  
"וכעמודי ברזל שם נכחו נתצבה  
"אם לשמוע כל יאבה מופת לו נתנה  
יתר לבן ממקומו לראות עז צורנו  
דובר סרה פאלם לא יפתח פיו יחי  
שמוע אהרן וישמח פיו פתח ויאמר  
"עת רצון חנה בא יום נקם לאלהינו  
"צרינו יבושנו גאים וראו יחתנו

מאותות

ב 2 6

עלין וכו' עד ובכפו עב להיות מוהו (שמות י' פסוק י')

כַּאוֹתוֹת אֵל כְּמוֹתָם לֹא רָאוּ בְּקֶדֶם הַיָּמִים  
עָשׂוּ אִישׁ אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת אִמְרֵי אֵל נִלְכְּתָה׃

כְּאַנְשִׁים הוֹלְכִים לְחוּץ חָג לְזִבּוֹת זָבַח  
הִלְכּוּ לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת אֵל לְמִדּוֹת עֵינֵי מֶלֶךְ  
פָּחַד רָחַק מֵהֶם וּמִחֲתָה בָּל יָדְעוּ יָח אֵשׁ יִשְׂרָאֵל  
רָגַעַתָּה הֵיבֵל פְּרַעְיָה רָגְלֵיהֶם הִצִּיגוּ  
הִשְׁתַּנְּה אֹדֶר פָּנָיו שָׁנָיו חָרַק מִפָּעַם  
וּבְעֵינַיִם רָמוֹת כִּי דִבֶּר רָשָׁע אֱלִימוֹתָהּ׃  
״שָׁכַתָּם אֵלֵי שְׁנֵית הַזֵּוֹיִם רֹאִים בְּרוּחַ יְיָ חֲסֵה״  
״אִמְרָתִי מִרְאוֹת פָּנֵי עוֹדוֹ חֲלָא תִּבְשׁוּ״  
״עֵינֵיכֶם רְאוּ כִּי לִבִּי בָּלִיט לִשְׁקָרָהּ״  
״אַתֶּם הִפְחַדְתֶּמוּנִי וְאֲנִי גָּאוֹן הִרְפִּיתִי״  
״הִכְבַּדְתִּי עוֹל בֵּית יַעֲקֹב קִדְשִׁי אֵל תִּקְרָאוּ״  
״לֹא אָמַת דִּבַּרְתֶּם אֵיךְ עֲשׂוֹת זֹאת יְבָלְתִּי״  
״כִּי אֵיךְ״ עַל כָּל אֱלִים תִּגְדִּילוּ״  
״כִּי לֹא הִצִּיל עָמוֹ כִּי־ר חֲזָק מִפָּנָיו״  
״אִם יֵשׁ לָכֶם לַעֲנוֹת כֹּעֶנָה כִּי־הַשְׁמִיעוּנָה״׃

כֹּאשֶׁר



כֹּאֲשֶׁר הִרְרִי עַד מִסְעַר לֹא יֵעָתֶקוּ  
 כֹּן מִפְּעֶרֶת פִּי מֶלֶךְ לֹא נִעְתַק לִבִּי :  
 תּוֹכְחוֹת קִשּׁוֹת עַל פִּי יִי עֲנוּהוּ :  
 אִם נִאֲצָתָ אֵל מִדֶּר תִּרְאֶה מִי עָרָה  
 וּכְאִישׁ לֹא יִפְתַּח אֶת פִּיו תִּשְׁוֶה לוֹ גַּם אֶתָּה :  
 לְמַתָּה תִּתְפַּלֵּא כִּי שָׁכְנוּ בּוֹא אֵלֶיךָ  
 שׁוֹלְחֵנוּ יִי וּבִשְׁמוֹ לֵךְ נוֹדִיעַ  
 שְׁלַח אֶת יִשְׂרָאֵל לְעִבּוֹר אֶת אֱלֹהֵינוּ :  
 כִּי לֹא כֹאשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה בָּאנוּ אֵלֶיךָ  
 דּוֹכְרֵי דָבָר מֵאִין שָׁכַט בָּאנוּ הַפַּעַם :  
 אֲבָל אִם תִּמְרַח עוֹד כֵּל תִּאֲכֹל לְשִׁמּוֹעַ  
 חֲצִים וּכְלֵי מוֹת רוֹבְצִים עַל פִּתְחֶךָ :  
 אִם גָּאוֹן הִרְבִּיתָ לֹא הִבְחַרְתָּ לִּפְנֵי  
 וּבִרְעוֹת הוֹסַפְתָּ אֵל יִתְפָּאֵר לְבָךְ :  
 לְמַתָּה לְעִשּׂוֹת בְּעִצְתְּךָ אֵל הַנִּיחָדָה  
 לְמַתָּה הִרְעַ עוֹד עִם עַמּוֹ עֲתָה יִרְעֵנוּ :  
 אֵךְ הִגֵּד סוֹד אֵל אֵל לֹא יִדַּע אֵל כְּמוֹךָ  
 בְּמַגִּיד עֵין הַצְבָּעִים אֵל עוֹר עֵינִים :  
 יַעַן כִּי טוֹב יִי אֶת זֹאת יוֹדִיעֶךָ  
 כְּעִבּוֹר

בַּעֲבוּר תִּשְׁמַע מִרֶם חֲרוֹן אַפּוֹ יִכְלָה : אֲנִי

יָדַע כִּי לֹא לְעַד שׁוּב דְּלִים יִרְאֶה אֹתוֹ :

יִרְעָתָה עַד הַגּוֹבֵל בָּאָה בֶּל תַּעֲבֹרֶנָּה :

בָּעֵת שָׁבָה אַחֲוֵי אֵל הַיָּקָה הִיא שָׁבָה :

שׁוּבֵר ! אִם לֹא תִשְׁפִּיל רוּחְךָ שְׂרֹד תִּהְיֶה :

כִּי חֲחִיתָה וּלְהִצֵּר לָהּ יֵשׁ בָּנוּ בַח :

לִפְנֵי מִי נְאֻיָּת ? עַל מִי קוֹל הָרִימוֹת ?

עַל אֵל מִי אִם יִחְפּוּץ יֵשִׁים תִּבֵּל לַתַּחַן :

רִוּוּנִים בְּטִיט חוֹצוֹת וּמְלָכִים מִרְמָס רָגֵל :

מִיָּוִם יִשְׁכַּתוּ עַל פֶּסֶאֵל לֹא שָׁמַע בָּאֵלָה :

גְּלִי אֲפֹ חֲמוֹ לַעֲבוּר חֶק הַתְּנַגְעִשׁ :

אֶךְ מִרְאָה הַנְּבִיאִים הַמֵּינִת גְּלִי הַשְּׁבִית :

כִּי הוֹד נִזְכָּא נָתַן אֱלֹהִים עַל פְּגִימוֹ

וְזָרַע תַּפְאֲרָתוֹ לִימִין מִשְׁה עֹמְדָת :

פָּחַד לִבּוֹ וּבֵל יָדַע מַה יִּפְחִידֵהוּ :

כִּי שֵׁם נִזְכָּא וְכֵר מִשְׁה לֹא יָדַע בְּעַר פְּגִימָתוֹ :

כִּי יָדִין יִעֲמֹ לוֹ דְּבַרִּי שֶׁקֶר :

כִּי הוּא עֹשֶׂה פֶלֶא מִחֲתָלוֹת לוֹ נִחְשְׁבוּ :



כִּי הוּא עֹמֵד לִימִינָם מִשְׁחָק לוֹ לְשִׁמוֹעַ :  
 עַל-בֵּן מֵצֵא תִמְחֹזֵן לֵב הַתְּבוּנָה עֲרִימוֹ  
 לְרַעַת בְּמָה כָּחֶם רֵב לָרִיב עִם מֶלֶךְ  
 אֲמִיץ לֵב בְּגִבּוֹרִים יִרְאֵ מַעֲשֹׂת כָּכָה :  
 וּמָה יֵשׁ אַתֶּם מִבְּטָחֶם עָלָיו יִשְׁימוּ  
 כִּי יתְפָּאֲרוּ לֵאמֹר : מִמָּה עֲצִמָה יִדְגֵּנִי  
 וּמִזֹּמוֹתַי הַמְתִּיקוּ סוֹד יִתְדִיו נֹעֲצוּ  
 לְשֹׁאֵל כִּי יַעֲשֵׂוּ נִוְרָאוֹת לֹא עָשָׂם גִּבֹּר :  
 אֲךָ מָה יַעֲשֵׂוּ לֹא יִפְרוֹשׁ לָהֶם כֵּן יִצְלִיחוּ  
 וַיִּחַרְפוּהוּ לֵאמֹר : הִכְרַע הַכְרַעְנוּהָ :  
 יִבְחֲרוּ הֵם כִּי אִם לַעֲשׂוֹת תַּחְבּוּלוֹת יִגְדִּילוּ  
 יֵאמֹר לֹא הִסְפִּיקוּ אֶת רוּחִי לֹא הִנִּיחוּ :  
 אֲזַ פָּתַח פִּיהוּ דִּבֶּר לָהֶם בְּמַתְעַתֵּעַ :  
 „מַה תִּתְּנוּ גַם אִם תִּרְבוּ דִּבֶּר גְּבוּרָה  
 „הַלְהִיבֶכָה מֶלֶךְ עִם שָׂרִים מְלִין תַּחֲשׁוּבוּ :  
 „רֵק מַפְעֵלוֹתֵיכֶם עַל בֶּר לְקַחְכֶּם יַעֲדוּ  
 עֲתָה כִּחְכֶּם הִרְאוּנִי עַל מַה תִּתְפָּאֲרוּ  
 וַתִּתְּנוּ לָכֶם מוֹפֵת בְּעֶבְרַת כִּי תֵאֱמַנּוּ :

רַע

רבע מלל זאת עוד דבר על שפתי מלך  
 ויבן משה אלי אחרון ויצוהו  
 "השלך מטף לפני פרעה ולתניו יחי"  
 ויעש אחרון כן וישלך את מטחו  
 לפני פרעה גם לפני כל עבדי המלך  
 ויהי תנין חי פתנין ביאור מצרים  
 רומם על רגליו ופיו פתוח לבלוע  
 שניו חרבות צורים סביב עיניו אימתה :  
 ויתחלחל המלך גם שריו נבחרו  
 ודממה נהיתה קול לא נשמע בחדר  
 כי לא קם עם רוח היו בפסלי אבן :  
 וילתי אנשי אלהים חיל לא מצאו  
 אך שמחת אלהים על פנימו נראתה :  
 ויבן משה כי די כי הגדיל הפחד  
 ויקרב אל התנין שוקט ובוסס  
 ויאחז בו ובכפו שב להיות מטהו :  
 אחריו שב רוח פועלי אבן אל קרבו  
 החלו



החלום הקדושים בפר כח אל המלך :  
הראית מלכנו נפלאות עשינו  
ידינו לא עשום מעשה אלהים המה  
אשר מראש ברך תכל כלל מאין  
הוא עושה נפלאות באלים אין פמוהו :  
על כן נאמר לך כי תשמע אל אמרי פיהו  
ולשלח את ישראל באשר צוה :  
שופט את עם הארץ ישפטה לבנה  
אם לא תנין זה ראית אדם בולע  
לוי חפץ אל גם אותה שחת גם שריה  
אך חנין יי לא אבה השחיתה  
כי אם תראות לך כחו וללמדה דעת  
בעבור תשמע קולו ותמלט את נפשה  
אכן אם תמרה עוד יד ישלח יד נוקמת  
ומפה רבה על חמאתיה ובה  
אם ממופתיו לא תכנע ידו תורה :  
כחסר לב יחדל לחטוא כי ישמע קול רעם  
לא ישוב אל חטאתיו עד יסתר רקיע  
כן

כִּן הַסְכִּיל פֶּרַעַח עֲשֵׂה כִן שָׂרְיוֹ הַהִפִּילוֹ  
כִּי לֹב רַע לֹא יִטִּיב עוֹד גַּם מִמּוֹפְתִים אֵלָּה:  
עוֹד חֲתָנִין נָגְדוּ הִדִּל מִדְּבַר אֵין  
סֵר חֲתָנִין חִשַּׁב רַעַח דְּבַר אֵלֶּת:  
וַיֹּאמֶר: „הַגְדַּלְתֶּם עֲשֵׂה הִטְבַּתֶּם פֶּעַל  
גַּם בֵּין חֲכָמֵי קָדָם אַתֶּם בְּרֹאשׁ תִּשְׁבּוּ  
”אך גַּם אֶתִּי חֲכָמִים אִישִׁים יוֹדְעֵי דַעַת  
”אִם אֲצֻם לַעֲשׂוֹת בְּאֵלֶּה לֹא יִבֹּשׁוּ:  
”אֲשַׁלַּח לְקִרְוֹא אוֹתָם יִבֹּאוּ גַם הֵם הִנֵּה  
”חֲכָמֵי חֲרָשִׁים אַתֶּם נָא פֹה חֲתִמְתֶּם  
וְרֹאוּ אִיךָ יָפוּל דְּבַר מַה לַּעֲשׂוֹת יוֹכְלוֹם  
”כִּי טוֹב אִם חֲכָמֵי לֹב הוֹבְדִים אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ:

וַיִּקְרָא גַם לַחֲכָמֵי וּמִכְשָׁפָיו בָּלְמוֹ:  
בְּאֲשֶׁר עֲבַד גֵּאִים הַיֹּכֵל מֶלֶךְ נִקְהִלוּ  
נֶגֶד חֲבִיָּאִים כֹּה דְּבַר לֶחֶם חֲמִלֵךְ:  
”אֲנִשֵּׁי שֵׁם כִּי רַבִּי כֹחַ אַתֶּם יֹדְעִי  
בְּמִמְלָכוֹת הַרְבּוֹת חֲכָמְתֶּם נוֹדַעַת:  
”אך הַעֲבָרִים הָאֵלֶּה מַעֲשֵׂה זֶר פֶּעַל

על



"על פי מִשְׁפָּחַת הַיִּשְׂרָאֵל מִיְּמֵינוּ מִיְּמֵינוּ אֶרְצָה  
 "וַיְהִי כִּתְּאוֹם הַיּוֹן כִּתְּנִין בִּיאֲוֲרֵנוּ :  
 "לֹאִי יִדְעָתִי כִּי כֹזֶאֶת תִּפְעַל יַד גִּבֹּר  
 "בְּמַעַט הָאֵמֶן אֶל אֲמָרֵי פִיהֶם הִכְרִיעוּנִי :  
 "הֲלֹא גַם אַתָּם לַעֲשׂוֹת כָּאֵלֶּה תִּפְלִיאוּ  
 "עֲתִיד הַיָּדָאִים כְּתֻבָּם כִּי לֹא מֵהֶם תִּפְּלוּ :  
 "גַּם מִמּוֹתֵיכֶם פֶּחַ אֶל תִּנְיָנִים הַפּוֹכוּ  
 "יִרְאוּ הַעֲבָרִים כִּי רַבָּה חֲכָמַת מִצְרַיִם :

מִבֵּין חֲבֵר פּוֹשְׁעִים הַחֲרֻמוֹתִים הַתְּנָאִי  
 לֵאמֹר : "אִם בִּלְעָדִי זֹאת אֵין אַתָּם אַחֲרַי  
 "הַצֶּדֶק פֶּחַ זָרוֹת דִּבְרוּ וְלִסְכָּרִיעָךְ  
 "מִהֵר יִפְּלוּ מִמּוֹעֲצוֹתָם הַיֵּשׁ בּוֹ יִשְׁבְּעוּ :  
 "כִּי יִרְאוּ תַחַת מַטֵּה אַחֶר הַפְּכוּ הַמָּוֶה  
 "מִמּוֹתֵינוּ כָּלֶם כִּתְּנִינִים יִלְכוּ :  
 הוּא הָרֵם מִחֲרָשֵׁי עֶפֶר רַב עִם עוֹשֵׂהוּ  
 אֹמֵר אֵלָיו מַה פִּעֲלָתָ אֲפַעֵל גַּם אֲנִי :  
 יוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק יֵא יִלְעַג לָמוֹ  
 ז ב ז 7 וּכְרַנֵּעַ

וּכְרַנְעֵי יָרָאם כִּי הֵם מִהַבֵּל גַּם יָחִיד :  
 כִּי רַק בַּעֲבוּר חֹזֶק לֵב חֹרֵשׁ מִחֲשָׁבוֹת אָזָן  
 וּלְבָעֲבוּר הַשִּׁפְלָה גֵּאִים הִנִּיחָם עֲשׂוּהוּ :  
 כִּי אֲרַבְּעָה חֲמוּפֹתַיִם עַל צֵר הָטוּ בִּשְׁתֵּי  
 חֲרֶפֶת עוֹלָם נָתַן לָמוֹ הִתְעַלֵּל בָּמוֹ :  
 וּבִלְהִטִּיחָם בַּעֲבוּר הַבִּישָׁמוֹ הִצְלִיחוּ :  
 כִּי כְּאִשֶּׁר הִשְׁלִיכוּ אִישׁ אֶת פִּטְחוֹ אֶרְצָה  
 נָדְמוּ לַתְּנִינִים אֶל מִרְאָח הָעֵינָם :

מָרָם בַּקֹּהֶל גֵּאִים אֲנָשֵׁי קָדִישׁ הִבְדִּילוּ  
 מֶה בֵּין אֲמָרֵי אֵל וּבֵין לֵהֵט מַעֲשֵׂה הַקֵּל  
 מָרָם הָרָאוּ לְרָשָׁעִים כִּי בִימִינָם שֶׁקֶר  
 הִבְדִּיל חֲאֻלָּהִים בֵּין תַּחֲוֹל וּבֵין תַּקְדֵּשׁ  
 כִּי מִמָּה אַחֲרָן פָּתַח כְּתִיבִן אֶת פִּיהוּ  
 וַיִּבְלַע אֵל קֶרְבוֹ כָּל מִמּוֹת רָשָׁעֵי אֶרֶץ  
 לֹא נִשְׁאַר מֵהֶם גַּם אֶחָד יַחֲדָיו נִבְלָעוּ  
 וַיַּחֲדְדוּ הָרוּאִים אִישׁ אֶל אָחָיו תִּמְחוּ :  
 חֲכָמֵי פְרָעָה בּוֹשׁוּ חֲרָמוֹקָיו מֶה נִבְלָמוּ

מִמּוֹת



ממנות עינם כי השפלו כי אינימו  
 כי יד נברה עליהם עזה כל ידעו :  
 אז הרשי משהית איש אל ידכו הלקו  
 ונביאי יי את המלך הוכיחו  
 "לקמה יט לכה ללכת אחרי ההכל  
 "בינה זאת כי היום הנה ראו עיניה  
 "מה בין מעשה א או מעשה עש הדל כח  
 "איבד ממנות חרטומיה כם התפארו ?  
 "מיטנו מטה אלהים הוא גור מיטנו  
 "מהר שלח את העם כאשר צויתה  
 "כי אם תמרה כי יקצוף אלהים עליך  
 "יביום רעתה תנחם מאשר הפצרת  
 "ובטרכם אשאל תאמר אתה אשלחמו :

אל עור עינים לא יועיל גם אור שמש  
 ולעור לב לא יועילו חכמה ודעת :  
 אם חכמיל הולך חשך חשכו אור יגיה  
 ולרשע אין נגה לו כי הולך באופל :

כן

אל עור וכו' עד לבות יחד (שמות 4 פסוק י"ג) :

בן פרעה זה רָעָתוֹ אֶת לִבּוֹ עוֹדָה  
נָתַתְּ הַמּוֹפֶת זָרַח לוֹ אֹרֶךְ יוֹשֵׁר  
אֶךְ בֵּינָם וּבֵין לִבּוֹ אֶפְלָה הַכְדִּילָהּ  
עַל בֶּן חֹזֶק לֵב פְּרַעְיָה לֹא מָט מִכָּל אֵלֶּה  
וּלְדַבְּרֵי אַנְשֵׁי הַמּוֹפֶת לֹא הָטָה אָזְנוֹ  
כֹּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ יוֹצֵר לְבוֹת יִמְרָה :

כֹּאֲשֶׁר מוֹפֶת זֶה לֵב פּוֹשֵׁעַ לֹא הִכְנִיעַ  
דִּבֶּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה עוֹד וַיִּצְוָהוּ  
”קוּם לֵךְ אֶל פְּרַעְיָה הִנֵּה הוּא יוֹצֵא הַמִּימָה  
”לְשִׁמּוֹת בְּגֵאוֹן נָהָר עַתָּה מִיָּמָיו יִגְבְּהוּ  
”בַּעֲבוּר הַשְּׂקוֹת צִמְחֵי שָׂדֶה כָּל נִטְעֵי כָרִם  
”וּכְנָנָה עֵב הַמִּבְשָׁרֹת בְּרֶק וְרַעַם  
”כֵּן בִּשְׁפַת הַיָּאֹר תִּתֵּן צֶבֶד לְקִרְאָתוֹ אֲתָה  
”וּבְשִׁמְחָתוֹ תִּגִּיד לוֹ כִּי יִחַל חֲנֻנִי  
”מִפְּנֵי הַמִּחְלָקוֹת הָרִאשׁוֹנָה אֲנִי שׁוֹלֵחַ :  
”כִּי הַיָּאֹר הַטּוֹב הַזֶּה מִשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ  
”וְגֵאוֹן עוֹז פְּרַעְיָה וְגֵאוֹן כָּל יוֹשְׁבֵי מִצְרָיִם

כִּי



„כִּי מִשְׁעֵן לֶחֶם הוּא לָהֶם וּמִשְׁעֵן מִיָּם  
 „הִנְנִי שׁוֹבֵר אוֹתוֹ נִזְלִי יְהוֹי לְאֵין  
 „וּכְפִלּוֹתָהּ דִּבֶּר אֶל לֵץ בְּנוֹת מִלִּידָהּ  
 „עַל הַמִּים אֲשֶׁר בִּיאֹר תִּכָּה עִם מִטָּה  
 „וּמִי הִנָּהָר בָּלֶם אֶל דָּם יִהְיֶכּוּ :  
 „אִזּוּ מִמְּרָאָה עֵינֵיהֶם צָרִי יִבְהִלּוּ  
 „אִם כּוֹס מִיָּם לְרוּיָה עֲתָה לֹא יִמָּצֵאוּ  
 „גַּם לְשִׁתּוֹת דָּם תַּחַת מִיָּם לֹא יִתְאֲמְרוּ  
 „כִּי נִזְלִיָּהֶם כֹּל יִשְׁתִּיּוֹן אֶךְ יִמָּאֶסוּ  
 „כִּי עוֹד וְאֵת אֲעֻשָׂה לָהֶם יַעַן הַבְּעִיסוּנִי  
 „הִדְגָּה אֲשֶׁר בִּיאֹר תִּמּוֹת גַּם הִיא רִגַע  
 „לֹא תֵאָכֵל אַחֲרֵי מוֹתָהּ יוֹם אוֹ יוֹמִים  
 „בִּיאֲשֶׁר תֵּאָכֵל נִבְלַת הַדָּג בִּיבֻשֶׁת  
 „כִּי הִדְגָּה הַזֹּאת בַּחֲרוּנִי אִמִּיתָנָה  
 „נִבְלָתָהּ תַעֲלֶה צִחָנָה וּבִאֵשׁ הַנֶּחֱל  
 „אִזּוּ לֹא יִצְלַח לִכְלֹל צָמֵא לֹא יִשְׁתָּה מִנוּ  
 „כִּי יִשְׁקָה אֶת הָאֲדָמָה לֹא תִצְמַח כָּל עֵשֶׂב  
 „יִנְעוּ לְרִפּוּאֵי הַמִּים אֶךְ לֹא יִרְפְּאוּ כִּי

ינעו ונוי, עד כל יכלו זה"פ הפסוק, וההכלל שכן לשון ונלאו,  
 וכן לשון ולא יכלו, המזכירם בחורף, ומחברל בסוף החוברת סימן ב.

כִּי הֶעֱבַר בְּאֶשׁם כָּל בְּשָׁמִי רֹאשׁ לֹא יוֹעִילִי

יִגְעוּ לְשִׁתּוֹתָם עַד וְלֹא אֶךְ כֹּל יוֹבִלִי

גַּם אֲנִי־הֵם גַּם כָּל מְקוֹחַ מַיִם בְּאֶרֶץ

וַיִּמָּס אֲשֶׁר בְּכָלִי עֵץ וּבְכָלִי אֶבֶן

דָּם יִהְיֶה כִּי דָם יִהְיֶה כָּל מִיָּאֹר שְׂאֲבוֹ

לֹא יִמָּצְאוּ מַיִם רַק אִם בְּאֶרֶץ יִחְפּוּרוּ :

בַּעֲמַל יְדֵימוֹ יִשְׁתּוּם וּבִזְעַת אִפְיוֹ

בְּמִשְׁוֹרָה יִשְׁתּוּם תְּמוּצָאִים מַיִם יִגִּילוּ :

כִּי מִתַּחַת לָאֶרֶץ תֵּצֵי לֹא שְׁלַחְתִּי

כִּי אִם גַּם זֹאת אֶעֱשֶׂה לָחֶם יִחְדְּדוּ יָמוּתוּ

וְאֲנִי לֹא הָעָם כָּלֹל לְמִצַּת אֲבָרִיעַ

יִשְׁוֹפֵט צְדִיק אֲנִי חֲמוּר־דִּים כִּי יֵאָכְרוּ

הַנְּשָׂאִים אִשְׁלָם לְאִישׁ אֵת מַעֲשָׂהוּ :

דָּם יִהְיֶה הַמִּיָּאֹר יָמִים בְּמִסְפַּר חֲרָצֵתִי

לֹא יָשׁוּב אֶל אֵיתָנוּ עַד כִּי אֶרְפָּאנוּ :

מִה נִפְלְאוּ מַעֲשֵׂה אֵל מִשְׁרִים יִלְכוּ

וּבְכָל תּוֹשִׁיּוֹתָיו גִּבּוֹן יִבִּין בְּכָלִים

כִּי



כִּי כִם תַּעֲלוּמֹת חֲכָמָה בָּם רַבָּה תִּפְאֶרֶת  
 יַעַן כִּמְחִלָּקוֹת הַזֹּאת צִמְד מִבּוֹתֶיהָ  
 שׁוֹט לַפּוֹשְׁעִים אֲשֶׁר אָמְרוּ לָנוּ הָאָרֶץ  
 לְמִשׁוֹל מְמִשְׁלֵת זָדוֹן מִדּוֹר דּוֹר בָּחֲרוּ  
 וּבְעֵד מַלְכוּת עֲלִיוֹן פִּתְחֵי עוֹלָם סָגְרוּ  
 רָאוּ עֵתָה כִּי מַלְכוּת אֵל בְּכָל מִשְׁלָה  
 וּמַלְכִּים יֵשְׁבוּ לִכְסֵּא בְּאָדָם יִמְשֹׁלוּ  
 בַּעֲבוּר אֶת כִּמְלִיכָם יִפְּרִיזוּ וְיִרְאוּ  
 וּלְמַדּוּ תִּבְל צֶדֶק כָּל רֵיב הֵם יִשְׁפּוּמוּ  
 לֹא כֵן הַמַּחֲטִּיאִים אָדָם וּמַחֲקִים אֶן  
 כִּי מֵה הֵם רָמַשׁ הָאֲדָמָה בָּהֶם יִמְשֹׁלוּ  
 יַעַן חָטָא זָרַע חֵם שִׁחֲתוּ מַלְכֵי צֶעַן  
 וַיֹּאמְרוּ מִי יִי וּמִי אֲדוֹן לָנוּ  
 בְּגִאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר אָהָב הִמָּה מֵאִסּוּ  
 וַיֹּאדָרְם בָּרְכוּ עוֹשֵׂה לְקַלְלָה תִּכְבוּ  
 הַיִּשְׁלָה בּוֹ יְלֹדִים עוֹלָלִים לֹא חָטְאוּ  
 וַיֵּצֵא הָאֵל וַיְהִי דָם וַיְהִי לָהֶם מָוֶת  
 נִהָר יֵשָׁא קוֹלוֹ יִקְרָא אֶל פּוֹעֲלֵי אֶן  
 אֹתֵי שְׂמִיתָם מִשְׁחִית דָּם יִשׁוּתִי כִי תִמְהָלוּ

"הֲנִי לָכֶם מִשְׁחִית מִיָּמִי אֶל־דָּם נִחַפְנוּ :  
 "קִצְתֶּם מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם לָכֶם הִטִּיבוּ  
 "מִפְּנֵי תִקְוִיו מִקֶּרֶב אֵלַי תִּחַדְלוּ  
 "כִּי אֲבֹאשׁ אֶעֱלֶה צִחָנָה לְשֹׂאת בַּל תֻּכְלוּ :  
 "בְּמִיתָם הַמָּעַט אָדָם עַל אִפְכָּם הִרְבּוּ זָרַע  
 "וְדַגְתְּכֶם בִּי אֵין מִסְפָּר מִחֶבֶל יִמְעֹטוּ :  
 "עוֹשֶׂה פֶלֶא אֵת עֹז בָּעַמִּים בִּי יוֹדִיעַ  
 "וְכִבּוֹר מַלְכוּתוֹ יֵרָאֵם בִּי מִכָּל גְּדֻלָּה  
 "הֵיטֵן מוֹשֵׁל עַמִּים קוֹלוֹ עַל הַמַּיִם  
 "יֵצֵאוּ עַל נַחַל שׁוֹמֵף חִדַּל אֵת מִימָה :  
 "אֵם עַל אָדָם וּבְהֵמָה רָשָׁע יִגִּף תִּרְבֶּה  
 "הַיְנִיפָה עַל הַדָּגָה אֲשֶׁר בַּמַּיִם :  
 "וַיֵּי יָרֵעַם עַל נָהָר מִיָּמִיו יִבְשׁוּ  
 "יֵהֵן קוֹלוֹ עַל הַדָּגָה יַחֲדִיו תֹּאבְדָנָה :

כְּשִׁמוֹעַ מִשְׁחַ מִשְׁפָּטִי אֱלֹהֵיו אֱלֹהֶ  
 בִּי נָכוֹן תִּדְבֶּר מַעַם שׁוֹפֵט הָאָרֶץ  
 לְשִׁבּוֹר עַל אֲדֻמַּת הֶם מִטָּה לָחֶם וּמַיִם  
 גְּלָה

כְּשִׁמוֹעַ וכו' / עַד לֹא יִדְעָתִי / כֵּן זֶה עַל הַמַּטְוִיָּה (ט"ו) / י"ז / י"ח \*



נָלָה אֵינֶן אֶחָד מִה דְּבַר אֱלֹהֵינוּ :  
 פְּגִיבֹר לֹבֵשׁ קִנְיָא קִנְיָא אֵל לְכָשׁוּ  
 כִּי חָרָה אַפָּם עַל פְּרָעָה עַל שָׂרֵי צִעֲזָה  
 כִּי עַל אֵל גַּם עַל נִפְלְאוֹתָיו סָדָה דְּבָרוֹ :  
 אֵל הַמִּים מִתְּהַלֵּךְ שֵׁם מְרָה הִלְכוּ  
 בְּעִבּוֹר הַיָּם אֹתָם מָרָם יָחַל הַנִּגְנָה  
 וּכְבֹּאֵם אֱלֹו תוֹכְחוֹת מוֹסֵר הַשְּׂמִיעוּחָה  
 "פִּי שֶׁל אֶרֶץ לִתֵּת לָנוּ מִזֵּפֶת שְׁאֵלָתָה  
 "עֲשִׂינוּ וְתִחַדֵּד אֲכֵן לְרִיק חֲרָדָה  
 "לִבְךָ יִטְ בֵּל הַיּוֹם אֵל דְּבָרֵי חֲרָטוּמִּיָּה  
 "אֲשֶׁר כִּסּוֹת עֵינַי מִפְּטָה זֶה נִבְלָעוּ  
 "הַיָּדָעֶת כִּי אֵל עֲמָקֵי בּוֹר יִרְדּוּ  
 "אִם תִּפְצֹר רָעָב וּמִחְסוֹר כֹּל יִשְׁיֹנָה  
 "שֵׁם לֵב מִה נֹרָא חֲמוּפֶת אֲשֶׁר עֲשִׂינוּ  
 "אִם תִּתְּבוֹנֵן כִּי כִינָה יִקַּל לָךְ לִדְעַת  
 "כִּי אִמֶּת הַדְּבָר אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֲזִינָה  
 "כֹּל הַנִּפְלְאוֹת נַעֲשׂוּ כִּי לֹא בֹתִינוּ  
 ח ב 2 8 וּכְמוֹחַם

שֵׁם לֵב וכו' / עַד דְּבַר וַיַּעַשׂ : זֶה כִּי וְהָיָה לֹא שִׁמְעָה עַד כֵּן / כִּלְכֵּל  
 חֲדָשׁ וכו' / וַיִּסְתַּחֲרֵם בְּסִינֹן 2

"וּבְמִזְחָם גַּם רַב מִיָּהִם יַעֲשֶׂה יְיָ אֶתֵּנוּ  
 "אִם קָטָן לָךְ הַמוֹפֶת עַד כֹּחַ לֹא שָׁמַעַתְּ  
 "וּלְבַעְבוֹר דַּעַת רַב מִזֶּה תִּשְׁאַל נִפְשֶׁךָ  
 "גַּם זֹאת אַעֲשֶׂה לָּךְ אֲשֶׁר שְׁאַלְתָּ אֶתֵּנָה  
 "מִזֶּה דִּבֶּר יְיָ עֲלֶיךָ אוֹדִיעָה  
 "וּבְעֵזוֹ מִזֶּה יַעֲשֶׂה הַיָּאוֹר הַזֶּה יִרְאֶה  
 "כִּי אָמַר יְיָ גּוֹאֲלֵנוּ וּמַלְכֵנוּ  
 "הוּא אֱלֹהֵי הָעֶבְרִים לַעֲבָדִים בְּבִשְׁתִּי  
 "יִשְׁלַח אֶת עַמִּי כִּי כַמְדָּרְךָ יַעֲבֹדֵנִי  
 "פִּרְעָה ! אִם מָאֵן אַתָּה עֲצָתוֹ לְשִׁמוֹעַ  
 "כִּזְזֹאת תִּדְרֹעַ כִּי יְיָ דִּבֶּר וַיַּעַשׂ  
 "הִנֵּה בַּמִּטָּה זֶה אֲשֶׁר יָדִי תוֹפֶשֶׂת  
 "אֶכֶּה עַל הַמִּים אֲשֶׁר חֹם בִּיאֹרֶיךָ  
 "וּכְרָנֶע נוֹזְלִים אֶל דָּם נִבְאָשׁ יִהְיֶכּוּ  
 "בֶּל יִשְׁתִּיּוּן בֶּל לַעֲבֹדֶת שְׂדֵי יוֹעִילוּ  
 "נִהְרֹתֶיהָ אֲגַמִּיךָ מִקְּוֹת מִיָּמֶה  
 "מִי בֹרֵךְ מִי כֹלֶיךָ הַכֹּל דָּם יִהְיֶה  
 "וְדָגַת הַיָּאוֹר מֵרֹב לֹא יִמָּנוּ תֹאבְדָּנָה  
 "וּבִבְאֵשׁ הַיָּאוֹר בָּאֵשׁוֹ יַעַל אֶל אֲפֶקֶד :



”אִן תִּדְעֶה אֶךְ תֹּאמַר מִי יִתֵּן לֹא יִדְעֵתִי” :

עֵינַיִם בָּחוּת תִּכְהִין עוֹד אֶל אוֹר יְשׁוּעָה  
 נִם לֵב אֶפֶל תוֹסִיף הַאֶפֶל אֶל נֶגַה צֶדֶק  
 רָאָה מוֹפֵת שָׁמַע בְּהִלָּה תִשְׁיַגְהוּ  
 וּבְצוֹר חֲלָמִישׁ לִבּוֹ בּוֹמֵת עַל תְּהוֹ  
 מַעֲנוֹת רַע חֲדַת הַמוֹפֵת בָּעֲדוֹ עֲצָרָה  
 אֶךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ לֵב חֲדָשׁ מֶה יוּכַל עֲשׂוֹהוּ  
 בְּרֹאוֹת מֹשֶׁה בִּי רוֹבֵר בְּמִדְבָּר אֶל סִלְעַ  
 וַיֹּאמֶר אוֹי מִי יִתְּצֵב עִם פּוֹעֲלֵי אֹן  
 אֶל נֹא-הַבְּרִיעֵמוֹ ! עוֹד לִבּוֹ מָלֵא הִגָּה  
 וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹוֹי ”קוֹם הַבְּרִיעֵהוּ  
 ”אֲמֹר אֶל אֶהְרֹן קַח מִטָּה וְנִטָּה יָדָךְ  
 ”עַל מִימֵי מִצְרַיִם אֶל כָּל רוּחַ יִטָּה  
 ”עַל הַנְּהָרוֹת עַל הַיְּאֻזִּים עַל אֲנָמֵי מַיִם  
 עַל מְקוֹה מִימֵיהֶם בִּי דָם יִהְיֶה כְּלָמוֹ  
 ”וְאֲשֶׁר יֵשׁ בְּכָלִי עֵץ וְאֶבֶן לְמִשְׁמֶרֶת  
 בְּאֲשֶׁר נָטָה אֶהְרֹן אֶת יָדוֹ עַל הָאָרֶץ

הַרִים

הרים משה כמנהו ויך את המים  
אשר ביאור מצרים אל עיני המלך  
ולעני עבדיו החלקו אתו שמה  
וכרגע מי היאור כלם אל דם נהפכו  
גם באש היאור כי הדגה אשר בו מתה  
ניהי דם בארץ בלה לגבולותיה  
שם פתרו חמאים מלך ועבדיו יחד  
אם ראו מעשה משה כי איום מעשיהו  
לבותם עור ממצוהו לא נכנעו  
גם צחנת היאור אל אפי פרעה עלתה  
לא יכול עוד עמוד שם ויפן מלך  
ויבא אל ביתו אך זועף ומר רוח  
תחת כי יעונב דרכו תחת הפגע  
שם בוב משען לו מהתלות לו מרגוע  
כי חרטומיו לעשות באלה התאמרו  
ובלחטיהם עשו בן ממים חפרו  
הואת לא ידע בער כי מעשיהם חכרי  
זה שם נוזלים דם כל עת חדשים יבואו  
אלה



אלה מתעים עין במעט מים בפלי  
 אך מחשבות לב רשע רק תואנות יחפצו  
 צל הרים יעשו בחרים בם ישגבו  
 כי ירון ורשע חומות קשות פתחושה  
 אמת ומשפט לא יניחו לבוא ביתה :

**כאשר** נלאו ידים לשחות מן היאור מים  
 מים לצמאם מסביבות היאור חפרו  
 במשורה ישתום וכויעת אף ימצאמו  
 גם רבים שוא עמלו כי לא מצאו מים  
 ותהי צעקת העם מרה אל המלך  
 אך בחר האטם און מדלים יועקו  
 מהבגע לפני אל מדרוש אל מבהו  
 או בקש מעבדי אל כי בעדו יעתירו  
 כי עצמו מחזיקיו חנפים יבתירוהו  
 ועבדים רבים סביב לו לא ידע חסד  
 שלחנו ערוך במשפט מימיו נאמנו  
 יען כי צרה זאת עד נפשו לא נגעה

בעבור

כאשר נלאו ומו עד התקוממה / (מחז' סדוק כ"ד זכ"ה) :

בַּעֲבוּר עִם הָאָרֶץ לֹא אָבָה הַכֶּנֶע :

הוּי נִבְחָה לֵב ! אִם אֲבוּרֵי וְרָשָׁע !

מִפְּנֵי גַם עוֹלָל גַּם יוֹנֵק יִנְעוּ

אִם תּוֹכְלֵי הַתְּרוּמָה אִם מֶה חֲפֵצָה תִּשְׁוִי :

עַל כֵּן גַּם לֹאֵת לֹא שֵׁת לֵב לֹא בִקֵּשׁ עוֹר

פֶּאֶשֶׁר לֹא שֵׁת לֵב לַתִּנּוּן הַחֲרִידָהוּ

לֹא לַמִּצְעָר הַקָּשָׁה לֵב לֹא יוֹם אוֹ יוֹמִים

טָרָם נִרְפָּא הָיָאֹר שִׁבְעַת יָמִים עָבְרוּ

יוֹם יוֹם הַקְּרִיָּה הוֹמָה וַעֲקָה עִם עֲלֵתָה

מִבְּלִי זֶכֶר רַחֵם אוֹ לְדָאוּ מֶה יִקְרְנוּ

כִּי מִי הַגִּיד לוֹ מִי יַעֲצֵר הַנֶּגֶף

כֵּן אִם יִקְשֶׁה עָרְפוֹ צִמְחוּ טָרֵף יִבְשׁוּ

כָּל עֲלָה תִבּוֹל וּבִאֲחֵרִית יִתּוֹם הַלֶּחֶם

אֶךְ עַל כָּל אֵלֶּה נֶאֱמַר לֵב הַתְּרוּמָה :

לֹא אָבָה אֱלֹהִים הַשְׁחָת צִרְיֵי בְלִמּוֹ

כִּי

---

לֹא לַמִּצְעָר וְכוּ' , זֶה טַעַם שֶׁזָּכְרָם חוֹרֵה וְחַלֵּל סִנְעַת יָמִים אֲחֵרֵי סִנְעַת הַ

שָׁח הַלְלוֹת וְכוּ' : לֹא אָבָה וְכוּ' עַד יִשְׁחָתוּ ( שְׁמוֹת פָּסוּק כ"ז )

כִּי , כִּי , כִּי ( כ"ט )



בִּי הוּא מוֹדֵד מִיָּס נִתַּן מִשְׁקָל לְרוּחַ  
 עוֹד יִמּוֹד אֶל הַיָּקָם רַעוּת קָשׁוּת מֵאֵלֶּה  
 עוֹד יִשְׁקָל מִן מוֹל פֶּשַׁע עַל כִּאוֹנֵי צֶדֶק  
 לִיטִי כָּל אִיד נִתָּן חֶק קֶץ בּוֹ יִהְיֶה  
 וּכְבוֹא יִס יִתּוֹס בּוֹ שֶׁכֶּר נוֹלֵי מְצָרִים  
 הַשִּׁיבֶם אֶל אֶל אֶתְנֶם וַיְהִיו מִיָּס  
 אִם הִיאֹר נִרְפָּא מִשְׁכֶּר וּמִיָּמִיו נִמְתָּרוֹ  
 לֹא נִמְתָּר לִב פֶּדֶעַח עוֹד חוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת אָזֶן  
 עַל כֵּן דִּבֶּר יי אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר  
 ״לֵךְ אֶל פְּרַעֲהַ דִּבֶּר אֵלָיו וְגַם הִזְהִירֵהוּ  
 בִּפְהֵי אָמַר יי ״שְׁלַח עַמִּי יַעֲבֹדֵנִי  
 ״כִּי אִם תִּקְשֶׁה לִּבְךָ וְלֹשְׁלָחֶם מֵאֲנִתִּי  
 ״עוֹד מִגִּזְזוֹן עֲזֵה מִיֹּאדָה וְחֵ אֶתְחַדֶּה  
 ״כִּי הִנֵּה בְּצַפְרֵדָעִים בְּקִטְנֵי הָרָמִישׁ  
 ״אֲנִכִּי נֹגֶה אֶת אֶרְצָה לְגִבּוֹלוֹתֶיהָ  
 ״יִשְׁרֹץ הִיאֹר צַפְרֵדָעִים מְרֹב לֹא יִכְנוּ  
 ״אִם מִמִּיָּמִיו יַעֲלוּ בְּשִׁפְתָיו אֶל יִשְׁכּוֹנוּ  
 ״כִּי אֶשְׁרוֹק לָהֶם אֲנִי לָבוֹא אֶל בֵּיתְךָ  
 ״אֶל תִּדְר מִשְׁכְּבֶךָ וְגַם עַל מִטְתְּךָ

אֶל בֵּית עֲבָדֶיךָ וְלִכְל כְּתִי עֲמֶךָ  
 וּבִתְנִינֶיךָ יִהְיוּ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ  
 לֹא בְצַרְדָּעִים עַל שְׂפָתַי תִּנְהָרוֹת יִקְפְּצוּ  
 הַיִּרְאִים מִמֶּנֶּל אָדָם יִהְיוּ גַם אֵלֶּה  
 כִּי חִילִי אֲשַׁלַּח בָּכֶם לֹא יַחַת מִגִּבֹּר  
 פֶּרַעַה ! גַּם בָּךְ וּבְעַמֶּךָ וּבְעַבְדֶּךָ  
 יֵעָלוּ בְּמַח אֲנִי שׁוֹלֵחַם מִמֶּי יִירָאוּ  
 אֶת מִצּוֹתַי יַעֲשׂוּ רַבּוֹת בָּכֶם יִשְׁחִיתוּ :

מִשְׁפָּט אֶל מַה נִּזְרָא צִדְקָתוֹ מַה נִּשְׁנָה  
 צֶרֶה אֶל אַחֲזָתָה חֶבֶר וְתַאזֻמוֹת הַנָּה  
 בְּאֲשֶׁר הִרְאֵנוּהָ מַלְכוּת עוֹלָם לוֹ הִרְאֵתָה  
 כֵּן הַשְׁנִיָּה בְּמַחֲלָקוֹת זֹאת גַּם הִיא תִרְאֵנִי  
 כִּי מַלְכוּת זֶדוֹן תִּכְלֶה כִּסֵּא רָשָׁע אָפֶס  
 וַיֵּי אֱלֹהִים הוּא מֶלֶךְ עוֹלָם יַעֲד  
 כִּי יִשְׁפּוֹט תִּבְלָל זַעֲמֹו גּוֹיִם לֹא יִכִּילוּ :  
 כִּפָּה שֵׁם לַצֶּרֶה וּבִשְׁם שׁוֹלְחָה דּוֹכֶרֶת  
 מִי הַיָּאוֹר הָזֶה זָרִים כְּמוֹךָ הִחֲמִיאוּ

תחת



"תחת כי ברכתיו שמוחו למקום רצח  
 "על כן אל דם חבבתי אך עדי לא שבת  
 "כי רב מאשר הרשיעו הורה הרשעת  
 "אצו עליו וצפרדעים על ארצה יעל  
 "בעבור ירדו בה אדם ובחמה ישחיתו :  
 "תחת כי חנם על עמי רעה הרשת  
 "פן ירבה וביזם מלחמת ילחמו בנו  
 "עם לא עז כי בא עתה תראינה עיניך  
 "יעלו עליה ידגו לרוב על ארצה  
 "ילחמו בה גם יוכלו לה ובה ימשולו :  
 "ישדאל קדשתי לי ובתוככם נאחזו  
 "כגרים לא חשבתם אך כשבו חרב  
 "ולחשיב גרים אחה רעה עיניך  
 "עתה הצפרדעים האלח אתה יגורו  
 "הם לא ישאלו אם תניחם לשבת  
 "כי בעריכם ובשדותיכם ישבו  
 "גם אל היכלה גם אל גניה יבואו  
 "לחדר משכבה על מטתה ישכבו  
 "אין מחייד אותם את פניה לא יחדרו :  
 ט ב \* \* ובמקומות

וּבְמִקְוֹמוֹת גַּם מֶלֶךְ לֹא יוּכַל לַנֶּשֶׁת

”שֵׁם יַחֲנוּ הַצְּפֹרְדַּעִים שֵׁם יִשְׁבוּ לֵאכֹל לֶחֶם

”כִּי הַמִּשְׁאֲרוֹת בְּתִנּוּר אֵשׁ הֵם יֵאָבְלוּ :

”כִּי אִם עַיִן אֹדִיעַ וּבְבוֹרֵי אֲשָׁמִיעַ

”נִאֲוֹת אֶלְפֶשׁ אֶהְרֹךְ תַּחֲתֵי אֵיתָנִי אֶרֶץ

”מִבְּעַר הַתְּחִדֵּל אֵשׁ וּבִפְכוֹת הַמַּיִם

”וְדָגֵי הַיָּם עִם הַנִּיָּנוּ פֶּתְאוֹם יָמוּתוּ

”וּצְפֹרְדַּעִים עִם לֹא עֲצוֹם שָׂרִים יַחֲלוּ :

”שָׁבוּ עֲבָדֵי עֲלִיוֹן הַשּׁוֹפְמִים אֲדַמַּת צֶעַן

”בְּעִבּוֹר הַשָּׁמַיִם מִחַ יַעֲזֹן אֶל עוֹר עֲלֹמֹהּ

”אִם לֹא יִשְׁוּבוּ אִם מִתְּרַע כֹּל יַחֲדָלוּ :

”וַיֹּאמְרוּ אֶל הַמֶּלֶךְ ”מוֹשֵׁל עִם הָאוֹיְבָה

”כָּא מוֹפֵת גַּם יֵרַח הָאֱלֹהִים בְּכֶם הִיָּתָה

”הָאֵם בְּעִבּוֹר לְשִׁתִּיחוּ לֹא שִׁתָּה לִפְנֵי

”וְלִהְפֹנֶעַ מִפְּנֵי הָאֱלֹהִים לֹא חִפְצָתָ

”הַתִּתְּבֶרֶךְ כִּי לְעַד תִּתְּנֹצֵב גְּאוּתָהּ

”וּמִתַּת כְּבוֹד לֹאֲלֹחֶינוּ תִּמְנַעַךְ

”לְצִרָה רְאִיתָ יֵשׁ אַחֶזָה עֲצוּבַת עֵין

היא



"היא תשפיל גבה לבך היא תכניעה  
 "בי אם את עם אלהינו אינה שולח  
 "יגוף בצפרדעים ארצה לגבולותיה  
 "אז תשח עד עפר אז תצעק הושיעני  
 "בי לא במכת הדם תחיה הצפרדע  
 "הראשונה יען לא נגעה בבשרה  
 "על צרת עמר גאותה התרוממות  
 "אך אחותה זאת היא תבא אל היכלה  
 "בי עתה לירות בך כונן אל חץ על יתרי  
 "עליה ישפוך בון בך תראה חנוע  
 "הכני ארצה את ראשם עפר יורידו  
 "בי ישרון תאור צפרדעים לא יספרו  
 "הם יעלו בארץ הם אל ביתה יבואו  
 "לחרר משפך על מטתה ינחמו  
 "אל בתי עבדיה אל בתי עמר  
 "עם זה לא עו יעיו מאיש לא יראו  
 "בך יעלי ובעמר ובכל עבדך  
 "בכם ישרטו שרטת ובשרכם ישחיתו  
 "אם לאל גדול על כל כבוד לא נתת

הַיָּדֹעַ כִּי גַם מִרְמֵשׁ הָאֲדָמָה קָטְנָתִי אֶפְשָׁר לִי לִפְתּוֹחַ

הַיַּעֲמֹד לִב אָדָם אֲשֶׁר יִשְׁמַע בְּאֵלֶּה

כְּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ מִצָּרִים וּפְחֹזֵר בֶּל יִדְעוּ

אֶךְ אֵיזִי יִי כֹהֵם לֹא אָדָם הִמָּה

כַּסּוּם בְּשׁוֹט כְּחִמּוֹר כְּמִתְּנֵי יִלְכּוּ דֶרֶךְ

בֶּן מִשְׁכָּט עַל גֹּו אֲוִילִים יִפְגְּעוּ

רַע יַעֲזֹבוּ וְלִהְבִּיז מִשְׁפָּט כִּם לִב אֵין

רְאוּ מִי מִשָּׁה אֲדִיר הוּא מִהֲרִי טָרֶף

אֲמַרִי כִּי לִהְבִּי אֵשׁ יִוצֵא דְבַר וַיְהִי

וּלְקוֹלוֹ לֹא שָׁמְעוּ כְּטָחוּ עַל מָה בֶּל יִדְעוּ

אֱלֹהֵי מָרוֹ אֱלֹהֵי עַל הַמְרוּתָם תִּמְחֹו

וַיֵּי אֲמַר אֵל מִשָּׁה רַב לָךְ הוֹכַח

אֲמֹר אֵל אֶהְרֵן הַכּוֹן לִשְׁפֹט פּוֹעֲלֵי אֵין

וְנִמְטָה אֶת יָדְךָ עַל הָאָרֶץ עִם מִטָּךְ

עַל הַמְהָרֹת עַל הַיָּאוֹרִים עַל אֲגָמֵי מַיִם

בְּעֶבֶר הַעַל הַצִּפְרֹדָּעִים עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם

וַיֵּט אֶהְרֵן אֶת יָדוֹ עַל מִימֵי הָאָרֶץ

וַיִּתֵּן אֶת יָדוֹ עַל מִימֵי הָאָרֶץ

וַיִּתֵּן אֶת יָדוֹ עַל מִימֵי הָאָרֶץ

אֲמֹר אֵל אֶהְרֵן (כִּי) עַד בַּחֲרַח (שְׁמוֹת ט' פְּסוּקָה כ')



ותַעַל הַצִּפְרָדַע אֶת אֶרְצָם בְּסִתָּהּ  
 כִּי הָעוֹלָם גַּם עַל הָאֲדָמָה יִשְׁרָצוּ  
 חֵיל גְּדוֹל לֹא יִסְפֹּר חֲשִׁים לִלְבָּת  
 מִלֵּאוֹ הַיְּשׁוּת בָּאוּ אֶל שְׁעֵי עִירָמוֹ  
 בַּחֲצוֹת רָצוּ בְּרַחוּבוֹת הַשְּׂתַקְשָׁקוֹ  
 וּבַחֲלוּנוֹת הַבָּתִּים בְּגִנְכִּים בָּאוּ  
 הַיֵּבֶל מֶלֶךְ בָּאוּ אֶל כָּל הַחֲדָרֵי בֵּיתָהּ  
 לַחֲדָר מִשְׁכְּבוֹ דָּלְגוּ עַל מִשְׁתַּח הַמֶּלֶךְ  
 עַל גֹּ הַמֶּלֶךְ מִפְּנֵי רוּחַ לֹא חָשְׁכוּ  
 אֶתוֹ עַל שְׁלֹחָנוֹ הַצִּפְרָדַעִים יֹאכְלוּ  
 מֵאֲכָלוֹ מֵאֲכָל תְּאֵוָה אֵךְ נִפְשׁוּ זִהְמָתוֹ  
 כִּי עָלְיוֹ יִקְפּוּצוּ וּבִבְשָׁרוֹ יִשְׁרָטוּ  
 וּתִקְצַר נִפְשׁוֹ מוֹת מַחֲיִים בְּחֶרֶת :

**אוֹכֵל** לַחֲמוֹ עֵצִי וּכְמִי רוּשׁ לוֹ חַיִּין  
 קָרָא אֶת חֲרָטוּמִּי נֹעֵץ עִם שָׂרֵי יַחַד  
 לֵאמֹר : אֲנִשִּׁי שֵׁם מָה אוֹמֵר נִגְעֵי הַבִּיטוֹ  
 יִמָּח נִרְאִים מַפְעֵלוֹת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה

כח

"בין אלים גם פירמי ראוי כן מיד נפשו  
 "אם ישם" בישמו דוקרים כל ידעת  
 "בי העבדים העבדים לו הם בבל ואמניה  
 "זאת לא אבחר כי מכל ואדם נדלו  
 "היכלי וכשרי על אמרי ועירי" זר חוצות  
 נאות חרסומי מדברי מלך נלאתה  
 כי יעלו גם הם את הצפרדעים והתאמרו  
 ובלטהם עשוי ויעלו על הארץ  
 ויאמרו : "הראית? במוהם במוהם  
 "אל בעכבר הצפרדעים בין אלים תשאמו  
 "ולכח לא ידע איש חכם איש תעלה  
 "יום בעויר מידך לב ואמר איש חכם  
 "גם אתה בעה לך אל לפה ועוקר" :

אם בעם אילים בבה מבנה אבן  
 רב מכל עד יי על המלך בבה  
 וביזם צרה צללי און מלכו נסמך  
 ראח מה בין מעשה א ובין מעשה הכל  
 וסחמלט מצרתה נפשו שואפת

על



על כן הפעם כן אל דברי יעזלי און  
 ויאמר אל חרטומיו "אמרי האזינכם  
 בבה ידכם למח לי או כה הראיתוני  
 "כי גם אתם תשחיתו הצר לי תכליגוני  
 "כי עזרתם אל חמשתית הוספתם נגף  
 "אם תוכלון המועט עניי או אודכם גם אני  
 "גם אם הסר מעלי נגעי תוכלון  
 "שמעו ויבטחו וכפח חלק וענוהו  
 "אל אל יטובני בתי חומר לעשות חפצה  
 "כי כשהם על האיתנים איך יפקודו  
 "גם העברים חוקים כל יכלון עשורו  
 "החושב היאור אל איתנו מיד נכר  
 "מוסדות תכל שבו תת פחם ויהי מים  
 "גם הצפרדעים למועד יבוא יפרתו :  
 היתיצב נכה לב נגד צרת נפש  
 אם לא ידע מלך אם כן דוברים אם אין  
 משור ומרוך לב נאותו התבלעה  
 א 10 לצה

לַצָּרָה יָד פָּרוּל נְחוּשׁ אֶצְבְּעוֹתֶיהָ  
 לֵב אֶבֶן פּוֹצֵצַת צוּרֵי נֶאֱדָה שׁוֹחֲקֶת  
 וְאֵת חֵיד לֵב אֶבֶן לֵב הַמֶּלֶךְ פּוֹרֶרָה  
 וַיֹּאמֶר אֶל חֲרָמוּמִיו דְּבַרְתֶּם גְּבוּהָ  
 , לֹא עַת הַבּוֹזֹת אֲנִשִּׁי מוֹפֶת וּבַחֲיִי קִצְתִּי  
 , אִם הִיכְלִי זֶה מְעוֹן לְשָׂרָצִים הָאֵלֶּה  
 „עַל מִטְתִּי יַעֲלוּ וּמִבִּישָׁרִי יִשְׁכְּעוּ  
 „מִזֶּה אוֹחִיל עוֹד בָּא מוֹעֵד כִּי אֶכְנַע  
 „אֶקְרָא לְזִקְנִים אֲמִרְתֶּם אֵלֵי יָבוֹאוּ  
 „אֶתְחַנֵּן אֲלֵיהֶם כִּי יִרְפְּאוּנִי הֵמָּה  
 „אֵל יי אֱלֹהֵיהֶם בְּעֵדִי יַעֲתִירוּ  
 , כִּי יִקַּל יָדוֹ אֹת אֶת עַמּוֹ אֲשַׁלַּח :

כְּאֶדָר בְּקִדְשׁ מִשְׁפִּיל גָּאִים מִי כְמוֹד  
 מִזֶּה חֲפִצַּת הוֹרִיעַם כִּי יֵשׁ אֵל מִפְּעַל  
 לוֹ הַמְּלוּכָה וּמִלְכוּתוֹ בְּכָל מִשְׁלָה  
 אַחֲרִית הַמַּחֲלָקוֹת הַזֹּאת עֲשֵׂתָהֶם הַצְּלִיחָה  
 לֵן אֲשֶׁר אָמַר אֵת יי לֹא יִדְעֵתִי  
 עֲתָה אֵל עֲבָדֵי יי יֹאמֶר חֲנוּנִי

אל



אֶל אֲדוֹנֵיכֶם יי בְּעֵדֵי הָעִתִּיד  
 אִם אֵת יי וּדְרָכָיו לֹא יָדַע בְּעַר  
 יָדַע כִּי יֵשׁ אֵל הַכֹּרֶעַנָה לוֹ כִּרְפֵי מֶלֶךְ :  
 שְׁלַח מֶלֶךְ אוֹיֵל לִקְרֹא אוֹתָם וַיָּבֹאוּ  
 וַיֹּאמֶר : אֲנִי כָל הַעִידוֹתֶם כִּי קָרָנִי  
 "מִפְּנֵי רַבָּה הָיִתָּה וְאֵת אֵת כְּחֵי הַכְּשִׁילָה  
 "אִם מִלְּפָנִים נֹאִיתִי עָתָה אֶתְחַנֵּנָה  
 "וּבֹאֵת אֲדַע כִּי אֶמְרֵי פִיכֶם אֶמְרוֹת אֱלֹהִים  
 "אִם כֹּאשֶׁר חָזַק וּפָלָא צוֹיִתֶם נִגָּף  
 "יַעַן לִשְׁמוֹעַ אֵת קוֹל יי מֵאֲנִיתִי  
 "בֶּן עֲתָה אִם מִפְּנֵי יי אֶכְנַע  
 "רַב בְּחֶכֶם לָתֵת מִרְפָּא וּלְהַסֵּר הַנֶּגַע  
 "מִה צוֹיִתֶם אֲשַׁמֵּעַ אֵת הָעָם אֲשֶׁלָּה  
 "אֶמֶת גַּם הַחֲרֻטִּים הָעֵלֹי הַצְּפֻרָּדֵי  
 "אֶךְ הַסֵּר הַנֶּגַע חֲדָל כֹּחַם אֵין מוֹשִׁיעַ  
 "גַּם אֶמְרוּ לָתֵת מִרְפָּא גַם מִכֶּם נִשְׁגָּבָה  
 "אֵין תִּקְוָה עַד כִּי אֵיתָנִים יִחְלִיפוּ כֹחַ  
 "בֹּאשֶׁר הַחֲלִיף הָיָאֹר אֵת כְּחוֹ וַיְהִי מִיָּם  
 "לֹא בֶן אֲנִי אֶמְרָתִי אוֹיֵל תִּרְפְּאוּנִי

עָתָה אִם רַב כְּחֶכֶם אֵל יי העתירו מִלְּפָנֶיךָ יְיָ

כִּי יִסֵּר הַצַּפְרָדִּים כִּיעָמִי וּמִמִּנִּי

אֲזִי אֲדַע מִי אֵתָם וּמִי הָאֵל תַּעֲבֹדוּ יְיָ יִשְׁרָאֵל

הַדּוֹדוֹ אִירָא גַם לִנְבִיאָיו כְּכֹד אֶתְנָה

וְיָדַע מִשָּׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת הַפֶּלֶךְ

אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי יוֹם בַּתְּנִין הַחֲרָדִיתִי

מִרָם אֲשָׁאֵל תֹּאמַר אֶת הָעַם אֲשֶׁלֶךְ

כִּי יֵצֵא מִבֵּית שְׁמִיעִי הַיּוֹם אֲזַנְנוּ

אִם עֵינֶיךָ רֹאאוּת כִּי אֲנִשִּׁי אֶמֶת נַחֲנוּ

לְמָה אֵל חֲרָטוֹמִי אֲרָצָה תִּמְשִׁילוֹנוּ

וּלְלִטְיָהֶם וּלְלַחֲמֵיֶהֶם תִּשְׁוֶה מַעֲשֵׂינוּ

רוּחַ אֵל דּוֹכַר בִּי מִה יַחֲפוּץ לִי יוֹדִיעַ

גַּם אֶחָדָן אֲחִי אִם עַל פִּי עוֹשֶׂה יַעֲלִיתִי

כִּי מִה יַעֲשֶׂה עַל פִּי יי אֲזַנְנוּ

אִם בְּנִמּוֹתוֹ מִטָּהוּ כָּאֵה הַצַּפְרָדִּים

לֹא חֲכָמָתוֹ אֵף לֹא חֲכָמָתִי זֹאת עֲשִׂיתָ

יְיָ הִיא עַל גְּאוֹתֶךָ הַתְּרוֹמָמָה

שֶׁת



"שֶׁת בִּשְׁמִים כִּי תִשָּׁם דִּבֶּר בְּאָרֶץ  
 "בְּאִשֶּׁר הַיּוֹם בָּצַר לָךְ מִשְׁפָּל קוֹלֶךָ  
 "וְהִתְקַרְאֲנִי לְבֹא בְעֵבִיר נְסִירָתִי  
 "הַגִּם בְּאִשֶּׁר חֲבוּתִיךָ אוֹכֵל רֶפָאָה  
 "כִּי נָקַל לִי וְאַתָּה אִם אֵל אֶל אֶקְרָא יַעֲנֵנִי  
 "אֲעֲתִיר בְּעֶדֶךָ אֲךָ הַיּוֹם לֹא יוֹשִׁיעֶךָ  
 "מִזֶּעַד תִּשָּׁם לִי עַל כֹּתִי אֲעֲתִיר בְּעֶדֶךָ  
 "הִתְפָּאֵר עָלַי כִּי בָנִיר צִוִּיתִנִּי  
 "אִם יָמִים רַבִּים תֹּאמַר אוֹ יוֹם אוֹ יוֹמִים  
 "רַגַע תִּבְחָר בֶּן כִּי כֹא הַצְפִּירָעִים יִסִּירוּ  
 "בְּמִדָּה מִכְּתִידָה מִעֲמֻדָּה מִעֲבָדֶיךָ  
 "בְּבִתִּים בַּל יִקְפֹּצוּ בָכֶם בַּל יִשְׁחִירוּ  
 "כִּי רַגַע בְּחֶרֶת בֹּי הַשּׁוֹרְצִים בְּאֶרֶץ  
 "יָמוּתוּ כְּלָמוֹ רַק בְּיָאוֹר תִּשְׁאַרְגָּה  
 "כִּי שֶׁקֶר וְדִבֶּר בָּזֶב בָּרוּ חֲרָטוּמֶיךָ  
 "לֵאמֹר הָאֵיתָנִים שָׁבוּ הִחְלִיפוּ כַחַ  
 "עַל בֶּן מֵאֵן יָד נִתְפָּא הַיָּאוֹר וַיְהִי מִיָּם  
 "גִּם הַצְפִּירָעִים מִן הָאֵיתָנִים יִכְרֹתוּ

לא

מוֹעֵד וְכוּ' עַד סוֹף הַתַּחֲמֵל, הוּא שֶׁ' הַמִּנּוֹחַ הַסָּמוּךְ זֶה, וְהַמִּשְׁכֵּל יִכּוֹן.

"לא בן הוא על פי אל באו ויצו יעבורו" ב  
 "על בן הצילך היום לא אָבָה אֱלֹהִים"  
 "כִּי יֹאמְרוּ בָּא מוֹעֵד סָר כֹּחַ הַצְפָּרְדֵּעַ"  
 "אֲבָל מוֹעֵד שָׁמַיִם אֵתָּה וְרָאָה מַה יִּקְרָה"  
 "כִּי עַד לֹא יִכְלָה הַצְפָּרְדֵּעִים בְּכֶם יִמְשֹׁלוּ"  
 "וְיִכְרְנֶעַ יִכְלָה הַמוֹעֵד יִכְלוּ גַם הַמָּה"  
 "אֲזַי תִּדַּע בְּדַבָּר מִי הַצְפָּרְדֵּעִים עוֹד אֵינִימוּ"  
 "כִּי לֹא הָאֵיתָנִים הַמִּיתוּם כִּי אִם אֲנִי"  
 "כַּאֲשֶׁר אֵל אֵל הָעֵתֶרֶתִי וּבְטוֹבוֹ עָנִי"  
 "כִּי אִם אִמְרַת לִשְׁנִינוּ בְּעַדִּי הָעֵתִירוּ"  
 "אֲחֵרֹן מַה הוּא גַם כִּי יִזְעַק לֹא יִצִּילְךָ"  
 "עָלִי הַתְּפָאֵר לִי אָמַר אֵל עֲבָדִי אֲתָה"  
 "גַּם לוֹ גַּם לָךְ לֵאלֹהִים יְיָ שְׁמִנִי"  
 "כַּאֲשֶׁר בְּדַבָּר כִּי הִרְעָה תִקְרַב אֵלֶיךָ"  
 "בֶּן אִם אֵל אֵל אֶתְחַנֵּן תִּרְחַק מֵאֲחֵלָה"  
 "אִם דְּבָרִי מִשָּׁה בְּפִתְחוֹת אֵל בְּטֶן מֶלֶךְ"  
 "כִּיכָה גִּנָּן עָרְבוּ לוֹ שְׁמִי שְׁמִחוּהוּ"  
 "כִּי הִנָּל מִצְרַתָּה נִפְשׁוּ שׁוֹאֲפֶת  
 וּבְעִינֵי



וַבַּעֲיִנָּי רַק זֹאת יָדַע כִּי תֹאכֶלֶת הַנֶּגַע  
 עַד לְכָלוֹת הַמִּזְעָר יֵשִׁים הוּא אֶל מִכְּתוֹ  
 בִּי לֹא מִדִּי דִּבְרוּ אֹתוֹ אָמַר הִנְנִי  
 זֹאת יָדַע בִּי לֹא יִנָּחֵם מֵאֲמָרִי כִּי־הוּ  
 גַם אִם יֹאמַר לוֹ קוֹם וְעֲשֵׂה לֹא אֲנִסְּךָ  
 מֹשֶׁה יַעֲנֶהוּ לֹא אוֹכֵל כִּי כֵן צִוִּיתִי  
 אֶל לְבֹ אָמַר אִם אֲנִי מוֹעֵד אֲשִׁימָה  
 אֲנִי אֲשָׁאֵל רַע אֶל נַפְשִׁי בְּמַעַט אֲבַחֲרָה  
 בַּעֲבוּר נְסוֹת אוֹתוֹ לֵילָה אֶחָד הִיְהוּ  
 בִּי לִוְלִי עַל אֲמָרִי כִּי־הוּ לְבֹ בְּטוֹחַ  
 יִירָא כֹן בִּין לֵילָה הַצִּפְרָדְעִים יִתְמוּ  
 כַּאֲשֶׁר מִי הִיאֹר פְּתָאוֹם אֶל אִיתָנָם שָׁבוּ  
 וַיֹּאמְרוּ עַל מָחָר בַּהֲיוֹת הַגַּע אֹר בִּקֶּר  
 וַיֹּאמְרוּ בְּדִכְרָה הַגַּע הַבֶּרֶת יְהִי  
 „בַּעֲבוּר תִּדְרַע בִּי אֵין בִּי אֱלֹהֵינוּ  
 „אֲשֶׁר יוֹכֵל כָּל וּלְכָל חַי רָצוֹן יִשְׁבִּיעַ  
 „בִּי הַגַּע הַבֶּרֶת הַצִּפְרָדְעִים יִסּוּרוּ  
 „מִמָּה מִבְּתִיָּה מִעֲמָה מִעֲבָדֶיהָ  
 „כָּל הַבָּאִים לְנִקְמוֹת נָקָם יַחֲדִיו יָמוּתוּ  
 וּלְתִי

וַיֹּאמֶר הַיְיָ בְּבוֹלֹתֶיךָ וְיָדְךָ וְיָמֶיךָ

בְּיָדְךָ תִּשְׁכַּנֶּנִּי׃

וַיֹּאמֶר הַיְיָ בְּיָדְךָ תִּשְׁכַּנֶּנִּי׃

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ אֵלַי חֲמֹלָה׃

וּבְתוֹם לִבִּי צִעַק אֵל יְיָ וַיֹּאמֶר

נִכְנַע לִבִּי פִּרְעָה נִכְעַת מִחֲדָר מַלְכוּתֶךָ׃

וּמֵאֵת עֲבָדֶיךָ בִּקֵּשׁ הַעֲמֵר אֵלֶיךָ׃

כִּי תִסָּר הַצַּרְדִּים וַיִּשְׁחַח אֶת עֲבָדֶיךָ׃

מִחֲדָר רִגְעֵי אֹרֶךְ בִּקְרֵי עֵת רִצּוֹן לֹא־שָׁמַתִּי׃

נָא הִקֵּם אֹמְרֵי כִי וַעֲשֵׂה רִגְעֵי דִּבְרָתִי׃

בַּעֲבוּר יַדְעֵי כִי אֲתָה אֵל וְאֵלֶיךָ׃

שָׁמַע אֱלֹהִים הִנֵּתוּ וַיִּקֶּם אֹמְרֵי יְיָ׃

כִּי לְמוֹעֵד אֲשֶׁר דִּבֶּר הַצַּרְדִּים מָתוּ׃

מִן הַחֲצֹרוֹת מִן הַשָּׂדוֹת וּמִכָּל בֵּית׃

גַּם יוֹם מִלֻּטְם אֱלֹהִים מָרַע הִרְאָם זַעַם׃

וּבְיוֹם יִשָּׁעַם כָּל לֵב דָּוִי כָּל חוּצוֹת אֲבָל׃

כִּי וּבִלְתִּי הַמִּשְׁחִיתִים חֲמִירִים צָבְרוּ׃

אִו אֶרֶץ אֲשֶׁר נִמְשָׁלַת לָזָן נִבְאָשָׁה׃

וַיֹּאמֶר יְיָ בְּיָדְךָ תִּשְׁכַּנֶּנִּי׃



כִּי בַמַּחֲלָקוֹת זֹאת אֲרָצִים וְיֹאדָרִים בְּאֶשׁוֹ  
 יַעַן קִצּוֹ מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמוֹם סָחָו  
 וּבִקְטָרֶת גֹּאֲוַת בְּשִׁבְרִים הִתְיַפּוּ  
 יָדְעוּ עֲתֹה כִּי גֹאֲוַת אָדָם תִּשְׁפִּילֵנוּ  
 וּבָקוּם אֵל יִבְאֵשׁ נִרְדָּם אֲשֶׁר נָתַן רִית  
 כִּי הוּא אֵל מִשְׁפִּיל גֹּאֲוִים וּשְׁפִילִים מִגְּבוּיָהּ :

אִם רָשָׁע רָאָה כִּי דִבְרֵי מִשָּׁה נֶאֱמָנוּ  
 וּבָרְנָע בִּקְשׁ הַצְּפֹרְדָּעִים תָּמוּ נִכְרָתוֹ  
 לֹא הִשְׁוֶה לוֹגִם הוּא לַעֲשׂוֹת כְּאֲשֶׁר הִבְטִיחַ  
 אֲבָל אֵל קִיָּאוֹ שָׁב חֲדָשׁ רַע דְּבַר אֲנוֹן  
 כִּי יוֹם מִצָּרָה נִחְלָץ לֵב צָר מִצָּא רֹחַ  
 מִחֲשָׁבוֹת הֶבֶל וְרַעוֹת רֹחַ לִמְקוֹמָם יָשְׁבוּ  
 אִם מִמּוֹסְרוֹת יָנוֹן לֵב רַע יִפְתָּח  
 מַעֲיֵנוֹת רָשָׁע מִמַּעַמְקֵי יִבּוּצוֹ חוּצָה  
 כְּשִׁבְלֵת מִיָּם תִּסְגֵּר בְּדִלְתָיִם  
 וּבִפְתוּחַ דִּלְתוֹתֶיהָ תִּשְׁטוֹף מִיָּמֶיהָ  
 גַּם פֶּרַעַה בְּרֹאוֹתוֹ הִרְוָחָה הִרְבָּה אֲנוֹן

כי

יא א י יי

כִּי מוֹשִׁיעֵיו מִצָּרָתוֹ כָּנְנוּ בִקְשׁוֹ  
 אֲשֶׁר כָּאֲמוֹנָתָם דִּבְרֵי פִּי וְאָמְנוּ  
 וַיִּשְׁלַח אֶת הָעַם בְּאֲשֶׁר הִבְטִיחַ לָמוֹ  
 אֲךְ לֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיְהִי בְמַתְעִיתָם  
 בְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יי אֵל כָּל לֵב יִדְרֹעַ :



כִּי מוֹשִׁיעֵיו מִצָּרָתוֹ כָּנְנוּ בִקְשׁוֹ  
 אֲשֶׁר כָּאֲמוֹנָתָם דִּבְרֵי פִּי וְאָמְנוּ  
 וַיִּשְׁלַח אֶת הָעַם בְּאֲשֶׁר הִבְטִיחַ לָמוֹ  
 אֲךְ לֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיְהִי בְמַתְעִיתָם  
 בְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יי אֵל כָּל לֵב יִדְרֹעַ :





# ה ש י ר ה ע ש י ר ה

צוֹר יַצַּר רוּחַ אָדָם וַיְבַנְנֵהוּ  
בְרִמּוֹת אֱלֹהִים וּבְצִלְמוֹ כִּוְנָהוּ  
וּלְמוֹשֶׁל שְׁמוֹ בְּאֶרֶץ מִתְחַת  
בְּעִבּוֹר יַפְעַל צֶדֶק מִשְׁרִים יַעֲשֶׂה  
מִבְּשָׁרוֹ יַעֲבִיר רֹעַ מִלְכּוֹ בַּעֲשֵׂה  
נַפְשׁוֹ מִשְׁאֹל יַעֲלֶה וּמִרְאֹת שַׁחַת

כִּי נִשְׁמַת הָאָדָם בְּכֹל מוֹשְׁלָת  
כֹּחַ רַב יִצּוֹק בָּהּ דְּהִיּוֹת פּוֹעֵלָת  
בְּאַיִשָּׁה תַּחֲפוּיִן אִם חָטִיב אִם הִרְעַ  
זֶה כְּמִלְאָה אֱלֹהִים מְלֵא הַעֲת  
זֶה חֶסֶד לֵב מְכִין אֵזֶן שׁוֹמַעַת  
זֶה אוֹהֵב חֲבֵמָה זֶה מוֹסֵר פִּירֵעַ :

אֵךְ הוּי חֲשׂוֹכִים אֵל דְּרַבּוֹ עֲזָבוּ  
גִבֹר יֵצֵר לָבָם דִּקְרַע חֲשָׁבוּ  
כָּל הַיּוֹם לַעֲשׂוֹת טוֹר כָּל הַיּוֹם פָּרִץ  
אֵל רוּחַ הַבְּהֵמָה רוּחַם גִּמְשָׁלַת  
לַעֲלוֹת מַעֲלָה נִבְרָאת לַהֲיוֹת מִשְׁפָּלַת  
הִיא יִנְרֶדֶת מִטָּה שָׁחָה לְאָרֶץ

לְכוֹד בְּלִבָּר זֶה מִי עוֹר יִנְרֶנּוּ  
אֵל נֶאֱדָר בְּקִדְשׁ אֵיךְ יִדְעֶנּוּ  
אִישׁ חֲשָׁפִיל לָבוּ מִלֵּב בְּחִמּוֹת יַעַר  
כִּי טוֹב הַלֵּךְ נֶפֶשׁ מִמֵּרָאָה עֵין  
כִּי חֲבֵמָה תִּגִּיל לֵב רַב מִגִּיל יֵין  
לֹא יָבִין אוֹהֵב רַע לֹא יִרַע בַּעַר

הַכְּמָהֶם עַל שְׂדֵי יִתְעַנְּנוּ  
הֲלֹא מִזְכֵּר קִדְשׁוֹ יִתְמוֹנְגּוּ  
מִשְׁמַע מִהַלְלֵיו לָבָם גִּזַּע  
כִּי יוֹדְעֵיו אֵל הַשָּׁלוֹם לוֹ יִקְרָאוּ  
כִּי עֵנִל וּפִתְלָתוֹל לֹא בּוֹ גִּמְצָאוּ  
וְנִתְיֹבוֹת הַשָּׁלוֹם תּוֹעֲבוֹת פּוֹשְׁעֵי :



כִּי בַמַּסְלֹת הָרָשָׁעִים שׁוֹר וְשָׂבֵר  
יְגִילוּ לַעֲשׂוֹת רָע וּלְעֲנֹת גָּבֵר  
לָמוֹ הַשֹּׁבֵל הַיָּטֵב צָרָה וּפְנִיקָה  
אוֹהֵב צָדֵק וְשֹׁנֵאֵי טוֹבִים יִרְדּוּ  
עַל עֲנוֹי אֶרֶץ שֵׁית חָמֶס יַעֲטוּ  
נִאֲוָתָם תִּתֵּן דֵּת רַשְׁעָתָם חָקָה :

וּבְאַחֲרֵיהֶם יְגִילוּ הַמְּזֻמָּה  
כִּי מֵה אַחֲרִית פּוֹשְׁעִים חֵלָא נִכְרְתָה  
כִּי אֱלֹהִים שׁוֹפֵט וְיָמִי בְמֵהוּ  
וּבְשִׁלְחוֹ עֲלֵיהֶם רָעַב אוֹ חֶרֶב  
וַיֵּצֵאוּ לָהֶם דָּבָר אוֹ שׁוֹכְנֵי עָרֵב  
כִּי בְמֵה נִחְשְׁבוּ לוֹ אָפָס וְתִהְיוּ :

יוֹם מִחְנֻתָיו בַּגְּבוּרִים יִרְוּ  
וּמִפֶּחַד חִילוֹ אוֹיְבָיו יִפּוּצוּ  
כִּי גְדוֹל חֵיל עֲלִיוֹן עֲצוּם מִחֲנִיָּהוּ  
הַמָּה רָאוּ כִי מִלֵּט בָּל יוֹכְלוּ  
כִּי מִיַּד חֲזָקָה מֵהֶם יִמְלוּ  
וּבְאִיז מִכִּין הוֹר אֵל וַחֲדָר מַעֲשָׂהוּ :

אִז מְלֹא אֱלֹהִים עֹזר בְּקִשְׁתּוֹ  
עֲצָבִים מְכַאֲבִים דּוֹר דּוֹר הִדְרִישׁוּ  
וּכְמִסְפָּר גְּבוּעוֹתָם מִסְפָּר צוּרֵימוֹ  
בְּחָרוּ לְאֱלֹהֵיהֶם שׁוֹר אוֹכֵל עֵשֶׂב  
עֲגָלִים יִשְׁקִיזוּ גַם עוֹ גַם כְּשֶׁב  
לְכַפּוֹפֵי עֵינַיִם נִשְׁאוּ עֵינֵימוֹ :

וּלְחַיּוֹת רְעוֹת בְּבָדוֹ רִשְׁעֵי אֶרֶץ  
וּלְזוֹחְלֵי עֶפֶר כָּל רֶמֶשׂ כָּל שָׂרָץ  
הוּא לֵב רַע פֶּחַ יָקוּשׁ לְאָדָם שֶׁתָּה  
יִשְׁתַּחֲוֶה לַפֶּסֶל הוּא חֲבִינָהוּ  
וּלְהִיתוֹ אֶרֶץ בָּם אֵל הַמִּשְׁוִלְהוּ  
נִכְבֵּד אוֹמֵר אֵל נִקְלָה אֵלֵי אֶתָּה :

כְּעֲלִילוֹת נִשְׁחָתוֹת אֲשֶׁר חִבְדוּ  
בְּחָרוּ לָהֶם צוּרִים אֲשֶׁר בְּבָדוּ  
חַיּוֹת אֵין דַּעַת בָּם וּמִפִּיקוּ שֶׁכֶּר  
כִּי מִיִּשְׁחִיתִים אֱלֹהִים חֲלָא חֲשָׁבוּ  
אֶת כָּל אֲהָב יִצְרָם אֱלֹהִים יֶאֱחָבוּ  
אֱלֹהִים דְּרַבִּי אֱלֹהִים בָּם יִלְךְ גִּבּוֹר :

בשאת



בְּשֵׁאֲמֵ נַפְשׁ עוֹשִׁים וּבַעֲוֹת מִצַּח  
 אֲבִירֹת חֵימָה מִרְמָה וְרִצָּח  
 רוֹדְפִים וְזֹמָה וְרָעַם בְּאֵשׁ יִשְׁרֹפוּ  
 כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּת בָּם וְדוּ  
 אָמְרוּ מִמַּעֲשֵׂה אֱלִים בֶּן לְמָדוּ  
 מִפִּי כְהִנִּי אֲנִי יִשְׁכַּר יִרְדּוּפוּ

הַעֲבֵרֵת אֶל וַחֲרוֹנוֹ יִתְאַפְּקוּ  
 מִנְדוּף וְדִים עַל צֶדֶק שֶׁן חָרְקוּ  
 מִשְׁפָּט מִשְׁחָק לְמוֹ יִשְׂרָאֵל עֵינָיו  
 לֹא כִי קָנָא אֶל בּוֹדִים אֲהָבוּ  
 כִּי הֵם וְאֵלֵיהֶם לוֹ רִיק נִחְשְׁבוּ  
 הָאוֹתוֹ הַכְּעִיסוּ לָהֶם שִׁחַתוּ

אֲךָ אֶל נַפְשׁ אֲהָב כִּי הוּא עֲשֵׂה  
 וַיִּקְנָא לָהּ מֵאִישׁ מִשְׁחִית פְּנֵיהָ  
 נֶפֶשׁ עוֹבֵד אֱלִיל דְּמָתָה לְהַבֵּל  
 כִּי אַחֲרִית כָּל רַע וְאֵת חוֹתָם כָּל בְּשַׁע  
 לוֹלִי מִחֲשֹׁבוֹת לְכוּ רַק רַע רַק רָשָׁע  
 לֹא שֵׁם נִפְשׁוֹ בְּבוֹר תִּגְלוּ בְּכָבֵל

וְאֵת

זאת היתה עון חם חמאת מצרים  
וען לא עשיו תחת השמים

בתועבות החמיו בם הארץ  
על בן מפל נפש חיה שפלו  
ובמחמורות כל יקומו נפלו  
כי כפרו לפחמות כרעו לשרין :

מפפלאות ביאור הראה פעמים  
אל עורי לב הממששים בצחרים  
כי לוי המלוכה בלעדו אין  
אכן באפלתם אור לא הכירו  
ובתבנית כל חיה כבוד המירו  
עוד אל אלילים אלקים נשאו עין :

אז שמת מופת מקצרי דגלים  
מפניהם נעו אלילי מצרים  
כי מלט נפשם מבוז כל ימלו  
ולבעבות אל תתן כבוד לשמה  
שמת אליהם לכלי ועמה  
בפקודתה נבזים מהם שכלו



צור ! סתום חֲכָמָתְךָ לִי הוֹדִיעַ  
 וּבִשְׂרִיר אֲשִׁירָה לָךְ לְכָל אֲשָׁמִיעַ  
 צִדְקַת נִקְמָתְךָ יוֹשֵׁר וְעֹמֵד  
 אִם מְדוּרוֹת רַבּוֹת חַיּוֹן סִתְמָתְךָ  
 וּבְחוֹתֶם צַר מַעֲיֵן חֲכָמָה חֲתָמָתְךָ  
 יָדַעְתִּי אֵל כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ :

\*

\*

\*

הִנֵּה מַכּוֹת הַמַּחְלָקוֹת הָרִאשׁוֹנָה תָּמוּ  
 גִּצְיוֹת פֶּרֶעַח וְדוֹן לְבוֹ הַכְּנִיעוּ  
 מִכְּבֹד צָרָה וּמֵאִימַת הַמּוֹשְׁלָחַת :  
 וּבִנְעֵז מִפֶּחַד לֵב לֹא מֵאַהֲבַת צֶדֶק  
 הִתְחַנֵּן אֵל אֲנָשֵׁי קֹדֶשׁ כִּי יוֹשִׁיעוּהוּ  
 כְּאִשֵּׁר רוּחַ לוֹ חָלַל רָשָׁע דְּבָרֵי פִיהוּ  
 כִּי לֹא שָׁלַח אֶת יִשְׂרָאֵל כְּאִשֵּׁר הַבְּטִיחַ  
 אֲזַדְבֵּר צִוֵּר יִשְׂרָאֵל אֵל מִשָּׁה וַיֹּאמֶר :  
 הִנֵּה י ב א 12

הַנֵּה זֶה הַסִּפּוּר הַזֶּה וְהַחֲזִיל מִן הַחֲמִיר ה' אֵל מִסֵּה וְגו' נִסֵּה אֵל חֲסִיד  
 וְהָיָה אֵל עֹפֵר הַלֵּב וְגו' (פְּסוּקֵי ח' פֶּסוּק "כ) עַל וַיֹּאמֶר ה' אֵל חֲסִיד וְאֵל  
 חֲסִיד קָמוּ לִבֵּם מֵאֵל חֲסִידֵם מִיָּד כִּנְשָׁן (שֶׁט ט' פֶּסוּק ח')

"הִנֵּה אֵת הַנְּעוּבוֹת הָעָרֶל הַזֶּה רֵאִיתִי  
 "מִזֶּכֶת שְׁמִמִּי יָד נְשַׁלַּחְתִּי חֶכֶד עֲשִׂיתִי  
 "כָּל זֹאת רָאָה וְגַם אָדוֹן לֹא לֹא לְמִדּוּהוּ  
 "לֹא מִיָּדִי וְזֹאת לֹא אֵת לְבֹ הַכְּבֹדִתִּי  
 "אֶנְלִתוּ עֲשִׂתָהּ זֹאת רִשְׁעָתוֹ לֹא הוֹשִׁיעָה  
 "לֵב הוֹתֵל בּוֹ רֹעָה אֶפֶר נִשְׁחַת מִרְאֵהוּ  
 "לֹא יִטִּיב עוֹד קִנִּי אֹר לֹא עוֹד בּוֹ יִהְיוּ  
 "עַל בֶּן חֲצִי מוֹת אֶל לְבֹ אֲשַׁלַּח  
 "וְגִמְלוֹת פְּעוֹנֹתָיו עַל רֹאשׁוֹ תִּבְאֶנָּה  
 "לֹא בְּעֵבֹר מִדְּרָכֹ הָרָעָה אֲשִׁיבֵנו  
 "כִּי אִם לְנִקְוִים נָקָם לְמִשְׁנָאֵי אֲשַׁלֶּמָּה  
 "כִּי יַעֲנֶה בּוֹ כִּי נִבְּל הוּא אִישׁ מָלֵא אָוֶן  
 "כִּי כְּאִשֶּׁר הִצְפִּירָדַע גִּאֲוָתוֹ הִשְׁפִּילָה  
 "תַּחַת פְּחָשׁוֹ בִּי בִקֵּשׁ כִּי אֵלֵי תַעֲתִירוּ  
 "בֶּן פִּמְגֻפּוֹת תִּבְאֶנָּה כִּי יִרְשִׁיעֵנו  
 "יּוֹם אֵיד יוֹדָה עַל פִּשְׁעוֹ אֶנְלִתוֹ וְבִיעַ  
 "וְגִמְלוֹתָיו בָּכֶם כְּנִי יִחְדְּרוּ  
 "כִּי עַד תּוֹם מִשְׁפָּטִי אֵת עַמִּי לֹא יִשְׁלַח  
 "שְׁלוֹמֵת עוֹשִׂקִים עֵינֵי עֹשִׂקִים תִּרְאֶנָּה



"כִּי לָלֶכֶת בְּשִׁירֹת לְבֹ אֲנִיחֶנּוּ  
 "וּבְיוֹם הַתְּכַבֵּד נִגְעוּ יֶאֱכֹל שֶׁלֶחֶם מִפֶּחֶר  
 "אֲנִי אֶקְשֶׁה אֶת לְבֹ בְּאִשֶּׁר לֶךְ דִּבַּרְתִּי :

"עֲתָה בְּגִבּוֹר אֵצֶא עַל צִרֵי אֲרִיעַ  
 "וּבְכֹבֶדִי עַל אֶרֶץ תְּלֹאבוֹת זוֹ אוֹרִיעַ  
 "מִפְּנֵי יִגְעוּ כָּל אֱלִילֵי מִצְרַיִם  
 "כִּי אֵין אֱלֹהִים מִבִּלְעָדִי אֶלְמָדִמוּ  
 "אֵת תַּעֲבוֹתֵיהֶם הוֹדִיעַם בְּעִבּוֹר יְבוֹשׁוּ  
 "כִּי לַחֲיוֹת יִשְׁתַּחֲוּוּ לִבְהֵמוֹת יַעֲבֹדוּ  
 "לְרֶמֶשׂ וּלְזִחְלִי עָפָר קָמַר יִקְטִירוּ :  
 "וּבְפִי בִרְעָה אֶל תְּהַדֵּר מִי הוּא הוֹדִיעֵהוּ  
 "כִּי סָבֵל הוּא רִיק מִתְבִּינָה נִבְעֵר מִדַּעַת  
 "וּבְמַעֲלָלָיו אֲשִׁיב לוֹ בְּזוֹי אֲשִׁימֶנּוּ :  
 "אִם אֲוֹן יַעֲנֶה הַכִּלִּי שׂוֹא יַעֲד פִּיהוּ  
 "הַגְדֹּלוֹת בָּרוּ עַל צִוִּים חָסִיו בָּמוֹ  
 "אֶל תִּתְחַרֵּשׁ לוֹ אֶתָּה וּבְמוֹפֶת תִּכְרִיעֵהוּ  
 "מִי הוּא וּמִי אֱלֹהֵיו הַמוֹפֶת יוֹרֵנוּ :

יב ב 2 12 כי

כִּי תֹאמַר אֶל אֶחָדָן קוּם וְנִבֵּה אֶת מִטְדִּי  
וְלֹעִינִי זָדִים הֵךְ בּוֹ אֶת עֵפֶר הָאָרֶץ  
וְלִבְנִים יִהְיֶה עֵפֶר כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם :

**מֶה גָדְלוֹ מַעֲשֵׂה אֵל מִחֲשֻׁבוֹתָיו מֶה עֲמָקוֹ**

מִי מוֹכִיחַ בְּמוֹהוּ מִי מוֹרָה בְּמוֹהוּ

יַעַן הַמַּחְלָקוֹת הַשְּׁנִיָּה הַזֹּאת תּוֹרְמוֹ

כִּי כָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים הֶבֶל וְתֵהוּ

בֹּא מוֹפֶת זֶה טָרֵם יָד אֱלֹהֵי תַכְמוֹ

בַּחֲרוֹנוֹ דִּבֶּר אֱלִימוֹ "פּוֹשְׁעִים לְמִדּוֹ

"אָדָם אַתָּם לְכַבֹּדִי אֶתְכֶם בְּרֹאשִׁי

"בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים אֶתְכֶם בָּאָרֶץ עֲשִׂיתִי

יִהְיֶה אַתָּם לְבַחֲמוֹת וּלְחֵיוֹת וּלְכָל רֶמֶשׂ

"תִּתְּנוּ כְבוֹד אֹתָם תִּירְאוּ אֹתָם תַּעֲבֹדוּ :

"לְמָה תוֹצֵא אֶרֶץ נַפֶּשׁ חַיָּה צוּרִית ?

"פְּעֻבּוֹר לְהַיּוֹת עֲבָדִים אַתָּם תִּרְדּוּ בָמוֹ

"עַל סוּסִים תִּרְכְּבוּ עַל חֲמֹרִים תַּעֲמוֹסוּ

"וּבִשֹּׁר הַמִּקְנֵה תֹאכְלוּ כֶּם תִּתְעַדְּנוּ

לְמוֹה



"לָמָּה אֶת כָּל אֱלֹהִי תַחַת רִגְלֵכֶם שִׁתִּי  
 "וּבְמַעֲשֵׂה יָדַי יַעַן כֹּה אֶתְכֶם חֲמָשְׁלָתִי ?  
 "בַּעֲבוּר הַדְּעוּנִי וּלְבַעֲבוּר תִּירְאוּנִי  
 "בַּעֲבוּר תַּעֲשׂוּ מִשְׁפָּט חֶסֶד וְאַמֶּת תִּשְׁמְרוּ :  
 "עֲתָה חֲגִידוּ הֲגַם אַתֶּם בָּם תִּמְשֹׁלוּ ?  
 "חֲלֹא אֲנֹשִׁי מִשְׁחִית אַתֶּם שׁוֹכְחֵי אֱלֹהִים  
 "אֲרִיצִיכֶם שַׁחַתֶּם כָּלָה חֲמָס מְלָאָה  
 "מִשְׁפָּט סָג אַחֹר וּצְדָקָה כָּרְחוּב כְּשָׁלַח  
 "דַּעַת אֱלֹהִים אִין בָּהּ אִין אַמֶּת אִין חֶסֶד :  
 "הִרְפִּיתֶם תּוֹעֵבוֹת מִשְׁחִית נַפְשׁוֹ יַעֲשֹׂמוּ :  
 "הִיבְצֵר מָקָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל תּוֹזָמוֹ ?  
 "אִם אֵל תִּכְלִית רַע בְּאַתֶּם אִם אֱלֹמִים תִּירְאוּ  
 "לַחַיִּוֹת לִבְהֵמוֹת וּלְכָל רֶמֶשׂ תַּעֲבוּרוּ :  
 "אִוֶּה אֵל כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַיּוֹרֶדֶת מִמָּה  
 "תִּבְרְעוּ אַתֶּם גִּשְׁמַת חַיִּים בְּכֶם נִפְחָתִי :  
 "בַּעֲשׂוֹתְכֶם בְּאֱלֹהִי נִבְזִים אַתֶּם מִרֶמֶשׂ  
 "הַלְנִבְזִים בְּמוֹכֶם טוֹבֵי תוֹצִיא הָאָרֶץ ?  
 "אִם נִקְלִים בְּמוֹכֶם עַל סוּסִים תִּרְכְּבוּ  
 "מַעֲזֹר הַחַיָּה אֲדֶרֶת שַׁעַר תִּלְבְּשׁוּ

„חֲלַב חֶמְטָה תֹאכְלוּ בָקָר וְצֹאֵן תִּהְיוּנוּ  
 „וּבְכַבְּהֶמוֹת שָׂרֵי תִרְדּוּ וּבְכָל חֵיתוֹ יַעַר ?  
 „הֶמָּה יִרְדּוּ בָכֶם נִקְלִים מֵחֶם יֹאכְלוּ  
 „גַּם אֲנִיזֹר צֹאן מִמְּכֻלָּה וּבָקָר מִרְפֶּת :  
 „אֲךְ טָרֶם אֲשַׁלַּח יָד אֶל־מִדְּכֶם דָּעַת  
 „כִּי עַל אֲדֻמָּתְכֶם בָּעוֹן הָיוּשְׁבִים עָלֶיהָ  
 „תֹּצִיא כְּנִים צִוִּיתִי מוֹפֶת בּוֹי שְׁמַתִּיהוּ  
 „עַל אָדָם יַעֲלוּ עִם וּמֶלֶךְ לֹא יִהְדְּרוּ  
 „שְׁמֹלֶת נִבְּדִים חֲלוּבֵשִׁים אֲמוֹן מִצָּרִים  
 „בְּשִׁמְלָה עַל גּוֹ נוֹרֵד לֶלֶחֶם יִשִּׁימוּ :  
 „עַל הַבְּהֶמָּה יַעֲלוּ עַל אֵלִיל וּמִבְּבִדְהוּ  
 „בְּעֵבֹר הַתַּעֲלֵל בָּכֶם בְּעֵבֹר שִׁמְכֶם סָחִי“ :

כְּאֲשֶׁר הַמוֹפֶת הָזֶה מוֹצֵאוֹ מֵאֶרֶץ  
 בֵּן מִפּוֹת הַמַּחֲלָקוֹת הַזֹּאת מִשֵּׁם תְּבִאָה  
 כִּי עָרוֹב גַּם דָּבָר עַל הָאֶרֶץ הַשְּׁחִיתָ :

כְּאֲשֶׁר שָׂרֵי אֱלֹהִים מוֹפֶת זֶה שָׁמְעוּ  
 וּבַהֲדַר־תִּקְדֹּשׁ קִנְאֵת יְיָ חָגְרוּ

אל



אֶל אֲרֻמוֹן מוֹשֵׁל רָשָׁע לִלְכֹּת מִהָרֹּץ  
 וּכְבוֹאֵם אֶל הַיִּבְלֹו אִו דְּבַר הַחֲלוֹ :  
 „מוֹשֵׁל עִם ׀ הַטּוֹב לָהּ כִּי תִבְטִיחַ עַל שִׁקָּר  
 „אָמַרְתָּ אֲשַׁמְעָה אֶת הָעַם אֲשַׁלְחָה  
 „אִם אֶל אֵל תִּשָּׂא כִפִּי־ אִם תִּרְפָּאֲנִי  
 „הִנֵּה רַפְּאֲתֶיךָ מְדוּעַ כִּי הִתְלַחַת :  
 „מִמֶּה־פִּכַח הַיָּאוֹר מִשְׁחִיתֹת הַצִּפְרָדֵּעַ  
 „רְאוּ עֵינֶיךָ כִּי יָד ׀׀ רוֹמְמָה  
 „וּלְהַמְרוֹת בְּדָבָרְךָ עוֹד יִקְחָה לָּכֶךָ  
 „עֲתָה הִגַּד נָא לִי עַל מָה אָתָּה בּוֹטֵחַ  
 „אִם עַל גְּלוּלִיָּה אֵלֶּה עַל עֲצָבִיָּה  
 „אֲכֹן שִׁקָּר נִסְכָּם מִהִבֵּל הֵם גַּם יַחַד  
 „לֹא יוֹעִידוּ לֹא יַצִּילוּ כִּי תִהְיֶה הַמָּה :

דְּבַרְךָ מִשֶּׁה יִרְדּוּ חֲדָרֵי בְּטָנוֹ וַיַּעַן  
 „הַמַּעֲט מִמֶּךָ כִּי הִקְיִלְוֹתָ אֶת מַלְכֶךָ  
 „תִּקַּל גַּם אֵילֵי אֶרֶצִּי תִחַרְרָה מְעוֹיָנוֹ  
 „וּמִדּוֹר דּוֹר שֵׁם עָשׂוֹ אֱלֹהֵי מִצְרַיִם  
 „גַּם הַגְּבוּרִים מְעוֹלָם מִפְּנֵיהֶם חֲתוּ

”לֹא תִדַּע פֶּחֶם וּכְחַם מַעֲשֵׂיהֶם מִקֶּדֶם  
וּדְבַר עֲלֵיהֶם רָע לִבָּהּ כֹּל יִמְלֹאָהּ  
”כִּי אִם אֶל־הִידֵּה רַב פֶּחַח כַּאֲשֶׁר תִּרְאֶינָה  
”גַּם הִמָּה כִּי יָקִימוּ מִדֹּד יַעֲזֹרוּנִי  
”לָךְ וּשְׂאֵל כְּהֵנִי וּדְרוֹשׁ יוֹדְעֵי דַעַת  
”הִמָּה יוֹרוּךְ וּמַעֲשֵׂיהֶם לָךְ יַעֲזֹרוּ” :

לֹא אַחֲרֵי מִשָּׁה מַעֲנֹת קִשּׁוֹת אֶל אִישׁ פֶּעַר  
”חֲכָמִיף עִם כְּהֵנִיף הִמָּה עוֹבְרִיף  
”שֹׁקֵר וּדְבַר כָּזָב לְמִדּוֹם אֲבוֹתָם לְמִדּוֹף  
”לַעֲבוֹד אֶת הַחַיִּוֹת וּלְהַשְׁתַּחֲוֹת לְרִמָּשׁ  
”תּוֹרוֹת כֹּאֲלֶה מִמִּקּוֹר מִשְׁחַת יִצְאֻ  
”וְכִי יִבְחַר בָּם אֲנִשִּׁי מִשְׁחִית פּוֹעֵלִי אֲנִי  
”כִּי יִי הוּא הָאֱלֹהִים הוּא מוֹשֵׁל בָּנוּ  
”בִּלְעָדוֹ אֵין אֵל כֹּל אֱלִילֵי הַטִּיִּם אָפֶס :  
”לְמַח אֶת־בִּלְאִי כִּי לֹא תִדַּע אֵל מִמַּעַל  
”הִבֵּט אֵל שָׁמַיִשׁ לֹא יוֹכֵל עוֹר עֵינַיִם  
”גַּם עוֹר לֵב לֹא יִדַּע שֵׁם אֵל כּוֹנֵן הַשָּׁמַיִשׁ  
”עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט אוֹהֵב חֶסֶד הוּא יִדְעֵנוּ



„אך מודיע לשאל כדמיון תשלחני :  
 „קום אתה ושאל לרתת לך מופת צווי  
 „לראות אם אמת דברתי אם אכריעה  
 „וזאת לא חפצתי ירא אתה פן אעשנו  
 „אך את לא שאלת אעשה כי בן צויתי  
 „בעבור תראה מי הם האלהים לך עשית  
 „נקלים הם ומבדילים פמחהם יקלו  
 „באשר תראה בשתם תראה גם בשתה  
 „חרפת אליה תחיה גם חרפתה :  
 „אחרון אחי הבן לך וגמטה את מטה  
 „הך בו את עפר ארץ הזאת המרשעת  
 „ולמנים יהיה כל עפר ארץ מצרים :  
 „באשר נטה אחרון את ידו עם מטהו  
 „ובמצות משה הטה את עפר הארץ  
 „ותהי הפגם באדם כעם במלך  
 „ותהי גם בבחמה בחיה ובחמש  
 „כל עפר הארץ פנים כל מדרג רגל :  
 פתאום לכוש ארגמן נמאס אל רואהו  
 כל יג א יז כל

כָּל לֹבֵשֵׁי שֵׁשׁ שָׂרְיוֹ וְעַבְדָּיו לוֹ נִמְאָסוּ  
 עַל שְׂמֹלוֹתָם עַל עֹרֵם הַכִּנִּים רָמְשׁוֹ  
 מִרָמָס רַגְלֵיהֶם כְּגִים כָּל רֹצֶפֶת הַחֹדֶר :  
 גַּם שׁוֹמְרֵי תוֹעֲבוֹתֵיהֶם בָּאוּ וַיִּבְשְׁרוּ  
 "כִּי עַל הַגִּלּוּלִים כְּגִים לֹא יִסְכְּרוּ  
 "כִּי הַחַיִּית וּבִהְמוֹת בְּקִירוֹת יִגְרוּרוּ  
 "לֹא יִדְעֵנוּ כְּגִים אֱלֹה מֵאֵין בָּאוּ  
 "וַיִּמֵּי הֵם אֱלֹה הַשּׁוֹלְחִים יָד בְּאַלְהֵינוּ  
 "כִּי הָאֱמִין לְשִׁמּוּעָה בִּי אֱלֹהֵי מִצְרַיִם  
 "מִבִּשְׁתַּת הַזֶּה מִלֵּט נִפְשָׁם כֹּל יִכּוּלוּ ?  
 שָׁמַע הַמֶּלֶךְ וַיִּבּוֹשׁ שָׂרְיוֹ נִחָפְרוּ  
 אֲזַ אֵל הַחֶרְטוּמִּים שָׁם אֶת פָּנָיו וַיֹּאמֶר  
 "מַה נֹּרָא מוֹפֶת זֶה הַבּוֹאֵת יַעֲשֶׂה גִבּוֹר ?  
 "הוֹצִיא מִעֵבֶר הָאָרֶץ כְּגִים לֹא יִמְנוּ  
 "עֲפֹרוֹת תִּבְלֵ מֵאֵן רָמִשׁ זֶה לֹא הוֹצִיָּאָה :  
 "וַיִּכְבֵּד הַבּוֹזִים הָאֱלֹה יִחַפֵּיר עוֹזֵינוּ  
 "כִּי יִבִּין זֹאת פֶּה חֲכָמָתִי הַתְּבַלְעָה :  
 הַיֵּטֵב הָרַח לַחֶרְטוּמִּים מֵאֹמֶר הַמֶּלֶךְ

כִּי



"כִּי נִשְׂא אֶת הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה מִעֵלָּה מִעֵלָּה  
 "חָרְקוּ שְׁנֵיהֶם וּבִגְבֹהָ לָפָם עֲנוּהוּ  
 "עַל צֵאת הַכִּנִּים אֵל יִתְפַּלֵּא אֲדוֹנֵינוּ  
 "כִּי הוֹצִיאָם מִן הָעֶפֶר גַּם בָּנוּ כֵּן :  
 "בְּפַעֲמֵים שְׁלֹשׁ דָּמּוּ לַעֲשׂוֹת גַּם הַפֶּעַם  
 "וּבַעֲבוּר הוֹצִיאָם בְּשִׁפּוֹ בָלָט וּבִלְחָט  
 וּלְהוֹצִיא אוֹתָם מִן הָאָרֶץ לֹא יָכוּלוּ  
 כִּי לֹא הֵנִיחָם אֵל הַתְּנָאוֹת עוֹד בְּשִׁקָּר  
 תּוֹעִי לֵב אֱלֹה אֲשֶׁר בְּצַפְרֵדַעִים נִבְלָמוּ  
 יוֹם שָׁבַח יְדָם אַחֲוֹר לְרַפּוֹא אֶת חַגְגֵּנוּ  
 תַּחַת כִּי יִפְנְעוּ הָרִם רֹאשׁ יִסְכּוּ  
 וַיֵּרָא אֵל כִּי גַם מִהִבְלֵיהֶם יִבוֹשׁוּ  
 עֵצִים יָדָם יִחַדְּל כֹּהֵם יִבֹּשׁ כְּחָרָם :  
 גַּם כֹּה הַמִּזְבֵּחַ לְחִפּוּר אֱלֹהֵי מִצְרַיִם  
 וְלִשְׁם קִדְשׁוֹ קָנָא אֵל אֲשֶׁר צָרָיו נִאֲצוּ  
 עַל בֶּן לֹא אָבָה יי כִּי פִיעֲלֵי אֶזְרוּ  
 יַעֲשׂוּ מִזְבֵּחַ לַתְּעוֹת כֹּה לֵב הָעָם וּמִלֵּךְ  
 כִּי יי אוֹהֵב אָדָם וּמִלְּמִדוֹ דַּעַת  
 רוֹנְנִים יוֹדִיעַ לָקַח תּוֹעִי רוּחַ בִּינָה :

בְּרֵאוֹת הַחַרְטוּמִּים כִּי מַפְעֵלָם נִבְלְמוּ  
 כִּי מַעֲשֵׂיהֶם תְּרַאשׁוּנִים הִבִּיא הַנִּנֵּעַ  
 פֶּאֶשֶׁר חִפֵּץ הָאֱלֹהִים נִם זֹאת לֹא יִכְלוּ  
 לֹא יִסְפוּ עוֹד תְּרִים רֹאשׁ חֲכָמָתָם אֲבָדָה  
 לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה נִבְלָאוֹת בַּל עוֹד תִּתְאַמְרוּ  
 נִם מֵאֵן לֹא שָׁלַח עוֹד אַחֲרֵיהֶם הַמֶּלֶךְ  
 יָדַע כִּי מַעֲשֵׂיהֶם רִישׁ מַעֲשֵׂה אֱנוֹשׁ הִכָּה  
 יָדַע כִּי מַעֲשֵׂה מִשָּׁה מִדַּעַת נִשְׁגְּבוּ  
 כִּי נִם עֲדַת הַחַרְטוּמִּים הוֹדוּ הַפֶּעַם  
 „אֲצַפֵּעַ אֱלֹהִים הִיא מַפְעֵלוֹת אֶל רֶבֶכַּח  
 וּבִכְלֹחַ אֶל זֶה מִשָּׁה עוֹשֶׂה אֶת מַעֲשֵׂהוּ  
 „עַל כֵּן לַעֲשׂוֹת כְּמוֹדוֹ אֲסֻרוֹת יָדִינוּ  
 „לַעֲמוֹד בְּפָנַי כַּח אֱלֹהִים לֹא יוּכַל גִּבּוֹר :  
 אֲךָ מִי הוּא הָאֵל הַנּוֹתֵן אֶל מִשָּׁה כַּח  
 כִּי אֵל אֱלֹהִים הוּא צוֹר עַל הַגְּבוּהִים גְּבוּהַ  
 כִּי יי הוּא הָאֱלֹהִים דָּם עַד אֵין חֶקֶר  
 וּמִבְלָעָדוֹ אֵין אֵל כֹּל וּלְתוֹ אֶפְסֹס  
 זֹאת לֹא הֶאֱמִינוּ הָעַם הַחוֹלְכִים בַּחֲשָׁה  
 עוֹרִי



עוֹרֵי לֵב כָּהֶם דַּעַת אֱלֹהִים כֹּל יִמְצְאוּ  
 אֲךָ אָמְרוּ "אִם אֱלֹהֵי מִשְׁה פּוֹעֵל אֱלֹה  
 "גַּם אֱלֹהֵי הָאָרֶצוֹת כְּעַמִּים יִמְשֹׁלוּ  
 "חֵלָא גַם אֱלֹהֵינוּ עָשׂוּ שֵׁם כְּאֶרֶץ"  
 וּבְמִזְמוֹת כְּאֵלֹה לֵב מִלֶּךְ עֲקֹשׁוּ  
 וַיִּחֲזַק לֵב פֶּרַעַה לֵב אוֹהֵב הַמִּזְמֹתָה  
 כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יי תַּעֲלוּמֹת יִדְרֹעַ :

כְּאֲשֶׁר עֲוִיתוּ צָדֵק וּמִשְׁרִים עֲקֹשׁוּ  
 אֲךָ כִּי אֵל הִתְעַלֵּל בָּם מוֹסֵר לֹא לָקַחוּ  
 חֲרָפְתָם כֹּל הַשִּׁיבוֹם הַכֵּלֶם כֹּל יִדְעוּ  
 דִּבֶּר יי עוֹד אֵל מִשְׁתַּ וַיִּצְוּהוּ :  
 "הִנֵּה פֶרַעַה בִּקֵּר בִּקֵּר יוֹצֵא הַמִּזְמֹתָה  
 "לִרְאוֹת בְּגֵאוֹן הַנִּחַר אֵיךְ מִיָּמָיו יִגְבְּהוּ :  
 "עַל בֶּן הַשָּׁפָם אֶתְּחַ טָרֵם יֵצֵא לְדֶרֶךְ  
 "אֵל אֲרִמּוֹנוֹ כְּעִיר לֶךְ אֵל הִיכַל פּוֹשֵׁעַ  
 "כִּי שֵׁם שֵׁם לֹא בִסְתֵר כֹּל תּוֹעֲבוֹת מַצְרַיִם  
 "חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת גַּם זִוְחֵלִי עֶפֶר וְרִמְשׁ  
 "שֵׁם תִּבְנִית כֹּל גִּלּוּלָיו עַל קִירוֹת הַבַּיִת :  
 וְאָמַר

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי כֹה אָמַר יְיָ עָלַיָּךְ  
 "הֲאֵלֹהִים פָּרַעַה שִׁלַּח עַמִּי כִי יַעֲבֹדֵנִי  
 "כִּי אִם אֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל אֵינְךָ שׁוֹלֵחַ  
 "אֶת הָעֶרֹב הַזֶּה אֲשֶׁר רֹאֹת עֵינֶיךָ  
 "אֶת הָאֱלֹהִים הָאֵלֶּה כִּךְ אֲנִי מִשְׁלִיחַ  
 וּבַעֲבָדֶיךָ וּבַעֲמָךְ וּבְכַתִּיבֶיךָ :  
 "לֹא כַמִּסְפָּרִים הַזֶּה תִּהְיֶה הַמְּשַׁלַּחַת  
 "כִּי תִיל גְּדוֹל יָבוֹא מְרֹב לֹא יִמְנֹעַ  
 "וּמִלֹּאֵי אֶת הָעֶרֹב כָּל בְּתֵי מִצְרַיִם  
 "וּמִלֹּאֵה גַם הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הֵם עָלֶיהָ :  
 "אֲזַי תִּבִּין כִּי לֹא אֲדֹנִים לֹא אֱלֹהִים הֵמָּה  
 "אֲבָן עֲבָדֵי הֵם וְלִמְשַׁפְּטִי יַעֲמֹדוּ  
 "אֵל הַמְּקוֹמוֹת אֲצִיִם לְלֶכֶת יִלְכוּ  
 "נִקְמָתִי יַעֲשֶׂה אֵל בְּתֵי צָרֵי יָבוֹאוּ  
 "עוֹבְדֵיהֶם יִשְׁחִירוּ וּמִכַּבְּדֵיהֶם יִתְרוֹגַעוּ  
 "וּבֹוֹיָהֶם לֹא יִרְאוּם עַמִּי יִגְצְלוּ :

כ

כִּי אִם אֶת עַמִּי וכו' / (ספוח ח' פסוק י"ז) / ומחשבות החסודר על חכמת  
 הערוב / והעדרים כחוקים כחוקה ה"א של הערוב / ולחמיו עליו עוד בסוף  
 החוכמה פ"ד י"ז



"כִּי אֶפְלָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת כָּל אֶרֶץ גִּשְׁשׁוֹן

"וְאֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר עִמִּי עֹמֵד עָלֶיהָ

שֵׁם לֹא יִהְיֶה עָרוֹב בַּל תִּבְּוֹא בָּהּ גַּם אֶחָת

"מִכָּל הַחַיּוֹת הָאֵלֶּה גַּם לֹא אֶחָת :

"יֵעַן אֶמְרוּ אֱלֹהֵי מִשָּׁה עֹשֶׂה כָּלֵא

"וּבְאֶרֶץ אֱלִים יִיטִיבוּ גַם יִרְעוּ

"הַדַּע עֲתָה כִּי שָׁקַר דִּבְרוּ חֲרֻמוֹמִיךְ

"כִּי אֲנִי יי גַּם בִּקְרֹב הָאָרֶץ :

"בְּאֲשֶׁר אֵין כְּמוֹנֵי בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל

"בֶּן אֵין אֵל מִבְּלָעָדִי פֶּאֶרֶץ מִתַּחַת

"אֲנִי יי עֹשֶׂה כָּל זֹלָתִי אָפֶס

"אֲנִי צִוִּיתִי עַל הָעֶפֶר עַל כָּל צִמָּח

, עַל כָּל חַי עַל הָאָדָם וּבְהֵמָה וְרֶמֶשׂ

"צִוִּיתִי עַל הָעֵבִים עַל כָּל אוֹצְרוֹתֵימוֹ

, עַל שָׁלֵג קִיטּוֹר וְאֵשׁ עַל בָּרָק וְרַעַם

"עַל גִּשְׁשׁוֹן וּבְרָר וּדְבָרֵי יַעֲשֶׂה הַסֶּעַר

"עַל בֶּן זֹאת הַפֶּעַם חֲדָשׁוֹת לֹא צִוִּיתִי

"כִּי עֲתָה חֲקוֹת הָאֵיתָנִים לֹא שִׁנִּיתִי

אֵבֶן

"אֵלֶּן אֶת הַחַיָּה אֶת הַבְּהֵמָה בְּרֹאֲתֶי  
 "גַּם זֹחֲלֵי עֶפֶר וְרִמֵּשׁ הִנֵּה קָרָאתִי  
 "יָבוֹאוּ עַל עֹבְדֵיהֶם מִבְּשָׂרָם יִשְׁבְּעוּ  
 "אֶת קִנְיָנָם יַחְרוּסוּ אֲדָמָתָם יִשְׁחִיתוּ  
 "בַּעֲבוּר תִּרְאוּ כִּי הַחֲקִים אֵלֵי יִשְׁמְעוּ  
 "כִּי אֲנִי מִשְׁלִיחַ אוֹתָם הֲלֹא תִבְנוּ  
 "מִרְגְּלֵי חַיִּית אֵין דַּעַת בָּם כִּי תִמְנַעְנָה  
 "מִבּוֹא גִּשְׁמָה אֵין כִּי אֵין הוֹמָה וְנִלְתִּים  
 "כִּי מִה יַעֲצוֹר בְּעֶדֶן זֹלָתִי הַפְּרוֹת שְׂמִתִּי  
 "וְסִבֹּל הַגְּבִלָּתִי בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמָּה :  
 "בְּאֶשֶׁר רָגַע מָחָר מִצְּפַרְדֵּים הַצִּלְתִּיהָ  
 "יִדְּוֶה רָגַע מָחָר אוֹת זֶה בּוֹ אִשְׁחִיתָהּ :

אִם נִרְאִים מִשְׁפָּטִי אֵל וּמִשְׁאֵת כְּבוֹדִי  
 מִשְׁרִים כָּלֶם צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְלֹא  
 עַל רֹאשָׁם נוֹשְׂאִים רַחֲמֵי אֵל לִצְבֵי תַפְאֶרֶת

כִּי מִת יַעֲצוֹר וכו' / (שמות ח' פסוק י"ט) אִם נִרְאִים וכו' עַל לֹא  
 בּוֹ עֹלָתָהּ / תַּחֲשֹׁבֶת הַמְּסֹרֶת עַל חֲשֵׁבֶת הַעֲרֹב / וְיִסְדֹּקֶן כִּסֵּי חֹכְמַת  
 שְׁלֹמֹה (פרשה י"א ו"ב / וּשְׁמִינִי רוּחַ יְהוָה)



כִּי מִה הָאָדָם בִּיקְרוּ אִם אֵין בּוֹ דַּעַת  
 וּמִה דַּעְתּוֹ אִם דַּעַת אֱלֹהִים בּוֹ אֵין  
 בּוֹזֵה עוֹשֵׂה בּוֹזֵה נִפְשׁוֹ דְּרַבְנָא אֹפֵל  
 אִם אָנּוּ אִם חֲמֵס יַעֲשֶׂה יֹאמֵר אֵין פִּשְׁעֵי  
 צָלוּל בְּמַצִּילוֹת אֱלֹהִי הַעוֹד עָלֶיהָ יַעַל  
 עַד יִקְמוּט עוֹר פָּנָיו וּקְצוֹתָיו יִלְבִּינוּ  
 דַּעְתּוֹ דַּעַת נַעַר וּמַעֲשָׂיו מַעֲשֵׂה יֶלֶד  
 גַּם אֵל בּוֹל עֵץ יִסְגֵּד וּלְכָל הִידָּה יִשְׁתַּחֲוֶה  
 יִאָּמֵן בִּשְׂנוֹא לְתַמּוּךְ כִּסֵּל וּלְחֻזֵּק רִשְׁעֵי  
 כִּי כָל חֲטָאת הָאָדָם כָּל רַע אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה  
 יֹאמֵר זֶה דְּרַבִּי אֱלֹהִים גַּם הֵם כֵּן פָּעִלוּ  
 וּבְתוֹעֲבוֹת אֲשֶׁר אָהָב כֵּס יַעֲבֹדְכוּ  
 כָּל זֹאת יִזְמוּ שָׂרֵי צִעֲוֹן מַלְכֵי מִצְרַיִם  
 וּבְתוֹעֲבוֹת רַבּוֹת יִזְכְּרֵי אֲדָצִים הַחֲטִיאוּ  
 אִם יוֹם זֹאת לֹא אָדָם הוּא נִחְשֵׁב מֵאָפֶס  
 הַיּוֹחֲנָנוּ יִצְרוּ וַיִּרְדּוּ מִיָּד עוֹשֵׂהוּ  
 אֵל הָאוֹהֵב כָּל נֶפֶשׁ הָאוֹהֵב דַּעַת  
 הֵלֵא יִפְקֹד נֶקֶם עַל אִישׁ הַמִּישְׁחִית נֶפֶשׁ  
 וְיִי יִפְקֹד עָלָיו יְד מִי נִקְמְתּוֹ הַעֲשֵׂה

יד אלה אשר כבוד יד נקלים כמחור  
 יד החיות הרעות יד בהמות אין דעת  
 על כן גם עובדי אלילים על אדמת צען  
 בבהמות רבות אין דעת כם נסרו :  
 פעל אדם שלם לו כי את מי כם השלית  
 כל משפחות גלוליהם ולמיניהם באו :  
 לא כלם רעות לא כלם מלאכי מות  
 ערוב רב בא לעשות נקם אויבים השלימו  
 בא דוב שכול משדח בא אריה מארב  
 בא הנמר מהרריו בא החור מיער :  
 באו עמקם שועלים המחקלים כרם  
 ארנבת ושפנים וצבאים וכני עפר  
 גם עוזים אלים ותנשים באו בנימו :  
 באו זוחלי עפר נחש אפעה ופתן  
 גם בא כל רמש צב עכבר חלד תנשמות  
 שלח משחיתים כם פאשר משחיתם כמו  
 כי לא חפץ אלהים המיתם גם יחד  
 לו חפץ ואת מה יפלא מאל רב כח :  
 אך רבים רחמיו ומאזני משפט לו המה  
 במספר



במספר במידה ובמשקל מעשהו  
 כי מי וישקל פאל נותן משקל לרוח  
 ומי ימוד פאל תבן במידה מים  
 וספור פאל מונה מספר כל פוכבי מעל  
 הוא ישפוט על כל וכארח איש ימצאנו  
 ומתי און אין מדפא למו הוא יודע  
 ומנת חלקם דוב או ארי נחש או פתן  
 ואשר לא השמיקו סרה עוד יוסרו  
 חלקם שן שועל קרן פר רגל פועמת :  
 ואשר עוד טוב מהם ושהיתו את ישראל  
 ויחבלו את כרמו חמודותיו יחרוסו :  
 כי עיני יי צופות כל ארחות נבר  
 גם הוא חכם וקבא רע לא בו עולתה :

הגד עצת יי בערת פועלי און  
 בעבור חזקתם כי מרעתם ישוכו  
 לא אחרו ישרי לב את דברי אל השמיעו  
 כי איום יהיה המהרת אם יקשו עורף :

כי

יד ב 2 14

כִּי עַל כֵּן כָּל הַיּוֹם הַזֶּה לָמוּ חַיִּים  
 בְּעִבּוּר כִּי טָרָם צֵאת חַמַּת אֵל יִנְחָמוּ  
 אֶךְ פֶּרַעַה וְעַבְדָּיו חִזְקוּ פָּנִים מִסְּלַע  
 לֵאמֹר : פֶּאֶשֶׁר תָּבוֹא עֲצַת אֵל אִין נִרְעָה :  
 וַיַּעַשׂ יי כֵּן הוּא אָמַר וַיְהִי  
 כִּי מִשָּׁה גַם אֶהְרֹן לֹא הָיוּ יַד הַפַּעַם  
 כִּי לִשְׁמוֹ קָנָא אֵל אֲשֶׁר חָלְלוּ צְרִימוֹ  
 וּלְנֶפֶשׁ הָאָדָם קָנָא אֲשֶׁר שָׁחַתוּ  
 בְּאֱלֹהִים מִרְתָּהּ וּבְלֹא אֱלֹהִים בְּטָחָהּ  
 עַל כֵּן בְּמַחֲלָקוֹת זֹאת יַד אָדָם לֹא נִרְאָתָה :  
 וַיָּבֹא אֱלֹהִים עָרוֹב כְּבֹד בְּאֶרֶץ  
 בֵּיתָה פֶּרַעַה וּבֵית עַבְדָּיו הִשְׁלִיחֵהוּ  
 וּבָבֵל אֶרֶץ מִצְרַיִם הָאֶרֶץ נִשְׁחַתָּה  
 מִפְּנֵי הָעָרוֹב יַעַן עָרַב זֶה כְּבֹדוֹ  
 לֹא נִמְלֹט מִמֶּנּוּ מִחוּץ רַק אֶרֶץ נִשָּׁן  
 בְּעִבּוּר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל הָעוֹמֵד עָלֶיהָ :  
 עַל מִלָּה וְעַבְדָּיו נָפְלוּ אִימָה וּפְחַד

חכמיו



חֲכָמָיו נִמְוָנוּ חֲרָטוּמָיו אָחֻז רָעַד  
 מִפְּנֵי חַיֵּיהֶם הַתְּלוּאִים לָהֶם מִנְגֵּד  
 כֵּן יִפְנֹשֶׁם הָאָרִי כֵּן יִפְנֹשֶׁם הַכֶּתֶן :  
 לַהֲיוֹת טָרֶף אֶל שְׁנֵי חַיּוֹת נִכְוֵנוּ  
 כִּי הֵם אֲשֶׁר נֶאֱצַו אֶל יֵשׁ קָדִישׁוֹ חֲלָלוּ  
 אֲבָל לִרְאוֹת עוֹד קִשּׁוֹת מֵאֵלֶּה נִצּוּלוּ  
 בַּחַיִּים נִחְבָּאוּ וּבְקִיָּהֶם נִבְלָאוּ  
 לָבוֹא אֶל הַיִּכָּל מֶלֶךְ בּוֹשֵׁוֹ גַם נִבְלָמוּ  
 יָדְעוּ כִּי דְלִי כֹחַ הֵם כִּי לֹא יַעֲזוּרוּ  
 לָבוֹא בַּעֲבוּר נַחֵם אֶת מַלְכָּם לֹא נִקְרָאוּ  
 יָדַע בִּרְעוּהָ כִּי מִצָּרָה לֹא יִצִּילוּהוּ  
 אֶל מִשָּׁה גַם אֶל אַהֲרֹן קָרָא וַיָּבֹאוּ  
 בּוֹשׁ לִשְׁאֹל מֵהֶם כִּי אֶל אֵל בַּעֲדוֹ יַעֲתִירוּ  
 וַיִּשְׁלַח אֶת הָעַם אִם מִרְעָה יִצִּילוּהוּ  
 כִּי זָכַר מִחַתְלוּתוֹ אֲשֶׁר חָתַל בָּמוֹ  
 כִּי שָׁמַר בְּדִבְרוֹ אַחֲרֵי סוּר הַצִּפְרָדֵּעַ :  
 אִם יִבְמִית בֶּן הַפֶּעַם לֹא בּוֹ יֵאֱמִינוּ  
 עַל כֵּן אָמַר : אֲנִשִּׁי כְבוֹד רַבּוֹת לַמִּדְתּוֹנִי  
 „כִּי יִי הוּא הָאֱלֹהִים עֲתָה יָדַעְתִּי

"בִּי כָל אֱלֹהֵי אֲרָצֵי אֱלִילִים רְאִיתִי מִלְחָמָה  
 לָכֵן אָנֹכִי לִי כְבוֹד אֶתְנֶה  
 "אֵל מִצֹּתָיו אֶאֱזִינֶה בְּאֶשֶׁר צִוִּיתוּנִי  
 "גַּם טָרַם יָסוּר הָעָרֹב הַזֶּה מִמֶּנִּי  
 "תֵּלְכוּ לְעָבוֹד אוֹתוֹ אֶת חַגֵּיכֶם תַּחֲנוּנוּ  
 "אֶחָת אֶשְׁאֵל זָכְרוּ לֵאלֹהֵיכֶם בְּאֶרֶץ  
 "וְשִׁמּוֹ יִגְדַּל גַּם בֵּין עַמִּי אִם פֶּה תִּדְרֹשׁנוּ  
 "בִּי לָמָּה עִם רַב זֶה אֵל הַמִּדְבָּר תִּזְלִיכֵנִי :

נוֹרֵא עַל אֱלִים מִי מַפְלִיא לַעֲשׂוֹת כְּמוֹךָ  
 טָהוֹר מְטֵמָא מִי יִתֵּן מִבְּלָעֲדִיד  
 רַע וְטֵמָא לֵב מִנְעִירָיו לְאֱלִילִים כּוֹרֵעַ  
 הַחוּא יֹאמֵר לֹא הֵם תְּכַמּוּדוֹ יִנְדֹּד ?  
 הַחוּא יֹאמֵר הַכּוֹרֵעִים לְאֱלִילִים נִזְאָלוּ ?  
 וַיֵּצֵא בִּי לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יִזְכְּרוּ  
 בְּאֶמְתָּךְ לֹא הִשְׁבִּיל עוֹד לֹא זָרַע גִּדְלָךְ  
 בֶּן מִמְרָאדָה עֵינָיו אֲזַלְתוּ קִפְצָה בִּיה  
 וְתִשָּׁב אֲחֵיר מִחֲרָאוֹת לוֹ מִחוּץ שָׁקָה  
 חֲרָרָה



חֲדַדְתָּ אֱלֹהִים אֶת פִּי דְבַר כֹּן לַמִּדָּה  
 אֶת מַחְדִּירֹו לֹא דָרַשׁ לֹא שָׁב אֶל מִבְּרֹו  
 כִּי מֵאֵוִיל תִּסְתַּתֵּר תִּשָּׁת חֲשֹךְ סִתְרָה  
 יִדְעֶתָ כִּי רָגַע יְרוּחַ לוֹ אֵוִילָתוֹ שָׁבָה  
 לַחֲרוֹם עֲמוּרֵי צֶדֶק חָצַב בּוֹ הַפִּחַד :

וַיַּעַן מֹשֶׁה "אֲמַנִם מִשְׁרִים דִּבְרַת  
 "עֲתָה לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כְּבוֹד נָתַתָּ  
 "כִּי כְּאֵלֹה בָּחַרְתָּ לְהִיּוֹת אֱלֹהֶיךָ  
 "תִּתְּנֵם לַעֲלֹזֹת עַל מִזְבֵּחַ יְיָ לְזִבְחַ  
 "וּלְפֶאֱרֵשׁ שֵׁם יְיָ בֵּין יוֹשְׁבֵי אֶרֶץ  
 "אֵת לֹא נִכּוֹן לַעֲשׂוֹת כֹּן הַעֲלֹזֹת זִבְחֵי צֶדֶק  
 "בְּאֶרֶץ הַזֹּאת בֵּין עַמִּים תוֹעִי לֵב אֵלֹה  
 "כִּי אֶת תוֹעֵבֹת מִצְרַיִם נִזְבַּח לֹאֲלֹהֵינוּ :  
 "אִם אֶתָּה מֵאֵסֶת בָּם מִי הֵמָּה רָאִיתָ  
 "כִּי לֹא אֱלֹהִים הֵם וּמִכְבְּדֵיהֶם יִהְיֶוּ  
 "לֹא רַבִּים יִחַבְּמוּ לֹא דִלַּת עִם יִשְׁפִּילוּ  
 "וּלְעִינֵם אִם נִזְבַּח תוֹעֵבוֹת בָּם יִדְבְּקוּ  
 "יִרְיֵבוּ עִמּוֹ וּבְאֲבָנִים יִסְקְלוּנוּ :

"אז איך נעכוד את פי ייאלדינו  
 "הלא הוא צנונו ללכת המדברת  
 "שם יגד לנו מה תהיה עבודתנו  
 "עתה פרעה מצות פי תשמענה אזניך  
 "דרך שלשת ימים אל המדבר שלהנו  
 "לזכות לו זבח באשר יאמר אלינו :

עוד מכאובו נגדו גם לזאת הטעם און  
 ויען את משה אמרו ביה צדק  
 "אל המדבר אנכי אתכם אשלח  
 "ישמה במח עולות לאחיכם תקריבו זבחים  
 "אחת אבקש הרחק אל תרחיקו ללכת  
 "הן גרציתי לכם חפצכם אמלאה  
 "באשר אנכי את מח חפצתם אעשה  
 "גם אתם עשו חפצם ובערי העתידה  
 "ויען משה אנכי אעשה חפצך  
 "באשר אצא מעמד לך אשתירח  
 "מחר המועת לכלות הצפרדעים שמת  
 :

פור מכאובו וכו' יד ירב נגדך (שמות ח' פסוק כ"ד כ"ה)



„אֲשִׁים כְּזֹעֵד בּוֹ מִן הָעָרֹב אֲרַפְאֶיךָ

”בּוֹ יָסוּר מִזֶּבְדֶּיךָ יָסוּר מִעֲבֶיךָ

יֵאָז תִּדַּע כִּי הָאִיתָנִים לֹא הִצִּילוּךָ

”כִּי אִם אֲנִי קָרָאתִי וְאֵלֹהֵי עֲנִי

”בֶּן אֵל יוֹסֵף פִּרְעֹה הִתֵּל כִּי יִרְאֶה רוּחַ

”מִשְׁלַחְנִי אֶל הַמִּדְבָּר לְזִכּוֹחַ וְכַח

”וְדִבְרֶךָ יֵאֱמָר וַעֲשֵׂה אֱמֶת כְּמוֹנִי

”כִּי אִם תִּרְבַּ הִתֵּל בְּאֵל יִרְבַּ נִגְעָה :

אַחֲרֵי צֵאתוֹ מֵעַם פִּרְעֹה שָׁמַר אֲמָרִי כִּיהוֹ

וַיַּעֲתֵר אֶל יְיָ אֱלֹהֵי וַיֹּאמֶר

”בְּאִשֶּׁר דִּבַּרְתָּ הָיָה כִּי לִי לֹו הִרְשִׁיעַ

”וְלַהֲגִדִּיל שְׁקוּצֵי עוֹד מִחֲסוֹם אֶל פִּי שִׁמַּת

”חֲדַל דִּבַּר אֲנִי כְבוֹד נָתַן לְשִׁמָּה

”עַל אֲדַמַּת תּוֹעֵי רוּחַ אֶת שִׁמָּה הִגְדַּלְתָּ

”כִּי מִלִּפְסֵם הִבְאִישׁ אֶת שְׁקוּצֵי הָאָרֶץ

”וַיִּצְוֶה כִּי יַעֲלוּ רָצוֹן עַל מִזְבְּחֶךָ

”וְלִשְׁלַחְנִי מִדִּבְרֶה בְּעֵבֹר נִעְבְּדֶךָ

עתה

מו א י 15

אחריו צאתו וכו' / עד את אלהיו (שמות ח' פסוק כ"ו כ"ז וכו')

"עֲתָה אֲמַצְא חַן אֶל לִתְבַּלְתִּי הַקְשִׁיבָה  
 "וְשָׁרוּק רִגְעַ מִיָּחַר אֶל צִירִי נִקְמִתָּהּ  
 "לֹאמֹר : הִרְפוּ מִחֲשָׁחִית עוֹר סוּרוּ וְלִבּוֹ  
 "בְּעֵבוֹר יָדַע כִּי בִדְבָרְךָ אֱלֹוֹ דִּבַּרְתִּי  
 "כִּי אָמַת יִחְגְּגָה חֲבִי כִי אֶל בָּחוּס אָתָּה :  
 "וַעֲשֵׂי כִּי בִדְבַר מִשְׁחָה גַם הַפַּעַם  
 "וַיִּסַּר אֶת הָעֶרֹכּ מִמּוֹלֶה מִצָּרִים  
 "מַעֲבָדָיו וּמַעֲמֹו וּמִכָּל הָאָרֶץ  
 "לֹא נִשְׁאָר גַּם אֶחָד מִמִּשְׁפָּחוֹת הַמִּשְׁלַחַת  
 "אֶחָד לֹא כָּנַר מִפְּגִרֵיהֶם חַיִּים הָלְכוּ  
 "כִּי אֲרִיָּה לֹא טָרַף שָׂה לֹא נָמַר אֲרִנְכַת  
 "כִּי רַק עִם אֹיְבֵי יְיָ יַחֲדָיו נִלְחָמוּ  
 "לֹא גִבּוֹר אֶת הַחֲלָשׁ בִּיגִיָּהם הַשְׁלִימוּ  
 "כִּי אֶל הָרָאִם כָּל זֹאת בְּעֵבוֹר מִרְעַ יָשׁוּבוּ  
 "אֶחָד לָרִיק יַעֲדָה אִישׁ בַּחֲשֵׁךְ עֵרִי חֲפִץ  
 "וַיִּסְלַא אִישׁוֹן לִילָה פִּטְדָהּאוּ בִּרְקַת  
 "כֵּן לָרִיק רָאוּ הַדֶּרֶת מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ  
 "מִכִּי עוֹרוֹן אֱלֹהֵי הַחֹלְכִים בְּאוֹפֶל  
 "לֹא נָתַן לָהֶם לִקְנוֹת חֲכָמָה לִקְנוֹת דַּעַת  
 "וּכְרֹגַע



וּכְרַנַּע סָר הָעָרֹב רַנַּע מִצֵּאוֹ רִנָּה  
 חַמִּים הַיּוֹדִיִּים אֶל לֵב כּוֹשָׁעִים שָׁבוּ  
 כִּי מֵאֵין צָרָה אֵין בְּרִית וּדְלִתִּים  
 עַל פְּחָדִם כִּסּוֹ אֵין עַל לֶבָם הַכְּבִיד  
 כִּי גַם בַּפֶּעַם הַזֹּאת חָלַל אִמְרֵי כִּיהוּ  
 לֹא שָׁלַח אֶת הָעַם לַעֲבֹד אֶת אֱלֹהֵימָו :

כַּאֲשֶׁר בְּמַחְלָקוֹת כָּלֶם צִוּוֹת חוֹבְרוֹת הִנֵּה  
 בָּא מוֹעֵד הִבִּיא עָלַי עוֹד צָרָה אַחֶרֶת  
 תְּקוּם גַּם הִיא נִקְמַת אֵל תּוֹכִישׁ עוֹבְדֵי כֶסֶל  
 וּלְחוֹדִיעַ וְאֵת אֵל פֶּרַעַה וּלְחַוְהִירָהוּ  
 דִּבֶּר יי עוֹד אֶל מִשֶּׁה וַיִּצְוָהוּ  
 בּוֹא דִבֶּר אֶל פֶּרַעַה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה  
 אֲמֹר אֵלָיו "הֲלֹא מֵאֵן כָּאתִי אֵלֶיךָ  
 "אֲמַרְתִּי לֵךְ אֱלֹהֵי הָעִבְרִים שְׁלַחֲנִי  
 "הִקְמָה הָעִבְרִים צֹאצְאֵי אִישׁ רוֹדֵף צֶדֶק  
 "בָּא עַל פִּי אֵל מַעֲבֵר הַנַּחֵר לִכְנָעַן  
 "כִּי בָם בָּחַר אֱלֹהִים מִגּוֹיֵי הָאָרֶץ

להיות

טו ב כ טז

כאשר במחלקות וכו' / עד ונהלו / (פסוק ג' כפוק ח' כ' ג' ד')

„להיות לו לעם ולמדם תקנים ונצורו :  
 „אך לא האמינת לי שנה עלי חרקה  
 „פושעים התעור גלוליה הדיחה :  
 „עתה ראו עיניך כי אמת דברתי  
 „נוראות ראית הכר מי אל למדוך  
 „הרפת אליך כי לא אלהים הנה  
 „כי גמלטה ארץ גשן משודר המושלחת  
 „חיה אין דעת בה עליה לא דרכה  
 „הגיד לך מה הוא העם היושב עליה  
 „עם יי הוא העם אשר אהב כלל :  
 „ובו אתה מחזיק תשאל כי יעבדה  
 „מאן אתה שלהם לעבוד את אלהימו :  
 „האם עובדים לאילים בעם זה יעבדו  
 „הבואת יראה יה ונקמות כן כל יעש  
 „עתה פה עה הנה התלת בי פעמים  
 „עתה האון אמרי כי אשר אשמינה :  
 „בה אמר יי שלח עמי יעבדני  
 „כי אם מאן אתה נקמתי תשינה  
 „עוד עון גלוליה אדרוש מידך :



"בִּי בְּאִשֶּׁר עַת הַמָּחַר זָרִים בָּךְ הִשְׁלַחְתִּי  
 "בְּלֹא חֵיתוֹ יַעֲרֹךְ עַל אֲדָמְתְּךָ קִבְּצָתִי  
 "בֵּין עַת מָחָר אֲמַרְוֶה מִיָּדְךָ מִחַיִּיךָ :  
 "בִּי הִנֵּה יָדַי הֵיחָה בְּכָל מִקְנֶךָ  
 "בְּסוּסֶיךָ בְּחִמּוֹרֶיךָ וּבְגִמְלֶיךָ  
 "בְּבִקְרֶךָ וּבְצֹאֲנֶךָ הָרֹעִוֹת בְּאָחוֹ :  
 "בֹּל אֲשֶׁר לָךְ בְּשׂוֹרָה בְּדָבָר יָמוּתוּ  
 "בְּרַגְעִי בִּי כְּבֹד לְמֹאֲוֹד יִהְיֶה הַדָּבָר  
 "וּמִבְּהֵמוֹת הָעֵם לַעֲבָדִים לָךְ הַחֹזֶקֶת  
 "לֹא יָמוּת דָּבָר בָּהֶם לֹא יִגַע הַקָּטָן :  
 "בְּאִשֶּׁר הִבְלֵאתִי אֶת אֲרָצָם יוֹם הַמִּשְׁלַחַת  
 "אֶפְלָה בֵּין מִקְנֵיהֶם וּבֵין מִקְנֵה מִצְרַיִם :  
 "הָעָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי דוֹר הוֹר הַבְּעִיסָנִי  
 "וּבְכָל טוֹב הִרְבֵּיתִי לָהֶם הִרְבּוּ הָרַע  
 "בִּי אֵיךְ יִיטִיבוּ לְאֲדוֹנִים לָהֶם יִכְרְעוּ  
 "יַעֲשִׂיחוּ גּוֹי אֶל צֹאצְאֵי אֶרֶץ יִירוּשָׁלַיִם  
 "אִם גּוֹי כָּזֶה בְּשָׂרִים עַל סוּסִים יִרְכָּבוּ  
 "וְיִכּוּשׁוּם כְּגִדִּיבִים עַל חִמּוֹרִים יַעֲמוּסוּ  
 "וּגְמִלִים אֶל מִסְעֵיהֶם לָהֶם יִכְיֶנוּ

"אם חלב צאן ישרו חמאת בקר יאכלו?  
 "אות בם אשימה כי מאסתי בם אראמו  
 "קטב ישוד מקניהם מדבר תאבדנה  
 "אז ידעו בעבור מי את כל אלה בראתי  
 "כי בעבור אוהבי דעת אשר יראוני  
 "להם צפנתי כל אלה רב טוב ינחלו":

כל אמרות אלה חגיד משה לטלך  
 אך לשמוע מוסר היה חרש אונים:  
 כי במזימותיו הרעות נפשו נלכדת  
 עד יבאב בישר כל תדע כסוס כפרד:  
 גם המועד מתי יהיה אות זה הודיע  
 לאמר: מחר יעשה יי כן בארץ  
 כל יאמרו פועלי און מקרה היה לנו:  
 אך כל היום לא נחם לא אמר אשמעה  
 אך כי ידע כי פי משה לא יוציא שקר  
 כל אשר דבר בא אם היטב אם הרע  
 זה דרך יורד דומה ארח רואה שחת  
 מחסה



מִחֶסֶד לְיָד מִחֶסֶדוֹ וּמִשְׁכָּבוֹ שֶׁקָּרַ  
וַיַּעֲשֶׂה בֶן מִמְחֶרֶת בִּשְׂדֵה צִעַן  
כִּי כָל מִקְנֵיהֶם אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה מֶתוֹ  
וּבְכָל מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל לֹא נָגַע תְּדַבֵּר  
אֶף כִּי עַל מִרְעָה אֶחָד טוֹב יִחְדְּיוּ תַּחְתָּעֵינָה  
לֹא מֵת גַּם אֶחָד מֵהֶם וְתֵהִי תִפְלָא וּפְלָא  
גַּם עַד נֶאֱמָן כִּי יִי בְּקֶרֶב הָאָרֶץ  
עֵינָיו צוֹפוֹת כָּל כִּי רוֹאֶה עַל תֵּבֵל אֶרֶץ  
יֹדַע יוֹשְׁבֶיהָ גַּם שׁוֹר אִישׁ וְשִׁיחָו  
עוֹשֶׂה מִשְׁכָּמָ יָתוֹם דִּין אִשָּׁה מֵרֵת נֶפֶשׁ  
כִּי אֲדוֹן הָאֲדוֹנִים דִּין גְּבוּרֵי כֹחַ  
הוּא דִין אֱלֻמְנוֹת וְאֵבִי יָתוֹם מֵרֵ רֹחַ  
אִין גְּדוֹל אִין קָטָן לִפְנֵי אֵל אוֹהֵב צֶדֶק  
לִפְנֵי אֵל רַחוּם לִפְנֵי אֵל עוֹשֶׂה כָּל אֱלֹהִים  
וּבְאֲזֵנֵי עֵז פָּנִים אִם כְּאֱלֹהִים תִּשְׁמִיעַ  
יָבוֹא אֵל שֶׁכֶּל מְלִיקָה רֹאשׁוֹ יִנָּע  
יֵאמֹר אֵלֶיהָ : הֵאֵם יוֹצֵר מְאֹד וְשֹׁמֵשׁ  
”נִבְיִט אֵל שֶׁהָ יָתוֹם תֹּר אֱלֻמְנָה כּוֹאֶבֶת”  
גַּם פִּרְעֹה זֶה לֹא הֶאֱמִין בְּאֲשֶׁר לוֹ סִפְרוֹ

כִּי מִקֵּנָה הָעֲבָדִים מִקָּטָב וְחַ נְמִלְטוּ  
עַד שָׁבוּ הַחֹקְרִים אֲשֶׁר שָׁלַח הַמֶּלֶךְ  
לַחֲקֹר הַנְּהִיחַ בְּדָבָר הַזֶּה אִם אֵין  
וַיֹּאמְרוּ אִמָּת לֹא מֵת מִבְּעִירָם גַּם אַחַת  
אִם הַשְׁמוּעָה פְּלִחָה כָּל לֵב וּמֵאֵר תִּמְהוּ  
בֶּן דָּבָר לֹא יָדְעוּ גַם הַיֹּטֵב לֹא יָדְעוּ  
לֹא אָמְרוּ נִירָא אֶת אֱלֹהֵי כָּל הָאָרֶץ  
הַיּוֹדֵעַ כָּל אֵל וְעַם אֵל עוֹשֵׂה חֲסֵד  
כַּאֲשֶׁר הָיוּ מִפְּחֻמּוֹת הָאָרֶץ מִלִּפְנֵי  
אֶךְ גַּם לֵב מֶלֶךְ גַּם לֵב עֲבָדָיו כְּבָדוֹ  
מִיּוֹם הַכְּבִידוּהוּ אֶתְחִי סֵדֵר הַמִּסְלָחַת  
כִּי אִם יֵה יֵי עֲתָה לַעֲשׂוֹת הַפְּלִיאָה  
יֵעַן אֵל קִרְבָּנוֹ מֶרֶךְ לֵב לֹא הִבִּיאָה  
כִּי לֹא הִזְקָה עֲלֵיהֶם גּוֹם לֹא גִנְעָה  
וּמֵאִין שׁוֹט בְּסוֹס כְּפָרֶדֶד לֹא יִבְיִנוּ  
עַל כֵּן לֹא חָלָה אֶת הַנְּבִיאִים כִּי יַעֲתִירוּ  
גַם לֹא שָׁלַח הָעַם לַעֲכֹר אֶת אֱלֹהֵיהֶם  
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַזֶּה הִנֵּה הָיָה  
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַזֶּה הִנֵּה הָיָה



## הערות

לחוברת השלישית

### א

גם להם וכו' / עד שדי יראה נחם (דף ה' ע"א) /  
זה כי' שם שדי . וירוע מה שנמצא בסוף על  
הוראת השם הוה בספרי הקדמונים ז"ל / ומה שאמרו רבוסים  
ז"ל כי הוראתו שאמר לעולמו די . ור' יצחק אברבנאל ז"ל  
הזכיר דבריהם / גם דברי המפרשים ז"ל / קחם מספרו .  
ומלבד זה ידענו מקבלת אבותינו ז"ל כי שם שדי הוא נמדה  
סקראו יסוד . ואני אפרש . המדה הזאת ר"ל מדת יסוד /  
לדעתי בה אנו מהללים ליוצר הכל ית' / כי לו הכח הגדול שנו  
ברא שמים וארץ מן האין / ואחרי לא היו נהיו / ואין מחשבת  
נוצר או נברא משבת מאומה מן הכח האלפי הוה / לפי שאין  
אפילו דמות מה ממונו בשום נפש / כמו שיש דמות מה מן  
החכמה והבינה והנבירה והמלכות וכיוצא בעווע בנפש האדם /  
ולכן אעפ"י שיש שם לכל כח עליון שדמותו בעווע כמו שזכרנו  
הכמה נבירה וכדומה להן / אין שם מפורש על הכח שבו נבראו  
שמים וארץ / כי מה יועיל שם הכח הוה לבדו / ואין מבין

בו • ולכן אעפ"י שקראו המדות העליונות בשמות שמפואר בהן  
 השם בכתבי הקדש / לא מצאו בהן שם לכנות בו המדה המורה  
 על הכח שבו נבראו שמים וארץ / ולפי שראו שבכח המדה הזאת  
 עומדים הברואים כלם והיא מחיה את כלם / המציאו לה בחכמתם  
 השם יסוד / כי היא יסוד עולם • ולכן המלך דוד ע"ה כשחלל  
 את השם במדוקיו העליונות / ואמר לך ה' הגדולה והגבורה  
 והתפארת והנלח והסוד / כשהגיע להללו במדה המורה על הכח  
 שבו נבראו שמים וארץ / לא מצא שם מפורש יורה עליו / אמר  
 קמורתו כי כל בשמים ובארץ / כלומר גם לך ה' הכח  
 הגדול שבו עשית מבלי מה כל בשמים ובארץ / שהוא עליו מה  
 שקראו בלשון חכמים יסוד • ולפי שאחרי הקווי היוצרים נכחו  
 הגדול / היה ה' למלך עליהם ולמושל בכל / אמר אחריו ד"ך  
 י"י הממלכה ורומתנשא לכל לראש / ומה נעימים  
 דברי רבותנו ו"ל שאמרו להגיד כח מעשה בראשית אי אפשר •  
 לפיכך סתם הכתוב ואמר בראשית ברא אלהים / ומתבאר  
 מדברינו / וכבוד אלהים הסתר דבר :

ובהיות שכל זה הוראת שם שדי / שהניחונו בחכמה על  
 המדה הזאת / לכן אמרו חכמים שאמר ר' עזרא  
 די / כלומר אעפ"י שאין תכלה לכוון הגדול / הגביל כל מעשיו  
 בחכמה / ואין חקר לתבונתו / וכל זה אחת • ובכל זאת אין  
 כוונתם שזאת הוא פשט המלה / ויהיה השי"ן שבשם שמוסית /  
 לא שהם הורו על החכמה העמוקה הרמוזה בשם זה / אבל בפשט  
 חשבתי ענין חדש אבידנו פה / הנה כמו שם אלהים שהוא  
 ברבו / לפי שהוראתו על כלל מיני דיונות משפטים וגבורות /  
 שכלם הוא ב"ה אל / לעשות בכל דבר כאשר יצפון / וכמו  
 שם אדני בקמץ "הנו"ן / כי כולל כל מיני אדנות ומשרה /  
 שכלם הוא ב"ה מושל לעדי עד / כן שם שדי בפתח או קמוץ /  
 לפי שמורה על הבריאה בכחו הגדול / וכמו שבראש כן מעמיד  
 אותם כל רגע בכחו / ובאמרו ואסא מחיה את כלם (נחמ"ט ו') /  
 והמשורר אמר כי הוא אמר ויהי הוא צום ויעמוד (תהלים ל"ב  
 ט') ובארנוהו בספרנו גן נעור' (בית א' חדר ו' חלון ט')  
 ואמר ויעמידם לעד לעולם (שם קמ"ח ו') / והרי חיותם  
 ושפעם



וספספס מכחית' / וכן כל מעשה העולם משוב ועד רע הכרות  
 והקללות המגיעים ללדיקים ולרשעים יונקים משפט הכח  
 העליון / ועל כל מיני השפעות מראשית ועד אחרית מופל סם  
 שרי / שטיקרו על דרך משל השד המפיק השפט הכולל הכל /  
 ולכן הוא נפתח או בקמץ כדרך אלהים ואלהי / ועל כן תמלא  
 כי יחסו נכתבי הקדש הטוב והרע לשם זה / כאמרו ואל שרי  
 יברך האוהד (בראשית ק"ס ב') / ואני אל שרי פורה  
 ורבוה (סם ל"ס י"א) / ואל שרי יתן לכם רחמים (סם  
 מ"ג י"ד) ורבים כמוס / וכן על הרעה / ומוסר שרי אל  
 תמאס (איוב ה' י"ז) / כי דומר שרי לי מאד (רות ח'  
 ד') / כי חצי שרי עמדי (סם ו' ד') ומחמת שרי ישתה  
 (סם ק"א / ק') / כשוד משדי יבוא (ישעי' י"ג ז') /  
 ופעם שני כשוד משדי יבוא (יואל א' ט"ו) • ורבים כמוס /  
 שעיני כלם על השפט שיונקים הנרואים אם טוב ואם רע /  
 הכל משדי יבוא / הכל נכחו ונדברו • גם ראיתי בספרי  
 דורשי ראומות • שחברו שד שרים עם שרי ודברו כדרכם כמופלא  
 ממני / ואני לא אדבר רק ממה שאני מבין מדעתי / ולא אעתיק  
 דברים שאין בידי להבינם לנולתי / ועם זה יתבאר דברי הסיר  
 וינעם לקורא / ויבין דעתו נפי' הספוק הסתום הזה :

## ב

יגעו לרפוא וכו' עד כל יוכלו (דף ק"ח ע"א וע"ב) •  
 גם מקור דבר זה למדתי מספר חכמות שלמה /  
 כשדבר על מכת סדס / אמר כי גבהלו אויביהם לראות דם  
 נכאש תחת מי נהרים נוזלים / להכלים אותם על מצותם  
 אשר צוו להמית כל הבן הילוד (פרשה י"א פסוק ו') /  
 וכתבתי שם הנאש הילוד נזכר ככתוב הנה אנכי מכה במות  
 אשר בידי על רבובים אשר ביאור וגדפכו לדם / והרגה  
 אשר ביאור תמות וכאש דהיאור ונלאו מצרים לשמות  
 מים מן דהיאור (שמות ו' פסוק י"ז וי"ח) / וסדר הכתוב  
 קשה / וראוי כי אחר ונהפכו לדם / יאמר ונלאו מצרים  
 לשמות

לשמות ונו' / ואחר כן יאמר ודדגה אשר ביאוד תמות  
 ונו' / כי מיתת הדגה לרה בפני עולם / ולמה הפסוק בו ?  
 גם מלת וגלאו קשה בפרשו / כי במעשה נאמר ולא יכריז  
 מצרים לשמות ונו' (שם שס"ד א) / ואין לקבל דברי רש"ם  
 ו"ל שאמר כי שתי הלשונות שוין בעצמם / והאמת אי"ס  
 שבהפך היאור לדס / מכאן למאן היו שותים מים היאור /  
 כי גם הדס משקה אשר ישקה / וראיה שהוהרנו על שתייתו /  
 אבל כאשר על דרך פלא משה הדגס / ועלמה לחנקה מאל  
 מאל כמבואר בשירנו / דס נכאס כזה לא היה האוי לשקים אפי'  
 להמלט בו מן המות / והיו שאמר ונדרפבו מימי מצרים לדס  
 לא לדס הראוי לשקים / אלא ודדגה ונו' ובאש היאור /  
 ובשיתו דס גבאש / או וגלאו מצרים לשמות ונו' / וההבדל  
 שבין לשון וגלאו / ובין ולא יכריז אגיד לך / כשתאמר לאדם  
 שא הנית הזה על כתפך / לא ינסה ולא יעשה דבר / אבל  
 יאמר לא אוכל / וכשתאמר לא שז משקל מאה ליטרין / ינסה  
 עד ילחם בנשינותיו / וכשיראה שאין בכחו לעשותו / אז יאמר  
 לא אוכל / ועל זה רמז הכתוב שהמלכים ינסו דבות אולי יוכלון  
 לשמות דס זה / ע"ד משל שיבטלוהו באש ויתנו בו נשתי ראש  
 להעביר לחנקו / והעיד הכתוב שילאו המלכים ולא יוכלו לשמות  
 וכן אמר המזורר המניע מדות מני קדס / וידפך לדס  
 יאוריהם ונוזליהם ברל ישתיין (תפלים ח' פסוק ח"ד) /  
 שאמרו המפרשים ו"ל כדרכם שהוא ככל ענין במלות שונות /  
 ואני אומר שרמו על מה שאמרו / שכשהפך לדס היאור / לא  
 אמרו נשקה דס למאנו / כי נווליהם כל ישתיין / ובעצם  
 הדבר סוף על המפורש בתורה מהנאש היאור / ועם זה  
 התבארו דברי השיר :

ג

שים לב מרה נורא וכו' / ער דבר ויעש (דף ל'  
 ע"א וע"ב) / זה סי' הפסוקים ה' אלהו העברים  
 שלחני אליך לאמר שלח ארתי עמי ויעבדוני במדבר / והנה



לֹא שְׁמַעְתָּ עַד כֹּה • כִּי אָמַר ה' בֹּאֲתָה תִּדְעֵנִי כִי אֲנִי ה'  
 זָהָה אֲנִי מִכָּה וְנֹו' / (שְׁמוֹת ו' ט"ז וי"ז) כְּלוֹמַר מִתְחַלֵּק בֹּאֲתָה  
 אֵלַי אֲמַרְתִּי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל / נִסְ אֱלֹהֵי דְהַעֲבָרִים נִקְרָא  
 עֲדִינוּ / וְהֵן מִשְׁפַּחַת אִישׁ עֲבָרֵי שָׂא מַעֲבַר הַנֶּהָר לִכְנָטָן וְהָא  
 זְאֵלָאִין נִדְעִים בְּכַנְטָן וּבְמִזְרִים עַל יְדֵי הַגְּדֻלּוֹת שְׁעָסָה הַשֶּׁס  
 עֲמָסָה / וּבִיחָד נִדְעָה בְּאֶרֶץ הַזֹּאת גְּדֻלַּת יוֹסֵף וְזִיתוֹ / וְהָתָה  
 מִלְבַּד כִּי לַעֲבֹת עַל הַשְׁמוּעוֹת הָאֵלֶּה / וְלֹא הָאֲמַנְתָּ לָהֶם / נִס  
 לֹא הָאֲמַנְתָּ בֵּה' וְקָאֲמַר לֹא יִדְעָתִי אֵת ה' / נִס שְׁאֵלָתָ לָךְ מִכָּת  
 זִיגִיתִיו לַעֲיִיךְ / וּבְכָל זֹאת עַד כֹּה לֹא שְׁמַעְתָּ / כְּלוֹמַר לֹא  
 קִבַּלְתָּ מֵהַ שְׁהוּד לָךְ מִן הָעֲבָרִים וּמִשְׁעָסָה ה' הַנִּדְעָה / וְהָתָה חֲסֵךְ  
 לְדַעַת נִדְעִיָּה בְּרוּרָה / הִנֵּה נִס מוֹסְפִים רַבִּים לֹא יוֹעִילוּ לֹאִישׁ  
 סִהְסוֹכוֹת כְּמוֹךְ / אִם לֹא יִגַּע הַמוֹפֵת בַּעֲמָו וּבְנִשְׁרוֹ / וְלִכֵּן  
 בֹּאֲתָה תִדְעֵנִי כִי אֲנִי ה' / עַל יְדֵי הַמִּכּוֹת שְׁאֵנִי עָלֶיךָ / וְהֵן  
 הַהֲבִיל שֶׁנִּין שְׁמוּעָה לִידְעָה / הַחֲמִיץ דְּבָרֵי אֱמֶת לַשְׁמוּעָה  
 מִיֵּדִיד הָאֵת בְּשָׁלוֹ / וְהָתָה כִּי אֶהְיֶה מִשְׁרִים / וְכִמּוֹ שֶׁהֲרַחֲנוּ  
 לְדַבֵּר עַל זֶה בְּסֵפֶר הַמִּדּוֹת (חֵלֶק שֵׁנִי פֶרֶק ה' ו') / לֹא כֵן  
 טָקָה הַמַּעֲשֶׂה כָּל יוֹשֵׁר / לֹא יֵשֶׁס לֵב כִּי אִם לְמוֹפֵת הַנוֹגַע  
 בְּנִשְׁרוֹ וּמִלְאֹו כֹאֵב וְהֵרָה / וְכִמּוֹ שֶׁקָּרָה לְפִרְעָה מִמִּכָּה הַשִּׁנִּים  
 זְאֵלַיִךְ •

## ד

כִּי אִם אֵת עָמִי וְכו' / (דָּף נ"א ע"ב) • הַדָּבָר שְׁאֲמַרְנוּ  
 כִּי הַעֲרֹב זֶה בַּעֲוֹן ע"ז וְשֶׁאֵר גְּלוּלֵי מִזְרִים / הֵם דְּבָרֵי  
 הַמֶּלֶךְ בְּסִי חֲבִמַת שְׁרָמָה / שְׁאֲמַר (פֶּרֶשֶׁה י"א פֶּסוּק ע"ז  
 וט"ז) אַחֲרֵי כֵן הַשִּׁיבוֹת לָהֶם גִּמּוּל עַל מַחֲשָׁבוֹת יִצְרֵל לְבָבָם  
 תִּדְעֵנִי • שְׁהִמָּה חֲרִיחוֹס לַעֲבֹד לְזוּחָלִי עֶפֶר וְלַחֲזִירֵי רְעוּת  
 אֵין דַּעַת בָּם • וְתִשְׁלִיחַ בָּם עֶרֶב רַב אֵין דַּעַת בָּם לְהִנָּקֵם  
 מֵהֶם • לְמוֹעַן יִבְיֵנוּ כִי פֶעַל אֶדֶם יִשְׁלַם לוֹ בְּרַבֵּר אֲשֶׁר זָרָה בּוֹ •  
 זֶה מֶלֶךְ הַרְקִיב עַל זֶה דְּבָרָיו עַד פֶּרֶשֶׁה ט"ז שְׁמִתְחִיל לְדַבֵּר בּוֹ  
 עַל הַדָּבָר שְׁהוּא רֹאשׁ הַסֵּדֶר הַשְּׁלִישִׁי / וּבְדִבְרָיו הַרְבֵּים שְׁמַדְנָר  
 עַל עוֹן ע"ז וְהַשְׁחָת מַכְנֵדִים / מוֹכִיר עַמּוּקוֹס בַּחֲמָה וְסוֹכָחֻס  
 מוֹסֵר

מוסר לעבודתו / כי המלך כתב הספר הנ"ל בעבור מלכי  
העמים צימיו / שהיו ארצותיהן מלאות גלולים • ולמד  
לעמים דרכי ה' בעבור שהינם לדרך החיים / ובפרשנו רוח  
הן הרחבנו מאד לבאר דבריו / גם על מה שאמר שגא הסדר  
השני על המצריים בעון ע"ז / עשינו לו בפרשנו סמוכים מן  
הקורס / ואחרי שהנחנו דעות כל המחברים וז"ל מה שכתבו  
בעטם הערב / אמרתי (דף נ"ג ע"ב) וכאשר בינותי בתורת  
ה' ראיתי כי רחוקה על סדר זה שגא בעון ע"ז ושגאו עליהן  
לוקח המינים שעבדו להם / ומאות אחת יסירה למדתי זה /  
כי כשהתורה בו משה אמר כי אם אינך מושלח את עמי הנני  
מושלח בך וגו' את הערב • ומלאו בתי מצרים את הערב  
וגו' • והפלאתי ביום ההוא את ארץ גושן וגו' לבלתי היות  
שם ערוב (שמות ח' ט"ז וי"ו) וה"א הערב סתומה בעצמה /  
כי איך יאמר בהתראה בה"א הידיעה ואינו עומד עמם בעת  
העבור ? ורבי' בחיי בפרשנו על התורה הרגיש בזה / אבל  
תשובתו רחוקה ממני ועוד מלת ערב ענינו תערובות בעלי  
חיים / ואולי יהיו דקר וזאן ועוף העולים על שלחן מלך /  
ואיך יתברר בלשון זה לא פורש בו מה יהיה ? ולמה אלל  
ההפלאה אמר לבלתי היות שם ערוב בלי ה"א ידיעה ? והאמת  
כי בהכל המלך עמדו הקוענות שעבד להם / חיות וזוחלים  
שורים וזוחים וכיוצא / וכן היו תועבותיו מחקים בקירות  
ארמונו סביב סביב / וכשהתורה משה בסדר זה אמר לו הנה  
עברו עליך מכות הסדר הראשון / ואחת מקשה לך / על  
מה אתה נועם / אם על גלולך אלה / הנני משליח בך את  
הערב הזה אשר עיניך רואות / כי למיניהם כלם יבואו / אך  
לא כמספר שהם פה / אלא חיל גדול שימלאו בתיך וגו' מהן /  
בעבור שאתם נבערים מדעת לעבוד לנקלים באלה / כי על  
צויהם לא יבואו / כי והפלאתי ביום ההוא וגו' / ושגא תאמר  
שיבואו מינים אחרים בארץ בשן / לא כן אלא לבלתי היות שם  
ערב כלל / ולכן לא נאמר פה בה"א הידיעה / ולכן במכת דם  
שהולך משה להכות את היאור לעיני פרעה / אמר לו ר' ד'  
אל פרעה בבקר (כלומר קודם חלות היום) והנה יוצא  
המימה



המימה ונצבה לקראתו על שפת היאור • ונעמד להסך  
 אוהו שילך אל ארמון המלך בעיר ששם תועבותיו, ולפי שבבקר  
 יולא פרעה המימה / לריך אתה להשכס לבוא אליו ערס ילא  
 המימה / וזהו שאמר השכם בבקר והתייצב לפני פרעה המה  
 וצא המימה / כלומר מנהבו ללאת המימה לכן השכס אתה  
 לבקר עמו בעיר ערס ילא לחץ • והוא ענין יקר ועם זה  
 חזין דברי הסוד כלו • יזש בזה עוד דברים / אבל בחרתי  
 לקצר / והנה על ארבעה חלו ליינתי תחת הדמים והבטחתי  
 לבאדם בסוף החוברת הזאת / ומלאתי פה את דברי / ואולם  
 מלבד ארבעה חלו יש דברים רבים חדשים בשירים חלני / אבל  
 לא ארמוז עליהן / כי הקורא המשכיל יבן הכל מדעתו אם  
 יזש לבו לדבריו



מודעה

יען לא שלחו לירי עדיין ממרחקים שמות הנדיבים כלם אשר  
באו על ההתקף, ועוד אחריהם הבטיחו שיחתמו גם הם  
עליו, על כן לא הופסקו וכברו שמות התומים בראש החוברת  
הזאת, אבל לא יבוא בהם בראש החוברת הרביעית.  
וכל המתנדב לחתום עליו עוד, יש זמן עד פסח הב'.

621.

John the Evangelist

א. י. ע. א.

כבוד נפתלי הערץ ויעקב  
הגדול המפורסם  
בארץ סמאת



Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, written in a stylized script.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or a short treatise, written in a dark ink on aged paper. The text is arranged in several lines, with some words appearing to be in a different script or dialect than the main body of text.

五

~~John P. P.~~



Handwritten scribbles and marks, possibly including the letters 'H' and 'L'.

Handwritten mark resembling a stylized 'U' or a small loop.

Handwritten mark resembling a stylized 'C' or a small loop.

Handwritten marks, possibly including the letters 'S' and 'L'.







B

840.

Q. 840.  
B. 840.